

Komizár János
SZÍNES PALETTA

Komiszár János

Színes paletta

„Ajánlom feleségemnek, Zsuzsannának, lányaimnak, Nanettának, Tillának, Zsuzsának
és unokáimnak, Matyinak, Mankának, Gergőnek, Zsombinak és Zétinek”

Debrecen, 2004

ISBN: 963 217 480 1

Kiadja a Cívis Hotels és Gasztronómiai Rt.
Felelős kiadó: Hupuczi László elnök-vezérigazgató

© Komiszár János, 2004.

Minden jog fenntartva!

A fotókat készítették: H. Csongrády Márta, Horváth Katalin, Sándor Margit,
Iklódi János, Katona Bálint, Baán Katalin, Kovács János,
Komiszár János, Kovács László, Máthé András, Oláh Tibor, Vencsellei István.

Borítóterv: Komiszár János
Lektor: dr. Sólyom Zsuzsanna
Szerkesztette: Gergely Attila és Komiszár János
Tördelés, nyomdai előkészítés: Színforrás Kft. – Gergely Attila
Korrektor: Csicsák Zoltán

A nyomtatás az ONIX Nyomdában készült Debrecenben, 2004-ben.
Felelős vezető: dr. Karancsi János ügyvezető igazgató

„Mindig önmagunkat tükrözzük vissza,
bármit hozunk is létre.”

(J. W. Goethe)

Előszó

„Az ember sehol sem térhet ki a világ elől olyan biztosan, mint a művészetben. És nem kapcsolódhatik biztosabban a világhoz, mint a művészetben. Még a legnagyobb boldogság és a legnagyobb baj pillanatában is szükségünk van a művészetre” – írta J. W. Goethe. Nem véletlen kezdem ezzel az idézettel a Színes paletta című kötet előszavát. Olyan könyvet ajánlhatok szép karácsonyi ajándékként figyelmükbe, mely 108 művészt, autonóm alkotót mutat be, aki kötődik régióinkhoz. Itt él, innen származott el vagy munkája, alkotása révén gyakori vendég közegünkben. A művészi életút bemutatása tényszerű, de sokszor fontos és nélkülözhetetlen adatokat közöl az olvasó számára. Ezenkívül a művész megszólal, ő a legilletékesebb a témában, legőszintebben szól saját művészetéről. A beszélgetésben – mely tudatosan megszerkesztett – Komizsár János nem csupán az adatokra, az életrajzra, a művészi fejlődés vázlatára kíváncsi, hanem alkalmat ad az alkotói önértelmezésre, s a teremtés folyamatát maga is, mint teremtő ember közelíti meg. Jó lehetőséget biztosítva az interjú révén az alany önmagával való szembesüléséhez is.

Valóban színes a paletta. Számos műfaj képviselői jelennek meg: festő-, grafikus-, ipar- és fotóművészek, profeszszionális és amatőr alkotók egyaránt helyet kapnak a sorban. Hangsúlyozott szerep jut a régiókkal kapcsolatban álló határon túli alkotók bemutatásának. Ez nemcsak abból a szempontból lényeges, hogy a magyar művészetről kapunk hitelesebb képet, kultúrmissziós szerepet is betölt a szándék, egységben látjuk a határon belüli és túli művészetet, a múltat, a jelent, segítve a reményteljesebb jövőt.

Az ember jellemző jegyeit hordozó portrék, az egyéniségrajzok a művészet lényegéről, a művészeti élet mai állapotáról adott vallomásokkal randevúznak a könyvben, ekképpen „a művész és az ember együtt jelenik meg” a gazdagon és színesen illusztrált munka lapjain.

Az előszó jogán kötelességem szólni a mecénásokról. Tisztelet illeti őket, mert művészetpártoló tevékenységük legalább annyira fontos és nélkülözhetetlen, mint a szerző munkája, hiszen nemes gesztusuk nélkül a Színes paletta, sőt a Paraván sorozat könyvei sem jelenhettek volna meg. Ez a kötet napvilágra jötte hirdesse és éltesse a művészvilág és a mecénás egyfajta családi közösségét, melyben azonos értékek dominálnak. Végül minden olvasónak őszinte szeretettel ajánlom szíves figyelmébe a Színes paletta című kötetet.

Debrecen, 2004. december

Dr. Ujváry Zoltán
professor emeritus

Aknay János festőművész

„Nem foglalkozom direkt módon a divatokkal...”

1949. február 29-én született Nyíregyházán. 1953-ban költözött szüleivel Debrecenbe. 1967-ben érettségizett a budapesti Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban. Mestere Sebestyén Ferenc festőművész volt. 1971-től él Szentendrén. 1972-ben egyik alapítója a Szentendrei Vajda Lajos Stúdióknak. 1976-tól a Fiatal Művészek Stúdiójának tagja. 1977-ben nyert felvételt a Művészeti Alapba, amelynek jogutódja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete. 1977-től minden évben dolgozik a Csongrádi Művésztelepen. 1980-ban a Szentendrei Grafikai Műhelynek, 1983-tól a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének lesz a tagja. 1985-től 1993-ig a zebegényi Szőnyi István Művészeti Szabadiskola rajz- majd később festőtanára. 1986-ban az Artéria Galéria egyik alapítója. 1987-től 1993-ig az MKISZ Pest megyei művészeti titkára. 1994-ben egyik alapítója a „Patak” Képzőművészeti Csoportnak. 1995-től tagja a Magyar Festők Társaságának.

Számtalan díja között igen kedves a debreceni Nyári Tárlatokon kapott díja, aztán a 2000-ban magyar Köztársaság Érdemkeresztjének Lovagkeresztje kitüntetés és termé-

szetesen a szakma egyik legrangosabb elismerése, a Munkácsy-díj.

— A „Szóla” Paraván című könyvben te a „Szentendrei festő debreceni szívvel” címszó alatt szerepelsz. Hogyan kötődsz Debrecenhez?

— Gyakran megfordulok a városban. Elsősorban ünnepek idején — főleg karácsonykor — eljövünk édesanyámékhoz. Itt testvéreimmel együtt vagyunk. Régen a szüneteket is itthon töltöttem. Katona is itt voltam. Mostanában tárlatok anyagát szoktam zsúrizni, azért is jövök, no és kiállítani.

— Hogyan jött létre a Vajda Stúdió?

— Megalakulása részben kényszerből történt. Tudni kell, hogy már a 70-es évek elején különböző avantgárd mozgalmak indultak el Magyarországon. Mi, fiatalok is tettük a dolgunkat, önszervező módon

csináltuk a szabadterei tárlatokat. Azokat hol betöltötték, hol nem. Ezek a mozgalmak ugyanis általában beilleszthetők voltak a társadalom-művészetekbe. A hatalom úgy gondolta, hogy jó lenne minket együtt látni. Szinte sugallták, hogy jó „együtt egy ilyen csapatban lenni”.

— Feltételezem, hogy ha nem éppen Szentendrén történik mindez, talán nem figyelnek annyira oda a csoportra. A hely mégiscsak a művészetek városa.

— Az európai iskola, a Baloldali Festők Társasága, a nagybányai hagyományokra építő idős művészek meghatározták a szentendrei művészetet. Erre a mai napig is hivatkoznak. Sokat számított Budapest közelsége is, figyeltük az áramlatokat. A képzőművészet mellett a társművészetek is jelentkeztek, már a csoporton belül is: volt, aki zenélt, volt, aki verselt, voltak, akik különböző akciókat szerveztek.

— Kikkel alapítottad együtt a Vajda Stúdiót?

— Elsősorban említeném efZámbó Istvánt, valamint Lugosi László, Matyófalvy Gábor és Holdas György nevét.

— Miért választottátok Vajda nevét?

— Nem véletlenül. Ő volt számunkra az egyik meghatározó művészegyéiség, aki gyakorlatilag

olyan kultúrából teremtett művészetet, ami ott volt Szentendrén. Abszolút nyitott volt mindenre, európai volt magyarként. Olyat tett, ami egyedülálló volt.

— Barcsay Jenő neve és művészete Szentendrével összefonódott. Milyen volt vele a kapcsolatot?

— Nagyon szerettem, és barátomnak is tekintettem Jenő bácsit. Ő minden kiállításra eljött, és egyenrangú partnernek tekintett. Voltak közös kiállításaink is.

— Mit jelentett számodra a zebegényi szabadiskola?

— Nagy örömet szerzett nekem Zebegény. Először a rajz fakultáson tanítottam. Sok növendék járt hozzám, többen főiskolások is. Minden évben vártam a tábor idejét, romantikája volt számomra. Harmadik évtől plain airt tanítottam. Sohasem gondoltam volna, hogy tanítani fogok. Nagyon jó érzés volt.

— Eddigi munkásságod során milyen irányzatokat képviseltél?

— Soha nem foglalkoztam direkt módon a divatokkal, bár biztos megérintettek. A külső hatások mindig úgy érik az embert, hogy észre sem veszi. A 70-es évek elején megfogott a szentendrei festészet, de nekem egy Aknay-stílust kellett kialakítanom. Volt, ami egy kicsit barcsays lett, esetleg deimes, vajdás, de mindig volt valami, ami végjegyként lezárta a művet: a személyem.

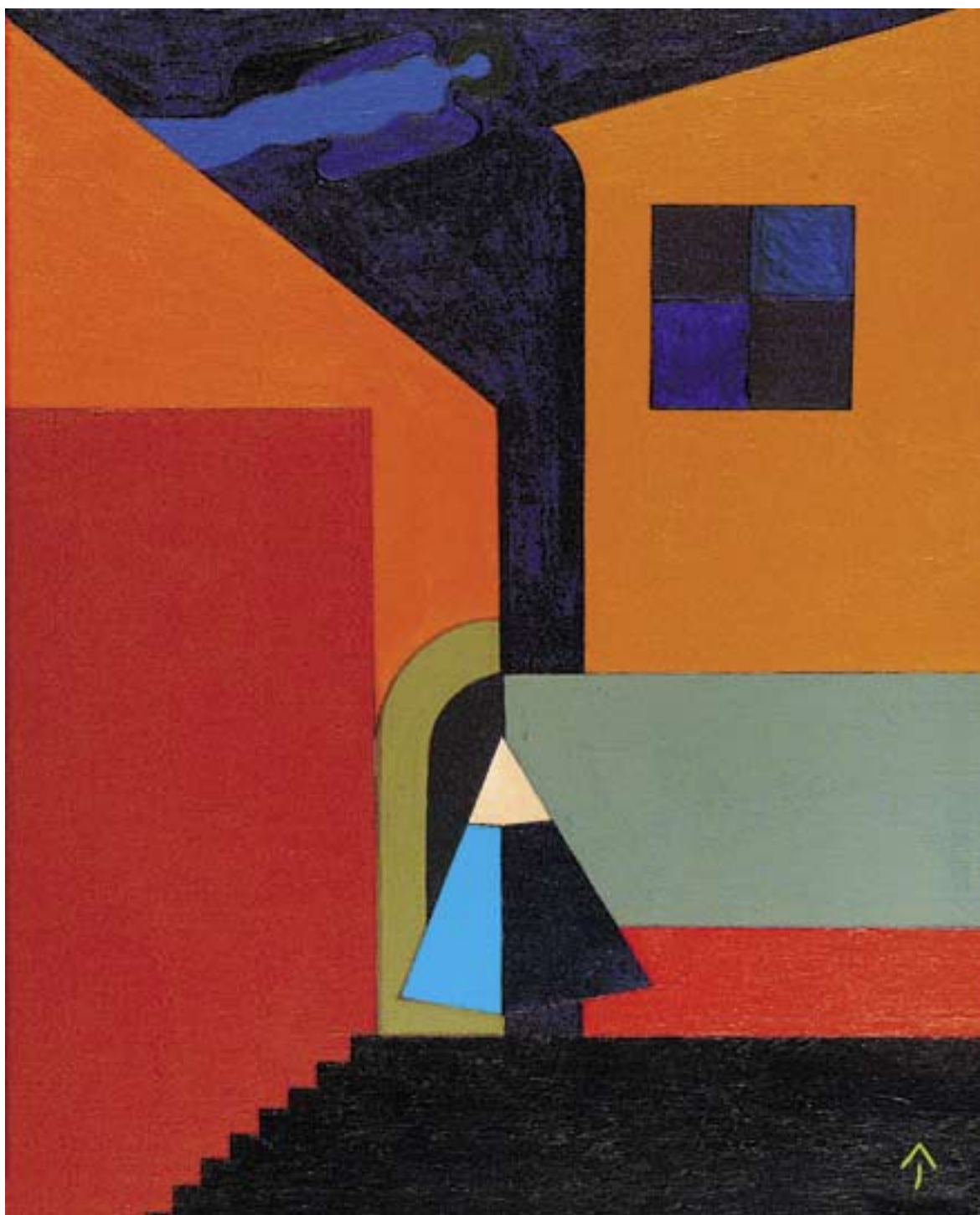
— Milyen feladatok előtt állsz most?

— Túl vagyok a szentendrei Vajda Lajos

Órangyal — akril

Stúdió jubileumi kiállításán. 1972 óta együtt vagyunk, ami példa nélküli, elég ritka a mi szakmánkban. Idén 2004-ben Karácsony előtt Szentendrén a Művészet Malomban fogom bemutatni „Aknay János angyalai” című második albumomat, melyet az elsőhöz hasonlóan Novoty Tihamér művészeti író jegyez. Idén voltam Hajdú-böszörményben, s a záró kiállítás után felkértek a 2005 évi nyitó kiállítás megrendezésére. Ez egy izgalmas feladat lesz.

Angyal született 2 — akril

Adilov Kabul festőművész

„Az emberábrázolás szerintem a festészet csúcsa”

1950-ben született Taskentben, Üzbegisztánban. A festészet alapelveit, kezdő lépéseit a szülővárosában lévő művészeti gimnáziumban sajátította el. Szívesen gondol vissza erre az időszakára. Művészeti tanulmányait a szentpétervári Repin Festészeti, Szobrászati és Építészeti Egyetemen végezte. Az egyetem elvégzése után helyét keresi a világban, Magyarországra települ, 1987-ben költözik Debrecenbe. Jelenleg Budapesten él és alkot. Családszerető, vidám alkotóművész. Képei eljutottak a világ minden tájára, Európa minden nagyobb városában volt már kiállítása. Debrecenben 1987-től 1990-ig mutatkozott be kiállításokon. Alkotásai magán- és közgyűjteményekben egyaránt megtalálhatók.

– Üzbegisztán fővárosa Taskent. Mennyire szép hely, és meddig éltél ott?

– Ugyanolyan szép város, mint Debrecen, csak kicsit egyénibb. Ott jártam általános iskolába, majd festészeti gimnáziumba, melyet 1974-ben végeztem el. Onnan Leningrádba, a mai Szentpétervárra kerültem. 1985-ben fejeztem be művészeti tanulmányaimat a Szentpétervári Repin Festészeti, Szobrászati és Építészeti Egyetemen.

– Milyen festészeti irányzat ejtett rabul téged az egyetemi évek alatt?

– Elsősorban a hagyományos orosz festészet volt rám nagy hatással. Például Marc Chagall, Vaszilij Kandinszkij, Vaszilij Ivanovics Szurikov,

Ilja Jefimovics Repin. Nagyon boldog vagyok, hogy olyan híres helyen tanultam.

– Csak a festészetet sajátítottad el?

– Szobrászatot, architektúrát, grafikát és festészetet, minden mennyiségben. Bármilyen technikát kipróbálhattunk. Mindenből tanultam egy kicsit, de fő szakmám az olajfestészet.

– Látom azt, hogy szívesen ábrázolsz emberalakot, s ez lényeges része a művészetednek. Az emberábrázolás szeretete mikor kezdődött?

– Nagyon sokat jártam egyetemista koromban a világ egyik leghíresebb múzeumába, az Ermitázsba. Ott európai mesterek által készített portrékat tanulmányoztam örökké. Az iskolánkhoz közel volt, a Néva másik partján. 15 perc sétával már az Ermitázsban voltam. Rembrandt, Niederland, Pieter Rubens képei állítottak meg elsősorban. Tőlük, szellemi mestereimtől tanultam meg – vizsgálva festészeti technikájukat –, hogy hogyan kell festeni emberi arcokat, karaktereket. Elemeztem színtónusaikat, és rajtuk keresztül próbálok arckaraktereket keresni és ábrázolni. Ezért szeretem nagyon az emberábrázolást, mely szerintem a festészet csúcsa.

– A portréábrázolásod során meleg színeket alkalmazol. Mennyire használsz a lazúrozás technikáját? Rövidebb vagy hosszabb idő alatt készülnek a képeid?

– A portrénál többszöri ráfestéssel alakítom ki a karaktert. Alkalmazom a hígfestést is, mellyel sok érdekességet ki lehet fejteni. Ezekkel a módszerekkel érkezem el egy pontig, amikor azt mondom, hogy készen van a kép. Az arcon a szem kialakítása a legfontosabb és a legnehezebb.

– Mikor készültél Magyarországra? Hogyan sikerült a bemutatkozásod?

– 1987-ben jöttem Debrecenbe. Először egy üzemi tárlaton mutatkoztam be alkotásommal. Egy kissé komikus arcot festettem meg. Azzal akartam megmutatni, hogy mit tanultam a festészeti egyetemen. Az a kép most Berlinben van, egy gyűjtőnél. Szívesen visszaszerezném, ha közelben lenne. Igaz, nekem is megvan az a portré, de csak reprodukcióban.

– Debrecen után Budapestre kerültél. Hogyan emlékszel a debreceni életedre?

– Szívesen emlékszem arra a korra. A debreceni emberek mindig kedvesek voltak hozzám. Szeretik a képeimet, melynek nagyon örülök.

Budapesten csak a műteremben érzem magam jól, ha Debrecenbe jövök, akkor mindig jó érzés fog el. Itt nyitottak az emberek.

– Mit jelent számodra az emberek szeretete és elismerése?

– Én nagyon szeretek festeni, s azzal hálálom meg jószágukat.

– A Kortárs Art Expón mindig egy gyönyörű kislíval sétáltál. Ő kicsoda?

– A kisfiam, neve Morat. A két lányom után született, és nagyon örülünk neki a feleségemmel együtt.

– Kabul. Egy ilyen ismert művész hogyan éli napjait? Milyen terveid vannak?

– Már említettem, hogy az életem a festészet, ezért a terveim is vele kapcsolatosak. Minél többet festeni, kiállítani és örülni a családomnak.

Keleti udvar (olaj)

Készülődés az útra (olaj)

Város széle (olaj)

Angyal László festőművész

„Nagyon érdekel a tér, a tér élménye.”

1962-ben született Csengerben. Első diplomáját a Kossuth Lajos Tudományegyetemen szerezte, történelem-népművelés szakon. Majd következett 1990-ben a rajz szakos oklevél megszerzése a Bessenyei György Tanárképző Főiskolán. 1992-ben vett részt az első kollektív kiállításon, melyet követett 1995-ben az első egyéni kiállítás Hajdúböszörményben. A következő elismeréseket érte el: 1996 Megyei Festészeti Kiállítás nívódíja, Hajdú-Bihar megyei Őszi Tárlat nívódíja, 1997 Miniaturák című megyei képzőművészeti pályázat nívódíja, 1997 Hajdú-Bihar Megyei Őszi Tárlat nívódíja, 1997 XVII. Országos Képző- és Iparművészeti Tárlat Esszencia kiállítás SZKIOSZ díja, 2002 3D című megyei képző és iparművészeti pályázat nívódíja, Hajdú-Bihar megyei Őszi Tárlat nívódíja, Tehetséges Debreceni Fiatalokért Kőzalapítvány egyéni támogatása.

- Mikor kezdte el foglalkozni a festéssel?
- A rajztanári szak után következett be. 1990 után elkezdtem munkáimat kiállításokra adogatni. Majd megalakítottuk az AKT Képzőművészeti Egyesületet, ami az amatőrök hajdú-bihari egyesülete. Tizenhatan indultunk, már sokkal többen vagyunk. Nagyon sok tagunk hivatásos művész lett, mert felvételt nyertek a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületébe.
- Kik segítettek abban, hogy ezt az önboldogító hóbortot művelje?
- Általános iskolás éveimben Kósa Katalin. Gimnáziumba Fehérgyarmatra jártam, rajz szakkör nem volt, csak művészettörténetre jártam. Onnan gyakorlatilag nem maradt meghatározó élményem. Rajzszakra az egyetem után kiegészítő képzésre jártam, végig egy

tanárunk volt, mégpedig Valkovits Zoltán festőművész. Tehát én neki köszönhetem a fejlődésemet. Mivel a 80-as években hajdúszoboszlói lakos voltam, s ő ott kört vezetett, hozzá jártam akkor is. A festés legfontosabb alapjait tőle tanultam meg. Az egységben látást, az egységes felületkezelést, a komponálást, a kompozíció legfontosabb szabályait, az ecsetkezelést, mindent, aminek birtokában közelíteni lehet az alkotást a művészihez.

- A debreceni Medgyessy-körbe is jártál.
- Valóban, ott Lukács Gáborral, Palotai Erzsébettel, Tamus Istvánnal találkoztam. Ez addig tartott, amíg a rajztanarit végeztem. A kör eredményességét bizonyítja az, hogy milyen sok embert vesznek fel onnan tanárképzőkre, főiskolákra.
- Mutasd be művészeted. Milyen stílus áll közel hozzád, milyen munkákon dolgozol?
- Talán a lírai realizmus a legmegfelelőbb kifejezés a munkáimra. Ez az a kategória, amibe én a legjobban be tudnám illeszteni az alkotásaimat. De ezt is csak félve mondom ki. Mert én az útkeresők közé tartozom. Mindig próbálkozom valami újjal.
- Nem hagyod magad beskatulyázni. Mégis: milyen problémák izgatnak?
- Ami talán általánosabb érvényű program lehet, az az, hogy érdekel nagyon a tér, a tér élménye. Ez alapvető jellegzetessége az alkotásaimnak. Többféle módon is próbálom megfogalmazni, megközelíteni, többféle technikával, az olajképtől kezdve az objektumokban, többdimenziós dologban is gondolkodom. Ez a fajta megközelítés többféle intellektuális probléma felvetésére is alkalmasnak tűnik, és talán azért is foglalkozom szeretettel a térkérdéssel, mert ez lehetőséget

nyújt a néző számára, hogy több réteget hántsion le, fejtson le a munkáról.

– Melyik szín alkalmas ennek a térélménynek a kifejezésére?

– Úgy érzem, hogy az én domináns színem a sárga. Nagyon szeretem. De szeretem mellette a szürkét és a vöröset is. Aztán a zöldet és annak különféle változatait.

– Az utóbbi évek történéseiről beszélj!

– Két évvel ezelőtt született meg második kislányom, és elkezdtem az angol nyelv tanulását azzal a feltétellel, hogy 2004-re leteszem a középfokú nyelvvizsgát. E két tényező azóta csak a nyári, alkotótelepi alkotómunkát tette lehetővé. Ezekben nagy örömet leltem, ugyanis a kollektívában történő alkotómunka erősen inspirált. Jó hatást tett rám a természet közvetlen festése.

– Milyen terveid vannak?

– Szeretném fokozni alkotásaim gondolat- és véleményközlő hatását. Ezekhez a kifejezni valóimhoz igyekszem megtalálni a legmegfelelőbb vizuális kifejező formát, technikát.

Arra törekszem, hogy anyagkapcsolataim mindig megújulva de határozottan jellemezzék alkotómunkámat, személyiségemet.

Padlás
(olaj)

Tériszony
(olaj)

Pszedoletek (festett fa)

Égi lámpás (fotó)

Balogh István Péter festőművész

„A néző élménye egyfajta koprodukció önmaga és az alkotó között.”

1950-ben született Budapesten. 1979-ben fejezte be a Képzőművészeti Főiskolát, ahol Kokas Ignác volt a művésztanára. Édesapjától, Balogh Ervin festőművésztől is sokat tanult. Kedvelt témája a természet, a táj. Meleg, mélytónusú színekkel festi természetszerű, mégis sejtelmes, álombeli tájait. Filozófus festő, minden képe egy-egy sűrített léggondolat, melynek a megoldását rábízta a befogadóra.

A mozgás, a szín és a ritmus eszközt használja fel expresszív stílusú absztrakt festményein. Az olaj- és az akriltechnikákat alkalmazza legszívesebben. Jelentősebb kiállításai: 1987: Budapest, Derkovits terem; 1989: Zalaegerszeg; 1990: Lyon; 1991: Kaposvár; 1992: Fürstenfeld; 1995: Körmend; 1996: Budapest, Újlipótvárosi Klubgaléria; 1997: Budapest, Kongresszusi Központ; 1999: Sopron; 2000: Budapest, Újlipótvárosi Klubgaléria; 2001: Budapest, Vörös-Szalón Galéria; 2002: Grüssing; 2002: Fehring; 2003: Kortárs Art Expo Debrecen; 2003: Keszthely, Balatoni Múzeum, 2004: Sárvár, Nádasy-vár. Szerepel a Cívus Paraván című könyvben.

Múlt idő (akril)

- Milyen útravalót kaptál Kokas Ignácótól?
- A szakmai tisztesség becsületét, az önmagammal szembeni kíméletlen kritikát (ugye nem könnyű), hogy ne elégedjek meg látszat- vagy rutinmegoldásokkal, hogy az adott pillanatban – képességeimhez képest – a lehető legjobbat nyújtsam.
- Milyen volt a hangulat a 70-es években a főiskolán?

– Ahogy lenni szokott, kisebb csoportokban alakultak laza barátságok, szerelmek, próbáltuk megváltani a világot, mint előtünk is, utánunk is.

– Ki (kik) a mestereid és a szellemi mestereid?

– Én mesteremnek tartom édesapámat is, Balogh Ervin festőművészt, s bár direkt módon nem okított, hogy körülötte lebzselhettem, sok minden beivódott pl. vászonfeszítés, alapozás, festékkészítés, különböző nem szokásos eszköz használata. Szellemi mestereim: itt egy hosszú felsorolás következhetne különböző korszakokból, egyet-egyét mégis kiemelek, ők Rembrandt és Aba-Novák Vilmos, és Johann Sebastian Bach.

– Filozófus festő vagy, aki filozófikus képeket fest. Hogyan alakul ki nálad a témaválasztás?

– Ahogyan kérdezed: nálam a témaválasztás kialakul, munka közben. Egyszer ezt úgy fogalmaztam: hagyom magam festeni. Színbeli elképzelésem van, ez a kiindulópont. De hogy a képen pandúr lesz-e vagy betyár, még nem tudom. Egyszer csak kiszól valami a képből, azt igyek-

szem fölön csipni. Ha sikerül, megindul egy „párbeszéd” köztünk, és eljön egy pillanat, amikor lélek költözik a festékbe. Ha ott tudom tartani, az olyan érzés, amit mással pótolni nem lehet. De szökési kísérletei mindig vannak, s ha sikerül neki, a kép esetleg jó részei ellenére darabokra hullik, indulhat az egész előlről vagy félre teszem 1-2 hétre, hónapra, évre. Van úgy, hogy „egy ülésre” kiszalad egy kép, de azért ez ritka.

– Felfedezhetők képeiden a keresztény, az európai és a magyar hagyományok elemei. Milyen korszakaid voltak?

– Szerintem látványos korszakváltozásom nem volt, inkább folyamatos átalakulást látok, de bizonyos jegyek végigkísérik munkáimat. A korábbi monokróm megoldások helyett most mintha színesednék.

– Beépítet-e a saját élményeidet?

– Óhatatlanul beépülnek, legfeljebb nem mindig vesszük észre, ahogy álmunk legtöbbször is elfelejtjük.

– Tájékeped nem konkrét helyszínek. Hogyan, milyen gondolatok előznek meg egy tájbrázolást?

– A költők is élnek a megszemélyesítés eszközével. Sokszor találkozni a természetben olyan jelenségekkel, amik érzelmek, viszonylatok kifejezésére alkalmassá válhatnak, pl. facsoport.

– Golgota vagy akár egy madárijesztő is átlényegülhet Corpuzzá. A napszakok, évszakok ugyanígy képesek fogalmak kifejezésére.

– Az álomszerű látomások mit eredményeznek az alkotás folyamatában?

– Általában bonyodalmat, de igyekszem megtalálni egy általam normálisnak vélt egensúlyt az „álomszerű” és a „földi” között – szeretem, ha képeimen érződik egy kis groteszk íz.

– Kiállításaid közül melyek a legkedvesebbek?

– Most a legutóbbi: a keszthelyi Balatoni Múzeum három szép termében kaptam lehetőséget együtt láthatni az elmúlt 2-3 év munkáit. A gyönyörű környezet miatt is szívesen emlékszem vissza a budapesti Operaház Vörös-Szalónjára, a szentgotthárdi kiállítóteremre, a Budavári Halászbástyára...

– Az ART EXPO-ra hogyan emlékszel?

– Felhőtlen négy nap volt, amit ugyan a családtól távol, de barátok közt tölthettem. Találkozhattam régen látott kollégákkal, meghívásokat kaptam.

Király (akril)

Régi történet (akril)

Bentze Tibor szobrászművész

„Amerika sem »fenéig tejföl« az oda érkező művészeknek.”

1947-ben született Szatmárnémetiben. Művészeti középiskolát Nagyváradon végzett, ahol 1966-ban érettségizett. 1969-től 1973-ig a Nicolae Grigorescu Művészeti Akadémián tanult Bukarestben. Művészként is tovább képezte magát, 1975-től 1979-ig faresztáuratori tanulmányokat folytat a Bukaresti Szépművészeti Múzeumban, mely egyúttal a munkahelye is. 1982-ben meghívást kapott Olaszországba az ottani Román Akadémiára. Azt újabb meghívások követték. Feleségével, Bentze Ibbi festőművésszel együtt hajóval Amerikába mentek, ahol 1983-tól 1989-ig papírrestaurálást tanul és végzet a Lowi Frame and Restoring Co.-nál. Nehézségek árán biztos megélhetése volt, s mint művész is kiállíthatta alkotásait. Betegsége miatt feleségével együtt Magyarországra települ 1996-ban, Debrecenbe költöznek, azóta is itt élnek és alkotnak. 1973-tól 1981-ig nyolc monumentális szobrot készít fából, kőből, márványból és acélból. Egyéni kiállításai a következő városokban voltak: 1974, 1978, 1982 Bukarest, 1982 Róma, Caserta, Calabria, Nápoly, 1983, 1984, 1989, 1993 New York. Több közös tárlaton szerepel alkotásaival. 2000-ben feleségével együtt állít ki a Déri Múzeumban, ahol több alkotását ajándékozza Debrecen városának. Magyarország nagy városaiban is kiállított, legutóbb Budapesten az Erlin Galériában. Munkái egyéni gyűjteményekben megtalálhatók Románia, Olaszország, Belgium, Franciaország, Svájc, Kanada, USA, Görögország, Portugália gyűjtőinél. A Romániai Művészeti és Képzőművészeti Szövetség, és a Nemzetközi Szobrászok Központja (Washington, USA) tagja.

– Miért éppen a szobrászatot választottad hivatásodul, mikor köztudottan jól rajzoltál kisdíák korodban?

– Képzőművészeti középiskolába jártam Nagyváradon, ahol mindenféle művészeti technikát megtanítottak velem, s azok közül a legkedvesebb számomra a szobrászat volt. Sokat köszönhetek akkori tanáromnak Farkas Józsefnek, aki sokat foglalkozott velem, nagyszerű művész-tanár volt, végül is ő szeretett meg velem a szobrászatot.

– A képzőművészeti egyetemem is volt olyan jó tanár?

– Természetesen több is, akikre szívesen emlékszem. Megjegyzem, hogy mind az elméleti, mind a gyakorlati vonalon. 1973-ban megnyertem az egyetem ösztöndíját, ami azt jelentette, hogy egy évig kaptam egy külön műtermet, és egy nagyszerű tanár, Paul Vasilescu foglalkozott velem, aki nagyon gyakran ott volt a műteremben és sokat beszélgettünk, nemcsak a művészetéről hanem mindenről. Emberileg nagyon jelentős feladatot látott el a művészválasom folyamatában. A bukaresti akadémia nehéz volt, én mégis inkább a szépségre és a kellemes dolgokra emlékezem. Ibbi-vel, akivel együtt mentünk Nagyváradról Bukarestbe, megházasodtunk, egy diákkoromban laktunk. Örömmel emlékezem arra az időszakra.

– Nem volt nehéz a megélhetés?

– Szerencsére az egyetem befejezése után azonnal állást kaptam a Bukaresti Szépművészeti Múzeumban, mint faresztáurátor. Abban az időben Bukarest a képzőművészetek városa volt, s nagyon sok lehetőség adódott egy fiatal művészeknek, könnyű volt előre jutni.

– Hogyan sikerült szobrászműtermet szerezni? Köztudott, hogy a szobrászoknak nagyobb hely szükséges, mint egy festőnek.

– Valóban, de ez a kérdés megoldódott 1976-ban, ugyanis megnyertem a Frederik Stork-ösztöndíjat, mellyel két évig ingyen szobrászműtermet használhattam. Reggel mentem dolgozni a múzeumba, délután

meg a műteremben készültem a saját kiállításaimra. Mivel több kiállításon szerepeltem, hamar bejutottam a Bukaresti Képzőművészek Szövetségébe. Nyaranta szobrász-alkotótáborokba jártam, s így sikerült hozzájutnom nyolc monumentális szobor elkészítéséhez.

– Melyikre emlékszel a legszívesebben?

– A legérdekesebb számomra a Galatán elkészítése volt, ahol a Duna partján két 15 m magas fémszobrot készítettem.

– Olaszországi kiállítás után Amerikába mentetek. Gondolom, hogy rögtön minden lehetőség megvolt.

– Nem kell azt hinni, hogy Amerika az oda érkező művészeknek „fenéig tejföl”. Amikor állást kaptam a Lowy Frame and Restoring Co.-nál mint papírrestaurátor, akkor már jobb volt. Ott is reggel dolgoztam, délután szobrászkodtam. Aztán sikerült ismerősök által kiállítani New Yorkban különböző galériákban. Rögtön jobban éltünk.

– Mégis hazajöttetek Magyarországra.

– Igen, ugyanis megbetegedtem, agydagánattal megoperáltak, s rokkantsági nyugdíjas lettem. A családom Romániából ide települt át, s ezért mi is ide jöttünk feleségemmel 1996-ban. Azóta debreceni polgárok vagyunk. Sikerült itt is beilleszkedni a művészeti életbe, bár itt sem könnyű. Szobrok helyett most színes rajzokat készítek. Szobraimmal több helyen szerepeltem kiállításokon Debrecenben, Hajdúszoboszlón, Hajdúböszörményben.

Remény

Születés (bronz)

Bentze Ibby festőművész

„Egy művészeti alkotást nem pénzben kell mérni.”

1947-ben született Nagyváradon, Romániában. 1961-től 1966-ig a Nagyváradai Képző- és Zeneművészeti Középiskolába járt, ahol grafikát, festészetet és szobrászatot tanult Farkas József és Tompa Mihály képzőművészek irányításával. Egy osztályba járt leendő férjével, Bentze Tiborral, és együtt végezték el a Bukaresti Nicolas Grigorescu Művészeti Akadémiát. Dolgozott textiltervezőként, valamint textilrestaurátorként. Három hónapot tanult Franciaországban, ahol a gobelinrestaurálás titkait sajátította el.

1982-ben meghívást kapott Olaszországra az ottani Román Akadémiára. Azt újabb meghívások követték, nem tért haza, férjével együtt áthajózott Amerikába. Nehéz beilleszkedési időszak után biztos megélhetésük volt, mindketten dolgoztak papírestaurátorként, valamint kiállítások is voltak. Férjével – betegsége miatt – hazatelepültek Magyarországra.

Tagja lett a Hortobágyi Alkotótábornak. Sok közös és egyéni kiállításon szerepelt. 2000-ben a Déri Múzeumban volt egy adománykiállítása, ahol 15 alkotást ajándékozott a városnak. Alkotásai megtalálhatók egyéni gyűjteményekben Romániában, Olaszországban, Belgiumban, Franciaországban, Izraelben, Kanadában, USA-ban, Angliában. Neve és munkássága megtalálható az amerikai Kortárs Enciklopédiában (Enciklopedia of living artist in America, 1986-87).

– Hogyan sikerült bekerülnöd a bukaresti akadémiára?

– Abban az időben nagyon nehéz volt, mert hat helyre 150 jelentkező jutott. Én is évente próbáltam felvételizni. Férjem negyedik, én

ötödik próbálkozás után kerültem be. Hasonlóan nehéz és reménytelen volt a bejutás a kolozsvári egyetemre is.

– Mi történt veled az akadémia elvégzése után?

– Férjem szobrász-restaurátorként dolgozott, én meg egy gyárba mentem, mint divattervező. Később textilrestaurátorként abba a múzeumba kerültem, ahol Tibor dolgozott. Délutánoként saját művészeti alkotásaimat készítettem.

– Milyen érdekesség történt veled akkoriban?

– Sinaian van a régi királyi kastély, s ott kellett restaurálni a székek gobelinjeit, s nem volt szakember. Engem választottak ki és kiküldtek Franciaországba továbbképzésre. Három hónapig tanultam, képeztem magam, többek között a természetes festészet területén. Nyelvtanulás szempontjából is jó volt.

– Bekerültél a Román Képzőművészeti Szövetségbe. Ez az egyetem elvégzése után természetes volt?

– Nem, nem! Nagyon nehéz volt. Ugyanúgy kellett felvételizni, mint egy amatőrnek. Megadott szempontoknak kellett eleget tenni.

– Az olasz kiállítások után nem tértek haza, miért?

– Abban az időben olyan törvény volt, ha nem vesszük vissza az összes alkotást, amelyeket kivittünk külföldre akkor büntetést kellett fizetni. Szinte rákényszerítették arra bennünket, hogy kint maradjunk külföldön. Végül Amerikában kötöttünk ki.

– Milyen volt ott a megélhetés?

– Amerika egy nagy dzsungel. Először nagyon megijedtem, nem találtam a helyem. Én haza akartam jönni, de férjem figyelmeztetett, hogy Romániában börtön várna. Aztán sikerült állást kapni. Szőnyegvarrást végeztem, férjem később papírestaurálást végzett. Amerikában csak úgy tud érvényesülni az ember, ha bemutatják valakinek, aki számít, azaz van ajánlása. Végül ismerősök segítségével kiállításunk is volt. Elég bonyolult volt az életünk, ami ott tizenöt évig tartott.

– Mennyit adnak ott egy alkotásért?

– Az utcán 15 dollárt. De én kaptam 250 dollárt is képeimért. Volt olyan, hogy – persze ez ritkán – 3-4 ezer dollárt is kaptam alkotásomért. Nagyon nehéz dolga van egy képzőművésznek a megélhetés területén. Ha befut, akkor már könnyű. New Yorkba ezrével érkeznek a művészek a világ minden tájáról.

– Végül már meg tudtatok jól élni, mégis hazajöttetek, miért?

– Férjem sajnos súlyosan megbetegedett, az életét megmentették, de rokkant lett. Mivel a családunk Romániából ide áttelepült, mi is ide jöttünk, Debrecenbe.

– Hogyan sikerült beilleszkedni a művészeti életbe?

– Itt nagyon kedvesek az emberek. Tagja lettem a Hortobágyi Alkotótábornak. Ott olyan közvetlenek voltak a művészek, mintha mindig ismertem volna őket. Sajnos többen meghaltak a jó barátaim közül: Égerházi Imre, D. Kovács Éva, Bod László és többen mások. Debrecen – úgy érzem – befogadott bennünket.

– Hogyan fogadták a Déri Múzeumban azt, hogy 15 alkotást ajándékoztál a városnak?

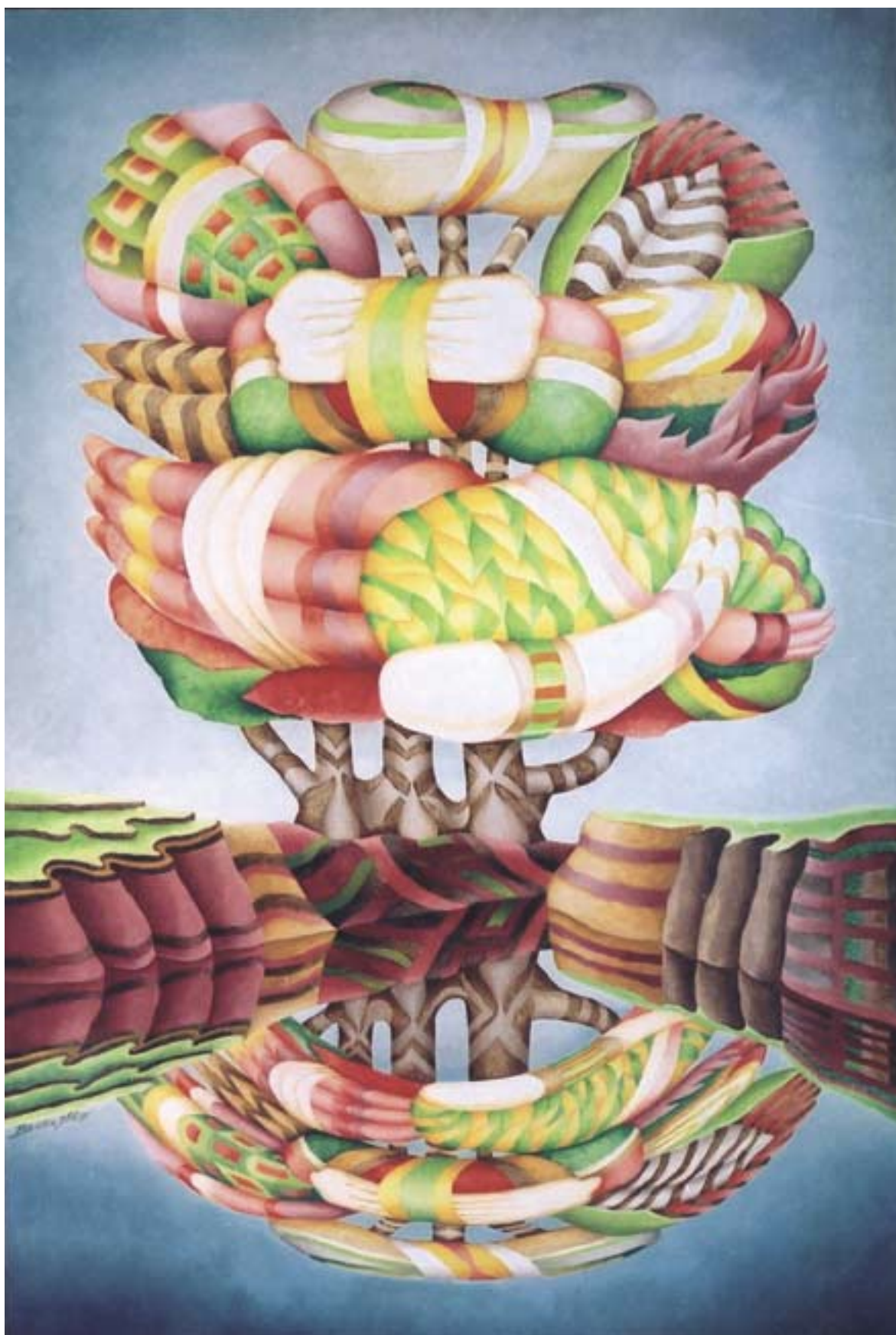
– Csendesesen.

– Most min dolgozol?

– Olyan munkákat készítek, melyeket össze tudok csavarozni, és be tudok tenni a bőrdobba. Ezek japán papírmunkák. Pasztellel készítem. Szentendrén már volt kiállításom belőle.

Az élet kereke jön és megy (pasztell)

Az ősz (olaj)

Bényi Árpád festőművész

„Festegetni nem érdemes, csak festeni.”

1931-ben született Erdélyben, Dicsőszentmártonban. A második világháborúval járó hányattatások után Debrecenben érettségizett a Református Kollégium Gimnáziumában. Szegeden főiskolai, Debrecenben egyetemi diplomát szerzett. Tanított, vezetett rajztanári stúdiót, évekig szabadúszó művész volt.

1956-ban egyik fametszetéből plakátot csináltak, amiért börtönbüntetést kapott. 1959-ben szabadult amnesztiával.

1966-ban vették fel a Művészeti Alapba, 1975-ben a Magyar Képzőművészek Szövetségébe. Tagja a Magyar Festők Társaságának.

15 éven keresztül volt vezetőségi tag a képzőművészeti szövetség területi szervezetében, 12 éven át vezette a Nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskola rajz tanszékét, ahonnan főiskolai tanárként ment nyugdíjba 1995-ben. Közben a KLTE-en tíz évig volt vendégtanár.

Számtalan díjat kapott. Többek között Csokonai-díjat, Medgyessy-díjat, Holló László-díjat. 1998-ban a Parlamentben kapta meg művészeti életművéért a Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskeresztjét. 1999-től Debrecen város díszpolgára.

– Úgy tudom, betöltötte a 73. évet. Ennek ellenére az utóbbi két évben ötször kaptál díjat kiállításokon. Ez azt jelenti, hogy még most is festegetsz?

– Jó, hogy ezt kérdezed. „Festegetni” nem érdemes, csak festeni. Naponta 10-12 órát az állvány előtt tölteni, az egyetlen járható út. Egyedül ez teszi lehetővé, hogy egy festő a „festésből”

átlendüljön a FESTÉSBE, vagyis fellazítsa, s néha átlépje az ábrázolás korlátjait.

Sokan hányták már a szememre, hogy miért használok keresetlen, tiszta „tubus”-színeket. Még kollégák is megkérdézték, hogy hol látok a természetben tiszta kadmium citrom, kadmium vörös értékeket. A kobaltkék világos még bocsánatos bűn, de a kadmium, narancs, – ráadásul ujjnyi vastagon – már tiszta provokáció.

– Szorgalmas ember vagy. Nem fárasztó ez a tempó?

– Nem szorgalom sodor a festékek közé, hanem a menekülés. Menekülés minden elől, amivel tele van a jelen, és az elől is, ami hiányzik. Tele van a média anyanyelvünket sértő hibás

hangsúlyokkal, a cégtáblák pedig az angolból besompolygó szavakkal. Az újságokból szinte eltűnt a kultúra rovat. A semmivel nem lehet vitatkozni. Ezért lövészárkokat építék tubusból kinyomott festékcsomókból, és onnan vicсорítom a fogamat egy eltorzult világgal szemben.

Saját városomra is haragszom, amiért lebontotta Berki Viola csodálatos Csokonai-mozaikját, szétverte három Munkácsy-díjas művész monumentális alkotásait. Hát ki érti ezt, ki bírja ezt józan ésszel?!

Ezért menekülök faktúratörődések közé. Az ecsettel vívott küzdelem nem viseli el se a pauszokat, se a szelíd festegetést.

– Van modelled ehhez a festéshez?

– A kérdés jogos lenne, ha a festészetnek kizárólagos mozgásteret csak az ábrázolás lenne. De azért van a képnek kerete, hogy a ráma figyelmeztessen: minden, ami ezen belül van, az egy önálló világ saját törvényekkel. És ebben az értelemben minden műterem megteremti a saját mozgásterét. Azért nem elég a „festegetés”, mert látástól vakulásig, sőt azon túl is tisztázni kell TÉR és TÖMEG kimeríthetetlenül sokféle viszonyát. Egy-egy képtelen térbeli olvasat lehetőségére a kép síkján lehet olyan sokkoló, mint egy keresztfán vergődő fájdalom. A forma születésének nem egyedüli forrása a látvány. Az ősforrás ennél több. A valóság megrendítőbb erejű a látványnál. Festő joga, hogy szüntelenül keresse az ŐSKÉP titokzatos sejtéseit. Én sem találtam rá még erre az ősképre, talán nem is fogok, de keresem azt, mint őseink a csodaszarvast.

Kétségbeesett tehetetlenség vezet az ecsettemet. Keresem azokat a formákat, amelyek egy kozmikus méretű igazságtalanság nyomait legalább a sejtés szintjén megjeleníteni képesek. Ezért tűntek el majdnem nyomtalanul a szép tájakat megjelenítő ambícióim. Néha ordítani kellene, de a palettáról nem jönnek hangok, csak a némaság hangtalan sóhajtásai.

Áramlás (akvarell)

Forgósél (akvarell)

Vízió (akvarell)

Beregszászy Tamás festőművész

„Festészetemben nem szeretnék hasonlítani senkihez.”

A festészettel gimnáziumi évek alatt kezdett behatóbban megismerkedni. Tagja lett a Ladányi Képzőművészeti Körnek és a Nyári Művésztelepnek, mely Topor András festőművész művészeti vezetésével közel tíz éven át meghatározó jelentőségű volt szakmai fejlődése szempontjából. Közben 1989-ben diplomázott a Bessenyei György Tanárképző Főiskola rajz szakán. Tanárai: Bényi Árpád és Bodó Károly festőművészek.

Három év tanítás után – jelenleg is – független alkotóként hivatásszerűen dolgozik. Az utóbbi években számos munkája került hazai és külföldi gyűjtők tulajdonába. Csoportos kiállításokon sokszor szerepelt. Lényeges önálló kiállítások: DOTE Minigaléria, Ladányi Galéria, Mácsai Sándor Művelődési Központ, Botanikai Kutatóintézet, Vácrátót, Hotel Mátyás, Hajdúszoboszló, Hotel Cívus, Debrecen, Benczúr Galéria Budapest, Hévíz Galéria, 2004, Kenézy-galéria, Debrecen, Budapest.

Utca napernyővel (olaj)

– A Kenézy-galériában kiállított képeidet nézve látom, hogy nagyon szereted a meleg színeket. Mikor alakult ki nálad ez a festészeti mód?

– Körülbelül másfél éve kezdődött ez a sorozat ezekkel a színharmóniákkal. Én lepődtem meg a legjobban, amikor ez az anyag először Hévízen került bemutatásra. Akkor láttam először egyben.

– Mi a kedvenc színed?

– Nincs ilyen. Ami kevésbé jelenik meg, azt is ugyanannyira szeretem. Mindig az első ecetszín dönti el, hogy milyen színekből építem tovább a képet.

– Ha jól látom egyetlen figurális képet hoztál a Kenézybe, a többi városi enteriőr. Hol vannak ezek a városrészletek?

– Mindegyik motívum az általam látott emlékképekből készült. Nagyon sok szentendrei téma van, ill. Eger, Nyíregyháza és Kőszeg. Szívesen festek enteriőr képeket is.

– Hol tanultad a festészetet, mikor alakult ki a saját művészeted és kinek a hatására?

– Folyamatnak a része. Ez a kiállítás is egy állomás. Talán egy ciklusnak a vége, lehet, hogy holnaptól egészen más jellegű képeket fogok festeni. Nyíregyházán végeztem. Bényi Árpád volt a tanszékvezető, a tanárom meg Bodó Károly.

– Mit tanultál Bodó Károlytól és mit Bényi Árpádtól?

– Bodó Károly a stúdiókat vezette, a tanulmányrajzok, festések idején volt ő a szakmai irányító. Bényi Árpád nekünk művészettörténetet

és ezen belül képelemzést oktatott. Tőle főleg a festészet szellemiségét vettük át.

– Igen elismert térségünkben ez a két festő. Volt-e olyan, hogy a stílusukat próbáltad utánozni?

– Ha nem is tudatosan, de Bényi Árpád színvilága és formavilága mindig közel állt hozzám. Korai képeim ezt is sugallják.

– Szépen teremtasz plasztikát, elsősorban fényekkel, árnyékokkal, másodsorban pedig vonalperspektívával. Te hogy érzed?

– Igazi plasztikát a szobrászatnak kell teremteni. A festészetben a két dimenzió a tiszteletben

tartása megköveteli azt, hogy a szem ne tévedjen el a mélység végtelenségében.

– Azt vettem észre, hogy főleg a vonalperspektívával oldasz meg előtér-, középtér-, háttérproblémákat. A fídat figyeltem, törzseik majdnem szinte síkszerűek. Mennyire működte-d a festői kontrasztokat?

– Ez a másfél éves ciklus arra ráirányította a figyelmemet, hogy a sötét-világos kontraszt mindenképpen hatásos a képeken. Drámaiságot, feszültséget tud okozni. Ezek a fák azért ilyen sötétek és síkszerűek, mert így ellenfényre apelláló kompozíció úgy jelenít meg teret, hogy síkban maradhasson.

– Kit tartasz mestersednek?

– Szerintem mindig a mestert kellene megkérdezni, hogy kit tart tanítványának. Bényitől, Bodótól nagyon sokat tanultam. Volt még egy harmadik festőművész is, Topor András, akinél még a főiskola előtt kezdtem festészetet tanulni. Ő is nagy hatással volt rám.

– Szellemi mestereid vannak-e?

– Nem élők közül lényegében az összes posztimpreszionistát fel tudnám sorolni, egészen Picassóig. Festészetemben nem szeretnék hasonlítani senkihez.

– Hogyan alakul ki nálad egy kép?

– Sokszor számomra is rejtély. A befejezéssel kezdeném, mert könnyebb azt mondani egy képről, hogy nem csinálom tovább. Bár sok olyan képem volt, amit még kiállítás után átfestettem.

– A kész állapotot keretben vizsgálod?

– Így látom egységes készként.

– Érdekelnének a kezdetek. Vázlatot szoktál-e készíteni?

– Igen, de már a megmunkálandó felületre készítem. Nem a helyszínen, műteremben. Utólag az emlékgombokból vagy egy műtermi enteriőr motívumaiból.

– Milyen technikát részesítesz előnyben?

– Az utóbbi 4 évben alakult ez ki, hogy alapotlan farostlemezre olajfestékkel festek.

– Milyen terveid vannak?

– Feszen! Az utóbbi időben új kihívást teremtett számomra a vászon, festői felületként és ez más kalandokra csábít.

Szentendrei utca (olaj)

Városrészlet (olaj)

Berfók Béla tanár-szobrász

„Gyermekkoromban jelentek meg nálam a reneszánsz formázás jegyei.”

1947-ben született Hajdúnánáson. Az általános és a középiskolába szülővárosában járt. Érettségi után elvégzett egy mezőgazdasági felsőfokú technikumot, majd 1973-ban szerzett diplomát a Magyar Testnevelési Főiskolán. A művészetekhez gyermekkorában került közel. Kezdetben rajzolt, festett, majd egyre inkább a mintázás, faragás felé fordult az érdeklődése. Elsősorban az antik és a reneszánsz művészet érdekelt. Gyerekejjel a közel-keleti és egyiptomi figurákat igyekezett utánózni. Történelmi érdeklődése végig rányomta hatását alkotásaira, így később szoborfaragásai témája is történelmi és vallási indíttatású lett. Fiatalon a szobrászatot megelőzte sportérelklődése, testnevelő tanár lett. Budapesten egy általános iskolában kezdett tanítani, ahol szobrász szakkört is vezetett a gyerekeknek. 1975-től tanít a tanítóképző főiskolán. Mellette 1990-ig atlétaedző volt. A sportágból szakadói diplomát szerzett és 1984-ben egyetemi doktori fokozatot életemből a KLTE Természettudományi Karán. Jelenleg docens a Debreceni Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskolán. Négy évig volt városi képviselő. Közben a szobrászat állandóan foglalkoztatta. A nyilvánosság elé Tamus István grafikusművész inspirálására lépett 2001-ben. Eddig 4 kiállítása volt. Egy köztéri szobrot is készített, Fáklyagyújtás c. műve Gyékényes főterén áll.

– Mikor kezdődött nálad ez a szobrászkodás, időben tetten érhető-e?

– A művészetet gyermekkoromtól kezdve érdekel. Édesanyám – Lente Mária – rajtot tanított a hajdúnánási iskolában, szerette, ha a gyerekek többet foglalkoznak művészeti tevékenységgel. Kezdetben szerettem rajzolni és festeni, de jobban a mintázást és formázást. Megismerkedtem az ábrázolási módok lehetőségeivel. Csak az akadémista képzést tudtam elfogadni és a tanulmányaimban is csak azok játszottak szerepet. A nonfiguratív irányzatok teljes mértékben elkerülték az érdeklődésemet és a figyelmemet is.

– A szobrászat területén is csak az archaikus megoldások érdekelnek?

– Kimondottan. Édesanyám elbeszélése alapján kilencéves lehettem, amikor megjelentek nálam a reneszánsz és a barokk formázásnak és mintázásnak a jegyei.

Nyári időszakban homokszobrokat készítettem, és mindegyik az antik kidolgozás jegyében készült. A térszemléletemet és látásmódomat leginkább ezek befolyásolták, s emlékszem, hogy homokból váratok, épületeket, palotákat formáztam. Azt hiszem ebből gyökeredik az, hogy ma a szobrászat mellett igen komolyan foglalkozom az építészettel. Magam is építek házakat.

– Azon gondolkodom, hogy miért nem lettél építész?

– Egy vidéki kisvárosban élő embernél sok minden másképp alakul. Az én fertőzöttségem a pedagóguspálya volt. A művészetek mellett volt egy másik szenvedélyem a sport, s az meghatározó lett.

– Sportban voltak kiemelkedő eredményeid?

– Igen, több mindent kipróbáltam, atletizáltam, a főiskolán a kalapácsvetés volt a fő versenyszámom, országos főiskolás bajnok voltam.

– Szobrászatban kit tartasz szellemi mesterrednek?

– Mondhatnám névtelenül az egész antik szobrászatot, de talán természetesebb, hogy Michelangelót tekintem a legnagyobb szobrászknak. Szintén nagyon kedvelem az olasz szobrászat történetének nagyját Lorenzo Ghibertit, aki a valóság részleteinek ábrázolásával és elegáns elbeszélő kedvével elbűvölte kortárs befogadóit. Aztán nagy tisztelője vagyok és nagyon szeretem Auguste Rodint, a XIX. század végének legnagyobb szobrászát.

– Ugorjunk egy nagyot időben, kit szeretsz a magyarok közül?

– Izsó Miklóst emelném ki, aki hatással van rám, de a kortárs művészek között van egy művész, akit tisztetek és becsülök, aztán a tanácsait és látásmódját követem, aki nem más, mint a Püspökladányban élő Gyórfi Lajos.

– Mit jelentenek számodra a bemutatkozási lehetőségek?

– Jóleső érzés. Az első komolyabb bemutatkozásom itt a főiskolán volt, Tamus István sugallatára, a Bakos Tibor Galériában.

– Milyen témákat készítesz?

– Reneszánsz irányzatot követve, mivel elsősorban fával dolgozom, főleg portrét készítek. Az arc megmunkálása, a tekintet számomra nagyon lényeges. Az Apostolok című vallási témájú szobromon tizenhárom fej van. Egy Ghilberti-féle kidolgozott ruharedő fogja össze. Ez a fa adta lehetőség, hogy egy törzs fejezi ki a mondanivalót vagy a fa ritmusa és elágazásai a meghatározók. Nagyon szívesen dolgozom bodza, dió, körte, hárs és vadcseresznye faanyaggal. Természetesen nemcsak vallási témájú alkotásaim vannak, igen komolyan érdekel a történelem, s jó témát ad a királyok és a fejedelmek szoborban való elkészítése.

Fájdalom

Apostolok

Bíró Eszter

festőművész

„Minden egyes képnél újabb kalandba keveredem...”

1957-ben született Egerben. 1961 óta él Debrecenben. A Tóth Árpád Gimnáziumba járt. 1979-ben az egri tanárképző főiskolán földrajz–rajz szakon végzett. Gimnáziumi éveitől kezdett el komolyan rajzolni. Édesapjától, Bíró Lajos festőművésztől tanult a legtöbbet, sok segítséget kapott Félégyházi László festőművésztől is. Elsősorban olajképeket készít, de szívesen dolgozik pasztellel és akvarellal is. Témái a csendlételek, az ember és közvetlen környezete.

Több pályázati kiállításon szerepelt, négy alkalommal Szentesen, valamint a lengyelországi Przemysl városában, az „Ezüst Négyszög” Kárpátok Eurorégió Kiállításán. Még 1975-ben, az egri tanárképző főiskolán folytatott tanulmányainak megkezdésekor, a szekszárdi Országos Amatőr Képzőművészeti Kiállítás díjazottja lett, később egyetemi-főiskolai második díjat nyert – azóta folyamatosan szerepel kiscsoportos és kollektív, a debreceni országos nyári, tavaszi, a megyei őszi, valamint 1985 óta egyéni tárlatokon, s művei más helyek mellett Ausztriába is eljutottak. A Debrecen Kultúrájáért Alapítvány ösztöndíjasa, a Zempléni Nyári Tárlat, a Hajdú-Bihar megyei Őszi és Tavaszi Tárlat díjazottja, tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, a Magyar Képző-

művészek és Iparművészek Szövetségének. 1985 óta a debreceni Tóth Árpád Gimnáziumban tanít rajzot és művészettörténetet.

– Úgy gondolom, hogy neked könnyű dolgod volt, szinte beleszületté a festői ihletettségű környezetbe.

– Már általános iskolás koromban is szerettem rajzolni, festeni. A rajztanárnőm, Hennel Ervinné sokszor küldött különböző rajzversenyekre, rajzpályázatokra. A képzőművészeti körbe harmadikos gimnazista koromtól kezdve jártam, az ottani légkört nagyon szerettem. Itt tanultam meg rajzolni édesapám, Félégyházi László, Török Anikó és Kapcsa János festőművészek irányításával.

– Apukád munkálkodása a 60-70-es évek fordulóján kiegyensúlyozott szakaszába érkezett. A kritikák nemcsak elismerték művei kvalitását, de természetes tényként is kezelték egyenletes, magas színvonalú jelenlétét a tárlatokon. Te hogyan emlékszel erre az időszakra, ezekre a tárlatokra?

– Jól emlékszem például a nyírábrányi kiállítására, nagyon megdöbbentett, hogy milyen nagy tömeg jött el. Egy-két kiállítására úgy készült, hogy az utolsó hónapokban vagy hetekben rengeteget festett, és alig aludt. Nekünk lábujjhegyen kellett járni a lakásban, a műterem környékére sem lehetett menni. Ezt mi tudomásul vettük és elfogadtuk.

– A Nagyerdő, az egyetem közelsége hogyan hatott rád?

– Nagyon szerettem ott lakni. Sokat kerékpároztunk a környéken a nővéremmel.

– Azt hiszem, hogy ha mostanában elmentek Egerbe, akkor nektek sokkal többet és egészen mást jelent, mint más embernek.

– Így van, nagyon szeretünk Egerbe menni. Ott megfiatalodunk, eszünkbe jutnak a régi

évek. A barátainkkal is nagyon jól éreztük magunkat Egerben, Palotai Erzsivel, Subicz Pistával, Szarvas Jolival. Én Erzsivel és Jolánkával laktam egy albérletben, és híre is ment a rajz tanszéken annak idején, hogy nálunk szinte egy külön festőtanya alakult ki, mert nemcsak együtt szórakoztunk, hanem együtt is festettünk. Egerben ismertem meg férjemet Lukács Gábor festőművészt.

– Mikor festesz? Hiszen tanítasz, családanya vagy...

– Sajnos nem olyan gyakran, mint ahogy szeretném. A legtöbbet nyáron van időm otthon festeni, aztán a művésztelepeken. Ma már egy olyan művésztelep van – a nyíradonyi –, ahol folyamatosan tudok dolgozni. Férjemmel, Lukács Gáborral még bekapcsolódtunk a nádudvari és a szarvaskői művésztelep munkájába is.

– Milyen stílusban festesz?

– Nehéz a festésről beszélni, az embernek kívülről meghatározni azt a stílust, ami a képeire jellemző. Hiszen ha ránézek egy kész képre, nem a stílusán töpregek, hanem vagy a hibákat keresem, illetve látom meg benne, vagy az alkotás folyamata idéződik fel bennem. Itt Csernus Tibor szavait kölcsönözném, mintha helyettem fogalmazta volna meg a lényegét „...még mindig úgy érzem, hogy minden egyes képnél újabb kalandba keveredem, melynek a kimenetele egészen kétséges. De ezt az állapotot megszoktam, szeretem és keresem, amikor elkezdek egy képet, amikor kialakul valamiféle mozgó világ, amelyet nekem kell előbb-utóbb elrendezni”. Színtén tőle: „szeretek improvizálni, és a közben kialakuló dolgokra ráharapni, s megerősíteni azt, amit a véletlen elem hoz”.

Csendélet (olaj)

Régi szobában (olaj)

Bíró Nándor

faműves iparművész

„A fa természetességét szeretem kihasználni.”

1954 június 11-én született Mezőtúron. Iskoláit Szatmárcsékén és Tiszavasvárin az Alkaloidában végezte. Debrecenbe költözésük után a Biogalban, majd azt követően Hajdú-Bihar Megyei Vízműveknél dolgozott. Tiszavasváriban a helyi képzőművészeti körben tanult rajzolni. Érdekelte a grafika és a különböző festészeti megoldások. Ott kezdett el foglalkozni különböző fotótechnikákkal is. A síkból a térbe való kilépés lehetőségét a fa biztosította a számára. A műhelylehetőségeket igénylő faművesség csak később vált lehetővé számára. A fa megmunkálásához szükséges gépeket ő maga tervezi és építi meg. Miután sikerült a technikai nehézségeket leküzdenie, plasztikákat, installációkat, használati eszközöket (tálakat, ékszerdobozokat, ceruzatartókat, festőállványokat, rajzbakokat) készít. Mindig a lágy, ívelt vonalvezetésre törekszik, hogy a fa természetes rajzolata, a mintázata érvényesüljön. Sokat tanulmányozta és szellemi mesterének tartja Csiky Tibort, Z. Gács Györgyöt, Engelsz Józsefet, Vilt Tibort, aztán a legnagyobbak közül Eschert, Kassákot, Hajdú Etient és Pierre Székelyt.

Eddig tíz önálló tárlata volt, több közös kiállításon szerepelt, többek között a megyei szintű Őszi Tárlaton.

Mozgás (fa)

– Tudom, hogy régebben a képzőművészettel foglalkoztál. Hogyan lett belőle faművesség?

– Nehezen. Először grafikáztam, utána festettem. Egyre jobban elmélyültem ezekben a technikákban. Tiszavasváriban egy olyan kör alakult ki, ami felkarolta az akkori ifjúságot: festettünk, rajzoltunk, de ez nem elégített ki. Tovább akartam lépni. Kerestem az anyagomat, mert éreztem, hogy nem tudom olyan szinten kifejezni magam, ahogy szeretném. Ekkor évekig abba is

hagytam a rajzolást, festést. Majd nősülésem után találtam egy almát, s megkértem a tulajdonost, szeljen belőle egy darabot. Fantasztikus volt ennek a fának az erezte, ahogy megcsorgott rajta a fa nedve. Talán akkor indult ez a folyamat el bennem.

– Rafinált vagy, mert a fa természetességét kihasználod. Mostani alkotásaidnál hogyan tudod felhasználni előzetes képzőművészeti ismereteidet?

– A plasztikákat előkészítem, bár nem törvényszerű, hogy az lesz belőle, ami a grafikáimon van. De ha a grafikának egy pontját sikerül kiemelnem, akkor azt könnyebb fába átültetni. A fa másféle megmunkálást igényel, más szerzőket, itt már gépekről is szó van.

– Milyen faanyagot használasz?

– Mindent. Számomra a diófa a legkedveltebb. Műhelyemben megfordul éger, bükk, tölgy, alma, akác ami a köztudatban tűzifa, de szép erezete van. A gyümölcsfafajtákat használom a legszívesebben. Fenyőt is alkalmazok, de az inkább a kalandozásaimhoz kell, a fekete-fehér próbálkozásaimhoz. Lehet hogy ez „lefutott dolog”, de én nagyon szeretem. A trópusi fákat is kedvelem.

– Melyik fa a legkedvesebb számodra? Hol szerzed be a faanyagot?

– Talán a dió és a szilva. A szilva rendkívül színes fa, meglátszik rajta, hogy milyen helyen nőtt fel. Vörösesbarnás a színezete, de változhat egészen a sárgás-mélyvörös színig. A fához „Szájhagyomány” útján jutok hozzá. Sokan ismernek, tudják mit csinálok, van aki közli velem, hogy kivágtunk egy ilyen fát, érdekel-e? Elmegyek, megnézem, és látom, hogy boldogok az emberek, örülnek hogy ideahatják, mert ez a fa egy későbbi alkotásban fog továbbélni.

– Összegezzük: mit csinálasz? Képeket? Plasztikákat?

– Faragni nem szoktam. Tisz-

telem, becsülöm a fafaragókat, és megcsodálom gyönyörű alkotásaikat. Én a képeimet, plasztikáimat mondjuk úgy kitalálom. S ha kitaláltam, akkor bármilyen szerzővel: maró, csiszoló eszközökkel, vésőkkel, faesztergával alakítom, hogy létrehozam az általam kitalált formát. Ez általában plasztikus kép, térben kidomborodik,

térplasztika, geometrikus formára építkezve. Az op-art világában szívesen kísérletezem. Emellett készítek használati- és dísz tárgyakat, tálakat, ékszerdobozokat. Egy gyönyörűerezetes fatál akkor is oda vonzza a szemet, ha nincs benne semmi. Nincsenek rajta díszítések csak a fa mintázata. Azt hiszem, nincs ennél szebb díszítés.

– Saját magad készíted a gépeidet. Sokszor be sem engednek egy gépműhelybe, mert ha „megsaslod”, megnézed az ottani technikát, utána te magad is meg tudod csinálni a gépeket. Milyen eszközeid vannak?

– A faiparban használatos gépek mind megvan. A vastagsági egyengető gyalugép, faeszterga, szalagfűrész, függőleges tengelyű marógép, szalagcsiszoló. A kézi szerzők közül is megvan szinte minden.

Árnyak (fa)

Szatmárcsekei emlék (fa)

Bíró Lajos

festőművész

„A körben való munkálkodás gazdagítja a látásmódot.”

1927-ben Beregdarócon született, de kisgyermek korától a szatmári Tiszaháton, az ártéri szilvasáiról, dióterméséről és gyönyörű környezetéről nevezetes Kisarban nevelkedett. Az elemi iskola után a Református Gimnáziumba járt.

Majd következett a marosvásárhelyi Csaba királyfiról elnevezett hadapródiskola, ahol a legmagasabb szinten képzett tanári kar foglalkozott a kamaszkorú tisztnövényekkel és tevékenységük minden területén példaképekké váltak, egész életvezetésükre érvényes mintát adtak számukra.

A Debreceni Református Kollégiumban fejezte be a középiskolát és érettségizett le. Rajztanáráként ismerte meg Félégyházi László festőművészt, aki később kollégája és barátja volt. 1948-ban Debrecenben pedagógiai főiskola indult, itt kezdte el a magyar, történelem és rajzszak tanulását is. A főiskola Egerbe költözött, és ott diplomázott 1951-ben. Mestere a rajz tanszéken Adler Miklós volt. Diploma után a főiskolán tanít. Itt éri a forradalom, melyben aktívan kivette a részét. Börtönbüntetéssel sújtják. Utána csak távolabbi helyen telepedhetett le. Nyírábrányba, majd Debrecenbe kerül. 1961-ben állít ki először a Medgyessy Teremben. Tanárként hamar bekapcsolódott a képzőművészeti mozgalomba. 26 éven keresztül vezette a debreceni városi, megyei művelődési ház képzőművészeti körét.

Alkotásait sajátos feszültség és összhang jellemzi. Környezetének embereit és természeti tájait ábrázolja, melyek együtt őriznek meg tárgyias vonásokat és fejeznek ki érzelmi, lelki, szellemi élményt. Számtalan díja közül igen kedves számára a Medgyessy Ferenc és a Holló László-díj, a Magyar Köztársaság Érdemrend Kiskeresztje, és a Szenci Molnár Albert-díj. 1995-ben nagy megtiszteltetés érte, Debrecen Város Díszpolgára lett.

– Hogyan és mikor kezdődött a festőművész tanársága?

– Az egri pedagógiai főiskolán végeztem, ami után meghívtak a rajz tanszékre és előbb demonstrátorként, majd tanársegédként, illetve adjunktusként dolgoztam. Alakrajzot, festést és művészettörténetet tanítottam. Újból pedagógiával az 1960-as évek elejétől – a Debreceni Képzőművészeti Körbe kerülésem után kezdve – foglalkoztam. Ez rendkívül ideális lehetőségnek ígérkezett ahhoz, hogy egyfajta pedagógusi gyakorlatot kialakítsak és ebben nagy segítségemre

volt kitűnő partnerem, Félégyházi László. Az ő intelligenciája, pedagógiai gyakorlata, felkészültsége ragyogó segítséget jelentett.

– Miért került börtönbe 1957-ben?

– 1956. okt. 23. előtt a MEFESZ mozgalomba kerültem, mely a forradalomban erőteljesen bekapcsolódott a város életének irányításába. Így lettem a Forradalmi Tanács elnökségi tagja, majd elnöke. Ezért vontak felelősségre '56 után és ítélték el.

– 1963-ban lett a Debreceni Képzőművész Kör korrigáló, vezető tanára. Hogyan emlékszik erre az időszakra?

– Előbb tiszteletdíjas vezetője, majd 1972-től főállású lettem, miután már megalakult a Medgyessy-kör. Országos hírűvé vált irányításom alatt, többszörös kiváló címet kapott, sőt a végleges címet is elnyerte.

– Hogyan tudott a kör megmutatkozni a közönség előtt? Volt-e kiállítási lehetőség?

– Volt, mert voltak városi vagy megyei rendezvények, voltak országos és regionális kiállítások. Ott is szép sikereket értünk el. Ragyogó társaság gyűlt akkor ott össze, nagyon tehetségesek, ambíciózusak, kitartóak voltak. Ebből a társaságból kerültek ki a későbbiek folyamán ismertté váló művészek. Nélkülük ma már szinte elképzelhetetlen egy debreceni közös kiállítás.

– Kik voltak önre és festészetére nagy hatással? Olyan művészekre gondolok, akik emberi és művészi habitusukkal is befolyásolták.

– Legnagyobb hatással rám Szőnyi István volt de mellette Domanovszky Endre is meghatározó

tényezője volt művészetén keresztül egész nemzedékünk gondolkodásának, szemléletmódjának, festői habitusának alakulásában. Debrecenbe kerülvén Félégyházi László és Holló László hatása volt döntő a számomra, főleg magatartásunkkal.

– Ön kiváló portréfestő. Milyen technikával készíti a legszívesebben?

– Olajfestéssel dolgoztam életem nagy részében, de nagyon szeretem a pasztellkrétát. Olyan tulajdonságai vannak, amelyeket jól felhasználhatunk a portréfestésben.

– Úgy tudom, hogy a Református Kollégiumban több portréalkotása található.

– Valóban, az egyik díszteremben, Bocskai István, Bethlen Gábor, Szegedi Kiss István, Szenci Molnár Albert és I. Rákóczi György portré festményem.

– Hogyan tölti a nyarat?

– Nyaranta együtt festünk barátaimmal, valamint lányommal és vejemmel Nyíradonyban.

– Tanár úr, úgy tudom, hogy szereti a pipákat és gyűjti is.

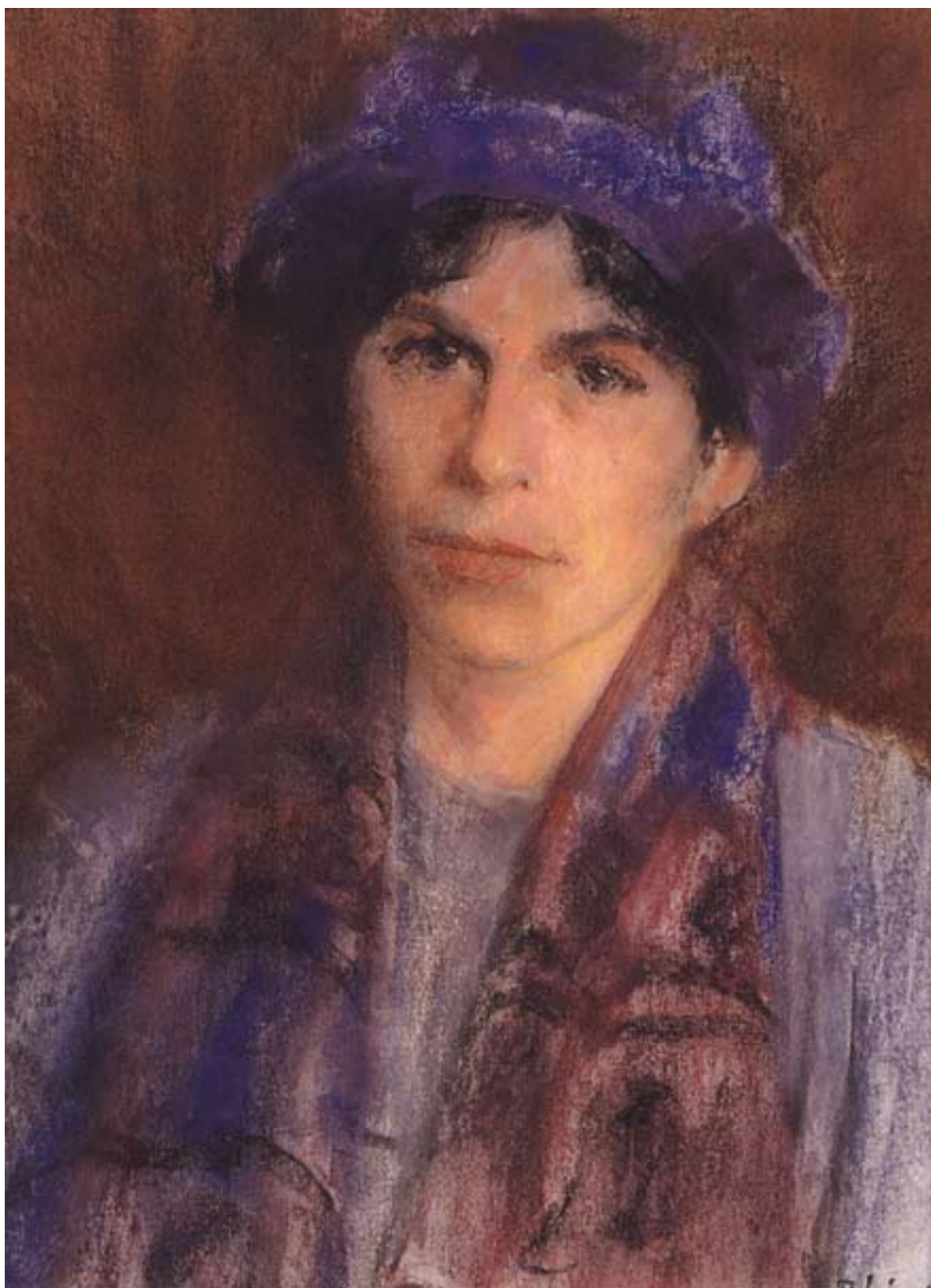
– Igen, van egy régi pipagyűjteményem, tájtékipák. Amit használok, az is egy gyűjtemény ma már, rövid papipák.

Feleségem (pasztell)

Önarckép (pasztell)

Eszterke (pasztell)

Bodó Fábián Ilona

festő- és iparművész

„Honvágys kisért, hogy újra lássuk szeretett hazánkat”

Vámospércsen született 1927-ben. Alapfokú iskoláit Pécelen végezte. A művészetek alapismereteit a budapesti Iparrajziskolában sajátította el. Legjobban Edvy Illés György tanár redőzetrájkóját kedvelte. Háború után felvételizett az Iparművészeti Főiskolára, divat szakra. Egy év után a textil-nyomottanyag szakra, s öt év után kapott terveződipломát. A fiatal képző- és iparművészek kiállításán szerepelt, több első és második díjat kapott.

Férjét, Bodó Sándort – szintén alkotóművészt – 1955-ben egy plakát miatt négy évre ítélték. A forradalomnak köszönhetően, hogy kiszabadult. Karon ülő kisfiúkkal Ausztriába menekültek, Bécsből Washingtonba kerültek. A kezdeti évek nehézségei után Tennessee állam fővárosába, Nashville-be költöztek. Ott megismerték őket, és értékelték munkáikat. Egzisztenciát teremtettek, kiállításokat rendeztek, festettek, restauráltak saját vállalkozásukon belül, melynek neve „Bodó’s Art Studio” volt. Ilona közel 25 éven keresztül textilfestéssel foglalkozott. Itthon is bemutatkozott – férjével együtt –, 1990-ben a Budai Várban, a Történelmi Múzeumban, életmű kiállításon. Ezt követte több kiállítás Mátészalkán, Karcagon, Budapesten, a Hadtörténelmi Múzeumban és Egerben. 42 évi emigráció után hazatelepettek Budapestre, megalapították a Bodó Művész Szalont. Amerika visszaadta őket az óhazának. Ilona asszony egyéni tárlata a budapesti MOM Kultúrházban 2002. október 14-én nyílt meg. A művésznő a megnyitó napján, hajnalban visszaadta lelkét Teremtőjének. Tagja volt a

Templomos Lovagrendnek. Legkedvesebb kitüntetése a „Pro Cultura Hungarica” emléklapok.

Képzelt beszélgetés Bodó Fábián Ilonával az Életem és munkásságom könyve alapján.

– Hogyan emlékszik vissza gyermekkorára?

– „Sokat adok a gyermekkori élményekre, mert ezek őszinték, velünk született adottságok – egyéni és találóak, mint a gyerekszáj. Ahogy öregszünk, mindinkább újraéljük gyermekkorunk, fiatalságunk ösztönös és a sorstól kapott benyomásait, és egyre jobban értékeli az ártatlanság, a múlt szívbeli emlékeit. ... Mint gyermek nagyon érzékeny voltam. ...Négyéves lehettem, színes szalagokat, később színes ceruzákat és vízfestéket kértem születésnapomra.”

– Milyen élményei vannak az Iparrajziskolából?

– „Divattervező szerettem volna lenni. ...A négy év egész napos elfoglaltságával, a déli két órai ebédszünettel óramű pontossággal zajlott. Az élményt a belváros adta kirakataival és a modern Fényes Áruház, ahol joghurtot és brióst ettünk az állóbüfében. Tanáraink szorgalmasan, mi meglehetősen kötelességtudóan viseltük az éveket.”

– A háború után felvették az Iparművészeti Főiskolára, divat szakra, mégis textil-nyomó szakon diplomázott.

– „A divat ebben az időben elkommercializálódott, miután Nyugattól elszakadtunk. A textil-nyomó szakon az élet szabadabb volt, különböző izmusok, stílusok, tanárok és iskolai tanmenetek váltogatták egymást. Aki akart, tudott tanulni így is. Az élet színes, de »letompított« volt.”

– 1956-ban menekülniük kellett, végül Amerikába kerültek. Milyen volt a kezdés?

– Közel két évig próbáltuk Amerikát a magunk szájja íze szerint megváltoztatni. Szegényes lakásokban laktunk, majd a Kováts Mihály ezredesről elnevezett kulturális és irodaházba költöztünk. Először munkánk gyéren alakult, és kiállítási lehetőségek se voltak kecsegtető. Ezért Nashville-be költöztünk. ...Ott megismertek minket és értékelték munkáinkat.”

– Megalapították a „Bodó’s Art Studiot”. Miben segített ez a vállalkozás?

– „Önállóak lettünk. ... itt laktunk 36 éven át, itt nőtt fel két fiúnk. Egzisztenciát teremtettünk, kiállításokat rendeztünk, festettünk, restauráltunk. A textilfestés mellett képzőművész vonalon is dolgoztam.”

– Mit kell tudni Nashville-ről?

– „A 70-es években kezdett nagyvárosi jelleget ölteni. A felhőkarcolók egymás után épültek. Kedves szokás volt a Cumberland folyón hajóközni a csipkeszerű Belle Carol fűtyűlős, piros lapátos hajóval. A General Jackson hajón vacsorázni is lehetett. ... a gyönyörű Centennial Park a város egyik fő látványossága. Ezeket én akriltechnikával, vásznonra mind megfestettem.”

– 1999-ben hazatelepültek, egy budai társasházban élnek. Megalapították a Bodó Művész Szalont. Milyen gondolatok segítették a hazatelepülést és hogyan búcsúzott Tennessee-től?

– „...az emlékeinkből élünk, és honvágys kísért, hogy újra lássuk szeretett hazánkat, hogy egy levegőt szívjunk, egy nyelvet beszéljünk. ... Ha az ember hazalátogat, nem tud szabadulni a pesti és budai panorámától, a Margit-sziget fától és virágaitól. ... Családi műtermes házuktól búcsút vettünk. Az évtizedek alatt megizmosodott ciprusok és tölgyek megértően bólogatnak. ... Búcsúunk otthonunktól, a küzdelmes évektől és a még élő kedves barátainktól. Megpróbálunk új fészket rakni. Egyszerűbbet, kisebbet, átmenetit, mert a végső már az Úrhoz közel, a Mennyeiekhez lesz.”

Bodó Fábián Ilonát 2002. október 18-án Pécelen temették el, nagy részvét mellett. Nyugodjék békében!

Kimonó, selyembatik (textil)

Virágcsendélet (akril)

Szamosszegi Bodó Sándor

festőművész, szobrász- és éremművész

„A művészet igazi célja nem lehet a jó ízlés lerombolása.”

Szamosszegen született 1920. február 13-án. Az elemi iskola elvégzése után Budapestre került, az Iparművészeti Iskolára. 1941-ben felvételt nyert az Iparművészeti Főiskolára, egy év múlva elvitték katonának. 1945-ben folytatja tanulmányait, de 1948-ban mint „valóságos hajlamút” eltanácsolják. 1950-ben az Állami Pénzjegynyomdába kerül tervezőnek, ekkor már felesége Bodó Fábián Ilona, aki szintén alkotóművész. 1955-ben az ÁVH börtönbe zárja „rendszerellenes” tevékenységéért négy évre. 1956. október 31-én szabadul. December 11-én feleségével és kislával emelkedik az országból. Bécsből Washingtonba kerültek. A kezdeti évek nehézségei után Tennessee állam fővárosába, Nashville-be költöztek. Megalakítja a „Bodós Art Studio” vállalkozást. Feleségével együtt alkot, fest, szobrokat készít, kiállításokat rendez, kiválóan restaurál. Államokbeli hírnévre tesz szert. Itthon 1990-ben mutatkozik be, a Budai várban a Történelmi Múzeumban, életműkiállításon. 42 évi emigráció után hazatelepednek Magyarországra, Budapestten létrehozzák a Bodó Művész Szalont.

Kitüntetései: – „PRO CULTURA HUNGARICA” emléklapok – A templomos lovagrend tagja, – Az Erdélyi Becsületrend, Szamosszeg Díszpolgára.

- Hogyan emlékszik gyermekkorára?
- Szegény földműves családban születtem. Már gyermekkoromban megtanultam a kemény munkát. Talán ez volt életem motorja. Mindig többre vágytam, mint amilyen életkörülmények között éltem. Úgy gondoltam ezt csak úgy érhetem el, ha többet dolgozom az átlagembernél. Művészeti téren is ez inspirált.
- Több területen alkot. Festészet, szobrászat, éremművészet.
- Az élet nagyon gazdag és változatos. Ez a művészet területén is így van. Ha elfáradtam a festészetben, akkor más műfajban igyekeztem felfrissülni. Ha egy témában kellett volna örökké dolgoznom, megölte volna bennem az alkotókedvet.
- Az ÁVH börtönében volt-e módja alkotni?
- Igen, pl. kenyérbélekből sakkfigurákat készítettem. Azokat sokszor elkobozták, mindig újakat alkottam. Úgy megtanultam a technikát, hogy finomságában

elértem az elefántcsont-faragás minőségét. Azán 20 fillérért rajzolhattam a tiszteknek Lenin, Rákosit, Sztálint.

– Gondolom Amerikában, a „lehetőségek hazájában” minden könnyen ment.

– Egyáltalában nem. Hosszú éveket telt, amíg megismertük az érem fényesebb oldalát. Sokat költöttünk, laktunk olyan helyen, ahol négerek laktak, akiknek fogalmuk sem volt a tisztaságról. A művészet területén sem volt könnyű egzisztenciát teremteni. Valójában teljesen beolvadni máig sem sikerült, idegen fémek maradtunk az ameri-

kai kohóban. Munkáink jelentős részét bronzbba öntve, vászonra festve vagy – feleségem pl. – a textilművészet keretei között az ott élt és harcolt magyar hősről mintáztuk. Emlékeztetve az amerikaiakat arra, hogy sok magyar hős áldozta az életét a polgárháború alatt.

– Amerikában hol láthatók az alkotásai?

– Munkáim és feleségemé is, Tennessee államon kívül Amerika 27 más államában is megtalálhatók.

– Restaurálással is foglalkozott.

– Igen, mint önálló művészen megbíztak az emberek és elláttak restaurálási munkákkal. Egyik jó munka hozta a másikat. Volt olyan időszak, hogy a restaurálás hozta a jövedelmünk 70-80%-át. A restaurálás komoly tudomány. Négy éven át dolgoztunk Andrew Jackson, Amerika hetedik elnökének rezidenciájában. Majd a Polk Múzeum kollekciját újítottuk fel. Ezeket a munkákon át is közel kerültünk az amerikai történelemhez.

– Sok lovas képet festett. Esetleg azért, mert könnyebben el lehetett adni?

– Nem. Gyermekkoromban lovak mellett nőttem fel. A ló gyönyörű, nemes állat. Segítő-társa volt az embernek munkában, harcban. Én mindig azt festettem, amiben hittem, divattól függetlenül. Ha elfáradtam a festészetben, faragtam szobrokat, mintáztam medálokat, majd újra festettem.

– Mi a véleménye a modern művészetről?

– Ma, ha valaki ki meri mondani, hogy nemeszerei a modern művészetet, rámondják, hogy elmaradott, műveletlen. Ha egy ma élő művész egy jól komponált festményt készít, azt mondják rá, hogy giccs. Ha viszont azt a témát úgy festi meg, hogy azt sem lehet tudni, hogy mit ábrázol, akkor már művészet. Nagyon érdekes volt a Budapesti Történelmi Múzeumban 1990-es kiállításomon egy látogató a következőt írta: „Végre egy olyan kiállítás, ami nemcsak a kritikusoknak, hanem nekünk a népek is tetszik.” Remélem eljön az az idő, amikor a festmény értékét a kvalitása határozza meg.

A magyarok bejövetele – részlet – (relief)

Kossuth Lajos (olaj)

Bogdándy György festőművész

„Az igazi demokrácia és szabadság az, ha mindenki úgy fest, ahogy akar, csak színvonalas legyen.”

1932-ben született Debrecenben. Képzőművészeti szabadiskolában Tamás Ervin és Menyhárt József irányításával, később a Bíró Lajos és Félegyházi László vezette képzőművészeti körben folytatta művészeti tanulmányait. Kulturális seregszemlén lett művészeti díjas, közben kirakatrendező-dekoratorként dolgozott. 1965-től rendszeresen vesz részt a megyei őszi tárlatokon, ennek egyik nívódíjasa lett, majd a közelmúltban a tavaszi tárlaton is nívódíjat kapott. Az 1969-ben megalakult Medgyessy Ferenc Képzőművészeti Stúdió alapító tagja, évekig titkára, később elnöke, majd meghívott tanára volt. Tagja volt a Debreceni Műhely Képző- és Iparművészeti Alkotóközösségnek. 1987 óta van a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének nyilvántartásában, 1991-től tagja a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének. A hazai kollektív kiállítások rendszeres résztvevője, számos egyéni kiállítást rendezett. 2003-ban kapta meg a Debrecen Kultúrájáért Díjat.

– Mikor kezdődött számodra a képzőművészet megismerése?

– Tősgyökeres debreceni vagyok, azóta csak egy-egy kirándulásra mentem el Debrecenből. Az iskolai tanulmányaimat végezve a rajztanáraim figyeltek fel rám elsősorban. Természetesnek tartottam, hogy jól rajzolok, különösebb jelentőséget ennek nem tulajdonítottam. Majd később, 1948-ban indult be a képzőművészeti szabadiskola Debrecenben Tamás Ervin festőművész vezetésével. Ott kezdtem el a rajzolást, majd később a festést. 1959-ben kulturális seregszemlét rendeztek. Három portrét küldtem be, és egyet díjat nyertem. Akkor hívták fel a figyelmemet arra, hogy tanuljak tovább, mert érdemes. Így kapcsolódtam be 1960

őszen a képzőművészeti mozgalmon belül a rajzolás-festés gyakorlásába, megismerésébe. Akkor még Veres Géza bácsi, előtte Menyhárt József festőművész volt a Képzőművészeti Kör vezetője. Később Bíró Lajos lett.

– Te is tanítottál a Medgyessy-körben.

– Ez már később történt, amikor '64-65-től rendszeresen szerepeltem a megyei őszi tárlatokon. Bíró Lajos véleménye volt, hogy ha sikerül jó szemléletű egyént találni, akkor az előre viheti a köri mozgalom tevékenységét. Megtiszteltetés volt a számomra, hogy engem választott. 1969-ben megalapítottuk a Medgyessy Ferenc Képzőművészeti Stúdiót, melynek alapító tagja és titkára voltam, később elnöke. 1984–89-ig voltam a Medgyessy Képzőművészeti Kör tanára.

– Mikor lettél tagja a Képzőművészeti Alaphoz?

– Nekem soha nem állt szándékomban hivatalos művész lenni. 1986-ban az Őszi Tárlat zsűrije által kaptam egy nívódíjat. Akkor tudtam meg, hogy engem ekkor már fel is terjesztettek a Művészeti Alaphoz Szabó László grafikusművész – ő volt akkor a területi titkár – és Bényi Árpád festőművész ajánlásával. Öt képet kellett beadnom: kettő darab arcképet – melyből az egyik önarckép volt –, és három darab egyéb – csendélet és más kompozíciók – festményt. Bemutattam, aztán felvettek. Ez már 1987-ben volt.

– Mikor alakult ki a saját stílusod?

– Sokat festettem. Éjszaka álmomban is a képeket láttam. Vizuálisan álmodom, élesen, színesen. Nem sok ember álmodik így. Ha festeni akartam, akkor egyszerű volt, mert ha a fehér felületre ránéztem, ott láttam a képet. Már csak rögzíteni kellett

festékekkel, ecsettel. Így születtek az alkotásaim. Persze benne van a szakmai előképzés is. 1969-ben, mikor egy 12 darabos sorozatot felvittem a stúdióba, azt mondta Bíró tanár úr, hogy: „Öreg, ezt jól kitaláltad magadnak”. Habár én nagyon szertelen vagyok, mert ami csak eszembe jut, azt megfestem.

– Az önarcképek, amiket szívesen festesz, hogyan készülnek?

– Roppant egyszerű dolog ez, azoknak a megnyugtatóására is mondom, akik azt hiszik, hogy a festők azért festenek önarcképet, mert önmagukat imádják. Ez akkora butaság! Mert amíg tükörből festem magamat, biztos, hogy ott vagyok, olyan fegyelmezett vagyok, ahogy én – a festő – akarja. Az élő modellel viaskodni, hogy most megint lelógatta a fejét, már megint máshova néz, már megint grimaszol stb. szörnyű dolog. Ezért van, hogy minden évben festek egy önarcképet. A családnak is hadd maradjon.

– Egy művész örök kételyek között alkot? Mindig tovább akar lépni?

– Én ezt tartom természetesnek. Mindig keresek valami újat az előadásmódban, nem a témában. Hiszen a tematika megöli a festészetet. Nagyon tematikus pályázatok ezért nem sikerülnek sorozatban.

– Mi a lényege a jó portrénak?

– A szemekből sugárzó belső értékeket kell kívülrre hozni. Jó portréból meg lehet ismerni az ember belső lényegét. Én azért is festek önarcképet, mert magamra is kíváncsi vagyok. Habár a tükörkép nem biztos. Ami az előtűnk lévő katalógusban van, azt négy évig festettem. Mindig hozzányúltam, mert láttam, hogy mit kell még. Ezt '81-től '85-ig festettem.

Bocskay István portréja (olaj)

Holló László portréja (olaj)

Ujváry Zoltán portréja (olaj)

Bráda Tibor festőművész

„A természet »mániakusaként« vállalom az archaikusságot”

1941. szeptember 18-án született Karcagon. 1960-ban fejezte be a Képző- és Iparművészeti Gimnáziumot, ahol Újvári Lajos volt a tanára, a Képzőművészeti Főiskolát pedig 1967-ben, nem kisebb „festőóriás”, mint Szentiványi Lajos tanítványaként. Még abban az évben Derkovits-ösztöndíjas lesz, és Szentiványi mellé kerül a főiskolára tanársegédként. Azóta is a főiskola tanára (docens), restaurátoroknak, látványtervezőknek, tehát a színház- és kosztümtervezőknek, valamint a szobrászok osztályaiban tanít alakrajzot és festést. Frissességét, örökifjúságát a családja motiválja. Felesége, Deák Ilona kiváló festőművész, leányai, Enikő és Judit kiállító, elismert, díjazott iparművészek. Alkot, tanít és kiállít. Olajjal, pasztellel és akvarellal dolgozik. Újabban üvegfestményeket készít. Alkotásain különös helyzetekbe, jobbára tájba helyezett emberalakok tűnnek fel. A bohócok, a Gulácsy-titkozatosságú férfi- és nőalakok festőnk ecsetje alatt fájdalmasan groteszkek, az idilli jelenetek atmoszféráját irónia hatja át. Számatlan egyéni és közös tárlaton szerepelt alkotásaival itthon és külföldön egyaránt. Debrecenben 1985-ben a Medgyessy Teremben állított ki. Az Aranybikában látható a Pusztai piknik című, 200×210 cm-es pannóképe. Több díja közül a Munkácsy-díj a legértékesebb.

– Kik segítettek abban, hogy a művészpályára kerülj?

– A családomban nem voltak művészek, de édesanyám nagyon szépen akvarellezett, s talán tőle örököltem az ilyen irányú tehetséget. Aztán

Albertirsán az iskolában találkoztam egy csodálatos apáca tanárnővel. Puruczki Máriának hívták, a Képzőművészeti Főiskolára járt, s foglalkozott velem. Hatására 1956-ban kerültem a Képzőművészeti Gimnáziumba, ahova kucsmásan és csizmában érkeztem. A tanulásom viharos élménnyel indult, mert kitört a forradalom.

– Maradt abból a korból valamilyen alkotásod?

– 1957-ből maradt meg egy képem, amit mostanában vettünk elő, „telitalálatnak” érzem ma is. A gimiben Újvári Lajos tanárom – ma barátom – segített. Nagy öröm volt számomra, amikor jóval később én adhattam át díjat volt tanáromnak a Hatvani Tájképiennél.

– A főiskolára hogyan emlékszel?

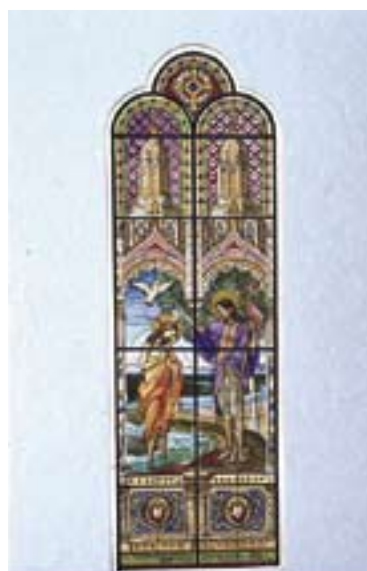
– Szentiványi Lajosra büszkén emlékszem. Azt hiszem, hogy az egyik legnagyobb magyar kolorista volt. Most tudom igazán értékelni azt, amit tőle tanultam. Szerencsés vagyok, mert Szentiványi mester mellett ott maradhattam a főiskolán tanársegédként. Most docens vagyok, még mindig tanítok ott.

– 1956-tól voltál középiskolás, majd főiskolás. Milyen volt az élete egy akkori fiatalnak?

– Feleségemmel, Deák Ilonával abban az időben ismerkedtem meg, egy bulin találkoztunk a Kertészeti Egyetemen. Abban az időben jött be az Elvis-őrület. Mi a rock and roll korosztály vagyunk. Én is énekeltem meg doboltam, csináltunk egy zenekart. Nagyon klassz életünk volt, persze sokat dolgoztunk a szórakozás mellett. Engem azonnal felvettek a főiskolára. Teljesíteni is kellett.

– Mutasd be, kérlek, szakmai szempontból a főiskolát!

– Szerencsés voltam. Én még beszélgethettem Bernáth Auréllal, Pátzay Pali bácsival, Mikus Gyulával. Félelmetes szaktekintélyek voltak a főiskolán, a Szentiványi Lulu bácsiról meg nem is beszélve. Ő imádnivaló, nagy tudású mester volt. Én – ma főiskolán tanítva – mondom, hogy ez

megváltozott. Nincsenek olyan szaktekintélyek. Inkább barátibb a légkör a hallgatók és a tanárok között. Ma az egész világ más, mint akkor volt.

– Beszélj az ars poeticádról!

– Nehéz dolog, mert én sokféle érdeklődésű művész vagyok. Sokirányú, de valahogy mindegyik iránynak kell hogy legyen egy közös nevezője. A lehető legfőbb szintű dolgokat festem, készítem el üvegben és pasztellben, különböző anyagokkal. Mindig természetközeli vagyok a természet „mániakusaként”. Vállalom az archaikusságot. A mai korban nem divatos festészetet művelek. Számomra már kiderült, nem számít, hogy az ember ilyen régimódián fest. Carl Orff Carmina Burana-ja XX. századi mű, de ha meghallgatjuk, a középkori diákdalok jutnak eszünkbe.

– Milyen terveid vannak?

– Az utóbbi időben sok templomban dolgoztam. Szeretnék tervezni olyan templomot, amely csak az én forma- és színvilágomból fakad. Ha lesz egy gyerek, s megnézi, akkor neki az a Mária lesz, akit én alkottam, így alakítottam ki benne a szentek képvilágát.

Versailles (akvarell)

Vizitáció (pasztell)

Brugós Zenóbia grafikus-festőművész

„Sajátos mítoszvilágomban bolyongok.”

1950. július 21-én született Csíkszeredában. Kolozsváron folytatott képzőművészeti tanulmányokat az ottani képzőművészeti gimnáziumban. Diplomáját a Ion Andreescu Képző- és Iparművészeti Főiskola grafika tagozatán szerezte. Művésztanárként dolgozott a szörényvári művészeti szakközépiskolában és Nagyváradon a Népi Művészeti Szakiskolában. 1990-ben települt át Magyarországra, még abban az évben MAOE tag lett. Debrecenben a KLTE Gyakorlógimnáziumában 1991 óta rajztanárként tanít. 1998-ban a stockholmi Egyetemes Magyar Képzőművészeti Egyesület tagja lett. Díjai: 1989 – Nagyvárad Országos Ex Libris tárlat „Aquatintódíj”, 2000 – „Mebűnhődött már e nép” című pályázatán nívódíj, 2003 – przemysli Nemzetközi Festészeti Triennálé, a Volksbank különdíja. Egyéni kiállításai: 1975 – Szörényvár, 1980 – Csíkszereda, 1983, 1984 és 1987 – Nagyvárad, 1993, 1997 és 2000 – Debrecen, 1997 – Eger. Számtalan csoportos tárlaton szerepelt alkotásaival, többek között a debreceni országos nyári tárlatokon, az Ezüst Négyzög nemzetközi kiállításain és a Vámospércsi Nemzetközi Alkotótábor záró kiállításain.

- Az áttelepülés után mikor indultál el újra?
- Rögtön. Alkalmazott grafikai megbízásokat kaptam és szorgalmasan festettem. A Kortárs Galériának és Koncz Sándoréknak nagy szerepük volt boldogulásomban, ők segítettek hozzá első műtermemhez, mely egy pincében volt. Itt kezdtem el újra grafikázni, felállítottam présemet és persze a sokszorosító grafikával indultam el újra. Megtanultam tűzszórnácazni és jó ideig ezt szívesen is csináltam. Jelenlegi műtermem a Tócsó-völgyben van, lakásomhoz közel.
- Mi az amit szívesen csinálsz, mi az ami a megélhetést segíti és mit szeretnél csinálni?
- Az embernek mindig előbb azt kell tenni, ami a megélhetését segíti és talán szívesen is csinálja. Ez a tanítás. Ezt nem is hagynám még abba szívesen. Egy különleges rendszerességet nyújt és alkalmat ad az emberekkel való találkozásra. Ex librist, kollográfiát csináltam, festettem, rajzoltam, de annak ellenére, hogy szobrásznak hívnak a mai napig is, soha nem voltam igazából szobrász. 1993-ban a Simonyi úti „A” Galéria kiállítási anyaga csak a túlélésemet jelentette az áttelepülés utáni rövid időszakban, mivel a plakett formázással tulajdonképpen a kollográfiai lenyomatok utáni vágyamat transzponáltam.
- Tudom, hogy kísérletező természetű vagy, nem elégszel meg a régi dolgaidal. Ez biztosan megmutatkozik a mostani alkotásaidnál.
- Valóban, mostanában új, egyéni technikával készítem munkáimat. Ezekben a különböző minő-

ségű textúrák hatásai vonzanak, azok plasztikai formázhatósága és nem utolsósorban ezek kommunikatív jellege. Szeretem munkáimba foglalni a kollázst, az írott szöveget, néha a fotószerű részleteket, ezeket újra festeni vagy újra értelmezni egészen addig, amíg úrrá lesz az absztrahálás és a felületek önálló életre kíváncznak. Egészen új lépésként a mail-arttal próbálkozom. Majd kiderül, milyen sikerrel.

– Nem választottál arra, hogy mit szeretnél csinálni a jövőben?

– Hogy igazán mit szeretnék csinálni? Szeretnék már legalább egy évig folyamatosan festeni, digitális grafikával foglalkozni és végre a klasszikus értelemben olvasni azt, amit szeretnék, és nem azt, ami kötelező.

– Vannak-e feszültségeid?

– Természetesen vannak. A kötöttség és a szabadságvágy közötti feszültség mindig jelen van valamilyen formában. Alkotásaimban beleszövöm a női sorsot, a tanítást, az alkotást és a család jelenlétét, amely sokszor örömet és nyugalmat nyújtanak, de nemegyszer összekuszálódnak útjaim e három világ között, és így hurokba szorulok, majd mindennek robbanni kell, hogy minden ott folytatódjon, ahol elkezdődött. Végül a kis műtermemben kötök ki, hogy mindez „kidolgozzam” magamból. A múlt évben munkavágyam ellenére vissza kellett fogynom magam az alkotástól, mivel egy 300 digitális rajzból álló nővényismertető illusztrálását vállaltam el, amivel szerencsére már elkészültem, és ez talán 2005 tavaszán megjelenik. Rengeteg ötletem vár megvalósításra, remélem, hogy alkalmam lesz 2006-ban egy újabb egyéni anyaggal bemutatkozni.

Tisza Tisza-2000 (egyéni technika)

Kharma
(egyéni technika)

Magyar Millenniumi kompozíció (egyéni technika)

Buka László festő-rajztanár

„A festészetben nagyon magas a mérce.”

47 éves matematika–rajz szakos tanárember, aki az Evangélikus Teológia levelező szakát is elvégezte. Debrecenben, a Református Kollégium Dóczy Gedeon Gimnáziumában dolgozik, ahol rajzot, műalkotások elemzését és magyarságismeretet tanít. Három gyermeke van, felesége az Ebesi Református Egyházközség lelkésze. 10 évig vezette a Karácsony Sándor Pedagógiai Kör munkáját, majd 4 évig az ebből kinőtt Motolla Egyesület-Debrecent. Jelen pillanatban az egyesület vezetőségi tagja, alapítója a Debreceni Regősök amatőr csapatának. 10-12 éve fest. A nyíregyházi főiskolán tanult, tanára Valkovits Zoltán festőművész volt. Az elmúlt évben (2003) már öt egyéni kiállítása volt, bár nem e szerint méri az életét. Alapítója és szervezője az immáron negyedik éve működő Góréstanyai Alkotótelepnek. Tagja a második éve létező Salgóházi Alkotótelepnek is.

Életének középpontja lett az elmúlt években a festészet. Publikációs tevékenységgel is foglalkozik, szerkeszt, ír, megjelentet írásokat, kisebb-nagyobb méretű különleges tartalmú könyveket (Élő táj 1. és 2. kötet, kunhalmokról, földvárakról és Ördög-árkokról ír és elmélkedik szívesen).

– A Dóczy-gimnáziumban tanítasz rajzot, ahol nagy lehetőséget kapsz a művészetek ki-
teljesítésére. 2004. október 5-én Makoldi Sándor festőművész avatja fel az „Erő rejlik” című alkotásodat. Mutasd be ezt a képet!

– Két évvel ezelőtt gondoltam ki, hogy

Energia (olaj)

legyen egy kép a második és harmadik emeleti fordulóban, ahol 6X4 m-es szabad falfelület van. Ez komoly festői kihívásnak és izgalmasnak ígérkezett. Egy nagy „madár–angyal”-szerű forma adja a fő motívumot. Van feje, vállai, szárnya, dereka, faroktollai. Több darabból áll. A részeket színes keretrendszer választja el egymástól és persze össze is köti őket. Az alkotás alapvetően szimmetrikus. A forma magába foglalja a teljes világegyetemet, a pokoltól a megdicsőülésig, az özönvíztől a feltámadásig. A nyugodtnak tűnő forma drámai a színek által. A színek adják az elsődleges élményt, szerintem kedvre derítenek, ami egy középiskolában lényeges. A képnek az összhatásában egy nagy mézeskalácsra is hasonlít, melyen nagyon lényeges, hogy a folytonosan élő-mozgó fény bejárja a kép egyes részeit, megragogytatva azokat.

– Valkovits Zoltán volt tanárod a főiskolán. Mit köszönhetsz neki?

– A leglényegesebb az, hogy nem nyomorított meg bennünket. Ez azt jelentette, hogy folyton „figyelt” bennünket, de nem csinálta azt, mint a többi tanár, hogy a saját képére akarta formálni az embert. A nyolcfős csoportból hárman festünk. Rácz Imre, Homonna György és én.

– Mi történt veled a főiskola után?

– Egyből rajztanárként helyezkedtem el, nem voltam hajlandó a másik szakomat tanítani, ami matematikát jelent. A szívem a rajzhoz húzott. Hajdúszoboszlón tanítottam és Rácz Zoltán építész segítségével nagyméretű képeket alkottam. Tiszakeszibe a református templom karzatára

52 db karzat kazettát festettem. Festettem a debreceni evangélikus templomba is. Nem olyan régen Ebesre, ahol a feleségem lelkész, 12 karzat kazettát készítettem.

– Érdekeltek az egyházi képek?

– Mivel teológiát is végeztem, először úgy gondoltam, hogy csak egyházi témájú képeket fogok festeni. Mára már ez megváltozott, szívesen készítek más témájú képet is. Úgy érzem, hogy megtaláltam magam, pontosabban vagyok már valahol. Belül kezdem érezni, hogy hol a helyem a festészetben.

– Mennyire érzed művészek magad?

– Nem szeretem ezt a szót. A festészetben nagyon magas a mérce. Sokan vagyunk, de nem mindenki nevezheti jogosan festőművészek magát. Az igazi Rembrandt volt, vagy Leonardo. Sohasem fogom azt a szintet megütni. Talán titulusként jobb szó az, hogy alkotó, de azt is elvállalom, hogy festő. A művészek a mai világban van egy olyan jelentése is, hogy kicsit bolond, esetleg egzaltált. Sokan mondják, hogy „ó az csak egy művész”. Van valamilyen pejoratív csengése.

– Elégedett vagy-e a Dóczyban végzett rajztanári munkáddal?

– Hetente egy órában találkozom a diákokkal. Ez semmi. Ezért van az, hogy a meghirdetett szakköri óráimat duplán tartom meg. Aztán szerencsére érettségire egyre többen rajzból is felkészülnek, s így fakultatíve is találkozunk.

– Milyen terveid vannak?

– Ami automatikusan következik az előző munkámból, azaz átköt a következőre, ott maradjon meg. Szívvel teli, őszinte indulatos gesztusokat kívánok megjelentetni a felületen. Nem akarok beállni sehova sem, nem akarok katona lenni. Az ami bennem van, az csak bennem van meg. Amikor egyedül vagyok a felülettel, őszinte akarok lenni. Magamat akarom tisztán megtartani. Komoly harcokkal megyek előre.

Csodaszarvas (olaj)

Burai István

festő- és grafikusművész

„Szeretem a színek viszonylatát, a hideg-meleg színek ritmusát”.

1951-ben született Debrecenben. 16 éve tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének. Tagja a MAOE országos választmányának, 1998-tól a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének, 2001-től pedig a Magyar Festők Társaságának. Három évig volt a Hajdúsági Nemzetközi Művésztelep vezetője, 2001-től irányítja a Hortobágyi Nemzetközi Művésztelepet. Számos hazai és nemzetközi művésztelep tagja. Több mint két évtizede vesz részt kiállításokon, a grafika mellett a festészet felé is orientálódva. Kétszer kapta meg a Hajdúsági Nemzetközi Művésztelep díját, a Boromisza Tibor-díjat, a Hajdú-Bihar megyei őszi és tavaszi tárlatok díjazottja és háromszoros díjazója, elnyerte a Debrecen Kultúrájáért Alapítvány díját, három alkalommal részesült Debrecen művészeti ösztöndíjában, a lengyelországi Przemysl '98 nemzetközi „Ezüst Négyszög” pályázat régiódíját kapta meg. Jelentős hazai kiállításain túl sikerrel szerepelt osztrák, svájci, spanyol, Japán, mexikói, kínai és amerikai galériákban, munkái megtalálhatók múzeumokban, intézményekben, rendszeres résztvevője az országos és nemzetközi pályázati kiállításoknak. Nagyméretű pannója található Debrecenben az Aranybikában és a hajdúhadházi általános iskolában. Tervez könyvborítókat, plakátokat, emblémákat, több könyvet illusztrált, munkái önálló albumokban is megjelentek.

– Székelyhidi Ágoston egy írásában azt említette, hogy a 70-es évek végén egy tiszta látású,

szilárd alapozással rendelkező nemzedék indult el a művészet útján nagy lendülettel. Tagjai közé sorolt téged is. Ebben az írásában jeles mestereket is említett. Kik voltak azok?

– 1969-től jártam a Medgyessy-körbe, ahol nagyon szerencsés helyzete volt mindenkinek, aki akkor odajárt. Sok jó művész, pedagógus tanított ezen a pályán. Bíró Lajos mellett kell említeni Félegyházi Lászlót, akit én a legnagyobb mesteremnek tartok. Voltak segítőtársaik, például Török Anikó, Kapcsa János és Topor András. Az, hogy ilyen sok ember tanított a Körben, nagyon szerencsés volt, mert aki igazán odafigyelt, az a különböző karakterektől különböző dolgokat tanulhatott.

– 1972-től olajfestményekkel jelentkeztem, majd áttértél a grafikára, s azon belül többféle technikával dolgozol. Pályafutásod során milyen grafikai technikákat alkalmaztál?

– A rajzot, a tust szerettem előbb, aztán rézkarcokat csináltam, linómetszeteket. A könyvomattal is megpróbálkoztam. Legszívesebben ma is tussal rajzolok. Szeretek használni a rajztolltól a kihagyezett nádtollig mindenféle tollat. Különböző vastagságúra faragom őket, így különböző foltokat, vonalvastagságokat hagynak, és ezek rendszeréből vagy összeáll egy grafika vagy nem. Számomra alkotás közben megszűnik a különbség az a része is, ami körbevesz.

– Alkotásaidban az egyik oldalon természetes, sőt derűs elemeket, vonásokat emelsz ki a valóságból, a másik oldalon a torzítást, a neveltséget és a félelmetest. Mit akarsz ezzel megvalósítani?

– Ez sem könnyű kérdés. Ilyen karakterű

ember vagyok a hétköznapokban, így az én viselkedésemben is lehet találni kis groteszkiséget. Szeretem a jókedvet, ami a munkákról is leolvasható, és a szomorúság is nap mint nap jelen van az életünkben. Amikor valamit létrehozok, és elkezdem nézegetni, akkor jönnek a különböző gondolataim. Tetten tudok érni hangulatokat, érzéseket, amikről úgy, otlólag derül ki, hogy inspiráltak.

– Tamás Ervin írta rólad, hogy hosszú évek megalkuvást nem ismerő küzdelmek után robbanásszerűen jött létre mostani művészeti arculatod.

– Akkor érhettem el arra a pontra, hogy felkészültségem, szakmai tudásom és belső emberi oldalam találkozhattak, és biztos, hogy ennek eredménye az arculat kialakulása.

– A munkáid biztos szakmai felkészültséget árulnak el, sokszor bravúros expresszivitás jellemzi őket. Te hogyan értékeled, milyen stílusban dolgozol?

– Közel áll hozzám az expresszionizmus és a romantika is. A néző mesélhet magának a munkáimat nézve, sőt akár mesét is kitalálhat egy-egy képről.

– Milyen színt alkalmazol a legszívesebben? Hogy rakod össze őket, hiszen szép, harmonikus színek dominálnak a képeiden?

– Nagyon jó, hogy említetted: harmónia alakul ki. Nem is úgy mondanám, hogy ezt vagy azt a színt szeretem, inkább a színeknek a viszonylatát, a hideg-meleg színek ritmusát.

– Nehéz dolog paravánra kerülni. A legelső kiállításaid alkalmával nem izgultál?

– Én mostanában is izgulok, mert az az egyetlen hely, amikor együtt látom azokat a munkákat, amiket kiállításra szánok. Ott, amikor a falon vannak, majdnem olyan újak nekem is, mint annak, aki akkor látja a munkákat először. Tehát mindig érzek némi szorongást, s még szerencse, hogy a megnyitáson nem kell beszélni.

Merengó (tempera)

A vándor (tempera)

Caflin Schlosser festőművész

„Minden relatív, a mikro- és a makrovilág között mozgunk.”

Debrecenben született 1952-ben, jelenleg Svédországban él, Göteborgban. Képzőművészeti képzésekben elsősorban Svédországban részesült. A fiatalon kikerült művészt széles körben minden érdekelte, ezért több irányban tanult: Képzőművész-iskola Stockholm 1980, képiábrázolás-tanfolyam Göteborg 1985, Képzőművészeti alapképzés Göteborg 1996, kerámia és képzőművészet Göteborg 1998, ékszer és ezüstmű Göteborg 1999, festészet, szobrászat Göteborgi Egyetem 1999. Több művésztelep tagja. Számítalan egyéni és közös kiállításon szerepelt alkotásaival, legutóbb Miskolcon, az Ady Endre Művelődési házban.

– Svédországban élsz. Tagja vagy a Hortobágyi Alkotótábornak. Hogyan kerültél kapcsolatba a táborral?

– Itt állítottam ki négy évvel ezelőtt az Aranybikában, s akkor Hupuczi László bemutatott Égerházi Imrénék. Ő beszélgetett velem, majd pár hónap múlva már meghívott a Hortobágyra.

– Debrecenben születéltél, érdekel, hogy hogyan kerültél ki Svédországba?

– Mint más. El kellett határozni, tervezni és megcsinálni. 1979-ben mentem el s akkor még nehéz volt, két kisgyerekekkel disszidáltam. Miklós négy-, Zita egyéves volt akkor. A kilencvenes évekig haza sem lehetett jönni.

– Hogyan lettél alkotóművész?

– A kezdetektől fogva, mint minden gyerek rajzoltam, felfedeztem azt, hogy számomra az alkotás nagy élményt jelentett. Ez végig kíséri

az egész életemet. Kilencévesen készítettem egy kis mészko szobrot, ami a családtagjaim testsését elnyerte. Aztán ebből jött a többi. Mindent megpróbáltam. Budapesten éltem szüleimmel, ők a zene irányába voltak elhivatottak, s ezért nem sok megértést kaptam a képzőművész hajlamom miatt. Látták, hogy ez egy újra és újra feltörő gerjedelem, amit nem tudtak sohasem elnyomni. Nehéz volt, mert mindig mást kellett kötelezően végezni, s szinte pihenésképpen engedték, hogy kicsit „hülyéskedjek”, azaz alkossak.

– Kapcsolatba kerültél abban az időben valakivel, aki hajlandó volt segíteni?

– Igen, Koncz Ernő festőművész és Böröcz Márta keramikus hatottak rám igazán színekben és formákban. Végül is képzőművésszé váltam. Persze voltak szünetek a művészetemben, például a gyerekek miatt. Igaz, hogy nekik is én csináltam a játékaikat, mindenféle anyagot felhasználtam hozzá. Kreáltam ruhákat, bútorokat, falfestményeket kedvenc mesefiguráikkal, mindent a környezetükben. Rettenetesen kreatív voltam. Az más dolog, hogy ebből pénzt is tudtam szerezni, bár megjegyzem, hogy 17 évesen már a saját magam által készített ékszereket árultam. Azok egyéniek és tetszetősek voltak. Amerikai diófát kombináltam ezüsttel. Akkor jól jövedelmező volt.

– Stockholmban 1980-ban képzőművészeti iskolát végezted.

– Először az az iskola nagyon furcsa volt, mert levelezőn lehetett végezni. Göteborgban laktam akkor. A kicsi gyerekeim mellett végeztem, s még akkor nyelvi problémáim voltak. Nagyon örültem a lehetőségnek, mert én akkor hamar közösségbe akartam kerülni. Valahova tartozni szerettem volna, s ott sikerült, azért volt nagy érték a számomra.

– Mikor állíthatál ki először?

– 1982-ben már volt egy önálló kiállításom, 40 alkotásomat mutatták be, melyek többféle technikával készültek. Siker volt. A későbbiekben tanultam kerámiát, ezüstművészetet, majd megint festészetet és szobrászatot. A Göteborgi Egyetem

szervezésében még krocktanfolyamot is végeztem. 1978-tól 1990-ig mindig képeztem magam.

– Melyik volt a leghasznosabb a művészeted kibontakoztatásában?

– Mindegyik sokat adott, de talán az ékszerkészítés volt a legkedvesebb, melyben elsősorban az egyéni formatervezés dominált. Itt nagyon tudtam hasznosítani a fiatalabb koromban tapasztaltakat. Az előzetes munkának komoly hasznát vettem, amiért nagyon egyéni tudtam lenni. Belevittem olyan motívumokat, ami a mi népünk kultúrájában benne van.

– Érdekes lehet az életed. Itt svédnek, ott magyarnak számítasz.

– Valóban, kint színes egyéniségnek tartanak. Ez az öltözködésre is illik. Egy barátóm azt mondja, hogy mindig ilyen voltam.

– Svédországban hogyan tud megélni egy képzőművész?

– Akkor jól, ha a nagyközönségnek tetszik, amit csinál. Ez szerintem világszerte. A művész számára komoly filozófiai kérdés az, hogy merje vállalni önmagát, s akkor nehezebben tud megélni, vagy készíti olyan alkotásokat is, amit könnyű eladni. Nekem is, mikor kikerültem szükségem volt a pénzre, ebből éltem. Berendeztem egy lakást, portrémegrendeléseket csináltam. Bármit, amire megkértek elvállaltam, realiztikus képeket készítettem. Jött a pénz, aztán jött egy váltás, a pénzszerzésen kívül az az alkotás nem adott elég örömet. Ma már teljes egészében merem magam vállalni.

– Befelejésképpen beszélj a művészetedről!

– A realiztikus képeim után jött a váltás. Egy csendélet elé festettem egy nyugtató világot. Azokat vitaminképeknek neveztem. A kép előtt van egy más világ, s ez jellemző az én alapfilozófiámra, hogy minden relatív, a mikro- és a makrovilág között mozgunk. Sokat foglalkoztam tudományos és teológiai kérdésekkel, s annak a hatása is befolyásolta a festészetemet. 60-70 darabos sorozat készült belőle. Másik sorozatom a testről és a lélekről szól. Aztán van olyan, mely elkészítésében a babonák és hiedelmek adták az indítást.

Univerzum

Lélekhajó (vegyes technika)

Fohász (vegyes technika)

Csátfh Affila nyomdász-karikaturista

„A karikatúra az, ami legközelebb áll hozzám.”

1942. 08. 20-án született Debrecenben. Itt végezte az iskoláit. 1961-ben, az Alföldi Nyomdában magasnyomó gépmesteri szakképzettséget szerzett. Nyomdászként dolgozott 2003-ig, nyugdíjba meneteléig. Egész fiatalon „megfertőződött” a karikatúra műfajjal, melyben megtalálta a hozzá legközelebb álló önkifejezési formát. A szöveg nélküli karikatúra a kedvence, nemzetközinek és közzérthetőnek tartja kommentár nélkül is. Több hazai lapban jelentek meg rajzai, pl. Magyar Ifjúság, Ifjúsági Magazin, Füles, Ludas Matyi stb. Harminc évig volt a Hajdú-Bihari Napló külső munkatársa. Rendszeresen közölt rajzait, „Napi aktualitások” címmel. Ő illusztrálta az „Olvasóink írják” rovatot és a vasárnapi kulturális mellékletet. 1968-ban vett részt az első kollektív kiállításon, Esztergomban. Azt követően 30 közös tárlaton szerepelt alkotásaival: Debrecen, Dunapataj, Kecskemét, Nyíregyháza, Budapest kiállítótermeiben. Nyert első- és közönségdíjat több alkalommal. Külföldön is bemutatkozott: Japánban, Törökországban.

Mintegy negyven önálló tárlata volt. Több könyvet illusztrált, készített plakátokat, meghívókat, emblémákat, könyvborítókat. Országos karikatúrafesztiválokon vett részt, Szféra pályázatokon második, illetve különdíjas lett.

– Mit jelent számodra a karikatúra?

– Becsületes foglalkozásom nyomdász, egész fiatalkorom óta foglalkozom a karikatúrával.

Etetés (vegyes technika)

Ebben a műfajban találtam meg legjobban a kifejezési formámat. A képzőművészet sok ágával találkoztam, és úgy éreztem, hogy ez az a terület, ami leginkább közel áll hozzám.

– Debrecenben születéssel, elég régen. Fiatalabbnak néztelek tíz évvel.

– Voltak az életemben viharos – és kevésbé viharosabb évek. A koromat soha nem szoktam titkolni, de néha érzem ezt az időt.

– Melyik a kedvenc évszadod?

– Mindegyiknek megtaláltam a szépségét, de az ősz különösen közel áll hozzám, talán a melankóliájával. Ősszel történetek életemnek nagyon tartalmas eseményei. Új szerelmek, életre szóló szakítások, válás. Az ősz mint évszak meghatározó volt az életemben. Mindig várom, hiszen soha nem a negatívumokat próbálom keresni, hanem a szépségét.

– Télen meg építhetsz hőembert.

– A hőemberrel kapcsolatban mondanék annyit – mint a művészethez kicsit közelálló ember –, hogy mindig szerettem volna építeni egy szoborhőembert. Akkor ment el a kedvem tőle, amikor a Tócsókertben egy apuka olyan hőembert készített mely szinte műalkotás volt. Gyönyörködtem benne. Másnapra már szétrombolták. Borzalmas volt. Nem tudom, hogy kinek okozott örömet.

– Mikor kezdted a rajzolást?

– Én már a betűket is rajzoltam az általános iskolában. Ott Margit nénitől tanultam, akinek hálás vagyok, mert a betű szerelmese lettem. A rajztanárom Kerényi Sándor volt. Előtte van az alakja, jovialis kinézésű tanár volt. Rám néha haragudott, mert a karikatúra, mint műfaj már idejekorán megmutatkozott nálam.

– A megyei napilapban rengeteg festménykarikatúrát jelent meg. Röviden, tömören a lényegre mutattál rá.

– Igen, ez ennek a sajtómunkának a műfaji sajátossága az, hogy a rajz a cikk illusztrációként jelenik meg. Több ezer karikatúrám készült. Volt olyan hónap, hogy szinte mindennap jelent meg rajzom.

– Ismerek egy kiadványt, Vidám füzetek címmel. Készült másik belőle?

– Sajnos nem, mert terjesztési nehézségek miatt meghiúsult a folytatás. Én ebből egy sorozatot szerettem volna csinálni. Olyat, ami ebben a műfajban nem jelent meg, kisméretű, bárki zsebre teheti, s ha kedve van, nézegetheti.

– Könyvecskékben olvasható egy idézet Chamforttól – „Életünk napjai közül egyik sem annyira kárba veszett, mint az, amelyiken nem neveltünk.”

– Ez az ars poeticám is. Nem véletlenül szoktam a kiállításom meghívójának az elejére tenni ezt az idézetet. Borzasztó lehet olyan közegben élni, ahol savanyú emberek vannak és nincs nevetés.

– Te nagyon humoros vagy?

– Nem tudom. Bizonyos társaságban, ha megtudják, hogy mivel foglalkozom, sokszor elvárják, hogy bohóckodjak már egy kicsit. Rajzoljak valami vicceset. Nem bírom kihagyni azt a dolgot, hogy „De jó, hogy nem sebész vagyok!”

– Hogyan lehet megtanulni a karikatúrát?

– Stúdiókon nem vettem részt. Minden, amit tudok autodidakta módon tanultam. Talán Sebők Imre nevét kell megemlítenem és Sajdik Ferencét. Szakmai tanácsaikért nagyon hálás vagyok. Sok híres karikatúristával vagyok jó barátságban, tőlük is tanultam. De erre a műfajra születni kell.

Demokrácia (tus)

Műélvezet (vegyes technika)

Dávid Beery

festőművész

„Nála a fény az elérendő cél, az örökkévaló hordozója.”

1951-ben született Nyírbélteken. 1975. december 5. sorsdöntő dátum a művész életében, mivel ekkor festette meg élete első képét. Ebben az időben ismerkedett meg egy debreceni festőművésszel, aki képzőművészeti tehetségére felfigyelt és értőn foglalkozott vele. 1977-től szerepelnek művei kiállításokon. 1982-től főfoglalkozású művész.

1987-től két évig Németországban élt, mely tartózkodás kitágította látókörét. Festett és kiállított. Sikerei voltak, de a honvágy erősebb volt. Hazajött és a Nyírség egy kedves falujában Nyírmihálydiban élt családjával, végül beköltözött Debrecenbe, ahol azóta több kiállítása nyílt.

Sokoldalú művészember. Nem csak nagy elhivatottsággal és eredeti tehetséggel fest, hanem szívesen ír verseket, szerez zenét vagy muzsikál.

Művészetének eklekticitása nem zavaró, sőt a szintetizáló készsége mellett megtartott egyéni hangvétel avatja munkásságát igazi posztmodern értéké.

Képeiből szokatlan belső fény sugárzik.

Portré (egyéni technika)

– Nyolcgyeremes családapa vagy. Hogyan tudod összeegyeztetni családfelelősi és művészi szerepedet?

– Nagyon szívesen végzem apai feladataimat. Ahhoz, hogy minden menjen és össze tudjam hozni a dolgokat akarat és céltudatosság kell. Koncentráltság kérdése. Menni kell, ha úgy állok hozzá. Nagyon kevés idő jut az alkotásra naponta, de az éjszakával pótolom, jócskán lecsúsznak a pihenésből.

– Mit kell tudni a családról?

– Feleségem neveli a gyermekeket, pedagógusi tudását tudja kamatoztatni. Hat gyermekem általános- és zeneiskolás, a legnagyobbik zeneművészeti szakközépiskolába jár Debrecenbe.

– Sokoldalú művészember hírében állsz. Miért?

– Zenei pályán indultam és szerintem sikerem lettek volna, ha nem hagyom abba a festés miatt. Esetleg hegedűművész vagy zeneszerző. A zenét és a képzőművészetet nem művelhetem párhuzamosan. A festészetben három és fél év gyakorlattal már országosan meghívást kaptam kiállításokra.

– Egy festőművész sokat segített neked pályád elején. Ki ő, és mesterednek tekinted-e?

– Bodó Károly festőművéstől sokat tanultam és másoktól is, de mesteremnek senkit sem tartok. Az irántuk érzett tisztelem mondhatná ezt velem, de az igazság más. Ahhoz, hogy valaki művésszé váljon, azt elsősorban a tehetség dönti el. Szakmailag egy mester igen is rá tudja helyezni az embert a művészi pályára, de maximum anyyi.

– Volt-e szellemi mestered?

– Ha nagyon elvont akarok lenni és igaz, akkor van szellemi mesterem. Maga Isten. Valóban ő inspirál engem szellemileg. Eszköznek érzem a kezében magamat, hogy meg tudjam valósítani mindazt, amit ő akar. Ez egy szellemi festészet, a szellem festésze.

– Képeidet szorgalmas kitarással készíted. Mit szeretnél közvetíteni általuk és hogyan készíted el a szuggesztív erejű, tudati tartalmakat közvetítő alkotásaidat?

– Mint említettem Istentől kaptam valamit, amit magamévá tettem. Értékelem, méltányolom, és csinálom. Hangsúlyozom, nem az enyém. Nézd meg egy képemnek a háttérét. A háttérben felsejlik valami szellemi fény, mely földöntúli, három dimenzió fölötti. Ez több, mint a materiális világ, ez már Istennek a világa. A fény

betölti a háttérrel, mely szinte maga szüli meg a motívumot. Előjön és kialakul a kép. Szellemi teremtésről van szó, egy metamorfózisról. Ez egy újra megnyilatkoztatott Isteni teremtés, amit csinálunk.

– Milyen technikával dolgozol?

– Az anyagot illetően teljesen hagyományos anyagokkal, maga a festési módszerem abszolút egyéni. A színátmeneteknek csodálatosan finomnak, tetten érhetetleneknek kell lenniük. Ilyeneknek kell lenni a vászonnak is és az ecsetkezelésnek is. Disszonanciának nincs helye, csak harmóniának. Istenben csak harmónia van. A fényáryékolás is egészen új. A fényforrás maga a háttér, abból születik a mű, melyet átítat a szellemi fény. Képeim minden motívumának belső fénye van.

– Mennyire vagy kísérletező típus?

– Úgy vagyok kísérletező, ahogy Isten akarja, aki nekem mindig újabb és újabb dolgokat mutat. Megmutatja a technikát, a témát és a színvilágot is. Ebben a kísérletezés is benne van. A színének az ecsetem nyomán csodálatos harmóniával kell megszólalniuk.

– Milyen színekkel dolgozol a legszívesebben?

– Az alapszínekkel. Nincsenek más színek. Csakhogy ezeket át tudom költöni, ettől új az a világ amit én hozok létre. Egy kék színt például rengeteg más színből teremtek meg, sokszor olyan színeket is teszek bele, hogy azon még egy festő is elcsodálkozna. Mégis kék marad, légijsen kék. Sokan azt hiszik, valamilyen mechanikai beavatkozással készülnek a képeim.

– Alkotásaid milyen mértékben tartalmazzák az álmaidat?

– Szeretném ha teljességgel tartalmoznák, de én ezzel nem foglalkozom, hanem csinálom ahogy tudom.

Metamorfózis
(egyéni
technika)

Titok (egyéni technika)

Deák Ilona festőművész

„Figurákat festek elvonatkoztatott környezetbe helyezve”

1943-ban született Pécsen, a Pannon tájon, ami teljesen más, mint a debreceni. Nagypapa festőművész volt. Pécsről Budapestre került a Képző- és Iparművészeti Gimnáziumba. A budapesti Képzőművészeti Főiskolán Fónyi Géza volt a mestere. Férjével, Bráda Tiborral a Képzőművészeti Gimnáziumban ismerkedtek meg. Lányaik iparművészek. Festményein a hős és bűnös, szenvedő és bosszúálló lélekképek, életlehetőségek, szerepek vonulnak el előttünk befelé fordulva az élet nagy színpadán. Színei melegek, tompák, olajjal készültek, de mégis pasztellesek, mintha régi vagy kortalan és örökkévaló lenne ez a világ, amely fogva tart bennünket. Látomásos, groteszk, finoman lírai beszédmód felel meg a festő bensőséges érzelmi életének és festői tehetségének. Szimbolikus jeleneteiben, szituációiban a zenész, az ember álarcban és nélküle, a bohóc, a kutya örök érvényű archetípusait vonultatja fel.

Sok kiállítás közül szívesen emlékszik az 1985-ös debrecenire, Bráda Tiborral közös tárlatban mutatták be alkotásaikat a Medgyessy Teremben.

– Szüleim korán észrevették, hogy vonzódok a művészetek iránt. Nagyon szerettem művészeti albumokat bújni és rajzolni. Nagypapám festőművész volt. Mire sor került arra, hogy gimnáziumot kell választani, nem is jöhetett más számításba, mint az, hogy művészeti gimnáziumba kerüljek. Új barátokra tettem szert, s ezek ma is a barátaim.

– Mi történt a gimnázium után?

– Képzőművészeti főiskolára vettek fel, a tanárom Fónyi Géza volt, akit nagyon tiszteltem és becsültem. A mai napig nagy szeretettel gon-

dolok vissza rá. A pályám kezdetén különösen erősen hatott rám, akkor belső tereket festetem, és a mester hatására képi egyensúlyokat hoztam létre. Fónyiról tudni kell, hogy Benkhard Ágost és Réti István tanítványa volt, Munkácsy- és Kossuth-díjas, érdemes és kiváló művész lett. Számos monumentális alkotás szerzője. Már említettem, nagyon szerettük.

– Összeházasodtak Bráda Tibor festőművész-szel. Ez milyen változást eredményezett?

– Megszülettek gyermekeink, Enikő és Judit, pár évig nem foglalkoztam a képzőművészettel, majd férjem biztatására újból elkezdtem. Kicsit elbizonytalanodva, de később újult erővel. Akkor egy másfajta gondolkodás felé fordultam, ami ma is előfordul a művészetemben.

– Beszélne róla?

– Figurákat festek meg egy kicsit elvonatkoztatott tájba és környezetbe helyezve, ami ugyan változik, finomodik vagy elmélyültebb lesz, de lényegében ugyanaz, mint amit húsz éve elkezdtem és gyakorolok.

– Milyen emlékei vannak a képzőművészeti gimnáziumból?

– Leendő férjemmel, Bráda Tiborral abban az időben ismerkedtem meg. Ő gyártotta a farmernadrágokat a többieknek. Az anyagra ráfeküdtek, és ő pasztellkrétával rajzolta körbe, ez volt a méretvétele. A kollégiumban óriási bulik voltak, kirándulások, táncolások, éjszakai „traccs

partiig” minden. Sokat rajzoltunk, nagyszerű életünk volt.

– Tudom, hogy lányai szintén művészek.

– Igen, nagyon büszkék vagyunk a lányainkra, iparművészek lettek, és nem is akármilyenek. Gyönyörű dolgokat csinálnak, élvezettel nézem az alkotásaikat. Judit az Iparművészeti Egyetemen tanít, a bambuszt, a fát és a bőrt elképesztő finomsággal ötvözi különböző egyedi formákba, amely keveredik egy kis japán ízzel. Enikő keramikus, színezett porcelánokat is készít, neve van a szakmában. Mindketten a Matéria-csoport tagjai. Volt már közös családi kiállításunk is Csepelen és Hollandiában. Már négy unokánk is van, Sára és Barna, aztán Bálint és Blanka.

– Lát lehetőséget arra, hogy Debrecenben is legyen ilyen közös családi tárlatuk?

– Semmi sem lehetetlen.

– Mi az ars poeticája?

– Többnyire figurákat festek, ezeknek az egymáshoz való viszonya foglalkoztat. Mozdulataikkal, az arckifejezésükkel, a helyzetükkel, színekkel igyekszem elérni a mondanivalómat. Én – úgy, mint lepke a lámpában – mindig egyazon gondolat körül keringek, és próbálok dolgokat kifejezni, megoldani. A nézőnek természetesen meg kell fejtenie a képet.

– Min dolgozik most?

– Természetesen folytatom a táblaképfestészetet, s azonkívül férjem munkájába segítek be éppen, aki legnagyobb százalékban ólomüveg ablakot készít, most a Szent László-templom részére. Ennek kivitelezési munkáiban veszek részt. Két önálló kiállításra is készülök. Jövőre a Galéria 13-ban és a simontornyai várban lesz kiállításom.

Fasor (olaj)

Pihenő (olaj)

D. Király Sándor festőművész

„A grafika különböző technikáinak megismerése elengedhetetlen.”

1958-ban született Debrecenben. Édesapja is festőművész volt. A rajzolással 13-14 évesen kezdett foglalkozni a debreceni Medgyessy-körben. 1972–76-ig a Szegedi Tömörkény István Képzőművészeti Gimnáziumba járt. 1978-ban felvételt nyert a Magyar Képzőművészeti Főiskola festő szakára. Itt 1982-ben szerzett diplomát és még egy év művészképzőt végzett. A főiskolán mestere volt Blaski János. 1983-ban féléves párizsi ösztöndíjat kapott. Jelenleg Debrecenben a Fazekas Mihály Gimnáziumban tanít. Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének, a Magyar Festők Társaságának és a Magyar Rajztanárok Országos Egyesületének. 1984-től rendszeresen részt vesz a debreceni, megyei és országos kiállításokon. Csoportos külföldi kiállítások: Franciaország, Olaszország. Belföldi csoportos kiállítások: Debrecen, Budapest, Szolnok, Hódmezővásárhely, Szeged. Egyéni kiállítások: Franciaország, Debrecen, Szeged, Eger. Murális munkája a Bocskai kerti Ökumenikus templom teljes belső díszítése. Munkái megtalálhatóak a Debreceni Déry Múzeumban, a városi önkormányzat hivatalaiban, és magángyűjteményekben.

Fohász (akril)

– A főiskola után ösztöndíjjal Párizsba kerültél. Mit csináltál ott?

– Tanulmányoztam az ottani, akkor aktuális képzőművészeti életet, a kortárs művészeket.

– Szerencsésnek tartod azt, hogy a főiskola előtt grafikus szakot végeztél?

– Tulajdonképpen igen, mivel a művészeti tevékenységben a rajz az egyik legfontosabb elem. Ez az alapja a dolognak. Majd csak utána jön a festés. Tehát a grafika különböző technikáinak megismerése elengedhetetlen. A mai nap is ugyanezt vallom.

– Mit jelent a D. a neved előtt?

– 1988-ban volt egy kiállításom Egerben, a Képcsarnokban. Megvettek két képet, vártam az összeget. Eltelt két-három hónap, semmi. Erre kapok egy nagyon kedves levelet egy idős festő kollégától, akit Király Sándornak hívnak és Budapesten lakik. Az Iparművészeti Főiskolán tanított. Neki küldték el a pénzt. Javasolta, hogy valami megkülönböztető betűt vegyek fel, mivel kiállítunk országos látlatokon. Így került a D betű a nevem elé, ami debrecenit jelent. Az édesapám neve előtt is volt egy D betű, ha jól emlékszem.

– Ha már említetted édesapádat, ő is festőművész volt.

– Negyvenegy éves korában, 1961-ben halt meg. Édesanyám elbeszéléseiből tudok róla dolgokat. Nagyon sok templomot festett. Itt a környéken és a Dunántúlon. Úgy néz ki, hogy az ő képzőművészet iránti fogékonyságát valamennyire örököltem. Azt folytatom, amit ő elkezdett.

– Mit segített ebben a folyamatban a főiskola?

– Az én szempontomból sokat. Megemlítem, hogy Blaski János volt a mesterem, aki már azóta nyugdíjban van. Ő engedte szabadon dolgozni az osztályába járó növendékeket. Semmi olyan megkötöttségünk nem volt, mint más osztályokban, ahol bizonyos fókig a mester felfogását másolták. Fel lehetett például ismerni a növendékek munkáján, hogy ez Svábi-osztály stb.

– Kiállítási lehetőségeitek voltak?

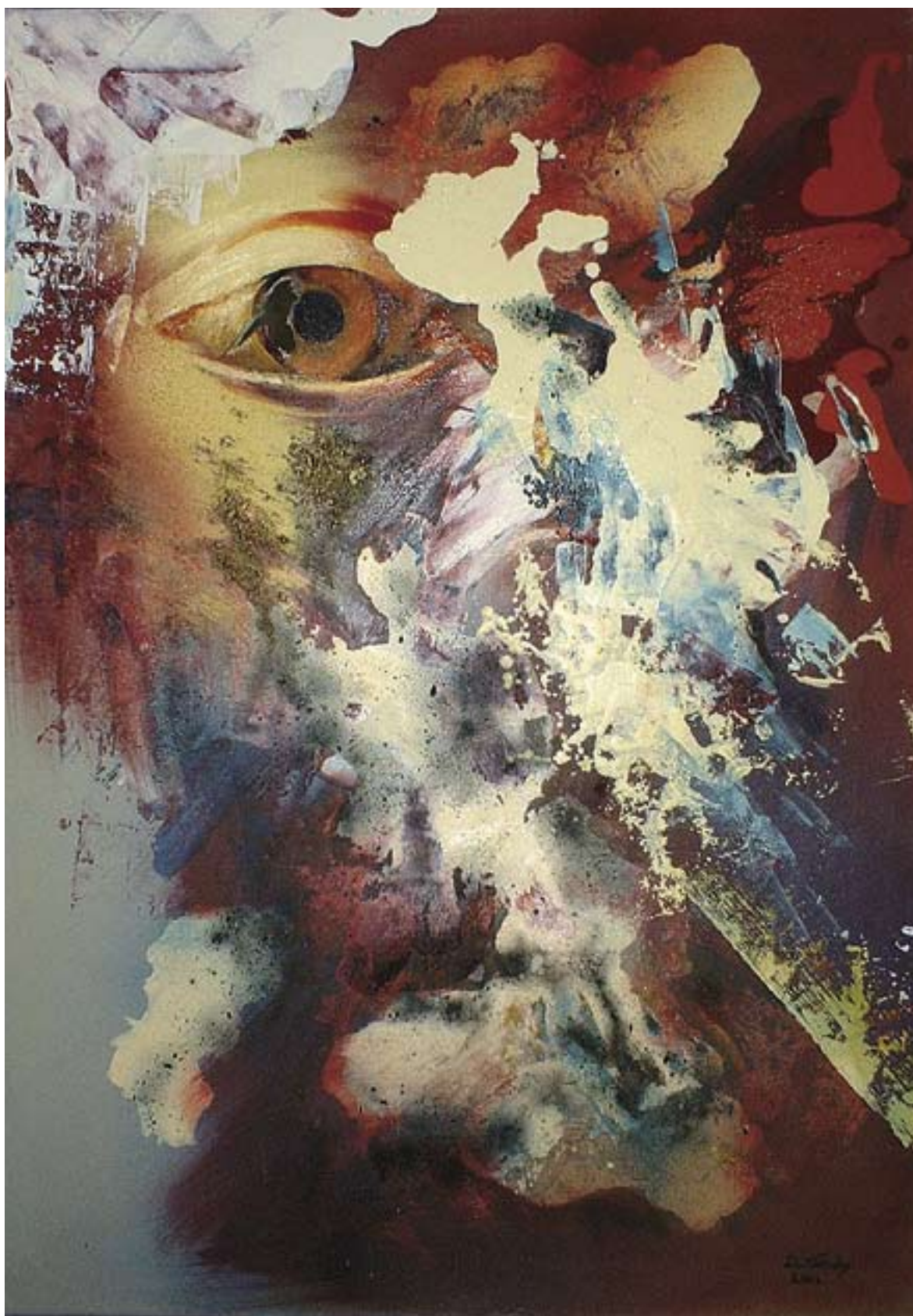
– Igen. A főiskolán és különböző kisebb galériákban. A 80-as évek elején magángalériák még nem voltak olyan mennyiségben, hogy lehetett volna válogatni. Évente kétszer-háromszor vagy négyszer tudtunk kiállítani. Így a közönség is találkozhatott a munkáinkkal. Még annyit a főiskoláról, hogy mi egymástól nagyon sokat tanultunk. A mester mindenkinek elmondta az órá szabott véleményét. Mindenkit szuverén egyéniségként kezelte.

– Rólad Dr. Éles Csaba azt írta: „expresszív, a szó klasszikus értelmében szentimentális is”. Mennyire értesz vele egyet?

– Van egyfajta hirtelen, villanásszerű megnyilvánulás a munkákon, ez lehet egy ecsetvonás, egy indulat kifejezése. Ugyanakkor van ezen belül egy benső érzékenység, egy finom líraiság. Ennek a kettősségét érezhette meg Csaba. Mert ezt én magamban érzem.

– Mindig elgondolkodtatnak a képeid. Úgy tudom, hogy bizonyos vonatkozásokban a titkokat kutatód.

– Volt egy olyan korszakom a nyolcvanas évek közepétől egészen kilencvenkettőig, amikor vászonra dolgoztam olajjal, viszonylag nagyobb méretben. Itt földolgoztam lírai részleteket. Ezeket beleágyaztam ragasztott, vagy vastagabban fölhorodott felületek közé. A szentimentalizmus, ami a lírai részletekben jelentkezik párosult ezzel a hirtelen vadsággal, gesztussal, indulattal. Ez a kettősség fogja közre a munkáimat. A kilencvenes évek közepétől kezdve pedig nem vászonra, hanem kartonra dolgozom, kevert technikával. Most ebben a technikai megoldásban gondolkodom. Pasztell, olaj, rajzszén, esetleg applikáció.

A kereszt metamorfózisa (akril)

Duncsák Áffila festőművész

„A Hortobágyi Alkotótábor a barátságot jelenti számomra.”

1940-ben született Ungváron, ahol elvégezte a hétszotályos alapiskolát. Szintén ott végezte a középfokú festőiskolát, ahol a modern festészetet Erdei Bélától és Boksay Józseftől sajátította el. Majd a világhírű szentpétervári iparművészeti főiskola növendéke lett. 1967-ben végzett üveg és kerámia szakon, ahol a híres Marcov és Entelisz neves professzorok tanítványa volt, akik az iparművészek nagyjait nevelte ki. Igazán a festészet varázsolta el: az Orosz Múzeum ikonjai, az Ermitázs képei és könyvtára. Ezeken nevelkedett, izlésformáló hatásuk ma is érehető alkotásain. 1982-ben költözött családjával Kassára, ott él és alkot. Tagja a Hortobágyi Alkotótábornak. Múzsák c. pannófestménye megtalálható az Aranybikában és Bábszínház c. munkája pedig Hajdúhadházon. Önálló kiállítása volt Ungváron, Kassán, Prágában, Pozsonyban, Debrecenben és Budapesten. Munkái eljutottak az Egyesült Államokba is. Festményein képbe sűríti a velencei karnevál hangulatát, az életörömet. Képszerkesztése álomszerű, megigéző erejű a hangulatisága is.

– Az idén is eljöttél a Hortobágyi Alkotótáborba. Biztos sok barátod van itt.

– A kárpátaljai festőkkel régen ismerjük egymást. A helyi magyarországi festők pedig azóta ismerőseim, kollegáim és barátaim, amióta idejárom.

– Nem Magyarországon élsz.

– Kassán élek, Szlovákiában 1982 óta. Oda pedig Ungvárról települtünk át, ott születtem, az a szülőföldem. A szüleim, a nagyszüleim is onnan valók. 1940-ben születtem, elég rázós korszak kezdődött akkor, amikor cseperedni kezdtem. Úgyhogy mire feleszméltem, már javában dúlt a háború, és utána jöttek a nehéz évek. Ez az emberben nyomot hagy mindenféleképpen. Gondolkodásában, karakterében, hozzáállásban, világnézetben, mindenféle tekintetben.

– Leningrádba kerültél iparművészeti főiskolára. Mesélj az akkori életről!

– Leningrádba véletlen folytán kerültem. Egy nyári iskolaszünetben eljött Leningrádból egy család hozzánk. A családfő éppen az én leendő iskolámnak volt a professzora, az üveg és kerámia tanszakon. Megismerkedtünk, megnézte a munkáimat, két hét alatt összebarátkoztunk. Ő hatalmas tekintély volt az üvegszakmában. Amikor elvégeztem Ungváron a középfokú festőiskolát, két évig dolgoztam, utána elmentem Leningrádba. A professzor sokat segített, az egész életemben fontos szerepet játszott.

– Az orosz képzőművészetből mi volt rád a legnagyobb hatással?

– Az orosz ikonok mindenképpen nyomot hagynak. Mert az egy varázslatos világ. És éppen

úgy az olasz ikonok is. Maga a szerkesztés, az egyszerű elbeszélő nyelv. Ezért nevezték a „szegények bibliájának” is. Sugárzik belőlük a hit, a szeretet és a hihetetlenül nagy tudás, amivel készítették őket. Századokat bírtak ki, nemegyszer nagyon nehéz körülmények között. Háborút éltek át. És amikor restaurálják őket, ragyognak. Óriási szakmai munka eredménye ez.

– Hogyan kerültél a festészet felé? Közelebbi kapcsolatba. Úgy gondolom, hogy te egy pozitív értelemben vett álomvilágban élsz. Játékot folytatatsz valójában a festészet felé.

– A festészet elvarázsolta engem, úgy igazából. Bár elég későn értem rá. Még mindig kell érnem. A leningrádi években nagyon szívesen mentem az Ermitázsba, legalább hetente kétszer. Először is, ott meleg volt, s minden elegáns. Ahol régen a cárok jártak-keltek, ott most ingyen belépővel – mert diákok voltunk –, végignézhettem azt a sok csodát. Hihetetlenül gazdag a képgyűjteménye. 23 Rembrandt-képe van az Ermitázsban, arra nagyon büszkék. A németalföldi festészeti anyag is nagyon gazdag. Van egy csodálatosan gazdag könyvtára is az Ermitázsban, ami szintén egy csoda. Rengeteg kis csoda volt az életemben. Ezek befolyásoltak abban, hogy festő lettem. Temperával dolgozom a legszívesebben. Az ember felviszi a rétegeket, kezdi alakítani a képet. Felépít egy bizonyos színvilágot. Néha nem is tudom az elején, mit festek. Egy idő múlva, amikor a kép már kezd átalakulni színekké és egy különleges világ jön létre, már belelátok valamit a saját gondolataimból, fantáziáimból, bajaimból, bánatomból vagy örömeimből. Akkor kialakul, hogy hogyan is fejezem be a képet. Ez izgalmas út.

– Miért szereted a Hortobágyot?

– A Hortobágy megdöbbentett. A széles horizont, erősen hat az emberre. Volt egy eset, amikor a tiszteletünkre kiengedték a méneset és végigvágattak a szürkés, ezüstös, gyönyörű nagy széles rónaságon. Ilyet még nem láttam. Rohant felénk ez a hatalmas barna tömeg, mi félreugrottunk. Aztán az aranyos pulikutyák, a báránnyok! Nekem ez csupa romantika.

„Kirkat” (tempera)

Sors (tempera)

Égerházi Imre festőművész

Szerző megjegyzése: Sokat gondolkodtam azon, hogy az általam ismert és elismert képzőművészek közül kit látnék legszívesebben a Színes paletta című könyvemben. Minden esetben Égerházi Imre festőművész jutott eszembe. Kedves, jó barátom volt. Kuratóriumi tagként sokat dolgoztam vele a Hortobágyi Alkotótáborban. Ezért is döntöttem úgy, hogy közreadom egy beszélgetésünk részletét. Teszem ezt azért, hogy így tiszteljem emléke előtt és azért is, hogy ez a kiadvány gazdagabb legyen művészetek által.

Szívmelengető, amit a kiváló kolumbiai festőművésznő Graciela Gomez, a Nemzetközi Hortobágyi Alkotótábor tagja nyilatkozott Arany Lajos művészeti íróknak egy beszélgetésük során: „1992-ben, amikor először jártam a Hortobágyi Alkotótáborban, már akkor megkértem, hogy a magyarok mennyire összetartanak, s az összekötő érzésük mennyire erős... Ez nagyon meglepett, s nagyon tudom tisztelni.” Igaza volt a festőnőnek. Azt is tudta, hogy az összetartozáshoz és a művészek találkozásához egy kiváló szervezőre van szükség. Ez a szervező Égerházi Imre festőművész volt. Segítségével a Nemzetközi Hortobágyi Alkotótábor művészei keresztül bekapcsolódtak a nemzetközi képzőművészeti élet vérkeringésébe. A művésztelep a nemzetközisége mellett arról is nevezetes volt, hogy nemzeti történelmünket a kezdetektől folyamatosan követte, művészi témaként is. Ennek a legkülönlegesebb tanúsága a Hajdúhadházi iskolájában és a debreceni Aranybikában látható pannótárlat, hatalmas alkotásfüzér, nagy értékű képzőművészeti dokumentum.

Égerházi Imre vezetésével voltak a nemes

feladatra vállalkozó művészek, akik ismerték a magyarság hányatott történelmét, a múltat és a jelent, az ember, a természet és a tudomány kapcsolatát. Milyen lényegesek ezek. Hiszen amelyik nemzet nem becsüli őseit, történelmi múltját, kultúráját, nem tud a múltból méríteni, nem tudja megőrizni identitását, tervezni a jövőjét.

Részlet a „Szóla” Paraván című könyvem-ből, 1998:

– Több művészt említettél, akitől tanultál. Kit tartasz mesterednek?

– Én egy embert tartok igazán olyan mesternek, akitől nagyon sokat tanultam, Menyhárt Józsefet. Ő volt az, aki a szabadiskolából emelt ki engem. Amit a művészetben tudok, annak nagy részét neki köszönhetem.

– Hogyan alakult ki a festészed?

– Amikor kezdtem, azok a képek tetszettek igazán, amik hasonlítottak a modellhez. Később fejlődik az ember és kiegészül. Megszüntetem a képeimen a perspektívát, két síkban festettem. A lapok egymás mellé rakása adott távlatot. Az apró részleteket teljesen elhagytam. Mindig a belsőm által elfogadott határig mentem el. Ezzel kapcsolatban van is egy komoly észrevételem: az alkotások minden időben magukon hordták a kor jellegét. Az adott kor emberi, társadalmi, érzelmi viszonyait tartalmazták. Nem hiszem azt, hogy ez a kor, amiben élünk, kivétel volna. Sok festőnek mindegy, hogy 2000-ben történik meg az, amit ábrázol, vagy még később. Kortalan festészetet csinálnak. Bosszant az, hogy elmegyek egy kiállító terebe, és szinte csak firkafestészetet látok. Vagy egy ad hoc festészet jelenik meg, holott ez a kor, amiben élünk, olyan, mint amikor egy széles, nagy országúton megyünk, ahol a legalaposabb jelenségektől a legelvontabb dolgokig mindent látunk. Ezt kellene tükrözni a műveknek.

– Honnan merítet a témáidat?

– A legmélyebb ihlető a Hajdúság, de Erdélyt is szeretem. Onnan nagyon sok képet hoztam magammal, ahol sokat festettem. Az őseim erdélyiek és nagyon híresek voltak 400 évvel ezelőtt.

– 1981-től vagy vezetője a Hortobágyi Alkotótábornak. Hogyan és milyen céllal jött létre a tábor?

– Végh László kért meg, hogy indítsam be ezt a telepet a Hortobágyi fogadóban. Úgy indult, hogy nyugatiakat hívtunk. Más művésztelepeken abban az időben alig voltak nyugatiak, inkább csak keletiek dolgoztak. Elsőnek lenni valamiben, keresztlüvinni valami olyat, amit sokan nem akarnak: ez mindig a legnehezebb. Most pillanatnyilag az a helyzet, hogy évente 18-20 országból, a világ minden tájáról jönnek festők.

– Az alkotóházad szülővárosodban van. Miért kötődsz annyira debreceni lévén Hajdúhadházhhoz?

– Ott születtem, ott jártam polgári iskolába. Hosszú ideig édesapám helyett műveltem a földet. A rokonokkal nem szűnt meg a kapcsolat. Igen nosztalgikus vágyam van arra, hogy azt a szegény és hátrányos települést kicsit előbbre vigyük.

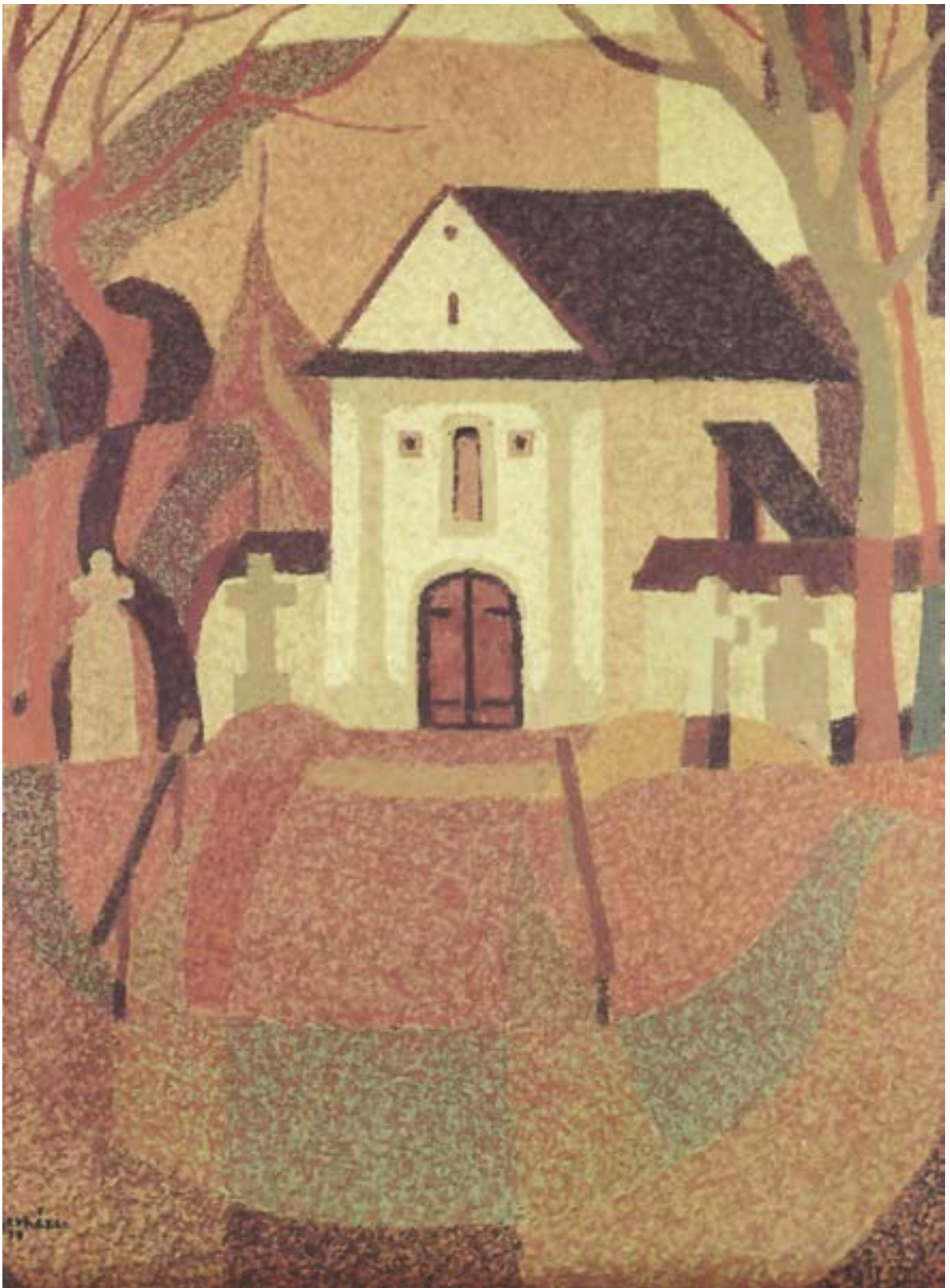
– Eddig két pannókiállítás szerveztél és bemutattad le. Egyiket Hajdúhadházon, a másikat az Aranybikában.

– Nemzeti érték teremtődött Hajdúhadházon – ott 26 pannót csináltunk –, és az Aranybikában is, ott pedig 18 készült el. Készítettünk még Gál Andrással a hadházi gimnáziumnak egy-egy pannót. Ha ezt összeadom, Magyarországon 20 éven keresztül nem készült annyi, mint amennyit mi megcsináltunk. Sokan nem is igen tudják, hogy mekkora kulturális érték teremtődött.

– Ha nyernél 10 millió forintot, mit kezdenél vele?

– A felét odaadnám a családnak, a másik feléből pedig Hajdúhadháznak segítenék egy szép nagy galériát csinálni a kortárs művészek anyagának, és segíteni, hogy egy nagyon szép szoborparkja legyen a városnak.

Csíkmadarasi templom (olaj)

Fehér Csaba

grafikusművész

„Kész kompozíció elemei alakítják a képet.”

Debrecenben született 1963. január 1-jén. A Csokonai-gimnáziumban érettségizett. Nyíregyházán végezte el rajz-földrajz szakon a tanárképző főiskolát. A Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének tagja. Számatalan kiállítás rendezője, Nagyváradon és Debrecenben többször is bemutatkozott önálló válogatás keretében, számos csoportos kiállítás tagjaként tavaszi, őszi és nyári tárlatokon is. Hivatásos képzőművészeti léte ellenére élénken kapcsolódik az Amatőr Képzőművészek Társaságához. Tagja a Derecskei Grafikai Művésztelepnek. Példaképének, tanárának, barátjának vallja grafikai életünk két jeles szereplőjét, a debreceni Tamus Istvánt és a nyíregyházi Szepessy Béla grafikusművészeket. Díjai: – 1995: Debreceni Őszi Tárlat dívdíja – 1996: West „Óriásplakát” pályázat országos második helyezése – 1998: „Tisztelet a vizeknek” országos pályázat díja.

– Rögtön jelentkeztl a főiskolára érettségi után?

– Jóval később. Elkezdtem rendszeresen rajzolni 1981 körül, a Medgyessy-körben. A többiek jelentkeztek főiskolára, ide-oda. Őt év után már kezdett kellemetlenné válni a helyzet, hogy lassan már diplomát szereznek azok, akikkel együtt kezdtük a rajzolgatást. A hely szelleme is sürgetett. Más is elvégezte, nem vagyok én anynyira tök. Ezután jelentkeztem, és elvégeztem.

– 1997-ben nászúton voltál, és ott tudtad meg a hírt, amit úgy gondolom, hogy soha az életben nem fogsz elfelejteni. Miért?

– Két kitűnő barátom van. Szepessy Béla és Tamus István. Mind a kettő grafikusművész, szerencsére. Akkortájt volt a pályázat a Művészeti Alapba. Aki be akar kerülni a karámba, annak teljesítenie kell. Vagy épít magának egy másik karámot. A grafikusoknál tizenöt remekművet össze kellett szedni, maximum. Abból jó, ha két-tő-három egyforma. De az se baj, ha egyhangú a tizenöt technikailag, gondolatiségében. Két jeles barátom segített lebonyolítani a dolgokat. Kiválogatták a műveket. Szó szerint fogták a rajzaimat, főcípellétek egy rajzgyűjtőben. Aztán úgy történik a felvételi, hogy minden megyéből van egy zsűritag, aki a területi szervezet grafikai munkáját fogja össze. Harminc-egynéhány pályázó volt összesen. Ott marad-nem marad, kell-nem kell alapon törvényt ül a bölcs bizottság. És a hír jött, éppen egy kellemes délutánon: megrendelheted a pezsgőt. Behűthetjük, sikerült a felvételi. Felvettek a Művészeti Alapba, azaz a jogutódja, a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületébe.

– Tehát ettől kezdve hivatásos grafikusművésszé váltál.

– Azóta így mondják. De én nem változtam szerintem egy fikarcnyit sem.

– Érdekes stílust művelsz a grafikán belül. Mi is az?

– Vékony csőtollal elkezdem alakítani a formákat, hol sűrűsödnek a pontok, hol ritkulnak. Ez a legegyszerűbb dolog a világon, ami pontokból áll. A vonal is pontokból áll, a természet tudósok szerint pontszerű testekből áll a világ is.

– Úgy gondoltod, hogy térbeliséget hozol létre, természetesen síkfelületen?

– Remélem, hogy igen, mert a plasztikai dolgokat úgy tudja az ember kialakítani. A festészetben is létezik ez a stílus, a pointillizmus, az impresszionisták kezdték így.

– Csak a festészetben kicsit másabb a helyzet, mert a színek

a befogadó szemében árnyaltabban keverednek össze. Amikor alkotasz, a fejedben kész a mű, vagy a rajzolás közben alakul?

– Anélkül, hogy az embernek lennének gondolatai, nem ül le rajzolni. Akkor abból nem tudom, mi lesz. Sorminta vagy valami díszítő jellegű dolog. Mikor elkezdek rajzolni, az nem olyan haladós munka, hogy fél óra alatt megvan. Egy idő múlva már egy kész kompozíció elemei alakítják a képet. S akkor ezt az ember nézegeti hetekig, hónapokig. Közben tisztulnak a dolgok, hogy most inkább erre haladnék vagy arra. Aztán kiderülhet, hogy mégsem kellett volna arra. Ez egy ilyen folyamat. Mindig tudok változtatni rajta, és kell is.

– Összességében elég régies, áttetsző, áttűnő alakzatokat hozol létre. Időnként szürrealisztikus jegyeket is felfedeztem alkotásaidon. Egyetértesz ezzel?

– Mindig örülök, ha valaki felfedez valamit a képeimben. Én nehezen tudom a saját alkotásaimat megítélni. Nem is akarom magyarázni.

– Kik azok a társak, akikkel szívesen dolgozol együtt?

– Számomra Masits István, Tóth András, Király Antal, Angyal László, Szilágyi Imre, Tamus István, Lukács Gábor, Szepessy Béla és Orosz István nagyon fontosak. A többiek nevét elfelejtettem. Az előbb felsoroltak nagy részével nemrégien voltam együtt a Derecskei Grafikai Művésztelepen, ahol nagyszerű alkotások készültek.

A múzsa és költője (grafika)

Születés (grafika)

Fehér Imre

festőművész

„Egyre inkább elharapózik körülöttünk a műanyag világ...”

1933-ban született Ramocsaházán. Iskoláit Nyírtasson, Kisvárdán és Debrecenben végezte. Sok, sok kitérő után 1980-tól aktív részese, látogatója a képzőművészeti alkotótáboroknak (Hortobágyi, Biharkeresztesi, Szolnoki, Hosszúpályi, Hajdúbagosi Alkotótábor). Központi kérdés volt számára a képzőművészet megismerése, és elmélyítése a természet által adott tehetsége szerint. Folyton képezte magát egy belső értékrendszer által. Ennek eredménye egyre több kiállításon való részvétel, mind hazai, mind külföldi tárlatokon. Az első virágkarnévalra virágkompozíciókat készített, az ő találmányát hasznosítják azóta is, hungarocellból alkotnak szobrokat. Erről különdíj is tanúskodik.

1996-ban tagja lett a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének. Rendszeres résztvevője az őszi-tavaszi tárlatoknak. Két esetben különdíjban részesült. Alapító tagja a Hosszúpályi és a Hajdúbagosi Alkotótáboroknak. Szeretné olajképeivel azt a belső látásmódot sugallni, ami a természet és az ember közös létéből fakad. Számára nem az a fontos, hogy leltárt készítsen, vagy dokumentáljon, hanem, hogy elvonatkoztasson, és a belső érzések, lelki, szellemi indíttatásává váljanak. Ennek szellemében és alázattal a művészet iránt, igyekszik nehéz, de szép hivatás szolgája lenni.

– Imre, milyen emlékeid vannak szülőfaludról?

– Valójában nem Ramocsaházán születtem, hanem mellette, egy tanyán. Abban az időben nagy volt a tanyavilág. Édesapám ott volt nap-számos, kubikolt és mezőgazdasági munkát végzett. A szülei a későbbiek folyamán költöztek át Nyírtásra, ott építettek házat maguknak.

– Életed során a húsuparban dolgoztál, és nyugdíjas korodban lettél tagja a Magyar Alko-

tóművészek Országos Egyesületének. Mit változtatott ez rajtad akkor?

– Valójában én autodidakta vagyok. A hétköznapi munkám közben is érdeklődtek itt, Debrecenben, hogy milyen dolgokkal foglalkozom. Felfigyeltek a munkáimra, s 1989-ben bekerültem a Hortobágyi Alkotótáborba. Biztattak, megmutatták, hogy mi a hiba a képeimen. Főiskolát nem végeztem, a magam keserűségével

kellett megmutatnom, hogy valójában mi vagyok belülről. Az alaptagságért olyan dolgokat kellett bepótolnom, amit főiskolán tanítanak, és amiket nem lehet csak ösztönösen produkálni.

– Kik segítettek az alkotótáborban?

– Általában az alkotótábor vezetői. Fátyol Zoltán, Szilágyi Imre, Égerházi Imre, Kurucz D. István. Az volt a szokás, hogy amikor elkészítettünk egy anyagot, bejötték a szobába, megnézték a képeinket, elmondták a véleményüket. Amikor Kurucz D. eljött hozzám, azt kérdezte tőlem, hogy hol van a nagy ecset. Adjam oda, mert az ég bizonyos részét máshogy kell megfesteni. Megfogta a képemet, letette a padlóra, négykézláb állt, és szépen átfestette nekem az eget. Sohasem felejttem el azt a mozdulatát. Azt a világot, ahogyan átadta nekem. Annnyira megkapott, hogy egy kis mozdulatból mennyit lehet tanulni.

– Ettől kezdve ezt így csináltad? Vagy maradtál a régi, és fölhasználtad a munkásságodban?

– Igen. Maradtam a régi, de ami bennem maradt, azt átfórtam.

– Milyen stílusban dolgozol?

– Inkább természetes stílusban festek, de az én technikáim, az én látásmódom szerint.

– Mi az egyéni a technikádban?

– Készítettem magamnak gumihengereket. Az alapot megfestettem, és gumihengerrel mozgalmassá tettem a felületet. Kilencven százalékban gumispaklival dolgozom. A henger a festéket egymás elé rakja.

– A formát hogyan alakítod ki? Sok hortobágyi képet láttam már, egyik prospektusban például a Hajnal a Hortobágyon címűt. Azon van csikós, menyecske, ló, a háttérben Hortobágy tájképe gémeskúttal. Elképzelhetetlen a számomra, hogyan lehet kialakítani ezeket az alakokat hengerrel.

– Pedig hengerrel készítem, mert van egy technikája. Amikor egy hosszabb, elnyúlt formát készítek, a hengert megfogom. Nem gurul, hanem én húzom. Ott engedem, ahol a feszültség, a dinamika, a mozgalmasság kell, hogy kijöjjön.

– Milyen díjakat kaptál?

– Az Őszi Tárlaton kaptam két díjat. Egy különdíjat, és nyolc évvel ezelőtt is egyet. A Virágkarnévalon két ízben is kaptam különdíjat. 2003. augusztus 20-án Kölcsey Ferenc-díjban részesültem.

– Szarufaragással is foglalkozol.

– Igen, alkalmanként, bár ez fizikálisan kicsit több erőt vesz igénybe. Mert itt köszörülni, vágni és fűrészelni kell. Nagyon szép, csodálkozom is, hogy miért nem foglalkoznak ezzel többen. Mert egyre inkább elharapózik a műanyag világ. Nézzük meg, mi vesz körül minket. A külső és belső életünkben mindenütt a műanyag dominál. Nem akarok ellene tenni, mert azért szükség van rá. De a természetes anyag az a nemes. A lakásokban az utolsó kilincsig olyan megformálásokat lehetne készíteni szaruból, csontból! Sajnos nem használjuk ki! Befejezésképpen még egy megjegyzésem van, Ebben a könyöklős világban egyre kevesebb azok száma, akik ki tudják mondani azt a szót, hogy barátság. Nagyon lényeges pedig és azt üzenem mindenkinek, hogy vigyázzunk rá!

Angyal érkezik (olaj)

Az őszi üzenete (olaj)

Ferenczy Zsolí festőművész

„Egy alkotó embernek folyamatosan ébernek kell lennie”

1970. november 4-én született Berettyóújfaluban. A gimnázium elvégzése után rajz–földrajz szakra felvételizett a nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskolára. Ott Bodó Károly volt a mestere. A főiskola elvégzése után felvették a Magyar Képzőművészeti Főiskolára. Ott 2000-ben diplomázott festő szakon. Mesterének főiskolai tanárát Tölg-Molnár Zoltánt vallja. 2001–2004-ig a Magyar Képzőművészeti Egyetem DLA szakos ösztöndíjas hallgatója volt, amely hároméves posztgraduális mesterképzés. A Képzőművészeti Főiskolára készülve járt a debreceni Medgyessy Ferenc Képzőművészeti Körbe, ahol sokat segített neki Lukács Gábor, Tamus István és Palotai Erzsébet. A nyíregyházi főiskoláról szívesen emlékszik Bényi Árpád festőművészre.

A Budapesti Képzőművészeti Főiskolán utolsó évben Amadeus-ösztöndíjat nyert. A főiskola elvégzésekor diplomamunkájára Glatz Oszkár-díjat kapott.

Jelenleg Püspökladányban él. Tanít a debreceni Medgyessy Ferenc Gimnázium és Művészeti Szakközépiskolában, a debreceni Tanítóképző Főiskolán és a nyíregyházi Tanárképző Főiskolán.

– Hogyan emlékszel a képzőművészeti főiskolás éveidre?

– Áldom az eget, hogy az Epreskertbe kerültem, ugyanis az egyetemnek két épülete van, és az egyik az Epreskert, ami egy kis zöld sziget békebeli műtermekkel, egy ódon park, egy zárt kert. Bármikor elmehettünk – és nem is kellett fizetnünk – a Szépművészeti

Múzeumba, a Múcsarnokba, a Nemzeti Múzeumba és rengeteg kortárs kiállításra. Egyébként reggeltől estig a művészet aurájában éltünk.

– Milyen útravalót kaptál Tölg-Molnár Zoltán mestertől?

– Vele baráti viszonyba kerültem, ami azóta is tart. A beszélgetések folyamán sokszor kalandoztunk el az élet minden területére, innen közelítettük meg a művészetet. Ez nagyon hasznosnak bizonyult. Volt egy közös munkánk, ami közel egy évig tartott, persze kisebb-nagyobb megszakításokkal. Bráda Tibor stációképeit raktuk ki mozaikba a zugligeti Szent Család plébánia kápolnájába Budapesten. Úgy érzem, ez a közös munka is közelebb hozott bennünket egymáshoz.

– Több helyen is tanítasz. Mit lehet megtanítani a művészetből, illetve milyen útravalóval látod el diákjaidat?

– Úgy érzem, hogy a technikákat, vagyis a szakmát meg lehet tanítani. Pontosabban szólva, aki akarja, az el tudja sajátítani – amiben én segíteni tudok. A művészetet nem tudom, hogy lehet-e tanítani, de a szellemiséget, a szemléletet át lehet adni. A régi és az új műveket meg lehet ismerni, fel lehet fedezni, majd a műtermi munka közben újabb kérdések merülnek fel, s amire tudok, válaszolok. Az biztos, hogy a mai kor képdömpingje, medializáltsága természetesen erősen megjelenik a fiatalok világgképében. Viszont, ha egy képet kell teremteniük önmaguktól a

semmből, rájönnek, hogy ez nem is olyan könnyű feladat. És ez nem egyenlő fényképezőgép vagy a videó gombjának lenyomásával. Aki képzőművészettel foglalkozik, elkezd tanulni látni, mélyebben értelmezni a világot. Ezután áttetszőbb is lesz számára a jelenvaló, és jobban el tudja különíteni a káprázatot a valóstól, a felszínt a mélységektől. Szerintem: látni tanítani- ebben van a feladata a mesternek.

– Mennyire szeretsz tanítani? A tanítás vagy a festés lényegesebb számodra?

– Amikor tanítok az a legfontosabb, ha a műteremben festek, akkor az. Persze alapvetően festőnek tartom magam. Sokszor tanítás közben is festek.

– Mit jelentenek számodra a művésztelepek?

– A főiskolán öt évig Tihany volt a legfontosabb a maga idilli állapotával. A belső tó mellett van a telep, gyönyörű, régi nádfedeleles kúriákkal. Voltam külföldön művésztelepeken (Görög-, Francia- és Horvátország), az idén pedig a Hajdúsági Művésztelep vendége voltam Hajdúböszörményben.

– Meddig kell tanulnia egy festőnek?

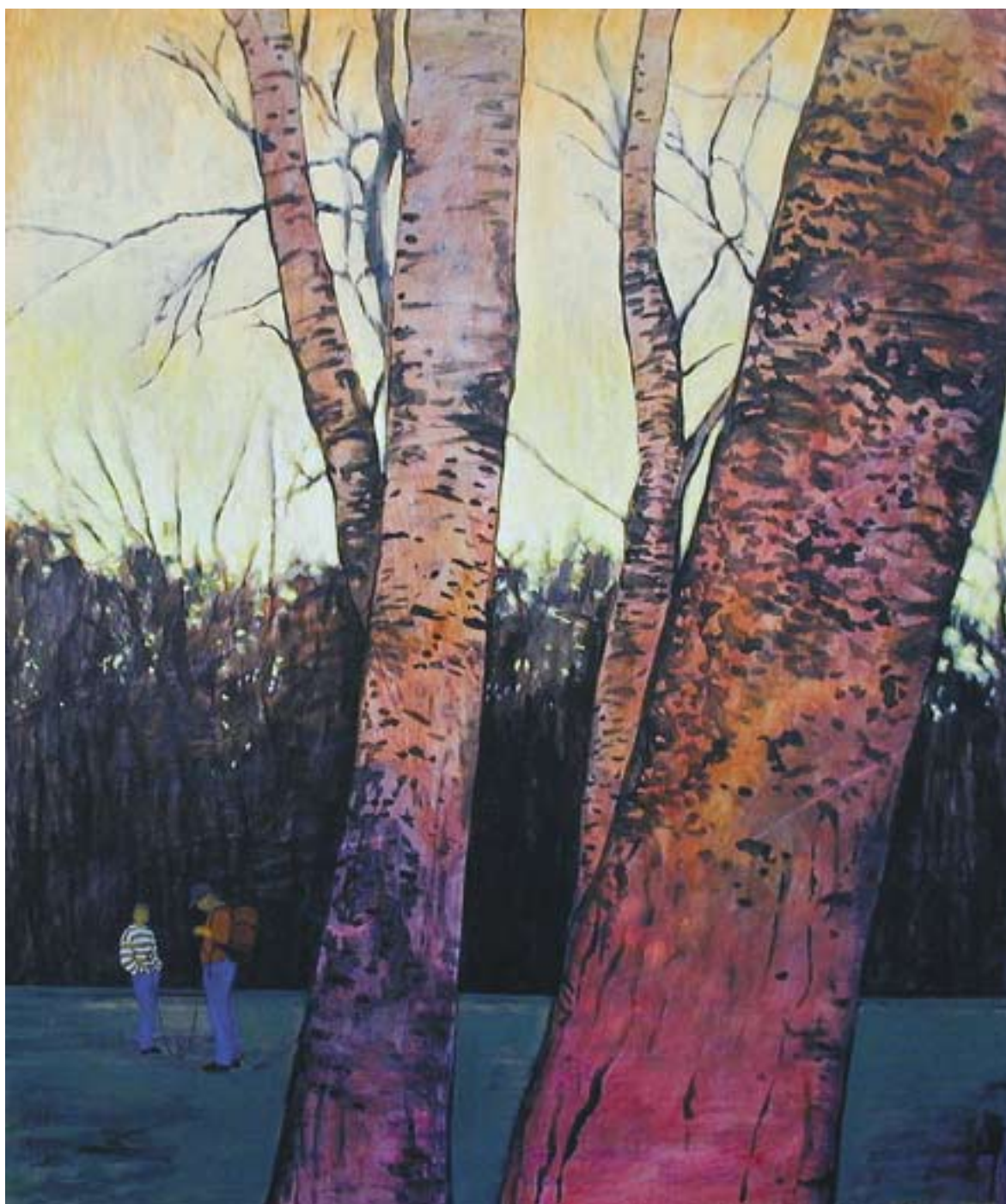
– Szerintem a síríg. Olvastam egy jó idézetet: „A háborúban és a művészetben a rutin egyenlő a halállal.” Egy alkotó embernek folyamatosan ébernek kell lennie. Ha már nem nyújt semmi újat a világ, ha nincs probléma, ha már minden mozdulat és gondolat rutinszerű, akkor már nem érdemes folytatni vagy mást kell csinálni.

– Mi minden történik veled újabban?

– A nyáron született Regő Pálos nevű kisfiam színesíti életünket, akire nagyon büszke vagyok. Persze a műtermi munka is egyre intenzívebb lett. Az idén ősszel négy egyéni kiállításom volt, és jövőre is lesz jónéhány, sőt 2005-ben lesz a doktori védésem, amiben a kert és ember viszonyával foglalkozom. 2004 decemberére egy kis színes katalógust jelentetek meg legutóbb készült munkáimról.

Ésőcsináló (olaj)

Eltévedt turisták a botanikus kertben (akril)

Gaál András

festőművész

„Általában kísérletezem, mindig valami újat és mást akarok csinálni.”

Gyergyóditróban született 1936-ban. Erdélyben élő képzőművész. 1950–54-ig a Marosvásárhelyi Zene- és Képzőművészeti Középiskola tanítványa volt. Barabás István, Bordy András és Piskolti Gábor voltak a mesterei. 1954–59 között a Kolozsvári Ion Andreescu Képzőművészeti Akadémián tanult többek között Miklóssy Gábor irányításával. Később a híres festőóriás Csíkszögödi Nagy Imre tanítványa volt. 1968–89 között a Képzőművészek Országos Szövetsége Hargita megyei fiókjának elnökeként tevékenykedett. Számos európai országban járt tanulmányúton. Egyik alapítója és 1974–95 között vezetője a Gyergyószárhegyi Barátság Művésztelepnek. A Vajai Művésztelep és a Pannonhalmi Nemzetközi Művésztelep egyik szervezője. Számos hazai tárlat mellett műveivel szerepelt a barcelonai Juan Miro rajzbiennálén, az USA több nagyvárosában és európai országokban. 1996-ban a budapesti Gellért Szállóban állította ki műveit. Debrecenben a KLTE-galériában és a Déri Múzeumban volt kiállítása. Számos nemzetközi művésztelep tagja (Hortobágy, Hajdúböszörmény, Vaja, Gyergyószárhegy, Nysa, Kárpátalja, Rezi, Saint-Michel, Buckagányó, Abádszalók, Óriszentpéter, Bessaus, Hajdúszoboszló). A Hajdúböszörményi Művésztelepen elnyerte a Káplár Miklós-díjat, a Hortobágyi Nemzetközi Művésztelepen pedig a Boromisza Tibor-díjban részesült. Több monumentális

alkotás szerzője. Munkái megtalálhatók erdélyi, magyarországi, s külföldi közgyűjteményekben, valamint több európai, amerikai, kanadai stb. magángyűjteményben. Tagja a stockholmi Egyetemes Magyar Képzőművészeti Szövetségnek.

- Milyen szívvel emlékszel az iskoláidra?
- A képzőművészeti középiskola után rögtön felvételiztem a kolozsvári főiskolára. Ott végeztem festészeti és pedagógia szakon. Sikerült megtanulnom a festészet alapjait, kiváló mestereim voltak. Nagy élmény volt fiatalnak lenni, a nehézségek ellenére is jól éreztük magunkat.
- Pedagógiát is végeztél, a tanítás mellett mindig kiállító művész voltál?
- Igen, 1963-tól állított ki. 1966-tól vagyok a Román Képzőművészeti Szövetség tagja. Azóta rendszeresen állítok ki a tartományi, megyei és országos kiállításon, illetve egyéni és csoportos külföldi tárlatokon. Mint tanár nyugdíjas vagyok, több mint 38 évet tanítottam Csíkszeredán.
- Nagy Imre mestered volt, s ezért sokan irigyelnek téged.
- Nagyon nehéz volt vele kapcsolatot terem-

teni, de sokat tanultunk tőle, mindig mondta, hogy mi a következő lépés.

– Festészetedben mire törekszel, mit kívánsz megragadni és elérni?

– Olyan festő vagyok, akire nagyon hat a környezet. Én ugyanis gyergyói létemre Csíkszeredára kerültem. A két világ nem áll távol egymástól, se színben, se formailag. Azt, hogy hideg van, mi gyermekkorunkban megszoktuk és megszerettük. Lehet, hogy ezért tudtunk ott ragadni, nem mentünk a világ valamely más országába. Az a környezet, ami körülvesz, nagyon hat rám. Sok helyszíni vázlatot készítettem az elején, majd a műteremben ezeket átszűrtem, leegyszerűsítettem. Tájjellegű akvarelleket és portrékat készítettem. Később áttértem az olajra. Olajban próbáltam mindazt elérni, amit akvarellben már elértem. Ez még csak most kezdett sikerülni 1970 óta. Közben nagyon sokat pasztellezek is. Mindig valami újat keresek, felfrissülést a technikák terén is. Nem akadtam még meg egy technika vagy anyag mellett. Általában kísérletezem, mindig újat és valami mást akarok csinálni. Remélem, hogy ez a kísérletező kedv nem hagy el.

– Úgy tudom, hogy több monumentális alkotás készítője vagy.

– Igen, szívesen készítek nagyobb méretű alkotásokat, a „Cantana profana” című kerámia–mozaik munkám Csíkszereda Múvelődési Házának nagytermében található. A tusnádfürdői katolikus templomban Egri Lászlóval közös alkotásunk található, Hajdúhadházon a Kodály örök c. pannóm és a debreceni Aranybikában is található egy nagyobb méretű alkotásom.

– Milyen rád jellemző témákat viszel vászonra?

– Akvarellal, olajjal és pasztellel megvalósított domb- és hegyvonalakat, talajrétegek hullámzó vonalrendszerében megszóllaltatott házakat, tetőket, boglyákat, bokrokat, szántókat. A portréfestészetben leginkább a karakteres arcképeket kedvelem.

Szakadék (olaj)

Vihar (olaj)

Mező (olaj)

Gajdán Zsuzsa festőművész

„Nekem nem szabad szint alatt teljesítenem.”

1954-ben született Hajdúböszörményben. 1976-ban Nyíregyházán, a Bessenyei György Tanárképző Főiskolán szerzett diplomát, ahol Horváth János és Balogh Géza tanítványa volt. 1994-ben és 1996-ban az Iparművészeti Főiskola környezetkultúra intenzív kurzusán végzett.

1976-tól a hajdúböszörményi Bocskai István Gimnázium rajztanára, ahol 1994-ben sikeresen megszervezte a rajz tagozatos képzést, és több alkalommal megrendezte a képzőművészeti alkotótábor diákok számára. Tanítványaival rendszeresen mutatkozik be kiállításokon. A főiskola elvégzése után elsősorban textilizéssel foglalkozott (batikolás, szövés), majd nemezeléssel, melyet Vidák Istvántól tanult.

A gyapjú, számára az az anyag, mellyel ki tudta fejezni érzéseit, gondolatait (pl. A négy évszak, vagy a Remény című munkája, melyet a debreceni Őszi Tárlaton 1995-ben dicsérfő oklevéllel jutalmaztak). Néhány év textilizés után ismét visszatért a festészethez. Elsősorban olajjal és akrillal dolgozik, de szereti a vegyes technikát is. Évek óta rendszeres résztvevője dunántúli és alföldi művésztelepeknek. Képein hangulatokat, érzéseket fogalmaz meg. A figuratív festésztől egyre inkább az absztrakt festészet felé közelít. Meggyőződése, hogy a téma csak ürügy a festéshez, ahhoz, hogy az anyagokkal és színekkel foglalkozzon.

A főiskola elvégzése után rendszeres résztvevője egyéni és csoportos kiállításoknak.

1999-ben a megyei Őszi Tárlaton nívódíjat kapott. 2000-ben megjelent festményeiből összeállított kalendáriuma. Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos szövetségének. Jelentősebb kiállításai: 1974: Nyíregyháza; 1977: Tuzsér; 1984: Hajdúböszörmény; 1985: Hajdúnánás; 1994: Debrecen; 1995: Hajdúböszörmény; 1998: Biharkeresztes; 1999: Hajdúhadház, Debrecen, Hajdúböszörmény, Lesencetomaj, Révfülöp, Hévíz; 2000: Krems (Ausztria), Szombathely, Balatonboglár, Hajdúböszörmény, Újrónafő; 2001: Debrecen, Hajdúböszörmény, Kőszeg; 2002: Keszthely, Budapest, Debrecen, Balatonöszöd, 2003: Budapest, Debrecen, Hajdúböszörmény, Hortobágy, Keszthely, 2004: Debrecen, Keszthely, Budapest, Hortobágy, Hajdúdorog, Tapolca.

– Zsuzsa, te környezetkultúra szakos is vagy. Mit hasznosítasz belőle a festészetben?

– Azon a szakon tanultam meg a nemezelést Vidák Istvántól, Kecskeméten. Éveken keresztül foglalkoztam a nemezeléssel. Fantasztikus élmény volt ezzel az anyaggal, a gyapjúval dolgozni. Akkor tanultam meg a színek bátor használatát, amit most az olaj- és az akriltechnikával készült képeimben hasznosítok.

– Töretlen hittel haladsz a magad választotta úton. Mi szolgáltatja a katalizátort az életben?

– Én egy „oroszlán” vagyok. Nagyon erős és iszonyatos belső tűz ég bennem, amit könnyű felszítani. Nagyon kevés kell, hogy én izzak, pl. elég egy napsütéses délután, egy baráti mosoly, zene és persze a szerelem nagyon fontos az életemben.

– Mennyire változott meg hivatásos festőmű-

vészzé válásod óta a festészedet, a hozzáállásod és az elvárások?

– Úgy érzem, nem változott semmi, csak talán folyamatosabban dolgozom és megszállottabban. No, és amelyik képemnél azt érzem, hogy gyengébb, azt nem adom ki a kezemből. Az alaptagság kötelez, és nekem nem szabad szint alatt teljesítenem.

– Diákjaid hogyan fogadják „önboldogító hóbortodat”?

– Ha kiállításom van, meghívom őket, de én alapvetően szétválasztom a pedagógiát és a művészetet, de azt gondolom, hogy szívesen dicsekszenek azzal, hogy a rajztanáruk alkotóművész.

– Kiktől tanultál a legtöbbet?

–1999-ben Lesencetomajon voltam művésztelepen. Ott találkoztam egy festővel, Georg Brandnerrel. Kőztünk nagyon sok volt a lelki azonosság és hasonlóképpen is festettünk. Ez a találkozás megerősítette bennem, hogy az általam választott út jó, hinni kell benne. Aztán 2-3 év letisztulási időszak következett, és ma már azt mondom, egyéniség vagyok. Bényi Árpád tanárom volt, tőle is sokat tanultam, aztán sokat segített Tarczy Péter újságíró, Komiszár János festőművész és Burai István grafikusművész biztatása.

– Hajdúböszörmény szellemisége mennyire bátorított? Mi az, amit abból hasznosítottál?

– Hajdúböszörményben „kakukktojás” vagyok. Nem fogadják el, amit csinálók. Pl. a Hajdúsági Művésztelepen is egyszer voltam meghívott. Amit hasznosítok az, hogy én is a realizmusból indultam. A hely szelleme számomra fontos volt, ami olyan nagy festőket nevelt, mint például Pálnagy Zsigmond, Pálnagy Balázs, Király Róbert és Maghy Zoltán.

– Terveid?

– Két nagyobb kiállításom lesz 2005-ben Siófokon és Tiszafüreden, de tervben van egy újabb budapesti bemutatkozás is. Most tervet készítek a keszthelyi Hullám Hotel folyosójának dekorálásához. Remélem, hogy én fogom kivitelezni.

A találkozás elmarad (vegyes technika)

Korkép 2 (vegyes technika)

Gonda Zoltán

festőművész

„Emberi értékeket próbálok saját lelkembe beépíteni.”

Nyíregyházán született 1943-ban. Három hónapos koráig élt ott, így vallhatja magát igazán debreceninek. Itt a tanítóképző főiskolán, majd a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetemen szerzett diplomát. Balassagyarmaton volt könyvtárigazgató, Debrecenben könyvtáros és népművelő. Vallomása szerint: „melléktermékként grafikus- és festőművész voltam.” Festőként indult, mégis „a sikerek miatt” mintegy 2 évtizeden át csak grafikával foglalkozott. 1995-től kezdett el újra festeni, azóta nagy lendülettel dolgozik. Több hazai és külföldi kiállításon szerepelt. Vitéz Ferenc esztéta szerint: „a végtelen szabadságnak mámorában alkot, ebben a mámorban egybeforr a realitás és az álom.” Festészetében gyakran grafikai megoldásokat is választ. Látomásos felületeket hoz létre. Színek, a figurák, az epizódok, a vonalvezetés lendületes, dinamikus és ritmikus. Feszültség uralkodik minden alkotásán, de jelen van a csend és a nyugalom is. A festői kontrasztok nagy szakértője. Díjai közül nagyon kedves számára a festőként elért Őszi Tárlat nívódíja, 1997-ben és a 2003-ban kapott nívódíj Vaján.

– Hogyan emlékszel a kezdetekre?

– Debreczeni Tibor tanár úr a Tóth Árpád Gimnáziumban képzőművészeti pályázatot írt ki, Petőfit kellett illusztrálni. Az elkészített rajzom alapján javasoltak a Debreceni Képzőművészeti Körbe, ahol nagyon szép éveket töltöttem el. Ott ismerkedtem meg a ma már klasszikusnak számító Menyhárt Józseffel, Félegyházi Lászlóval, a kevésbé ismert Nagy Ferencsel, Veres Gézával. Társaim a következők voltak: Szilágyi Imre, Józsa János, Kapcsa János, Almásy Aladár, Aknay János, Ásztai Csaba, Bodó Károly, Makoldi Sándor és többen mások.

megmosolyogtatóak, enyhén naivak. Abban az időben jól jött az honorárium a rajzaimért. Gyakorlatilag a teljes magyar sajtót telerajzoltam.

– Melyik grafikai kiállításodra emlékszel vissza a legszívesebben?

– Mindegyik közül talán a legjelentősebb volt számomra az 1970-es esztergomi első kiállításom, amit az akkor fiatal titán író, Végh Antal nyitott meg. Több, azóta már klasszikussá vált művészettörténész társaságában volt a megnyitó. Dévényi Iván és Bodri Ferenc is ott volt. Általuk kerültem kapcsolatba Barcsay Jenővel, valamint Bálint Endrével. Ma nagyon büszke vagyok erre.

– Sok nevet említettél, de nem mondtad, kit tartasz mesterednek?

– Gyakorlatilag nem kötődöm formailag senkihez. Akit említettem, mindegyikőjüktől kaptam annyit, hogy kicsit nagyképűen mesteremnek mondhatnám. Mégis inkább úgy fogalmazok, hogy az emberi értékeiket pozitív és negatív értelemben is próbáltam és próbálok a saját lelkembe beépíteni.

– A festészedet modernnek számít. Mit jelent számodra az a fogalom?

– Az egész művészettörténetet végigtekintve, tele vagyunk modern festőkkel. Ma amit nem értünk vagy nem

– Grafikusként indultál.

– Mindennek az volt az alfája és omegája, hogy rajzolni kellett megtanulni. Le kellett ülni portrékat és csendéleteket rajzolni, vért izzadva létrehozni valamit, ami akkor számunkra csodálatos volt. Ma ezek a művek kedvesen

érteneek, azt mondják rá, hogy modern festészet. Ez nem így igaz. A modern számomra mindig az, ha az igazi, őszinte emberi értéket hoz létre. Mindegy milyen eszközzel, milyen stílusban és korban.

– Székelyhidi Ágoston írta rólad, hogy olyan eredendő közvetlenséggel rajzolsz, ahogyan anyanyelvén beszél az ember. Miért lesz a grafikusból festőművész?

– Én nem nagyon választanám külön a kettőt, mert most is rajzok. Miért kezdtem el festeni? Ehhez időben kicsit vissza kell menni. Nagyon szeretek utazni. Bejártam az egész világot. Koreától kezdve, Kubán át, Kanadán keresztül a norvég fjordoktól Kínáig mindenfelé. Az utóbbi években legnagyobb hatást a tunéziai és egyiptomi sivatag tette. Azt itthon le kellett festeni. Amit az ember nem fogalmazott meg a helyszínen, itthon próbálja meg formába önteni és visszaadni.

– Mit szeretnél közvetíteni a festészedetteddel?

– Örülnék, ha munkám nem lenne hiábavaló. A befogadó ráérezne arra a világra amiben élünk, s az én „szűrőmon” keresztül egy másfajta valóság látványának befogadásával lehetne gazdagabb. Csupán annyit szeretnék elérni, hogy képeim legyenek, olyan lenyomatai a világnak, korunknak, ami másoknak is örömet és a felfedezés élményét jelentik, és sajátosan csak az enyének.

Keleti alkony (olaj)

Az esti mese után (olaj)

Gyöngy Enikő zománcművész

„Olyan ékszert viseljük, ami hozzánk illik.”

1963-ban született Debrecenben, 1983 óta foglalkozik tűzománcsal. 1985-től rendszeresen részt vesz a Kecskeméti Nemzetközi Zománcművészeti Alkotótelep munkájában. Érdeklődése kezdettől az ősi aranyműves zománcművészekre, ezen belül is kiemelten a rekeszománc művelésére irányul. Mesterei Cs. Uhrin Tibor, Makoldi Sándor, Kátai Mihály festőművészek, Pap Gábor művészettörténész és Molnár V. József magyarságtudós. Tagja a Fiala Iparművészek Stúdiója Egyesületnek, a Tűzománcművészek Magyar Társaságának, és a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének. 1993-ban kezdett el tanítani zománcművészetet a Művészeti és Kézművesipari Szakképző Iskolában. 1997-ben létrehozta a zománcművészet egykori rangjának helyreállítását célzó alkotóközösséget, a Gyöngy-Ház Zománcműhelyt. Alkotómunkájának elismerései: 1987, 1997: Hajdú-Bihar megyei őszi tárlat dívdíj, 1989: Debrecen város egyéni alkotói ösztöndíja, 1997: A Tehetséges Debreceni Fialalokért Alapítvány egyéni alkotói ösztöndíja, 1997: „Magyarország 2000 - A Szent Korona ünnepe” pályázat IPOSZ - OKKT díja, 1997: A Betlehemi jászol c. kiállítás IPOSZ - OKKT díja, 1998: A Betlehemi jászol c. kiállítás IPOSZ - OKKT különdíja 1999: Debrecen Kultúrájáért Alapítvány Alkotói Ösztöndíja, 2000: A Szent Korona a mai zománcművészetben c. pályázat fődíja. 1985-óta rendszeresen részt

vesz csoportos kiállításokon.

Fontosabb egyéni kiállításai:

1986: Veres Péter Művelődési Központ – Balmazújváros, 1988: KLTE-galéria, DATE Galéria – Debrecen, Városi Művelődési Központ – Hajdúnánás, 1989: Gödöllői Galéria, Thionville, Uckange, Brier

– Franciaország, 1993: Városi Művelődési Központ – Martfű, 1994: Művelődési Központ – Hajdúböszörmény, 1998: Fiala Iparművészek Stúdiója – Budapest, 1999: Mű-Terem Galéria – Debrecen, 2000: Helikon Kastélymúzeum – Keszthely, 2001: Déry Múzeum – Debrecen.

Igés nyakék és fülbevaló (zománc)

– Tűzománcid lenyűgözik az embert, kimagasló bennük az igényesség és a művésesség. Hol kezdted és szereted meg a tűzománc készítését?

– 1983-ban ismertem meg a tűzománcot a Tanítóképző Főiskola szakkörében, ahol Cs. Uhrin Tibor tanár úr mutatta meg az első lépéseket. Itt dolgoztam három évig, majd 1985-ben első alkalommal kerültem a kecskeméti Nemzetközi Zománcművészeti Alkotótelepre, ahol tulajdonképpen a szakmai pályám elindult.

– Több évet dolgoztál és tanítottál a Kézműves Szakiskolában, bár ennek a munkának most egy kis szünetje van. Mesélj erről a tevékenységről!

– Megkérdeztek a Kézműves Szakiskolából, hogy lehet-e tanítani ezt a mesterséget. A munkáimat látták már korábban. A tanítás számomra nagyon izgalmas feladatnak

Meséink – Szivárványvitéz (zománc)

túnt, mivel a zománcozás „periférikus” alkotási technika. Valamikor az ötvösségnek természetes hozzátartozója volt. Az ötvösséget mára már teljesen szétdarabolták, a zománcozás szinte meg is szűnt, néhányan művelték csak, és egyre távolabb került az ötvösségtől is. Inkább a zománcképek készítése lett ismert. Amikor a zománcművészetet elkezdtem, egyre inkább az ősi zománcművészek felé fordult az érdeklődésem, a rekeszománc, a sodronyzománc, az aszúrzománc felé, és ezért volt nagyon izgalmas a tanítás lehetőségének felmerülése: hogyan és mit lehet tanítani, mi mindent lehet csinálni az ismeretek átadása keretében. Most egy kis szünet van a tanításban, mivel az ötödik gyerekemmel babázok odahaza.

– Úgy gondolom, hogy a kézműves kismesterségek elsajátítása során kikerülhetetlen a népművészet megismerése.

– A tűzománcot nem lehet csak mint technikát tanítani. Önmagában pedig a technika nem létezik, tehát valamiről szólnia kell annak a legkisebb medálnak vagy alkotásnak is, és ehhez szerintem a legjobb minden esetben a saját kultúránkhoz nyúlni. A honfoglalás kori művészet nagyon alkalmas arra, hogy vizsgáljuk, megismerjük, a motívumokat elemezzük, önmagunkon keresztül átírva, újraértelmezve, alkotásainkban feltűnjenek ezek a motívumok.

– A neved nem befolyásolt a pályaválasztásban, Gyöngy Enikő?

– Nem, bár úgy érzem, hogy nem véletlenszerű ez a név. Korábban textillel akartam foglalkozni, s a leánykori nevem Szabó Enikő. Miután férjhez mentem, és megkaptam a Gyöngy vezetéknevet, nagyon gyorsan történt a szakmai változás is.

– Ruhatervezéssel is foglalkozol, melyhez az ékszerkészítés vezetett el. Milyen kapcsolat van a kettő között?

– Egy ékszer szempontjából fontos, hogy milyen öltözképhez vesszük fel, és persze számít a saját személyiségünk is. Tehát, olyan ruhát, olyan ékszert viseljük, ami hozzánk illik, ez a legfontosabb.

Meséink II. Virágok őrzője (zománc)

Meséink I. Madarak útján (zománc)

Győrfi Lajos szobrászművész

„Ízig-vérig realista figurális szobrász vagyok”

Karcagon született 1960-ban. Tanulmányait a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskolában, Budapesten (1974–78), a Magyar Képzőművészeti Főiskolán, Budapesten (1981–85) végezte. Mesterei voltak Borsos Miklós és Rátonyi József. A Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének 1985 óta, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének 1991 óta tagja. A Hajdú-Bihar megyei Őszi Tárlat nívódíját 1986-ban, a Holló László-díjat 1989-ben, a Pro Urbe-díjat Püspökladányban 1994-ben, a XV. Debreceni Országos Nyári Tárlat kiemelt díját 1998-ban, a Kölcsy Ferenc-díjat 2000-ben és a Püspökladány Város Díszpolgára címet 2001-ben kapta meg. A Magyar Köztársaság Ezüst Érdemkereszt kitüntetését 2004-ben. A következő művésztelepeken vett részt: Nemzetközi Szobrász Művésztelep, Tokaj (1987), Mátészalka (1988); Nemzetközi Kőszobrász-szimpozium. Püspökladányban művészeti vezető volt 1993-ban, 1994-ben, 1995-ben és 1996-ban. Eddig több, mint 50 egyéni kiállítása volt, részt vett számos országos tárlaton, például Ausztria, Hollandia, Dánia, Olaszország, Erdély, Németország. Közgyűjteményben lévő művei több város múzeumában megtalálhatók, többek között Debrecenben, a Déri Múzeumban is.

– Karcagon születéssel, ott jártál iskolába?

– Igen, bár én tanyán nőttem fel, mert apám csikós volt. Innen van a szeretet a lovak iránt. Tanyasi kollégiumba jártam Karcagra.

– Hogyan emlékszel a mestereidre?

– Amikor Borsos mester osztályába jártam, akkor szinte ünnep volt mindennap. Nem úgy tanított bennünket, hogy belenyúlt a szobrainkba, hanem mesélt a nagykorról, mesélt a szellemről,

s a lényeg az volt, hogy ki mit sajátított el ezekből a beszélgetésekből.

– Milyen szobrokat alkottatok?

– Borsos előtt Rátonyi József volt a mesterem, aki úgymond legjobban tudott mintázni ebben az országban. Én is tőle tanultam meg. Mikor főiskolás voltam, akkor is tartottuk a kapcsolatot. Végül látszik a szobraimon is, hogy nem Borsosnak vagyok az epigonja, járom a saját utamat, én ízig-vérig figurális szobrász vagyok. A főiskolán már a szellemiséget kellett kicsiszolni, mindenkit ráébreszteni arra, hogy milyen irányba menjen, a szakmát már szinte teljesen tudtuk. Tudtunk gipszet önteni, követ faragni, úgymond a szobrászat technikai részét.

– Milyen mértékben változtál azóta?

– Ez most is lényeg, hisz én nem változtam azóta sem. Izmusok, stílusok jönnek, engem ugyan nem zavarnak, én csinálom a saját dolgomat. Nem lehetek absztrakt szobrász, amikor ízig-vérig realista figurális szobrászatot művelek.

Millenniumi dombormű (bronz)

– Vannak szellemi mestereid?

– Igen. Nekem Michelangelo és Rodin, akik a formákat és a mélységet igazán tudták. Tőlük mindent meg lehet tanulni, de vannak a magyarok között is olyan szobrászok, akiket szeretek: Ferenczi Istvántól Vastagh Györgyig többen. Legjobb portrészobrásznak Stróbl Alajost tartom. A ma élők között is nagyon sok olyan szobrász van, akik meghatározzák a magyar szellemi kultúrát, például Tóth Béla, Benedek György és Győrfi Sándor.

– Egy fiatal költő füzetében láttam szép vonalas illusztrációkat, melyeket te készítettél.

– Szívesen rajzolok vonalas aktokat. Ezeknek egy része még főiskolás koromból származik, de ma is készíték ilyeneket. Szeretek egy vonallal rajzolni. Ez tiszta, nincs felesleges mellébeszélés, s rajzban önmagának is mindig bizonyít az ember. Csak egy könnyed csuklómozdulat.

– Köztéri alkotásaid száma több mint száz. Hogyan alakul ki egy köztéri alkotás?

– Kétfajta dolog van, vagy a megrendelő agyából pattan ki, vagy én ösztönzőm a megrendelőt, hogy kipattanjon. Az első, hogy igény legyen egy köztéri szoborra, utána nekem csinálnom kell egy makettet, költségvetéssel. Majd készül az alkotás a műtermen belül, ha bronzból lesz, akkor agyagból megmintázom a szobrot, és egyből bronzba öntik. Ha kőből van, akkor kint az udvaron faragjuk meg, valódi méretben.

– A bronzöntő mester Varga Imre. Van-e valami plussz, amit ő hozzá adhat a szobraidhoz?

– Ő a nővérem férje, azt mondhatom az ország legjobb bronzöntője. Nagyon jól együtt tudunk dolgozni. Ő a lelkét adja hozzá minden alkotáshoz. Valójában az ő munkája is művészet, ő mester és igazi szakember.

– Lényeges a szobrászatban az anatómia?

– Aki figurális szobrász, annak elengedhetetlen. Annak bele kell, hogy ivódjon a csontjába.

– Beszéltünk a köztéri alkotásaidról. Van-e kedvenced?

– Mivel elég sokat csináltam, sok van. Nagyon szeretem a lovakat. De a Pesti srác a Corvin közben is nagyon kedves szobrom, mert a két fiamról mintáztam.

'56-os pesti srác (bronz)

H. Csongrády Mária fotóművész

„A szakma és a művészet segítik egymást”

1943-ban született Debrecenben. Életpályája az alsó- és középfokú tanulmányokkal indult, s eközben a minden iránt érzékeny és fogékony lelkületű személyiség kereste önmagát: tanult zenét, képzőművészeti körbe járt, aktívan sportolt: atletizált és vívott. A Debreceni Egyetemen végzett néprajz és muzeológus szakon.

Az egészségügyben végzett tudományos munkája – ahol az optikával végigkíséri az életet a születéstől a halálig – különösen inspirálta a tekintetben, hogy fotósként a természet felé forduljon. Számos csoportos és egyéni tárlaton vesz részt alkotásaival 1977 óta.

Témái: hortobágyi tájak, virágok, fák, templomok, egyházi rituálék, népviseletek, portrék, néprajzi anyagok. 1989-ben a Bihari Irodalmi Társaság pályázatán Petőfi: A Tisza című versére komponált képeivel a Soros Alapítvány által támogatott díjat nyert. 1990-ben ugyanitt Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én című versére készített képeiért dicséretben részesült. Illusztrációként számos katalógus és könyv fotóanyagát készítette el.

1994 óta tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének. Tagja több alkotótábornak, művészeti titkára a Hortobágyi Alkotótábornak és a hajdúszoboszlói Cívus Nemzetközi Művésztelepnek. 2004-ben művészeti munkájáért megkapta a Holló-László-díjat.

– Márta, kórházban dolgozol. Milyen mindennapos tevékenységet jelent ez számodra?

– Az orvosok munkáját segítem. Vannak olyan műtétek, amiket meg kell örökítenem, van olyan

is, amikor a boncterembe is be kell mennem. Ugyanúgy be kell öltöznöm a műtétek előtt, mint az orvosoknak. Minden olyan látható betegségét fotóznom kell, amiből ők tudományos munkát készíthetnek. Előadásokon is használják fotóimat. Előre megmondják, milyen részletekre kíváncsiak, tehát partnerként kezelnek.

– Ilyen helyen sokféle betegség előfordul, te meg fotózol. Téged nem támadhat meg valamilyen kór?

– Lelkileg én is úgy harcolok a betegek életéért, mint az orvosok. Munka közben sohasem jutott még eszembe, hogy beteg lehetek, erre nincs idő.

– Úgy gondolom, nem véletlen, hogy optikával szabadidődben más témákat keresel.

– Igen. A természet és a szépség felé fordultam. Fákkal, virágokkal, pusztákkal, házakkal, utakkal kezdtem el foglalkozni. Majd kaptam megbízásokat egyházi témákkal kapcsolatosan.

Szívesen foglalkozom népviseletekkel, és nagyon érdekesek számomra az emberi arcok, a gesztusok, melyek sokat árulnak el.

– A népviseletek témakörében milyen munkáid készültek?

– Egyik húsvétkor elmentem Bujákra, egy Nógrád megyei kis falucskába, ahol éppen körmenet volt. Szinte kedvtelésből fotóztam, egész izgalmas-sá vált számomra a téma. A bujái népviselet nagyon szép. Megkülönböztető jegyeket láthatunk a ruhákon, s ez nagyon érdekessé tette számomra a fotózást. Az öltözék magát a kort és a társadalmi helyzetet is kifejezi. Más a leányviselet, más az eljegyzett lányé, a menyecskéé, különösen változik, ha már gyermeke is született az asszonynak.

– Milyen érdekes személyekkel találkoztál munkáid során?

– Belső igényem van a hagyományörzésre. Csenki Imrét fotóztam 15-20 évvel ezelőtt, aztán Kodály Zoltánt is. A jövőnek örööm meg ezeket a képeket.

– Szeretted a részleteket felnagyítani. Ez például a virágsorozatodnál figyelhet meg...

– Nem fontos egy teljes virágot vagy fát lefotózni, elég csak érzékelteni. Rábízom a néző fantáziájára, hogy ugyanazt látja-e abban a kis részletben, amit én.

– Milyen érdekes témákkal foglalkoztál még?

– Elkészítettem az Egyházak és felekezetek című fotósorozatot. Aztán maszkokkal is foglalkoztam már, Ujváry Zoltán professzor úrnak a Játék és maszk című könyvét én fotóztam. Több Holló Lászlóval kapcsolatos kiadványt az én munkám illusztrált.

– Mivel töltöd a nyaradat?

– Most jöttem haza egy közép-európai művészeti egyesület által szervezett franciaországi alkotótáborból, Saint-Michelből. Kétezer kilométert vezettem oda és vissza, nagy út volt. Égerházi Imre segített nekem abban, hogy bejussak ebbe a szervezetbe. Róla ott külön rendezvényen emlékeztek meg. Ez a tábor július 7-től 21-ig tartott. Kiállításom is nyílt, melynek a témája is érdekes volt: nyolcvan francia település galambdúcát fotóztam le, és az abból készített képeket mutattam be.

– Ebben az évben kaptad meg a rangos Holló László-díjat. Mit jelent ez a számodra, és milyen terveid vannak?

– Életemben elért eredmények csúcusaként fogom fel. Jelenleg is egy újabb Holló László munkásságát összefoglaló kiadványon dolgozom. Ebben az évben a Cívus – és a Hortobágyi Nemzetközi Művésztelepek szervezésével bíztak meg, szeretném ezt a bizalmat megszolgálni és odaadóan végezni munkámat.

Várakozás (fotó)

Rejtőzködés (fotó)

H. Szilágyi István képzőművész

„A festészet... (számomra) szenvedély, kaland, szabadság, bölcsesség.”

Debrecenben született 1963-ban, s itt végezte az első iskoláit. A Medgyessy Képzőművészeti Körbe járt, később a Miskolci Egyetem Képzőművészeti Körének a tagja.

A festészetrel való foglalatosságnak mindig más és más értelmet, jelentőséget tulajdonított, s ez az állandó helyváltoztatás a szemléletek között valójában a lélek és a szellem utazásával volt analóg. Egyetemi éveit alatt hozza létre a Bahama nevű festőcsoportot, Szabó Miklóssal és Bíró Sándorral. 1989-ben mint egyetemi oktató több tárlatot rendez ennek a csoportnak Miskolcon, Kiszvárdán, Egerben és Esztergomban. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karának docenseként tanít filozófiát. A művészet számára kommunikációs, illetve mágikus funkcióval felruházott nem hétköznapi tett, megkülönböztető gesztus. Az elmúlt évben Debrecenben egy orvostudományi konferenciát kísérő csoportos tárlat tagjaként állított ki Csizmadia Zoltán és Komiszár János festőművészekkel és Kövér József szobrászművésszel. 2002-ben Debrecenben a Brassai-galériában nyílt tárlata.

– A festészethez való vonzódásod hogyan alakult? Változott-e az idők során?

– Ahogy idővel magam is változtam, úgy változtak a festészetrel kapcsolatos érzelmeim és elképzeléseim. Tizenhárom évesen kétségtelenül a festészet erotikus természete ragadott meg

leginkább. Mint lányfogási módszer. Van aki a bélyeggyűjteményét mutatja a lányoknak, én azt képzeltem, hogy majd a képeimmel fogom elbűvölni őket.

– Mit jelentett számokra a Medgyessy-kör?

– Azért jártam oda olyan lelkesen, mert modell után lehetett aktoztatni. A módszer bizonyos fokig bevált. Az egyetem első félévében a jövőm felelősségét érdeklődés az kellett, hogy amikor az egyik filozófia szemináriumon véletlenül szóba került, hogy festek, a tanár kérdésére benyögtem, hogy neoromantikus stílusban... Ami természetesen blöff volt, mert sem akkor nem tudtam, és most sem tudom, hogy ez mit jelent igazából. A tanár úgy tett, mintha tudná, hogy mit jelent, persze egy filozófus nem jöhet zavarba.

– Te most filozófiát tanítasz egy egyetemen, hogyan oldod meg a hasonló problémákat, bólogatsz?

– Igen, meg kell tanulni, hogy az ember időben bólintson és hallgasson.

– Igaz az, hogy hallgatni bölcs dolog?

– Azt hiszem a legfontosabb dolgok egyike.

– A Bahama festőcsoportot miért hoztátok létre?

– A 80-as évek vége felé volt olyan érzés, hogy kicsit szürkének és lehangolónak éreztük a világot. A Bahama név ezt takarja, hogy lehet vidáman, baráti módon és teljes szívvel odafigyelni egymásra, csinálni a dolgunkat. A kiállítás megnyitók alatt délies zene volt és mindenféle jópofa

dolgok történtek. A kiállított kép csak apropó volt, hogy jó kis társaság jöjjön össze. Nagyon szép korszak volt. Nekünk fontos impulzusokat adott ahhoz, hogy az akkori problémáinkat meg tudjuk oldani és szembe tudjunk nézni velük.

– A mai egyetemistákat mennyire érdekli a képzőművészet?

– A mai egyetemisták több mindenről sokkal többet tudnak, mint a mi generációnk, de ezek az ismeretek talán nem annyira mélyek. Kevesebb idejük van például arra, hogy egy Csontváry-kép előtt a múzeumban leroskadjanak, s félórát eltöltsenek.

– Te leroskadtál-e?

– Hogyne, például Miskolcon is olyan Csontváry-képek vannak, amelyek nincsenek benne a katalógusokban és hallatlanul izgalmasak. Aztán nagyon szép Gulácsy-képek is. Családommal – feleségemmel és öt gyermekemmel – rendszeres program, hogy együtt megyünk és megnézzük a kiállításokat.

– Diákjaidnak milyen a viselkedéskultúrájuk?

– A Pázmányon konzervatív léggör van, melynek van egy kellemes hűvös szellője. Nagyon visszafogottak a hallgatók és tiszteletudóak. Néha ez a szellő túl hideg is. Nehéz emberi kapcsolatot kialakítani velük.

– Mi az ars poeticád?

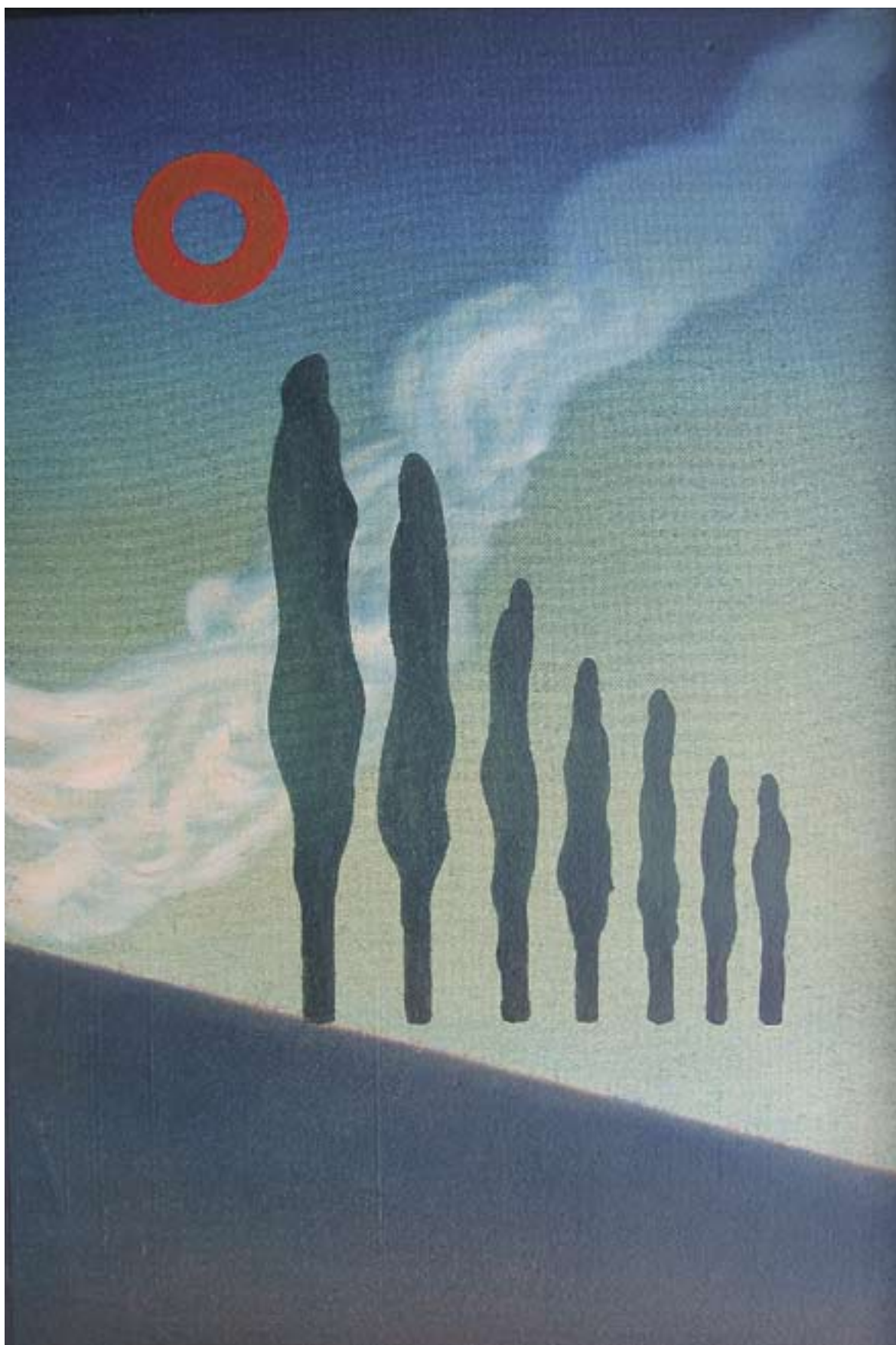
– A festészet (számomra) egyszerre mindaz, amit eddig felfedeztem belőle: szenvedély, kaland, szabadság, bölcsesség. Sőt, még ennél is több: a festészet rejtély és – mint minden művészet – élet. Ahogy az élet is művészet.

Menekülés (olaj)

Békegalamb (olaj)

Váci Mihály emlékére (olaj)

Helge Lindau fotóművész

„Megdöbbentő a roma valóság a képeimen.”

1962. november 7-én született Wernigerodeban. Fotóművészi pályája főbb állomásai: – 1988-ban volt az első roma fotózása Romániában, majd utána Magyarországon. – 1989-ben romániai, magyarországi és jugoszláviai fotókörúton vett részt, sok-sok fotót készített, melyeken az ottani emberek valódi arcát és életét mutatja be. – 1991-ben készített különböző fotósorozatokat reklám- és fotóügynökségeknek. – 1996-ban nomád romák életét fotózta úgy, hogy ott élt közöttük Romániában és Moldvában.

Jelentősebb kiállításai: – 1997: „Pécsi Képek” c. kiállítás. – 1997: a pécsi PART Galériában, „Egy pécsi pillanat” c. kiállítás. – 1998: kiállítás „Fényfogók” címmel Pécsen. – 1998: „A másik oldal” c. kiállítás Hannoverben. – 1999: közös roma kiállítás, Leidenben és Tilburgban. – 1999: Számítógépesen feldolgozott képkiallítás Hannoverben. – 2000: május–június „Nemzetközi Cigány Fesztivál” Tilburgban. – 2004. január 18-án „A másik oldal” című kiállítása nyílt Debrecenben, a Kálmáncsehi Galériában, mely az István király téri református templom gyülekezeti termében van. A látlatot Székelyhidi Ágoston Tolarencia-díjas író nyitotta meg, aki kiemelten hangsúlyozta: nem szánalomra, hanem egymás elfogadására van szükség.

– Helge, beszélj magyarul. Hogyan és hol tanultál meg, hiszen Németországban élsz?

– Sokat tanultam az utcán. Figyeltem az emberek beszédét, s lassan rám ragadt, már nemcsak értettem, hanem beszélni is tudtam. Sokszor voltam itt Magyarországon. Nem tökéletes, nem irodalmi nyelv amit tudok, de mindent megértek. Remélem, hogy helyettem elsősorban

az alkotásaim beszélnek.

– Debrecenben egy református templomban állítasz ki. Hannoverből jöttél. Hogyan kötödsz Debrecenhez, és hogyan kerültél ide?

– David Beery festőművész hívott meg erre a kiállításra, melynek kiváló helyet talált ebben a szép templomban. Dicséretes, hogy egy templomban kiállításokat rendeznek. Dáviddal már öt éve ismerjük egymást. Szeretjük egymás munkáit, és kölcsönösen tiszteljük egymást.

– Milyen anyagot hoztál bemutatni?

– A tavaly készült munkáimat. Jugoszláviában, Romániában, Belgrádban, Koszovóban, Görögországban, Moldáviában, Ukrajnában készültek a képek. Ezekből 25-öt hoztam el kiállítani.

– Milyen témával foglalkoznak a képeid?

– A roma népről szólnak, a nagyon rossz helyzetükről. Hívhatjuk őket cigányoknak, utazóknak. Ők romának, sintinek, romaninak nevezik magukat. Keveset tudunk erről a népről, akik évszázadokkal ezelőtt Indiából keltek útra egy jobb jövőt keresve. Az előítéletek, és az átszellemlétség elleplezi a romák valódi arcát. A magyar vendéglőkben, mint cigány zenészek köszöntenek bennünket, de kívül, az utcán, ahol ők táboroznak és letelepednek, nem szívesen látjuk őket, inkább száműzzük a cigányokat. A náciizmus idejében ötszázezer sintit és romát öltek meg koncentrációs táborokban, de alig tudnak erről az emberekről.

– A kiállítás megdöbbentő erejű és hangulatú képekből áll. Te mennyire ismered a romák életét?

– Amikor elkezdtem a romák és a sintik fotózását, én is keveset tudtam erről az elfelejtett

népről. Lelkesedtem ezeknek az embereknek az összes dolguk – a vendégszeretetük, a nyitottságuk... – iránt. A képek, amiket a kiállításon is láthatnak, a mai napig tükrözik a romák életét. A szánalomnak itt nincs helye! Egymás megértése, egymás elfogadása, az egymáshoz való közeledés lényegesen többet tud tenni. Én is segíteni szeretnék a magam módján, mint fotós bemutatom a döbbenetes valóságot. Hiszem azt, ha valaki látja ezeket a képeket, többet tud majd a romák életéről és megértőbb lesz velük szemben.

– Miért fekete-fehérben jelennek meg a képeid, hogyan készíted ezeket?

– Ez az ábrázolás segíti a mondanivalót megértetni. Jobban érződik a helyzet hangulata. Az egész negatívot nagyítom ki, úgy fényképezek, hogy a téma rajta legyen teljes egészében megkomponálva a képen. Abból nem vágok ki tovább, mint a mostani digitális technikával készült képeknél.

– Mióta foglalkozol fotózással?

– Most 41 éves vagyok, szinte egész életemben készítettem képeket.

– Milyen más témával foglalkoztál még?

– Pl. éjszakai felvételek városokról, templomokról. Romániában, Szarajevóban a háborúról készítettem sorozat fotókat.

– Gratulálok a kiállításodhoz.

D.B. festőművész munka közben (fotó)

Hézsó Ferenc

festőművész

„A mesterség tudása, az alapvető feltétel.”

1938-ban Hódmezővásárhelyen született. A Képzőművészeti Főiskolát Budapesten 1962-ben festő-tanári diplomával végezte. Visszatért szülővárosába. 1961 óta folyamatosan állít ki: belföldön, külföldön, egyéni, csoportos és kamaratárlatokon. Több meghívásos és nyilvános pályázaton vett részt. Murális megbízásként készített kerámiát, gobelint, mozaikot és foglalkozott a zománc, a faintarzia és a sokszorosító grafika műfajaival. 25 éves jubileumi kiállítása a Múcsarnokban 1987-ben került megrendezésre. 1963–75-ig a tokaji, 1976–90-ig a Hajdúböszörményi Nyári Nemzetközi Művésztelepeknek, s 1987-től a Hortobágyi Nemzetközi Alkotótábornak résztvevője. 1999-ben a Tornyai János Múzeumban volt gyűjteményes kiállítása. A közművelődésben 1962–90-ig aktívan vett részt. 25 évig vezette a mártélyi nyári amatőr képzőművészklubot. Alkotói tevékenységét díjak, nívódíjak, plakettek, munkajutalmak kísérték. 1974, SZOT-díj, 1975, Munkácsy-díj, Boromisza-díj a hortobágyi alkotótáborbeli munkájáért, 1999-ben, 2002-ben „örökös tag” címet nyerte el.

– Te hazaként érkezel a Hortobágyi Alkotótáborba. Mióta jársz „hozzánk” festeni?

– Ismételtelen nagy öröm számomra, hogy részt vehetek a tábor munkájában, Hódmezővásárhelyről jöttem nagy örömmel, még ebben a nagyon havas télben is. A hajdú-bihari telepeken 1976 óta veszek részt, kicsit úgy érzem, hogy hazajövök. Az alkotótábor tagja vagyok 1988 óta. Szülővárosom tájban és szellemiségben nagyon rokon Debrecennel.

– Alkotó és kiállító művészként egy másik szép mesterséget is gyakoroltál.

– Igen, tanítottam. A közoktatásban 1963-tól folyamatosan munkálkodom szülővárosomban. 1966-ig általános iskolában, 1966–75-ig gimnáziumban és 1975-től 1995-ig Szegeden, a tanárképző főiskola rajz tanszékén tanítottam. Ott tanszékvezető tanár lettem, s főigazgató-helyettes.

– Szegedre költöztél?

– Nem. Ingázó voltam, szinte gyermekkorom óta mindig úton voltam. Mióta elkerültem Budapestre, a Képzőművészeti Főiskolára, mindig utaztam, jártam az országot.

– Mire törekedtél tanárként és mire festőként?

– Főiskolai tanárként oktatásszervezési és tantárgykorszerűsítési akciókat kezdeményeztem, és tankönyvek megírását szorgalmaztam. Oktatóként a célom a személyiség harmonikus kibontakoztatása volt. Festői munkásságomban törekedtem az alföldi festészet szellemiségére építve európai kitekintéssel önálló festői nyelvet teremteni.

– Tanárként szigorú voltál?

– Ezt a diákjaim tudnák megmondani. Visszatekintve úgy gondolom, hogy a hallgatóimtól kaptam az akkori fiatalságom élményanyagát. Szinte olyan, mintha egy tükörbe tekintnék.

– Hogyan kell föl fogni a művészetet, a mesterség és a művészet között hol van a határ?

– Teljes mértékben kettéválaszthatóak. A mesterség tanítható, persze abban is sok fokozat van. A Kárpátaljai Regula szerint a mesterséget meg kell tanítani pontosan, de ami azon túl van, az valami isteni adomány eredménye. Ez nem adható a kezébe senkinek, az illető hozta magával habitusában, érzelmeiben és intelligenciájában. Ez a többlet hozzáadódik, és ezáltal válik az alkotás művé. A mesterség megtanulásához már sok időre van szükség.

– Kik segítettek mesterré válásodban?

– Hódmezővásárhelyen Füstös Zoli bácsi és Csikos Miklós. A főiskolán Papp Gyula és Pogány

Frígyes. Aztán még egy jó barátom, Kohán György, aki sajnos már nem él.

– Kiállításaid közül a múcsarnokbeli a legkedvesebb?

– Igen, de szívesen gondolok a 60 éves koromban, a Tornyai János Múzeumban megrendezett, negyvenéves munkásságomat bemutató gyűjteményes kiállításra is.

– Mi a legvonzóbb számodra a hortobágyi tájban?

– Rám, aki szintén alföldi vagyok, a táj nem a kuriozitásával hat, hanem a szikárságával, hangulataival, fényviszonyaival, s a többi állataival. S az itt élő emberek sajátos jellemzőivel.

– Két pannót is készítettél, az egyiket az Aranybikába, a másikat Hajdúhadházra. Hogyan hat rád, hogy többen, akikkel együtt dolgoztatok, már nem élnek?

– Emlékszem Brédában, amikor Égerházi Imre bácsi szívinfarktust kapott, Horváth Jánossal hoztuk vissza az életbe. Aztán mikor meggyógyult, akkor éri egy buta baleset. Sorolhatnám a többi barátot is, akit elveszítettem: Bod Lászlót, Mátyás Józsefet és a többit. Szinte családi letargiában vagyunk feleséggel, nagyon sajnáljuk őket.

Íjászok (olaj)

Virágzó napraforgók (olaj)

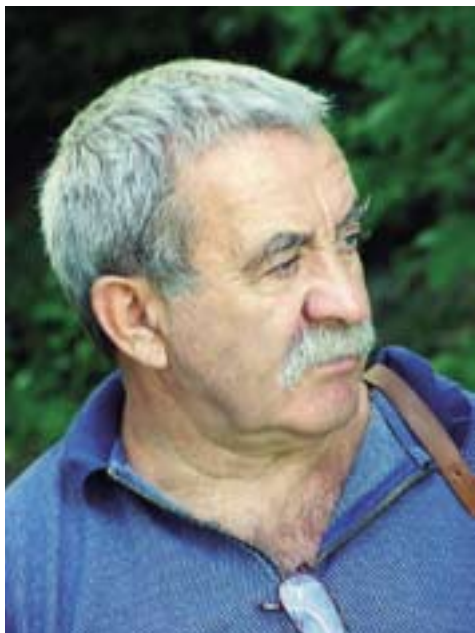

Kofa (olaj)

Holler László

festőművész

„Szívesen ábrázolom a magyar vízpartok környezetét...”

1938-ban született Budapesten. Sopron, Szeged, a tanító- és a tanárképző főiskola jelölte ki képzése útjait. Tolcsvay Nagy Géza szabadiskolájában sajátította el a festészet és a rajzolás alapjait. Innen került az alföldi tanyavilágba tanítani, összevont iskolákban dolgozott. Az ott szerzett élmények határozzák meg festészetét. A vásárhelyi Őszi Tárlaton mutatkozott be először 1962-ben, azóta kiállító művész. Rendszeresen szerepel kiállításokon. 2004-ben Debrecenben, a Kortárs Galériában állított ki, Koncz Sándor galériavezető meghívásának eleget téve. Magyarországon galériákban megtalálhatók az alkotásai. Alkotói világa alapvetően a rendteremtésre épül. Szívesen ábrázolja a magyar vízpartok környezetét, a természet tükröződését, erdők-mezők szépségét. Természeti élményei határozták meg az életmódját, világlátását és a festészetét.

– A Kortárs Galériában Vitéz Ferenc költő nyitotta meg a kiállításodat, azt mondta, „Nagyon egységes a Debrecenbe hozott anyag...” Mikor alakult ki a saját festészeted?

– Azt hiszem, hogy ez egy észrevehetetlen dolog. Már hároméves koromban festettem, fát és egyéb dolgokat. Tizenöt éves koromban már írtak újságban rólam, diákfestők közül kiemeltek. Végül is nem tudom pontosan meghatározni.

– Mennyire volt nálad meghatározó a Tolcsvay Nagy Gézával való találkozásod?

– Tizenyol éves voltam, amikor azt mondta a közös együtt festésünk után, hogy „Most már rajtad múlik, hogy mi lesz belőled.” Aztán Hódmezővásárhelyre kerültem, bekapcsolódtam az ottani művészeti életbe, még ott is eszembe jutottak a mesterem szavai. Tudtam, hogy én irányítom a saját sorsomat. Festő akartam lenni, s azt nagymértékben segítette kialakítani Tolcsvay a számomra sokat mondó kijelentésével. Persze a festészet alapjait is tőle tanultam.

– Márai Sándor azt írta polgárvallomásában, hogy az írás: életmód. Te azt írod életrajzodból, hogy „Természeti élményeim meghatározták életmódomat, világlátásomat, festészetemet.” Én ezt természetes életmódnak nevezem. A festés mellett természetes

volt az is, hogy tanyai iskolában tanítottál?

– Az úgy alakult ki, azért vállaltam el, hogy ne vigyenek el katonának. Mindennap negyven kilométert kerékpároztam, s az nagyon jó iskola volt nekem. Akkor ismertem meg Vásárhely határát, a mezőt, az állatvilágát. Témáimat onnan választottam, mert közben már kiállító festő voltam. Alakult a festői karrierem, meghívtak kiállításokra, az őszi tárlatokra. Meg kell jegyeznem, hogy én akkor is, ma is magányos festő voltam és vagyok, de a mi környékünkön sokan azok. Az állvány előtt dől el minden, nem olyan, mint egy párt közösségében, hogy meg kell beszélni a történéseket. S nekem ez így nagyon megfelel.

– Az említett mesteren kívül kitől tanultál még?

– Vásárhelyen a Tornyai kultusz igen nagy, nem is véletlenül. Tőle azt tanultam meg, hogy milyen fontos a rajz. A festményben benne legyen a rajz, még ha az konkrétan nem is látszik.

– A debreceni kiállít-

tásodra olajjal készített alkotásokat hoztál. Más technikával is dolgozol?

– Eleinte akvarelllel kezdtem, de hamar rájöttem, hogy súlyosabb mondanivalóra az akvarell egyszerűen nem alkalmas. Akkor kezdtem el a fedőfestést. Az új technika teljesen új szemléletet igényelt. Mire megtanultam az olajjal dolgozni, addigra elfelejtettem az akvarellt.

– Mit jelent neked a festőnek a természet?

– Ma is szeretem a téli Tisza csendjét, tavaszi áradáskor virágzó füzek illatát. Szívesen elnézgetem a holtágak jellegzetes növényeit, a Lúdvár felé húzó vadlibák változó alakzatait, hallgatom beszélgetésüket, szárnyuk suhogását. Hosszan nézem a víz hullámain, örvényeit. Próbálok meglesni a Körtvélyesi holtág halászó kormoránjait, a Barci rét verekedő, szerelmes őzbakjait. Gyönyörködöm a hajladozó, nyögő ezüstnyárok félelmetesen szép csillogásában. Nyár végén a vízpartokat, a réteket elborítja a réti fűzény lila virága. Ilyenkor már hallatszik a vonulásra gyülekező gyurgyalagok bugyborékoló hangja.

– Olyan szépen beszélsz a természetéről, hogy az ritkaság. Sokat festesz a szabadban?

– Én a legszívesebben odahaza dolgozom, ritkán egy-egy képet készítek kint, ezek olyan együlékes képek. Ujjgyakorlatnak, szellemi tornának veszem. Vadászként is sok időt töltök el a természetben.

– A mai világban igen sokan ún. blöff-festészetet művelnek és igen sokra jutnak vele. Neked mi erről a véleményed?

– Nézd, én nagyon szeretem pl. a telet festeni, s azt nem blöff télnék képzelem el, mint ahogy a víz festését sem. Sokan annyira leegyszerűsítenek mindent, hogy már maguk sem tudják, hogy mit csinálnak. Én így festek, meg lehet nézni a Kortárs Galériában. Nem is akarnék másképp.

Az erdő madonnája (olaj)

Késő őszzel (olaj)

Téli táj (olaj)

Hornyik Zoltán festőművész

„A nők szépsége mindig lenyűgözött.”

1960-ban Kemeccsén született. Gyermekkora óta a rajz és a színek varázslatos világa ösztönösen vonzotta. Tanulmányait a nyíregyházi Tanárképző Főiskolán végezte rajz–földrajz szakon. Tanulmányúton járt Olaszországban, Ausztriában, Görögországban és az Amerikai Egyesült Államokban.

1977 óta itthon és külföldön egyéni és csoportos kiállításokon mutatja be rendszeresen munkáit. Egyéni kiállítások: Hajdúszoboszló, Derecske (1989); Debrecen (1990, 1995, 1997, 1998); Nyírbátor (1992); Hajdúszoboszló (1995); Létavértes (1997); Hajdúböszörmény, Veszprém (1999). Külföldön: Japán (1993–1998); Kanada (1993); Németország (1994); Hollandia (1994); USA (New Brunswick 1992, 1997, New York 1994, 1998, 1999), Tiszafüred, Budapest (2001).

Díjak: 1997 – első díj megyei grafikai pályázaton, 1987, 1997 – Mártélyi Szabadiskola különdíja. Munkái magyarországi, németországi, svájci, japán, kanadai és amerikai magángyűjteményekben található meg.

A természet iránti szeretet, ennek állandó változása örök ihletet jelent a művész számára. Tájképek, szobabelsők vagy csendéletek éppúgy kikerülnek műterméből, mint aktok vagy sokalakos kompozíciók. Festményein az ösztönösnek tűnő stílus mögött biztos szakmai ismeretekre utaló szerkezet fedezhető fel. Hornyik elemi erővel adja vissza a fény és árnyék ellentétét. A realizmus, szürrealizmus és az impresszionizmus van hatással a művész egyéni stílusára. Nyitott minden más irányzat felé Caravaggiótól a hiperrealistákig. Szeret kísérletezni. 1991 óta Debrecenben él.

– A festők a rajztanulást már gyermekkorukban elkezdik. Te is így voltál ezzel?

– Valóban, gyermekként már sokat rajzoltam. Aztán nagybacska koromban Fekete Borbálához jártam, akinek szakköre volt a művelődési központban. Rengeteget tanultam tőle. Ő volt az első, aki megnézte, hogy miket csinállok. Segítőkész volt.

– Kitől kaptál még útmutatást a képzőművészet területén?

– Édesanyám tanítónő volt, ő is segített. Aztán voltam Hajdúnánáson a művésztelepen, melyet Bíró Lajos tanár úr vezetett. Ott több művésszel megismerkedtem. 1977-ben ott rajzoltam először aktot. Kapcsa János segített ezen a területen nekem a legtöbbet.

– Hogyan emlékszel az akkori Kapcsa Jánosra?

– Először nem is tudtam, hogy ki ő, nem ismertem. Egy fiatal, szakállas fickót láttam. Csak úgy beleszólt a készítenő képembe, hogy nem is így kellene. Bennem volt, hogy szólok neki: „Inkább te is ülj le, és rajzolj!” Pár perc múlva kiderült, hogy ő az egyik tanár. Voltak nála jóval idősebbek is a tanítványok között. Az ottani élmények meghatározók voltak számomra, például az aktfestés területén.

– Több festő elmesélte már, hogy a Medgyessy-körben milyen volt az élet. Neked milyen maradandó élményeket nyújtott?

– Kemény volt a Bíró Lajos-féle pénteki konzultáció. Féltünk. A tanár úr mindenkit kiosztott. Az viszont biztos, hogy korrigáláskor sok érde-

keset mondott a képekről, tanultunk tőle. Kicsit keményebb volt, mint ahogy előtte a bírálatokhoz én hozzászóltam. Azóta nem tudnak elég keményen megbírálni.

– Te abban az időben más dologgal is „mullattad” az időt.

– Igen, versenyszerűen atletizáltam. Egerbe felvételiztem 1979-ben a tanárképző testnevelés–földrajz szakára. Nem sikerült. Kicsit szerencse, mert egy év múlva felvettek a nyíregyházi főiskola rajzszakára. A vizsgán akvarellel kellett festeni. A sportra visszatérve, ma is meghatározó az életemben. Fallabdázom és kosárlabdázom hetente. A festéshez is kell az állóképesség.

– A főiskola milyen útravalót adott neked?

– Kellemes emlékeim vannak. Király tanárra, Horváth Jánosra, Valkovits Zoltánra és Bényi Árpádra emlékszem a legszívesebben. Sok élményt és szakmai ismeretet szereztem.

– Négy évig tanítottál. Később „főállású” festő lettél. Mint festő mennyire szeretsz korlátok között festeni?

– Úgy érzem, reális alapokon fekszik az, amit csinállok. De a szürrealizmustól a hiperrealizmusig szeretek mindent kipróbálni.

– Milyen egy hornyikos kép?

– Igazán nem tudom! Talán a színvilágom utal arra, hogy én festettem. Az aktoknál nagyon sok színes szűrét használok vagy vörösek és sárgákat a fény-árnyék hatású képeknél. Amiket a nagyoktól ellestem.

– Milyen terveid vannak, min dolgozol mostanában?

– Az utóbbi években egy sajátos szín- és formavilág kialakításán dolgozom tájképek és figurális kompozíciók alkotásával. Ez az expresszív és mégis realista alapokon nyugvó kifejezésmód lesz alkalmas arra, hogy megmutassam, mit gondolok a világról.

Akt II. (olaj)

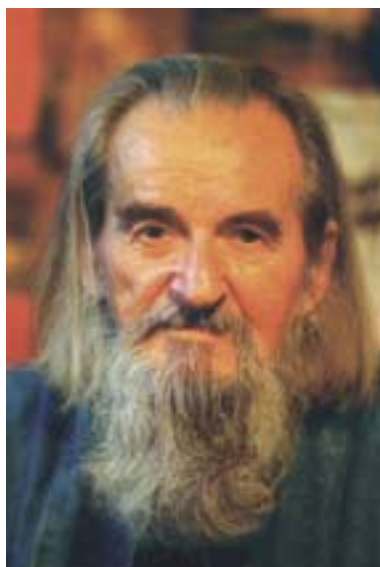

Ülő akt (olaj)

Huszár István

festőművész

„Embernek lenni, beteljesülhet? ... Beteljesülhet!”

1925. október 16-án született Diósgyőrben. Középiszkoláit Miskolcon, Kőszegen és Nyíregyházán végezte. 1947-ben tanyai vándortanítói állást kapott. 1949-től 1969-ig Rakamazon az általános iskolában tanított, majd Nyíregyházán folytatta munkásságát. 1946-ban jelentkezett először kiállításon képeivel, azóta számtalan egyéni és közös tárlat részese volt. 1969-től „szabadúszó” főfoglalkozású festő. 1963 óta tagja a Művészeti Alapnak és a Képzőművészek Országos Szövetségének. Mesterének Ősz Dénest vallja, de mindig a saját útját járta. Változatos technikákat alkalmaz a festésben, a táblaképek és a freskók készítésében. Dolgozik kővel, fával, fémmel, vászonnal, papírral, farosttal. Azaz nemcsak a festéssel, de szobrászattal, textilművészetrel, fafaragással is dolgozik és nem idegenek tőle a murális munkák sem. Illusztrációkat is szívesen készít, több alkotása kapcsolódik Krúdy írói elképzeléséhez. A Képcsarnok Benczúr Terme az ő kiállításával nyitotta meg kapuit. (A szerkesztő író megjegyzése: Huszár István festőművész sajnos 2004 júliusában elhalálozott, iránta érzett tiszteletem jeléül adom közre a róla írt beszélgetést.)

– Hogyan vélekedsz magadról? Mit kell tudni Huszár István festőművészről?

– Létezésem értelme, hogy rajzok és festek. Megtanultam sírni, hogy tudjak nevetni. Ezt azért mondom, mert tanyasi vándortanítóként kezdtem, naponta 12 km-t gyalogoltam, esőben,

sárban. Ott tanultam emberséget és tisztességet azoktól az emberektől. Megmaradtam vasárnapi festőként. Osztályidegen voltam. Jelentkeztem a főiskolán, de vörössel áthúzva jött vissza a papír. Ugyanakkor számtan–fizikára felvettek a szegedi főiskolára. Értelmesnek tartom azt a fajta munkát, ahol megvan a háttér. Háttér nélkül nincs pontos és szép élet. Szükséges ahhoz, hogy az ember önmagát megjelje.

– Kiket tartasz mestereidnek, akár tényleges vagy szellemi mestereidnek?

– Szellemi mesteremnek tartom Loyst. Mindig egy lépéssel előrébb volt, mint a korabeli művész. Észre sem vették akkor, hogy ő már egy olyan világban jár, amelyik világ tökéletesen kifejleszti az ember minden érzékét.

– Megújulhat a művészet újból és újból?

– Örökké újul.

– Tanárként művészi alkotásaiddal igyekeztél hatni, formálni, érzéseket, gondolatokat ébreszteni. Mi segítette a főállású festővé válásodat?

– Az volt a szerencsém, hogy abba tudtam hagyni a tanári minősítést, és a tanári magatartásformát.

– Mit jelent számodra a természet. Mennyire szeretted kiindulni a természetből?

– A természet lényegileg ugyanaz, mint ami én vagyok, vagy bárki más. Az ember a földön egy eredmény, a legtöbb érzékszerve neki van. Tudja rögzíteni a látottakat, így kifejező eszköz lesz belőle. Mert abban a pillanatban, mihelyt kinyomjuk a festéket, az első ecsetvonásnál megszűnik a festék anyag lenni, képképző elem lesz és az egy fokkal értékesebb.

– Az előbb a szellemi mesteredet említetted, élő tényleges mestered nem volt? Kik segítettek téged, hogy erre a pályára kerüj annakidején?

– Akik segítettek, azok már nem léteznek. Régen meghaltak. Gyakorlatilag szellemi mesterem még a filozófus Kant, akinek a művészettörténeti irodalom területén is jelentős munkái születtek. Összerak az ember különböző téziseket, és azokból csinál anti-tézist. Feltétlenül szükséges, hogy átszűrődjön a személy, szinte átítatódik. A művészet nagyon szomorú és nagyon nagy csapás. Mert soha sem lehet közös, nagyon nagy fi-

gyelem kell hozzá, hogy az ember végig csinálja, de végig kell csinálni.

– Aki téged meglát, rögtön tudja, hogy művész ember vagy. Mennyire lényeges a külső forma?

– Elhíthetni valamit, ehhez nagy fizikai erő is kell, meg szellemi is.

– Mit jelent számodra a barátság?

– Nincs olyan. Amit te gondolsz és el akarsz érni, azt mind ráerakod egy karácsonyfára, mikor jön a vízkereszt úgy kidobják az egészet, hogy öröm nézni.

– Most itt a Máriapócsi Alkotótáborban készülsz-e valamilyen alkotás elkészítésére?

– Igen, érzelmileg nagyon gazdag Máriapócs, a búcsúk miatt is, azt szeretném megörökíteni.

– Meg tudod határozni, hogy életedben hány kiállításod volt?

– Az utolsó most volt Tokajban a görög templomban. Azelőtt még minden évben legalább háromszor kiállítottam.

– Festőként vannak-e feladataid?

– Feladatom a kísérletezés, érzélemmel, értelemmel kitapogatni a létezés örömét, megmutatni amit elértem, mindenki örömét élni, átélni, nyúlni mindenért, mi látszólag elérhetetlen, de létező valóság, a végtelennel kacérkodni létezésem véges határain.

– Milyen terveid vannak?

– Még nem csináltam meg azt a képet amit szeretnék, remélem ezt is elértem.

– Ez erőt ad a számodra?

– Örök energia az, hogy az ember hisz abban, amit csinál.

(István, nyugodj békében!)

István a király (vegyes)

Mária – secco (aranyfűst és vegyes technika)

Huszthy Árpád

festőművész

„A képnek az az egyetlen feladata, hogy átadja a festő hangulatát.”

1933-ban született a Máramaros megyei nagybányán. Első mesterei a Nagybányán élő és alkotó festők akik beléoltották a természet, a színek és képek szeretetét, az alkotás örömét. Azt az örömet, amelyet maga az alkotás folyamata és az elkészült kép sikerélménye ad. Romániában vegyész-mérnök-ként dolgozott és közben festőként alkotott. 1981-ben meghívást kapott a hajdúböszörményi alkotótáborba, akkor határozta el, hogy családjával áttelepül Magyarországra. Hajdúböszörményt választotta, ahol tanárként és vegyészként kezdett el dolgozni, természetesen mint festő alkotással pihente ki a kutatómunka fáradságait. Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, több alkotótábornak, például a hortobágyinak. Egyéni kiállításai: Marosvásárhely, Segesvár, Bukarest, Nagybánya, Kolozsvár, Hajdúböszörmény, Budapest, Pécs, Tiszavasvári, Miskolc, Kisújszállás, Túrkeve, Debrecen, Sopron, Hajdúhadház és Biharkeresztes. Több alkotótábornak tagja Magyarországon, Erdélyben, Ukrajnában, Szlovákiában és Franciaországban.

– Hogyan emlékszel a gyermekkorodra?

– Alkalmam volt szemlélni a környéken dolgozó nagybányai festőket, általuk megismerni az alkotás örömét. Hat-nyolc éves fejjel odaültem a hátuk mögé, néztem, hogy hogyan dolgoznak. Volt, aki aki elzavart, volt, ha csendben ültem, hagyta, hogy nézzem. Végeredményben ez egy olyan „nagybányai iskola” volt a számomra, ahol tandíjat nem fizettem, viszont nagyon sokat kap-

tam. Láttam, hogy hogyan alakul a kép, szívesen néztem, csináltam, s közben olyan dolgokat tanultam meg, amit iskolában nem lehet. Lassan a festők is megismertek, engedték, hogy én is készítsék valamit, az általuk kinyomott festékekkel. Később még korrigáltak is nekem. Így kezdődött az én nagybányai tanulásom.

– Mi a leglényegesebb, amit megtanultál?

– Már gyermekkoromban megfogalmazódott bennem, hogy a képnek az az egyetlen feladata, hogy átadja a festő hangulatát és annak megfelelően befolyásolja az őt szemlélő emberek érzelmeit, valamint viselkedésüket. Az ember hamarabb látott, mint beszélt. Hamarabb érzett mint ahogy azt gondolatban vagy szóban meg tudta volna fogalmazni. Aztán egyre inkább érezte, hogy a képzőművészetnek nem az a hivatása, hogy az embert a kép előtt gondolkodásra bírja. Sokak szerint el kell gondolkodni a képen. De ha valaki gondolkodás után érti meg a képet, az pontosan olyan, mintha a vicc poénját megmagyaráznánk, de még akkor sem kacaghatnánk.

– Akkor mi a képzőművész feladata?

– A festőnek először is a lelkekre kell hatnia, de nem a tudaton keresztül. A tudatalattiban kell hatnia, az érzelemközpontot kell megkeresnie.

– Temesváron az ottani egyetem ipari kémia szakát végezted el. Mint festőművész települtél át. Hogyan lett a vegyész-mérnökből festőművész?

– Soha nem foglalkoztam centrikusan csak egy dologgal. Számomra minden alkotótevékenység kiegészíti egymást. Mint említettem gyermekként is festegtettem, majd később a kutatómunka fáradságait pihentem ki festéssel.

Mióta „csak” festéssel foglalkozom, azóta is volt néhány találmányom, ami a mérnöki munka kategóriájába tartozik.

– Egy festő mennyire tud megélni manapság?

– Tagja voltam a Debreceni Műhely alkotóközösségnek. Szinte az elejétől fogva, több év alatt én mindig ugyanazzal a Skodával jártam, amim volt. Az ügynökök és a kereskedők egyre nagyobb luxusautókkal jártak és járnak ma is, sohasem a festő gazdagszik meg. Ez úgy van mint a mezőgazdaságban az őstermelőknél. A kereskedők járnak jól.

– Több alkotótábor tagja vagy. Híreseknek és kevésbé híreseknek. Miért megy el egy község által rendezett táborba?

– Én nagyon szívesen elmegyek oda, ahol alkotni lehet, ahol olyasmit készítek elő, ami más embereknek is a hasznára válik. Pl. Hajdúbagason olyan volt a hangulat, ami alkotásra készíteti az embert. Egy kialakulandó művészeti kör alakult ki, ezeknek a Gauss-görbe alapján alapján mindig felmenő ága van, aztán van egy stagnálás, s mikor elérte a csúcspontot, ezek mindig felfelé esnek. Segíteni kell ezeket a táborokat. Én szeretem azt, amikor olyan emberek között vagyok, akik igénylik is azt, amit csinálók. Aztán ezek a táborok jó ellátást is biztosítanak, csodálkozom, hogy az önkormányzat abból a pénzből, amit össze tud gyűjteni, így meg tudja oldani. Nagyon megbecsülnek bennünket, festőket.

– Mennyire szeretik a falu emberei a képzőművészeket?

– Pl. a hajdúbagosiaknak újdonság, igen pozitívan állnak hozzá. Finomodik az ízlésviláguk a képek által. Más szemmel fogják nézni ezentúl az alkotásokat. Jobban megőrzik és vigyáznak rá, mert látták, hogy ki és milyen körülmények között készítette. Emelkedik a közösségi élet színvonala.

– Amatőr festők kérek tanácsot tőled?

– Igen, gyakran fordul elő. Szívem szerint mindig az igazat mondom, ahogy én látom. Szeretek tanítani, ha igénylik.

Tornyok (olaj)

Nagybányai régi utca (olaj)

Jakab Adél képzőművész

„Matematika, zene, képzőművészet”

A megyei napilapban, a NAPLÓ-ban október 19-én a halálhíradás rovartban jelent meg a következő híradás: JAKAB ADÉL a Fővárosi Festőtudóstúdió örökös tagja, a Művészeti Alap (-tagság) várományosa 2002. október 14-én örökre elaludt.

A hír döbbenetes azok számára, akik ismerték és szerették Adélt. Hihetetlen energiával dolgozott, alkotott. Élete a képzőművészet volt.

Debrecenben született, iskoláit is ott végezte. A Kossuth Lajos Tudományegyetemen szerzett tanári diplomát. Rajzolni és festeni a Medgyessy Ferenc Képzőművészeti Körben tanult Bíró Lajos és Félegyházi László festőművészeknél. A zománczást a nyírbátori és a kecskeméti nemzetközi zománcművészeti alkotóműhelyekben sajátította el Morelli Edit és Túri Endre művészeknél. 1968-ban nemzetközi rajzversenyt nyert Kijevben. Évkönyveket illusztrált. Egyetemista korában grafikáival pályázatot nyert. 1996-ban a megyei Őszi

Tárlat nívódíjasa lett. 1997-ben Országos Millecentenáriumi Pályázat SZKIOSZ-díjasa. Számos egyéni és csoportos kiállításon vett részt itthon és külföldön is (Debrecen, Nyírbátor, Kecskeméten többször is, Budapest, Szekszárd, Hajdúszoboszló, Fót, Nádudvar és Szilágysomlyó, Kolozsvár, Kijev, Brüsszel).

Halála előtt két héttel készítettem vele azt a beszélgetést, melyet búcsúzásképpen közreadok.

– Adél, úgy tudom, hogy tősgyökeres debreceninek vallod magad.

– Ez így is van. Szeretem a várost és kötődöm hozzá. Itt születtem, itt végeztem az iskoláimat. A Kossuth utcán laktunk, a Kossuth Lajos általános iskolába jártam, és a Kossuth Lajos Tudományegyetemen végeztem matematika–ábrázoló geometria szakon.

– Mért nem képzőművészetre mentél?

– 3 éves korom óta minden lehetőséget megragadtam a rajzolásra. Mestereim tanításai a mai napig kitörölhetetlenül belém rögződtek. Mikor az egyetemet elvégeztem, akkor vettek fel a képzőművészetre. Négy napig jártam oda, mikor közölték, hogy aki egyetemet végzett, az nem járhat főiskolára Magyarországon.

– Bánod-e, hogy így alakult a sorsod?

– Tulajdonképpen nem bánom, mert a tanításban is sok mindent elértem, diákjaim nyolcszor voltak országos első helyezettek. Rajzot is tanítottam sokáig. Szakértő is voltam, meg érettségi vizsgabiztos. De biztosan másképp alakul az életem, ha csak a képzőművészettel foglalkozom.

– Szerencsés voltál abból a szempontból, hogy az ábrázoló geometria egyfajta híd a képzőművészet területén.

– El nem tudom a képzőművészetet képzelni ábrázoló tudás nélkül. De van egy másik dolog is, ami összekapcsol, és ez a zene. Ha ebben a sorban nézzük,

hogy matematika, zene és képzőművészet, a kettő között a zene ott van középen. Amikor igazán dolgozom, akkor énekelek. Ezt hangosan csinálom vagy magamban. Bármikor, bármilyen körülmények között is.

– Volt-e olyan tárlatod, ahol a zene főszerepet kapott?

– Az Újkerti Művelődési Központban a Monteverdi kórus szerepelt, együtt énekelgettünk.

– Szívesen készítesz tűzománcokat. Azon belül milyen technikával?

– Az egyik a festőzománc, a másik pedig rekeszománc. Mindegyik vörösre készül. A lemezre különböző színes zománcokat égetek 850–900 fokon, a kemencében. Sokszor domborítok is, ami komoly fizikai munkát jelent. Van egy alkotásom Tokajban a polgármesteri hivatalban, 2,4×1,6 méter felületű. Annál alkalmaztam igazán először a domborítást. Életfa madár a címe. A rekeszománc pedig még nehezebb, mivesebb technika.

– Milyen technikákat alkalmazol még a zománcokon kívül?

– Olajjal festek és akvarellezek. Rengeteg művésztelepre járok, és ott nem lehet zománcozni.

– Kevesen fogalmaztak meg ars poeticát olyan precízen, mint te. Közreadod?

– Miért ne? „Munkámban a való világot szeretem ötvözni a képzeletbelivel, az időtlenel, a legendával, a jelképi világgal. Próbálok az állandót, a folyton változóban a változatlan megragadni. A képeim célja nem csak az örök emberi értékek feltárása, az egyéniség szétszűgárzása, de ezáltal a másoknak való örömszerzés is. A művészet alkalmas arra, hogy sugározza a jószágot, a szépséget, az embert és a világot építő energiákat. Izgatnak az új megoldások, a technikai kísérletezések. Szívesen ábrázolom a növény- és állatvilágot, de az emberi érzelmek is nagy hatással vannak rám.”

Adél! Nyugodj békében!

Modern Madonna (sgraffito zománc)

A lélek útjai (sgraffito zománc)

Menedék (sgraffito zománc)

Józsa János

grafikus- és festőművész

„A nők sokat segítettek szépségükkel... a festészetemben.”

Van még aki ünnepli november 7-ét. Józsa János 1936. november 7-én született Debrecenben. A budapesti képzőművészeti gimnáziumban tanult, ahol Szinte Gábor és Komjáti Gyula növendéke volt. Már 1959-től állandó résztvevője az alföldi, balatoni, budapesti, debreceni, egri, miskolci és szegedi tárlatoknak. Fokozatosan alakította ki sajátos szín- és formavilágát, művészi stílustörekvésekkel, de mégsem azonos alakkal, hanem teljesen egyéni, eredeti.

Alkotásaiban mindig a látványból indul ki, de sohasem a látványt ábrázolja, hanem mindig gondolatilag átfogalmazott és sűrített emlékeit vetíti a befogadók elé. A modern képzőművészet újszerű vívmányai alkalmazásakor utat enged a merész képzettársulásoknak, a jelenségek intellektuális értelmezésének, a mozgásból következő vizuális feszültség jelzésének. Képes arra, hogy vonalaival és foltjaival lüktető ritmust alakítson ki.

Technikákban és mondanivalóban sokoldalú, kísérletező kedvű, a műfaji gazdagsága, a teljesség birtokbavételére törekvő művész.

Európa számos országában volt kiállítása. Művészetének elismerését jelzik többek között a következő díjak, Munkácsy-emlékplakett, Medgyessy-emlékplakett, Káplár Miklós-díj, Debrecen város művészeti díja és Holló László-díj.

- Milyen emlékeid vannak a gyermekkorodról?
- Apám nagyon szigorú mesterember volt. Már

tizenkét éves koromban kellett a vasat vernem, fűjtatnom és kokszot tönnöm a műhelyében. Három óraker fölébresztett és indult a munka. Persze jó szíve volt, mert vett nekem egy igazi focilabdát, ami abban az időben kész csoda volt.

– Hogyan kerültél képzőművészeti gimnáziumba?

– Balla Lászlónak köszönhettem, hogy egyáltalán a művészpályára kerültem. Előtte jártam tanulni körökbe, ahol nagy benyomást tettek rám a tanárok; Balla László, Veress Géza, Menyhárt József, később Félegyházi László. Nem gondoltam, hogy művész leszek. Balla hitt bennem és segített. Ő adta be pályázatra a rajzaimat és felvettek.

– Kik voltak ott a társaid? Milyen volt akkor egy művészeti középiskolás élete?

– Kádár János Miklós, Komjáti Gyula, Gyulai Liviusz és sokan mások. Egy közepes iskolából kerültem oda. Először műveltségbeli hiányosságaim voltak, de később barátommal Janáky Pistával, akinek apja abban az időben Budapest főépítésze volt koncertekre, felolvasó estekre és színházi előadásokra jártunk. Nagyon jó volt a légkör, az osztálytársaim híres képzőművészekként még mindig jelen vannak a mai művészeti életben.

– Műveidben mindig a látványból indulsz ki, de mégsem a látványt ábrázolod, hanem átfogalmazod azt. Hogyan alakult ki a józsás stílus?

– Az iskola után Debrecenbe hazaköltöztem és reklámgrafikus lettem. Vele párhuzamosan a

Blaháné utcai műtermemben dolgoztam. Sokat segített az, hogy volt egy baráti légkör ami állandó lökést adott nekem. A művész presszóban színészek, írók, képzőművészek jöttek össze. Latinovics Zoltánnal, Dégi Pistával, Mocsár Gáborral, Kóti Árpáddal, Várkonyi Károllyal, nagyon ritkán Félegyházi Lászlóval. Móré Miskával voltunk mi ketten ennek a társaságnak a képzőművészeti szárnya. Nagyon termékeny időszakom volt. De ne feledkezzek ám el Hofi Gézáról sem...

– 1959 óta állítasz ki rendszeresen. A barátaid akiket említettél elmentek a kiállításaidra is?

– Igen, pontosan emlékszem, hogy az egy Déri múzeumi kiállításon ott volt Latinovics Zoli és Hofi Géza is.

– Hány kiállításod volt összesen?

– Nézd én nem számolom. Húsz és harminc között van. Ilyen dolgokban nem vagyok nagyon precíz.

– Bényei Józsefnek olvastam egy könyvét. Holló Lászlóról ami cikk megjelent, ebben a könyvben benne van. Hány újságcikk jelent meg rólad?

– Egy időben a feleségem gyűjtötte ezeket. Egyszer volt egy jelentés a Naplóban, ki az a debreceni művész, akiről a legtöbbet írtak. Legnagyobb megdöbbenésemre Holló után én voltam.

– Művészetekben szívesen választod témául a nőt. Említsd már meg azokat a női neveket, akik az életedben a legtöbbet jelentették neked.

– Edit, a volt feleségem nagyon szép arcú. Zsuzsa a 70-es években sokat ült modellt, és később Mária. Ezenkívül nagyon sok női arcot festettem. Gyereken Mónika, Judit és Poppea. Anyukám Mária. Az említettekről most is van kép a műteremben. A festészetem indulásakor Edit volt a múzsa, az inspiráló. A nők sokat segítettek szépségükkel és egyéniségükkel a festészetemben.

– Milyen terveid vannak?

– Alkotni és kiállítani.

Modellek (olaj)

Három zenész (tűzzománc)

Józsa Judit festőművész

„Párizsban élek, de a szívem magyar.”

1958-ban született Debrecenben. Zenei tanulmányokat folytatott fuvola és zongora szakon. Zenei tehetségét korán kamatoztatta, kiállítás megnyitókön sikereket ért el. Rajzolni édesapja, Józsa János festőművész műtermében kezdett. 18 éves korában Budapestre, majd 24 éves korában Párizsba költözött. 1982 óta Párizsban él, azóta szívja magába a művészetek fővárosának „művészfomáló” levegőjét. 1986–88 között selyemfestőként dolgozott. Mindig érdekelték a középkori és reneszánsz festők alkotásai, valamint festészetük. Tanulmányokat folytat a régi festészeti technikákból, főleg a tempera tojással és a tempera-olaj vegyes technika érdekli. 1992–93-ban Louvre Museum Egyetemén tanul művészettörténetet. 1993-tól festményrestaurálási tanulmányokat folytat Ágnes Archimband professzornál. 1994-ben tanulmányútra megy Nepálba, ahol a mandalafestés technikáját (gouche vászonra) tanulmányozza. Mestere Nuche Kaji Bajraenarya volt. 1994-től másolótanulmányokat folytat a Louvre Museumban.

2002 szeptemberében kiállítása nyílt édesapjával együtt a debreceni Aranybikában. Sikeres kiállítása volt a Holló László Galériában is.

– Judit, hogyan jött össze a debreceni kiállítás?

– Apuval beszéltek meg, természetesen sokat segített Hupuczi László úr, aki a helyet biztosította.

– Hazajöttél. Mennyire érzed megtiszteltetésnek és mennyire örülsz annak, hogy itt az Aranybikában állíthatod ki, édesapáddal együtt?

– Én az egekben vagyok, nagyon meg vagyok tisztelve és boldog vagyok, hogy az édesapámmal állíthatok ki, mert őt nagy művésznek tartom.

– Milyen képeket hoztál erre a tárlatra?

– Hoztam húsz darab képet, melyek non-figuratív, zenei témájú képek és hoztam négy másolatot (Delacroix, Nicolas Poussin, Raffael Santit és egy Fragonard). Ezeken kívül van két drapéria tanulmány, melyek nem igazán másolatok, bizonyos mértékig Leonardo de Vinci után készítettem, az én színeimmel.

– Milyen érdekeltsége van még ennek a kiállításnak?

– Az, hogy saját képeimet elsősorban komolyzenére készítem, de hoztam indiai zenére és dzsesszre készített alkotásokat is.

– Kik inspirálnak elsősorban a komolyzene területéről?

– Bartók, Arnold Schönberg, Schubert, Debussy és Johan Sebastian Bach.

– Csak a zene érdekli?

– Nem, a tánc is. Itt is van egy alkotásom, a Bretagne-i táncosokról, a tenger címmel.

– Festészetén kívül mivel foglalkozol még?

– Tanítványaim vannak, akik a műtermemben tanulnak, sok beállítást végeztek velük. Vannak tehetségesek és olyan is van, aki festőművész lett. Őt két évig tanítottam. A festészet szerelmese lett.

– Hogyan lehet a festészetből megélni Párizsban?

– Nem könnyű, mert saját számlára dolgozom, mindent fizetni kell, például a betegbiztosítást vagy a műterembérletet. Állandóan festeni és kiállítani kell. Ezt úgy fogalmazom, hogy állandóan mozogni kell. A tanítás mivel fix dolog, sokat besegít. A kettő együtt adja a megélhetés lehetőségét.

– Festőkkel tartod-e a kapcsolatot?

– Természetesen vannak barátaim, akikkel találkozunk a műtermemben vagy az övékében. De legtöbbször magányos medvéként éljük az életünket. Telefonon kommunikálunk.

– Hogyan érzed magad Debrecenben?

– Nagyon boldog vagyok, még nem volt időm bejárni Debrecent. Sok az emlékem, megnézem, hogy mi minden változott meg. Kíváncsi vagyok a Déri Múzeumra is.

– A klasszikus festők képeiről készített másolatokat mennyire lehet eladni?

– Jó pénzért, hiszen igen sok munka van benne. Például az itt látható Nicolas Poussin alkotást, A Szűz mennybemenetelét három hónapig készítettem.

– Tervezték-e édesapáddal együtt újabb kiállítást?

– Igen, lesz egy kiállításunk a párizsi magyar konzulátuson és itt Debrecenben a DOTE elméleti galériában, melyet Cserép Zsuzsa rendez.

Éjszakai fények (pasztell)

Párizsi háztetők (pasztell)

Jégkorcsolya (pasztell)

Józsa Lajos

szobrászművész

„Az alkotás számomra a halhatatlanság.”

1944-ben született Debrecenben. Budapestre került, jelenleg Budakeszin él és alkot. Tulajdonosa a Józsa Lajos Szobrásztúdióknak, mely galériából és szoborkertből áll.

A Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének tagja. A magyar kortárs művészet egyik jelentős személyisége. A világ számos országában, hazai városokban és falvakban, múzeumokban és egyéni vásárlóknál található szobrai. Kiállítása nyílt többek között Málta szigetén La Valettában 1983-ban, Svédországban a Hamstadti Galériában 1984-ben. A művészé válás folyamatában sokat segített neki Pátzay Pál. Mesterének vallja Kirchmayer Károlyt, akivel a Vasutas Képzőművészeti Körben ismerkedett meg.

Plasztikáiban a szecessziós, klasszicista, realista és szimbolista jelleg egyaránt jelen van. Sőt dr. Vitéz Ferenc művészeti író szerint szobraiból nem hiányozhat a gótikus hangulat és a reneszánsz sem. 50 köztéri szobra közül igen kedves számára a DOTE területén található „Tavaszi” bronzszobor, mely 2,5 m magas és a legutóbbi Hajdúk című alkotás, melyet 2004 augusztusában adtak át Bőcsön. Díjai közül a 2002-ben kapott Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztjét említi szívesen és a 2004-ben kapott Holló László-díjat. 2003 május 17-étől a Málta P. C. O. Lovagja.

– Budakeszin élsz. Ott van a műtermed is?

– Ott vannak a műtermeim. Olyan ez, mint egy lépcső. Az embernek van először egy darab agyagja, majd egy mintázópálcája, egy drót, egy fogó, egy reszelő. Mindig több és több lesz belőle, minél többfajta szobrot csinál. Hatalmas helyekre van szükség mindehhez, így nekem is több műtermem van.

– Mi a kedvenc anyagod?

– Bármilyen szívesen nyúlok, fához, kőhöz.

Talán az agyag a legizgalmasabb, olyan mint festőnek az ecset, a grafikusnak a ceruza. Szépen lehet vele dolgozni, könnyedén.

– Az Aranybikában nemcsak a Szakács látható az üvegtérben, de a névadó házaspár szobra is. Sokan azt hiszik, hogy egy bikáról nevezték el az Aranybikát.

– Valóban így van. Amíg ott dolgoztam, én is azt hittem, csak amikor úgy döntöttünk, hogy készítsünk egy úgynevezett alapozó szobrot, akkor tudtam meg, hogy a szálloda vendégfogadó elődje egy házaspáré volt. Nem volt gyerekük, így a városra hagyták az épületet. Bika Bálintról és nejről nem maradt semmi, még egy korabeli rajz sem. Svábok voltak, mégis magyaros ruhát adtam rájuk, mert gondoltam, hogy egy debreceni civis pár jelképeként jelenjenek meg.

– Mi könnyebb, elkészíteni egy szobrot vagy túl lenni a vele kapcsolatos előzetes tárgyalásokon?

– Mobil vagyok, kocsiban, menet közben komponálok. Amikor megbíznak valamivel, mire hazaretek, már képbem vagyok, és a következő héten már viszem is a vázlatot. Mindig több vázlatot csinálok. Nagyon sokat kellett tennem azért, hogy idáig eljussak. S itt kanyarodnék vissza édesapámhoz, aki magától tanult meg zenélni. Én is főleg magamtól lettem az, ami vagyok.

– Mennyire vagy hálás édesapádnak?

– Én mindenkinek hálás vagyok, aki rásegített arra az útra, amin végig kellett mennem. Tisztelni kell a múltat, a jelent, mert a jövőben csak így mutathatjuk fel, hogy itt alkottunk, itt voltunk.

– Általában realista módon alkotasz. Volt-e eltérő szobrod?

– Igen. Ha több időm lenne, akkor sok szabad választású, modern stílusú munkát készítenék. Pár évvel ezelőtt állítottam egy szobrot az V. kerületben carrarai márványból, a Géniusz címűt. Kollégáimtól igen sok táviratot és gratulációt

kaptam. Meglepődtek, hogy milyen jó modern szobrot csinálok. Biztosan felfedezi a megrendelő is, hogy ebben vagy abban a munkában szív van, lélek van.

– Ki a kedvenc szobrászművészed?

– Több riportban úgy fogalmaztam, hogy én vagyok a legjobb, de ezt átértelmeztem már, ahogy a hatvanadik évemhez közeledem. Minden kolléga kedves, akiknek a munkáiban érződik, hogy a szívük is benne van.

– Legutóbb Bőcsön adtak át köztéri alkotásodat, milyen emlékeid vannak?

– Ujváry Zoltán professzor úr méltatása emlékezetes számomra, aztán az, hogy az ünnepen legtöbbit az én szobromról beszéltek az emberek. Mindenki vidám volt, sokan gratuláltak, igazi népi ünnepély volt. Nagyon örültek, hogy egy szép szoborral ajándékoztam meg őket. Azért is emlékezetes, mert ez volt az ötvenedik köztéri alkotásom.

– Kívánom, hogy hamar érj el a századik elkészítését. Van-e kedvenc női neved?

– Katalin. A Feleségem, a Múzsám, a Társam, Kollégám.

Juhász Mihály

fafaragó iparművész

„A fa meghatározó volt életemben.”

Máriapócsban 1919-ben született 11 gyermekes család ötödik, első fiú gyerekeként. Nyírbátorban az épületasztalos és bútorasztalos segédvizsgát tette le. A mestervizsgának két év segédmesterség volt a feltétele, amit szintén teljesített, Debrecenben. A mesterlevelet a Debreceni Kerületi Kereskedelmi és Iparkamara adta ki 1943. október 4-én és 7226. szám alatti jegyzéssel. Háború után iskolázottsága révén az államigazgatásban dolgozott, szakmáját csak hobbiból gyakorolta, intenzíven nyugdíjba vonulása után kezdett újból foglalkozni a fával. Az 1980-as években minden valamirevaló fogathajtó versenyen (Máriapócs, Szilvásvárad, Hortobágy stb.) bemutatták a nagyközönségnek az általa készített „Máriapócsi kocsi” néven ismert kocsit, melynek a szakemberek és a látogatók csodájára jártak. Farkas Kálmán írta: „Minden bizonnyal helyet követel majd magának a Parádi Kocsimúzeum remekei között, örök időkhöz hirdetve egy máriapócsi díszítő asztalos, fafaragómester kezűgyességét, fantáziáját, alkotókészségét.” A franciák hosszabb filmet készítettek kocsiról és gyártójáról az egyik verseny alkalmából. A máriapócsi termelészövetkezet volt irodájának feljáróját fekete diófából hetekig faragta a tornácos, öt oszlopon álló ámbitust, amelynek figurái a földművesmesterségnek és az állattenyésztésnek állítanak emléket. Ő készítette a demecseri, a mérki, a vállaji, a máriapócsi termelészövetkezetek részére fából faragott címereket, a nyírbátoriaknak a város címerét jelképező táblát. Alkotásai a templomokhoz, a máriapócsi termelészövetkezetekhez, a kör-

nyező üzemekhez, a barátokhoz, a család házaihoz kötődnek. A munkájához kapcsolódó szakirodalmat, szaktörténetet, a különböző stílusok, és a kereszténység kapcsolatát tanulmányozta, a meglévő tapasztalatai alapján készítette a magas színvonalú rajzait, alkotásait. Fafaragó táborban egyszer Vásárosnaményban vett részt, ahol magyaros oszlopokat készített.

- Milyen emlékei vannak a háborúról?
- A katonaságtól 1945. december 8-án szereltem le. Azon kevesek közé tartoztam, aki élve hazajött a frontról, és nem sérült meg. A katonai évek alatt a sors úgy hozta, hogy az egyik katonabajtársam meghalt, a sírjára én faragtam a fejfát.
- Mi történt a háború után?
- 1946. február 14-én nősültem, 1947-ben Budapestre mentem munkát vállalni. Először a Gyárépítő Vállalatnál, majd a Szikra Könyvkiadó asztalosaként dolgoztam. 1950-ben Nyíregyházán vállaltam munkát, de a sors úgy hozta, hogy az államigazgatás területére kerültem dolgozni. A faragást azonban nem hagytam abba, szakmámat gyakorolva elkészítettem többek között a mérki- és vállaji termelészövetkezetek címereit.
- Mikor kezdődött a díszítőasztalos munkája?

– Gyerekkoromban édesapámmal szinte minden munkában részt vettem. Együtt készítettük Máriapócsban a görög katolikus nagytemplom oltárát. A II. világháború előtti időszakban készítettük el a porcsalmi görög katolikus templom baldachinos főoltárát. Sokat dolgoztam együtt sógorommal, Komiszár Ferencsel. Abból a korszakból található még több alkotás: Nagylétán, Piricsén, Kisvárdán és Nagyhalászon.

– Maradt-e valamilyen használati tárgy a régi időkben?

– 1959-ben faragtam egy botot, melynek a fején az újjászületést jelképező figura, a többi részén díszítések voltak.

– Valójában a fafaragó és díszítőasztalos munkával komolyabban a nyugdíjas éveiben kezdett újból foglalkozni. Milyen alkotások születtek akkor?

– Igen nyugdíjba vonulásom után intenzíven kezdtem újból foglalkozni a fával. A fafaragás újból meghatározó lett az életemben. Alkotásaim a templomokhoz, a máriapócsi termelészövetkezetekhez, a környező üzemekhez, a barátokhoz, a család házaihoz kötődnek. Nyíregyházán a görög katolikus papnevelde udvarában lévő bizánci kápolnában egy nagyméretű ikonosztáz, képállvány, tizenkét festett képpel a nagy volumenű munkáim közé tartozik. Több alkotásom kapcsolódik a máriapócsi bazilikához, a görög katolikus egyházhoz, többek között a kegyltári nagykereszt, evangéliumi olvasóállvány, az új temetőben a harangláb, Nyírbátorban főoltár, szószék, mellékoltár, főbejárat, szélfogó. Létavértesen, Kisvárdán, Kiszrovágyon oltár, szószék, Nyíregyházán a püspökök címerei.

– Családja lakásaiban milyen munkák készültek?

– 32 ablak, 29 ajtó, lépcsők, teljes berendezés, fésülködő-asztal székekkel és tükörrel, tükörállványok, telefonszék, bölcsoők, padlóvázák

– Mi volt az utolsó templomi munkája?

– Nyírbátorban a római katolikus templomban végeztem, amely a főoltár volt.

Ikonosztáz

Címerek

Katona Bálint

képzőművész, költő

„Olyan képeket igyekszem komponálni,
amiket mások nem festhetnek meg helyettem.”

Hajdúböszörményben született 1950-ben. .

Közép- és szakiskoláit Debrecenben végezte. Mechanikát tanult, majd oktatott a Kossuth Egyetemen. Ezután az Orvostudományi Egyetem illusztrátora és a DOTE-galéria művészeti vezetője. Közben élsportoló, karikatúrista, előadóművész. 1978-tól kiállító művész. Tagja a Magyar Fotóművészek Szövetségének, az ART-Prof Nemzetközi Társaságnak, a Magyar Írószövetségnek. Munkásságát 10 nemzetközi és 30 országos díjjal ismerték el. Párizsban nemzetközi aranydiplomával, idehaza miniszteri és kiadói nivódíjjal tüntették ki. Nagydíjasa a „Tér”, az „Idő”, a „Mozgás” pályázatoknak, több ízben megnyerte az Akt-biennálét.

Kísérletező, újító, állandóan megújuló művész. Nevéhez fűződik a műfajteremtő „plasztográfia” kidolgozása is. 10 kötet szerzője, ill. társszerzője. Alkotásait húsz országban, több mint száz önálló kiállításon mutatta be. Fél száz művét őrzik múzeumokban, közgyűjteményekben. 1997-ben Bálint-díjat alapított. Az utóbbi években a lét, a sors titokzatos viszonylatai foglalkoztatják. Költészetében, festészetében ezekre keresi a vizuálisan is megfogalmazható választ.

– Egy játékra invitálek. A kérdéseimre válaszolj verses formában!

Gondolati festészetedben sok a misztikus, lételemző téma. Gyakran foglalkoztat a TITOK témaköre...

– Ha embert fürkészünk: titkok rögeibe botlunk / ha utat kutatunk: labirintust találunk./ Ha imát mormolunk: felébrednek a káromlások is /

ha kitárulkozunk: a titkainkat is eláruljuk, / ha fényt alkotunk: létrehozunk árnyakat is. / Kiállítás is építünk, / hogy legyen mit lebontani./ Mégis alkotunk, kutatunk./ imádkozunk és kiállítunk./ Nyomokat hagyunk magunk után, / hogy az utódoknak irányt mutasson, / vagy legyen mit eltaposni...

– Napjaink embere gyakran pesszimista. Az élet téged sem kényeztet, képeid többsége mégis optimizmust sugall...

– Tavaszt bontok ecsetemmel, / -tubusba zárt lázadást- / gyökértelen reményekre / öntök lelki ráadást.../ Az időnek mindig mindegy / ősz van, tél, vagy épp tavasz, / csak a hitünk ébred szebben, / ha nap süt és nem havaz.../ Pillám alá rejtett fény: / – bánat, fájdalom, gondok – / elveszített győzelem, / ha eltekernek égi lombok...

– Mit adott neked a szebbik nem ?

– Életet adott s ihletet / arca virrasztva is szép maradt / és törekeny teste sohasem / roskadt le a kereszt alatt. / A szívnek nincsenek ráncai / csak ezer gyökere és ága / a múzsa csókja, s szerelme / elkísér a másvilágra...

– Bálint, hogyan jutottál el a költésztől a „vizuális költészig”?

– A kreatív ember génhibája lehet az ok. Verseim illusztrációt kívántak. Úgy érzem, most is verseket írok, csak nem papírra, ceruzával: hanem vászonra, ecsettel... Persze amíg verses-kötetek többsége a polcokon porosodik, addig a gondolat, a festményeim üzenete a kiállítási pa-

rávánokról, vagy a lakásfalakról közvetlenül eljut a befogadóhoz.

– Fotóművészeti alkotásaidat ötvözted a festészetrel, és létrehozta a „plasztográfia.”

– Hogyan keletkezik egy ilyen kép?

– Ez egy fényérzékenyített festmény, ahol a fotópapír helyett a festett vászonra viszem föl az emulziót. Két síkot alkotok, egy színes, festett, vasárnapi hátteret, és erre exponálom rá az élet-szagú, hétköznapi síkot. Két kép egy gondolatra, egy keretben. Ez persze csak egy újítás, egy technika a kísérleteim közül.

– Sokat hívnak külföldre, számos nemzetközi elismerésben részesültél. Milyen a kapcsolatot Debrecennel?

– Egy díjat Debrecentől is kiérdemeltem... Késsé persze diszsonáns a „dallam”, hiszen alkotásaimmal jelentősebb sikereket értem el Angliában vagy Amerikában, mint itt. Párizsban például egy, a megyei tárlaton kizsúrizett, képsorozatommal nemzetközi nagydíjat nyertem,

Április (olaj)

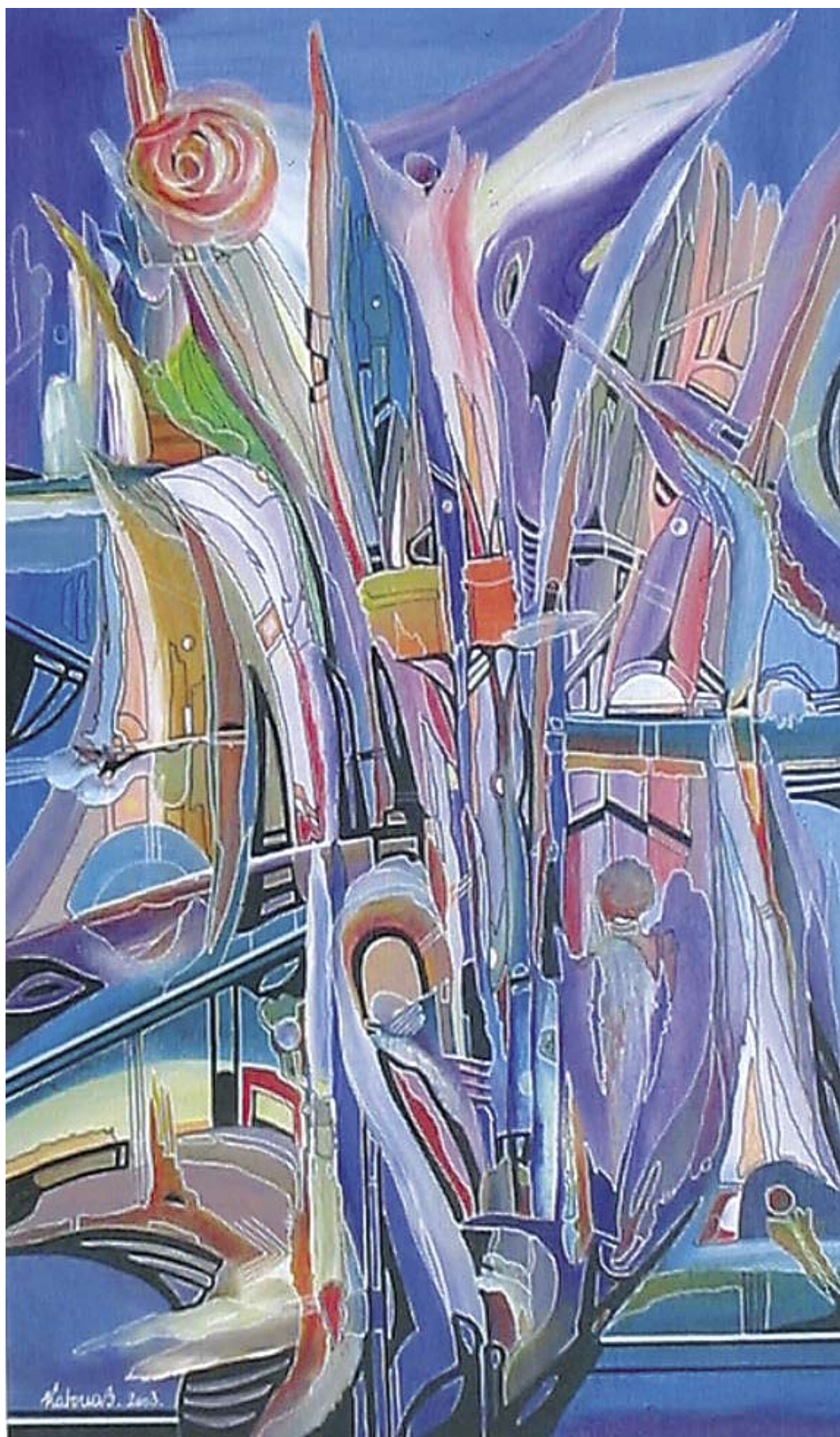
harminc ország újító művészeinek versenyén. Harag persze nincs. A festészet szubjektív műfaj. Fontosabb a gondolat szárnyalása, az ecset szabadsága és az idő, ami még hátra van...

Olyan képeket igyekszem komponálni, amit mások nem festhetnek meg helyettem! Kötődöm Debrecenhez. Hiszem, hogy az itt élő alkotó is hagyhat ujjlenyomatot az univerzum ütött-kopott palettáján...

Április (olaj)

Korlátok (olaj)

Kolozsváry Katalin

festőművész

„Érzem azt, hogy valami újat kell tennem.”

A szép környezetű észak-erdélyi városban, Máramarosszigeten született. Nagynyja Popovics Julianna iparművész volt. A Csokonai Vitéz Mihály Gimnáziumban érettségizett, diplomáját a debreceni tanítóképző főiskolán rajz–népművelés szakon és a Kossuth Lajos Tudományegyetem bölcsészkarán szerezte. Már a középiskolában kitűnt rajztudásával. A Medgyessy-körben Félegyházi László festőművész volt a tanára. Később a szolnoki művésztelepen Baranyó Sándortól és a budapesti Százados úti Művésztelepen Kurucz

Akt lepellel (pasztell)

D. István festőművésztől tanulta a festészeti ismereteket. Mestereinek vallja még Madarász Gyula és Makoldi Sándor festőművészeket. Két évtizedig tanított a Csokonai gimnáziumban rajz, műtárgyelemzés és művészettörténet tantárgyakat. A kereskedelmi szakközépiskolában kiállításokat rendezett. Jelenleg a debreceni Divatiskola rajztanára. A debreceni Vasutas Egyetértés Művelődési Központ képzőművészeti körének vezetője. Az Inter-Kárpát Region Art Egyesület művészeti titkára. Tagja több alkotóközösségnek és alkotótábornak hazánkban és külföldön. Közös kiállításokon régóta szerepel. Leglényegesebb egyéni kiállításai:

Debrecen, Tokaj, Budapest, Vásárosnamény, Miskolc, München, Nyíregyháza, Sárospatak, Királyhelmece.

– Volt egy kiállításod a Délibáb Áruház épületében kialakított galériában. Mi volt az érdekessége annak a tárlatnak?

– Elsősorban az, hogy Józsa Jánossal állítottam ki, aki már a hatvanas években is ünnepelt művész volt Debrecenben. Őelőtte pár évig nem volt látható nálunk. Tudvalevő, hogy 8-10 évet Szentendrén töltött, s abban az időben kiállításokon nem sűrűn találkozhattunk alkotásaival. Most olyan képeket is elhozott a kiállításra, melyek már 30-40 évesek, s ezért valójában az akkori Debrecen kulturális tablójaként is felfogható a közös tárlatunkon bemutatott anyaga. Ez egy kuriózum. A másik érdekesség az volt, hogy egy pályatársnővel állított ki, ami nem annyira elfogadott napjainkban. Aztán az is érdekesség volt, hogy a debreceni Kőr Dáma-kör elnöke, Porkoláb Gyöngyi ajánlotta a kiállítást a tárlatlátogatók figyelmébe.

– Ha kiállításra készülsz, milyen szempontok alapján válogatod ki a bemutatásra kerülő alkotásokat?

– Szerencsés a helyzetem, mert „jó szemű” barátok segítségét szoktam kérni. Például már említettük Józsa János nevét, de segített Vitéz Ferenc művészeti író, Gonda Zoltán festőművész és más művész barátok.

Aratás előtt (olaj)

– Hogyan érzed magad a művészet területén?

– Én emberszerető vagyok, nem igazán akarok senkivel sem rosszban lenni, tulajdonképpen jól érzem magam a művészársadalomban.

– A mostani festészedet látva megállapítható, stílusváltás következett be. Miért?

– Mestereim Baranyó Sándor és Kurucz D. István festőművészek voltak, akik mára már hatalmas névvé magasztosultak. Az az alföldi látványfestészet, amit ők képviseltek, nekem nagyon tetszett. Ezek az emberek nagy hatással voltak rám. Jártam Czóbelnek is a műtermében Szentendrén. Óriási élmény volt. Valójában a „nyolcak” festészetét imádtam. Megjegyzem, hogy Félegyházi is közéjük tartozott. Ők emberileg is mély nyomot hagytak bennem. Hatásuk az eddigi munkáimon meglátszott. Most ettől a vonaltól kezdek elrugaszkodni, s keresem azt, ami inkább én vagyok. A mai kor szellemisége ezt kívánja. Elég sok fiatal barátom is van, s érzem azt, hogy valami újat kell tennem.

– Ilyen egyszerű a változás oka?

– Egyszer László Ákostól – amikor nézte a képeimet – megkaptam azt, hogy „ezek a képek olyan kemények, mintha nem is nő festette volna”. Én is változom külsőleg, belsőleg, s úgy érzem, hogy lágyulok. Azaz a lelkem mást diktál. Valószínűleg az is a probléma, hogy voltak az életemben olyan időszakok, amikor nagyon komolyan helyt kellett állni. A családban majdnem, hogy férfiként is, két kis gyereket, ikerlányaimat felnevelni. Nem volt könnyű, ma már sokkal könnyebb.

– Nagyon sok körnek, egyesületnek, alkotótábornak vagy a tagja. Említ meg közülük olyanokat, melyek sokat jelentenek neked!

– Nagyon szívesen dolgozom a debreceni Vasutas Képzőművészeti Körben, melynek a vezetője vagyok, s ezen tisztségemnél fogva a Tokaji Nemzetközi Művésztelepnek is. Aztán nagyon kedves számomra a művésznőket tömörítő Belladonna Képzőművészet Kör is. Évente 6-7 alkotótáborban veszek részt, melyek szintén lényegesek a számomra. Szívesen rendezek kiállításokat másoknak is, például a Zöld Fény Galériában, mely a Nagyllomáson található.

Akt I. (pasztell)

Kópisné Nagy Mária

grafikusművész

„Tanulni, alkotni és tanítani szeretnék.”

1971-ben született Debrecenben. 1995-ben diplomázott a Bessenyei György Tanárképző Főiskolán földrajz–rajz szakon, 1999-ben biológia szakon. 1995-től Piricsén az Eötvös József Általános Iskola művészeti tagozatának tanáraként dolgozik. 2000. november 1-jétől a MAOE képzőművészeti tagozatának tagja mint grafikus. 2001-től pedig a Barczó Endre Művészeti Társaságnak. 1993-tól 1998-ig részt vett a hejcei, a veszprémi és a zsákai művésztelepeken, és azok záró kiállításain. 2001-ben Tokajban Nemzetközi Művésztelepen szerepelt alkotásaival, Debrecenben a „Leltár” című pályázattal Nívódíjat kapott, Nyírbátorban a „Nyírbátor és a zene” című pályázattal II. helyezést ért el. Egyéni tárlatai 2001-ben Piricsén, Penészleken, Debrecenben és Nyíregyházán voltak. Alapító tagja a máriapócsi alkotótábornak.

– Mária, Debrecenben születél, utána hol éltél?

– Nagyon sok helyen laktunk, Püspökladányban tizenegy évig, utána Tiszaeszláron és Görbeházában, majd Sényőn és most már Piricsén élek nyolc éve. Több helyen végeztem az általános iskolát. Óvónői Szakközépiskolában érettségiztem Nagyállóban. Akkoriban még nem Nyíregyházán volt a Művészeti Szakközépiskola, Pestre pedig nem engedtek el. Azzal foglalkozom most, amivel mindig is szerettem volna. A főiskolán földrajz–

rajz szakon végeztem 1995-ben. Piricsén dolgozni kezdtem, férjhez mentem. Azóta tanítok. 1999-ben végeztem el a biológia szakot. Időközben felvettem olyanokat, hogy mazsorett, népi tánc oktatás, majd később művészeti iskola keretein belül kezdtem tanítani. 2000-től MAOE tag vagyok, mint képgrafikus. Grafikát is tanítok a művészeti iskolában.

– A tánc- és a képzőművészet hogyan kapcsolódik egymáshoz?

– A lüktetés, a ritmus, a mozgás, a dinamika ugyanúgy jelen van a képeken, az alkotásokban akár a színek játékában. Ugyanez jön felszínre a táncban is. Sokszor improvizatív jellegű mind a kettő.

– Amennyiben tánccal nem foglalkoznál, szegényebb lenne a művészeted?

– Ezen már gondolkoztam. Most egyszerre sok tanítani, mellette az egyetemen néprajzot tanulok. E mellett nehéz az alkotásra időt szakítani. Lehet, hogy szegényebb lenne az életem tánc nélkül. A tánccal, a zenével vagyok kerek egész.

– Beszéljünk a művészetéről. Említetted, hogy MAOE-tag vagy. Amikor fölvettek, mi változott meg?

– Megerősített abban, hogy van értelme annak, amit csinálok. Ez már egy minőséget jelent. Azelőtt is sok időt áldoztam rá, de így még többet. Ez az egész életfelfogásomat befolyásolta.

– Milyen stádiumban vetted föl? Főiskolás voltál vagy utána?

– Utána vetted föl öt évvel.

– Kiket tartasz mesteridnek?

– A főiskolán Horváth János volt a mesterem, Szepesi Béla pedig grafikából. De Bényi Árpád is tanított festészetet, Bodó Károly és Lukács Gábor pedig bejötték az óránkra, és akkor tanácsot láttak el bennünket. Mindenkinél az instrukcióját szívesen vettem, megpróbá-

lom értelmezni, magamba szívni mindenkinek a véleményét, a képekből is.

– Voltak kiállításaid, melyikre emlékszel a legszívesebben?

– Önálló kiállítások közül Horváth János nyitott meg két kiállítást Nyíregyházán, ez emlékezetes. Mindig a diájaként fog kezelni. Amire még jó visszaemlékezem, tavaly volt egy kiállítás Debrecenben az Életreformházban, és Lukács Gábor nyitotta meg. Nagyon élveztem. Olyan emberek voltak a kiállítás megnyitón, akik nem műértők és megmagyarázta a képeimet. A csoportos kiállításokra pedig azért emlékszem szívesen, mert komoly zsűri értékeli a munkákat. Kellenek a megerősítések.

– Tanítványaid hogyan fogadják, hogy kiállításaid is vannak, és alkotóművész vagy?

– Tudom, hogy büszkék rám, és szívesen jönnek hozzám. Szeretnek és én is szeretem őket. Ennek közvetlen jelei vannak. Nyitottak felém, és egyre többen szeretnék művészeti középiskolában folytatni tovább a tanulmányaikat.

– Máriapócon már kétszer találkoztunk az alkotótábornak, Hogyan éreztél ott magad?

– Nagyon jól. Az első olyan művésztelep, ahol megtaláltuk egymást, rokonlelkek vagyunk a festő és grafikus társakkal. A környezet is nagyon szép, inspirál minket. Eddig inkább főiskolás művésztelepeken voltam. Összehasonlítva én úgy érzem, hogy itt vagyok a legtermékenyebben, itt jött ki igazán, ami én vagyok. Nyugodt alkotói légkör van. Nagyon remélem, hogy lesz harmadik tábor is, mert nagyon szeretnék visszajönni. Én úgy látom, hogy van értelme. Mindenki munkájának a minősége és mennyisége folytán.

– Milyen terveid vannak?

– Összetett erre a válasz. Azt tudom, hogy alkotni szeretnék. Valószínű, hogy tovább fogok tanítani és tanulni. Tehát tanulni, alkotni és tanítani.

Termálmvíz mélye (akvarell)

Fészek II. (kollázs, olaj)

Organizmus III. (vegyes technika)

Kovács Ferenc festőművész

„Elégedett vagyok a képemmel,
ha az jött ki belőle, amit álmodtam.”

1956. szeptember 27-én született Békésen. Az általános és középiskolát szülővárosában végezte. A Debreceni Tanítóképző Főiskolában rajz–népművelés szakon végzett, majd a Besenyei György Tanárképző Főiskola rajz szakán szerzett tanári diplomát. Debrecenben él és alkot. Jelenleg a Kazinczy Ferenc Általános Iskola és Művészetoktatási Intézmény tanára. Közel huszonöt éve kiállítóművész. Az évente több kiállítására elsősorban a megye különböző településein kerül sor, de más megyékben is állított már ki. Munkáit bemutatta már több országban is: Svédország, Amerika, Finnország, Japán. Az idén a Brassai-galériában, a Nagytemplom-galériában és a Medgyessy Ferenc Emlékmúzeumban volt kiállítása, ahol Kovács László fotóművésszel közösen készült alkotásaikat mutatták be. Mestereinek: Makoldi Sándort, Madarász Gyulát, Valkovits Zoltánt és Józsa Jánost vallja. Alapító tagja a Hajdúbagosi Művésztelepnek, Dolgozott a Hajdúböszörményi Nemzetközi Művésztelepen.

– Feri, Békés nagyon szép város.

– Fogjuk rá. Nincsenek hegyek, de ott folyik el a Kettős-Körös. Szeretem Debrecent, kár, hogy sokat kell utazni ahhoz, hogy alkalmas vizet találjon az ember. Ugyanis sok olyan képet festek, aminek valami köze van a vízhez.

– Mikor kezdte el rajzolásával, festéssel foglalkozni?

– Már általános iskolában külön füzetem volt, amibe az első laptól az utolsóig rajzoltam. Rajztanáromat Szentesi Emiliának hívták, jól művelte ezt a területet. Rajz szakkörbe jártam. Aztán egészen más területen folytattam tanul-

mányaimat, hiszen gépésztanús lettem. Arra jó volt a szakközépiskola elvégzése, hogy rájöjjelek, igazából nem ez érintett engem meg. Inkább a humán jellegű dolgok vonzottak. Úgy ítélt meg, hogy a tanítóképző főiskolán is elindulhatok ebben az irányban.

– A rajz meghatározó volt a pályaválasztásodban?

– Mondjuk úgy, hogy igen. Akkor indult be a tanítóképzőn a speciális irányú képzés: mindenkinek valamilyen szakterületet kellett választania.

– Hogyan lehet egy templomban kiállítást rendezni?

– Mert oda illik az anyag. Egy erdélyi tanulmányút jelentette az előzményt. Kalotaszeget jártam körbe. Ott, ha letér az ember a főútról, szinte a világ végén találja magát, olyan eldugott, kedves, szép, kis falvak vannak. Ha betérsz egy ilyen faluba, akkor kikerülhetetlen a templom. Az a helység arculatának meghatározója, minden oda vezet. Ott elég sokat festettem „örökségörzéseként”. Rögzíteni akartam azt az állapotot, ami most van.

– A festő nem fényképezőgéppel jár, hanem...

– Ecsettel. Ebből volt egy kiállításom a Kortárs Galériában. Akkor vetődött fel az ötlet: mi lenne, ha kibővíteném néhány templomképpel még az anyagot, s például a tócsókerti református templomban lenne belőle egy tematikus tárlat. Rokonszenves volt a kezdeményezés. Igaz, nem eredeti, hiszen a Nagytemplomban ez már gyakorlat. Ott istentisztelet után kiállításokat nyitnak meg. Itt egy fiatal lelkész, Jenei Zoltán ugyanezt vállalta föl. S hogy miért az Istennek háza lett a címe, ez egyértelmű. Mert erről szólt a kiállítás.

– Milyen technikával készültek a képek?

– Amikor a képzőművészettel kezdtem foglalkozni, azonnal egy technikailag nehéz ágba fogtam. A sokszorosított grafikát próbáltam ki. A mesterséget kellett megtanulni. Jó érzés volt viszontlátni azokat a lapokat, amiket az ember heteken keresztül farigcsált. Kipróbáltam a rézkarcot, a linómetszetet, a kőrajtot. Ebben Józsa János volt nagy segítségemre. Akkor még az Újkerti Általános Művelődési Központban dolgoztam, ott létrehoztunk egy grafikai kört, ennek János volt a művészeti vezetője. Mivel ott voltam rajztanárral, segítettem neki, és rengeteget tanultam tőle. Tehát megismertem a sokszorosított grafikai technikákat. Utána el is felejtettem, mert úgy éreztem a visszajelzésekből, hogy a közönségnek erre nagy igénye nincsen. Amikor már a tanárképző főiskolára jártam, páccal kezdtem el festeni. Majd a pácot kevertem az akvarellle, s ezt követte a tiszta akvarellre való áttérés.

– Melyik technika áll a legközelebb hozzád az előbb felsoroltak közül?

– Talán az akvarell, hiszen több mint tíz éve próbálkozom vele. Ha az ember folyamatosan dolgozik, akkor rájön saját magától is dolgokra. Próbálok hitegetni magam, hogy fejlődöm, és mindig valamivel másabbat, talán jobbat is készítek. Tehát eljutottam odáig, hogy néha már én is meg vagyok elégedve egy-két képemmel. Ha az jött ki belőle, amit megálmodtam.

Gernyeszeg – Erdély (akvarell)

Régi ház – Erdőbénye (akvarell)

Nyárszói ház – Erdély (akvarell)

Kovács László

fotóművész

„Emberi arcok, a természet szépsége és az állatok portrészere fotózása érdekel.”

A népművelő-könyvtáros diplomával rendelkező 48 éves fotográfust gyökerei és eddigi életútja is Debrecenhez, a civis városhoz kötődik ezer szállal. Húsz éve, az Újkerti Általános Művelődési Központban dolgozva kezdett el behatódobban foglalkozni a fotózással. Nagy László Jánossal, a kiváló amatőr filmmel és Pálfi Dénes rajztanarral járt először filmes-fotós körúton Erdélyben. Az Intézményben fotókört vezetett, dokumentumfotókat készített és a kollégákkal közösen készítették el Debrecen első zártlancú tv-közvetítését is a lakótelepi kábelhálózaton. A nyolcvanas évek közepétől az akkor alakuló IPK vezetőjeként öt évig szervezte a város ifjúsági kulturális életét. Ezt követően a gazdasági életben helyezkedett el. Ékszer-drágakő becsüsi végzettségét az általa vezetett vállalkozásban, majd becsüsi oktatóként is kamatoztatta. A 90-es évektől többször jár külföldön, „Izraeli villanások” című kiállítása elkészítésére – az időközben elhunyt – Gervai Tamás fotóművész barátja inspirálja. Látásmódja fejlődésében nagy szerepet játszik Vencsellei Istvánnal, az iskolateremtő fotóművésszel való kapcsolata is. Több alkalmi kiállítást követően 1999-ben a Kölcsey Művelődési Központ utolsó kiállítása: „Egy arc, egy kép - arcok a képek mögüli” (hajdú-bihari művészekről készített portréfotók) köthető nevéhez. Ez a kiállítási anyag megfordult Berettyóújfaluban, Biharkeresztesen és Debrecen több kiállító termében is. 2000-ben a Kiss Galériában állítja ki az „Izraeli villanások” című a közel tíz év alatti többszöri utazási élményeiből összeállított anyagát, amely Hajdúnánáson, a debreceni

Nagytemplomban, és a Debreceni Zsidó Hitközségen is bemutatásra került. Legutóbb a „Magyar sajtófotó 2003” debreceni bemutatóján volt látható az anyag. A Brassai-galéria felkérésére készíti el az „Egy arc – egy kép II.” kiállítási anyagát, melyet szintén több helyen bemutatott. 2000 októberében Izraelben, Tel-Avivban állítja ki a „Fények és színek” című anyagát. Kedvenc témái: a természet szépsége, az emberi arcok és az állatokról készített portrészere felvételek. Szereplője a Debreceni Paraván című könyvnek, amelyhez kapcsolódó kollektív kiállításon szintén szerepelt alkotása. Fényképei újságokban és különböző kiadványokban is rendszeresen megjelennek. 2001. évben „Toleranciadíj”-ban részesítették.

– Mikor állítottál ki először?

– Úgy nyolc évvel ezelőtt volt egy tematikus anyagom, amikor kiszáradt az Erdőpusztákon a Mézeshegyi-tó, a Kerek-tó, és a Sás-tó. Miután kuratóriumi tagja voltam a Kazinczy Ferenc Általános Iskoláért Alapítványnak, megkértek, hogy a környezetvédelmi program keretében készítsék néhány fotót a gyerekeknek. Ebből olyan anyag jött össze, amit az iskola nevében elküldhettünk egy pályázatra. Első díjat kapott az összeállítás. Ezt követően állatfotókból állítottam össze egy kiállítási anyagot, mely akkor szerepelt az állatok világnapja alkalmából. Azóta állandóan nálam van a fényképezőgépem, főleg a világljárásaim során.

– 2003 nyarán Kovács Ferenc festőművész barátoddal bejártatok Erdély jelenős területeit. Milyen eredményt jelentett ez a fotóművészeti életben?

– Az utazás eredményeként született meg a „Légy hív mindhalálig

– Erdélyi templomok” című kiállítási anyagunk, amely kétféle (fotós és festő) látás-módban jeleníti meg a felfedezett valóságot. Az anyag egy része már látható volt a Nagytemplom kiállító termében, a Brassai- és a Kazinczy-galériában, legutóbb pedig – teljes terjedelmében – a Medgyessy Ferenc Emlékmúzeum Kortárs Művészeti Galériájában volt megtekinthető.

– Végigjárva Erdélyt, milyen emlékeid vannak?

– Mi Erdély magyarlakta településein voltunk, melyek nem annyira közismertek az emberek előtt s kerestük azokat a nyomokat, melyek a templomokban maradtak fenn. Ezek a templomok az emberek és az isten közötti kapcsolatot testesítik meg. Ezekben a falvakban, a templomaik közelségében tudták megőrizni az emberek legjobban a magyarságukat. Sok faluban jártunk, ahol a lakosok közül senki sem tudott románul. Magyarul kommunikálnak mindenkivel. Sok falura meg éppen az volt a jellemző, hogy nagyon sok nemzetiségi él együtt.

– Művészeti életben milyen történetek vannak most?

– Jelenleg három kiállításom fut párhuzamosan. A templomok mellett a „fények és színek” valamint az „izraeli villanások” című. Ezek az országban több helyen megfordulnak. A templomok c. anyagot Nyíregyházán, Szolnokon és Nagyváradon is bemutatják.

Debrecen (fotó)

Bözödújfalú (fotó)

Kozmáné Bödi Ildikó iparművész

„Számomra a tiszta forrás a magyar nép ősi kultúrája.”

Debrecenből az Erdőspuszta gyönyörű tájrézén juthatunk el Hosszúpályiba, ahol 1960 március 16-án született. Diplomáit a Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskolán és a Magyar Iparművészeti Főiskolán szerezte tanító, majd rajz-környezetkultúra, textil szakirányban. 1993 óta szerepel alkotásaival a nyilvánosság előtt. Munkái a szerves műveltség szellemiségében születnek, melynek a megismerésében igen sokat segített volt tanára Makoldi Sándor festőművész, Pap Gábor művészettörténész és Molnár V. József műveltségkutató.

Batikképei, pannói művelődési házak, polgármesteri hivatalok, iskolák kórházak és magángyűjtők birtokában vannak. Könyvek illusztrálásával is foglalkozik, legutóbb Magyar Magda verses kötetét díszítik témarajzai. Divattervezés is kedvenc területe, ruhakölteményeit a Melinda Divatstúdió csinos manökenjei mutatták be, ahol együtt dolgozott

Komiszár Zsuzsanna koreográfussal. Kiállításai voltak Hosszúpályiban, Debrecenben, Tégláson, Budapesten, Hencidán, Hajdúhadházon, Hortobágyon. Legutóbb a Fókusz Könyvtárházban és az Életreform házban Debrecenben. Tégláson 1996-ban nívódíjat kapott és amire nagyon büszke, hogy Hosszúpályiban megkapta az Irinyi-díjat a településen kifejtett művelődési tevékenységéért. Tagja a budapesti Művészetbarátok Egyesületének, a debreceni AKT Művészeti Társaságnak, a MAG-csoportnak és elnöke a Hosszúpályi Csontváry Egyesületnek.

– Tudom, hogy szívesen tanítottál. Ezért kérdezem, lehet-e szeretettel tanítani?

– Természetesen. Lehet szeretve feleltetni, lehet szeretve átadni az ismereteket és akkor a nebulók ugyanolyan szeretettel fogadják. Úgy gondolom, ha szeretettel fordulunk a diákjaink felé, és hittel adjuk át mindazt, amit szánunk nekik, akkor az átvétel is hatásosabb lesz és maradandóbb. Természetesen a diákélet, az diákélet. Nyilvánvalóan számíthatunk arra, hogy vannak kisebb kilengések, amit időnként „helyre kell rakni”. De szeretet nélkül ezt sem lehet csinálni, mint ahogyan az alkotást sem.

– Miben segített neked Makoldi Sándor?

– Elindított egy olyan szemlélet- és látásmód felé, ami a mai napig meghatározza az életemet, a gondolkodásomat, az alkotói munkámat. A szerves műveltségről van szó, ami tulajdonképpen egy életprogram.

– A főiskola elvégzése után tanítottál.

– A végzés után nagyon érdekelt a gyermekrajzok világa, hiszen az indítást innen kaptam. A természetes alapú gyermeki vizualitás csodája és szépsége. Éveken át kutattam. Az ország több iskolájába és intézményébe, sőt nemzetközi konferenciákra is eljuttottam, ahol elmondhattam tapasztalataimat, gondolataimat. Közben ben-

nem is kialakult az alkotás vágya. A gyermekek mutatták meg az irányt.

– Miben segítettek téged, az alkotóművészt?

– Biztatást adtak, hogy magam is próbálkozzam azzal, amit ők természetes módon csinálnak. 1993 óta festek és érdekes módon a textil irányába indult el ez az érdeklődés. Ma is textillel foglalkozom, ezen belül a batik művészetével.

– Milyen lehetőségeket rejt magában a batik?

– Ez a textilstézési eljárás alkalmas nagyméretű képek, pannók festésére. Számomra ezek jelentik az igazi kihívást. Alkotásaim elsősorban intézményekben láthatók, ahol maradandóan sugározhatják a mindenségét.

– Ildi. Mi lesz tíz-húsz év múlva?

– Kell egy életprogrammal rendelkezni. Számomra mindenképpen az alkotás, és egyre inkább az egyéni alkotás határozza meg az életemet. A textil egyébként olyan terület, ami lehetőséget ad arra, hogy ne csak képi formában fejezzem ki magam, gondolok itt a lakástextilekre, a lakásbelső kiegészítő elemekre. Ez komplexebb teszi a lehetőségeimet.

– A természet nálad mennyiben játszik szerepet?

– Szervessége, egyetemessége, kozmikus egysége játszik nagy szerepet. Innentől kezdve már nincs behatárolt tér és idő. Nincsenek részletek, nincsenek kivágások. A színek játékának lehetősége belülről, felülről adatik meg.

– Milyen munkáidat szereted a legjobban?

– Ha a tizenöt vagy húsz nagyméretű munkámra gondolok, a legjobban azok sikerültek, melyek a népközhöz, a magyarság életéhez, sorsfordulóihoz kötődő gondolatok kivételései voltak. Az 1996-os millennium, a magyar nép második hazatalálása Attila óta, tehát a honfoglalás. Aztán az ezredforduló, a koronázás ünnepe, a Szent Korona jelenléte. Számomra ezek jelentik a nagy feladatokat.

Pütkösd (viaszbatik)

Az egyhajú virág misztériuma (batik)

Köbli Affila festőművész

„Festészetem meghatározó motívumai a szatmári táj gazdag részletei.”

Nyíregyházán született 1956-ban. Gimnázium után a Bessenyei György Tanárképző Főiskola és az Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola rajz szakára került. 1977-ben kezdett tanítani Csengerújfaluban, itt ismerte meg a holtágokban, a ligetes rétekben gazdag szatmári tájat. Festészetének meghatározó motívuma. '86-ban került Máriapócsra, ahol véglegesen letelepedett. A figurális témák iránti vonzalma, és vidéki létforma a témaválasztásában is gazdagodást hozott. Tárlatot általában évente egyet rendez valamely jeles esemény kapcsán. Budapesten és a Tiszántúl több városában, falvában volt már kiállítása (Nyíregyháza, Mátészalka, Királyhelmec, Csenger stb.) Több képzőművészeti alkotótábor munkájában vett részt, alapító tagja a tiborszálasi és főszerzője a Máriapócsi Művészeti Alkotótábornak. Erdélyben, Székelyföldön járt tanulmányúton. Művei eljutottak több hazai és külföldi magángyűjteménybe.

– Mit kell tudni Köbli Attiláról?

– Gyerekkorom óta festőművész akartam lenni. Zenész, tengerész is szerettem volna lenni, de ezek a vágyak mindig rajzban jelentek meg. Hetedikes koromban érett ez meg bennem. Onnantól kezdtem tudatosan olvasni a festőművészekről, ismerkedni a művészettörténettel. Gimnáziumban végeztem és az idő alatt is jártam rajz szakkörbe.

– Kikre emlékszel, kik tanítottak?

– Általános iskolás koromban Pál Gyulának volt egy szakköre, oda jártam. Később megismerkedtem egy nyíregyházi festővel, Nyeste

Józseffel. A gimnáziumi évek alatt vele tartottam a kapcsolatot. Utána a főiskolán, ahol rajz–matematika szakon tanultam, ott Berecz András volt a rajztanárom. Az ő álláspontja volt az, hogy „át kell rágni magunkat a kásahegyen”, a festőművészetnek biztos rajzi alapokon kell nyugodnia.

– Megnősültem, családot alapítottam, levelezőre kerültem. Így Egerben fejeztem be a tanárképzőt, ahol Nagy Ernő volt a rajztanárom. Ő súlyt helyezett a formára, a kompozícióra. A szín az úgy mindig kimaradt. Talán ezért van, hogy a képeimben sokkal jobban építek a rajzra, a tónusra, a kompozícióra, mint a festőiségre. A szín problémakörben Huszár István segített. A festőiséget tőle tanultam.

– Manapság meg tud élni egy festő a tevékenységéből?

– Igen, de nem könnyű. Ismertséget, jó kapcsolatokat kell kialakítani. Ez működteti a dolgokat. Mindig található olyan ember, akinek képe van szüksége. A megrendelések végül is bejönnek. A „főállásúagnak” van hátránya, adott esetben a család létéért kell küzdeni. Abban a műfajban kell dolgozni, amit kérnek. Sokszor éreztem már ennek fogságát, hogy nem azt a témájú képet festhetem, amit éppen szeretnék. A megrendelők, a közönség elégedettsége viszont felelteti ezeket a nehézségeket. Aki mélyebben is tanulmányozta az elmúlt évszázadok nagy festőművészeinek az életét, az tudja, Ők is így éltek. Napjaimat a festészetnek szentelhetem, feladatom a különböző festői problémák megoldása. Ettől jobbat nem kívánhatok. Sok tájképet és egyre több portrét kell festenem. Azokra a nagyobb méretű figurális kompozíciókra, ame-

lyek bennem vannak, arra kevesebb idő jut. Részletgazdag festészetem időigényes, emiatt időhiányban szenvedek.

– Milyen terveid, vágyaid vannak?

– Van egy elmaradt, befejezetlen dolgom. '94-ben Máriapócs városává válásának alkalmából egy kiállítást szerveztünk. Akkor egy székelyföldi kis falu, Atyha hétköznapi életét, utcáit, házeit örökítettem meg. Azóta is oda vágyom, azok közé az emberek közé. Az még valahol a régi múltat idézi bennem. Őseimet, a szüleimet, a gyökereimet. Édesapám főiskolai oktatóként fejezte életét, de korábban földműves, vállalkozó volt. A földjét, darálóját elvették a nagy rendszerváltáskor, '45 után. Így a vidéki parasztgazdából, városi polgár lett. A falusi, paraszti világ tiszta és romlatlan gondolkodásával mind a mai napig nagy hatással van rám. Magyarországon erősen pusztulófélben van, Erdélyben még megtalálható. Szeretnék oda visszamenni és az ott készült képeimből egy törzsanyagot létrehozni.

– Máriapócsra már a második nemzetközi alkotótábor szerveztetted, mint a tábor művészeti vezetője. Miért érdekes egy alkotótábor, mi lelkesít téged ebben?

– Barangolásaim során találkoztam azokkal a környezetükben elismert festőkkel, grafikusokkal, akik ebben a három országba is átnyúló régióban, művészetükben hozzám hasonló problémákkal küzdenek. (Románia, Szlovákia, Ukrajna) Az erőknél az egyesítésére kiválóan alkalmas egy alkotótábor. A máriapócsiaknak a művészet felé nyitottsága, számomra kézenfekvővé tette, hogy a tábornak itt kell lennie. Ez gondolatokat ébreszt, új dolgokat is generálhat. Alvó tehetségeket ébreszthet, elhanyagolt kedvteléseket alakíthat át cselekvéssé. Munkanélküliséggel, depresszióval, céltalansággal terhelt időnkben ezek nem utolsó szempontok. Sokan nem látják még, hogy az igényesen művelt vizuális kultúra mára a gazdasági élet alapjává vált. A versenyképesség szinte egyetlen kitérés pontja.

Atyhai utca (olaj)

Berta anyja (olaj)

Kővári Affila

festőművész

„Nem akarok az üres formalizmus csapdájába esni.”

Az 1970-ben Budapesten született művész-tanár gimnazista korában nagy díszmadár tenyésztéssel rendelkezett. A madártollak színeit később a képein rétegződő színes festéknyomok váltották fel.

Budapesten a Dési-Huber rajziskolában, Debrecenben a Medgyessy-körben kezdte el a rajztanulást. Nyíregyházán végzett a Besse-nyei György Tanárképző főiskola rajz-földrajz szakán.

Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének és a Magyar Festők Társasá-

gának. 2003-ban és 2004-ben Derkovits-ösztöndíjat kapott.

Rajzot és festészetet tanít a Medgyessy Ferenc Gimnázium és Művészeti Szakközépiskolában. Önálló kiállításai: 1998: Debrecen, Kiss Galéria, Debrecen, Arany Bika Grand Hotel (Papp Károlyal), 1998: Bicske, Művelődési Ház, 1999: Debrecen, Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola, Debreceni Konzervatórium, 1999: Szigetszentmiklós, Patak-galéria, 2000: Debrecen, Mű-Terem Galéria, (Szarka Csillával), 2000: Debrecen, Yurtazuhany, 2000: Debrecen, Medgyessy Ferenc Gimnázium, 2000: Debrecen, Brassai-galéria (Szarka Csillával), 2003: Budapest, AEGON Galéria. Gyakran szerepel alkotásaival közös tárlatokon.

– Mennyire megmérettetés képzőművészeti tagozaton tanítani?

– Én szeretem ezt csinálni. Ezzel a korosztállyal jól megértjük egymást. Tulajdonképpen

Álomkommandó (olaj)

Goya párnája (olaj)

ugyanazt magyarázom, amit otthon festek, ezért nem nehéz a dolgom. Ettől hiteles, amit mondok.

– Főiskolás éveid alatt ismerkedtél meg Kokas Ignác Munkácsy- és Kossuth-díjas festőművész-szel. Miben és hogyan segít neked?

– Néha meglátogatom, jókat beszélgetünk művészetről, festőkről, az életről.

Fotókon megmutatom az új munkáimat, majd ő is megmutatja az övéit. Megbeszéljük, mire jutottunk az utóbbi időben. Ez számomra egy nagyon termékeny kapcsolat.

– Kokas mesterei Kmetty János és Bernáth Aurél voltak. A világhírű festők művészeti hagyatékából mit kamatoztatsz?

– Bernáth Aurél a század egyik legmeghatározóbb festőegyénisége, aki a cézanne-i vonalat követte. Ezekhez az alapelvekhez ragaszkodom én is. Ma sem lehet úgy festeni egy képet, hogy Cézanne valahol ne lenne benne. Főiskolai mesterem, Lukács Gábor volt az, aki megmutatta nekem ezt az utat. Bár azóta más irányt vettek a törekvéseim, az alapok maradtak.

– Milyen terveid vannak, min dolgozol most?

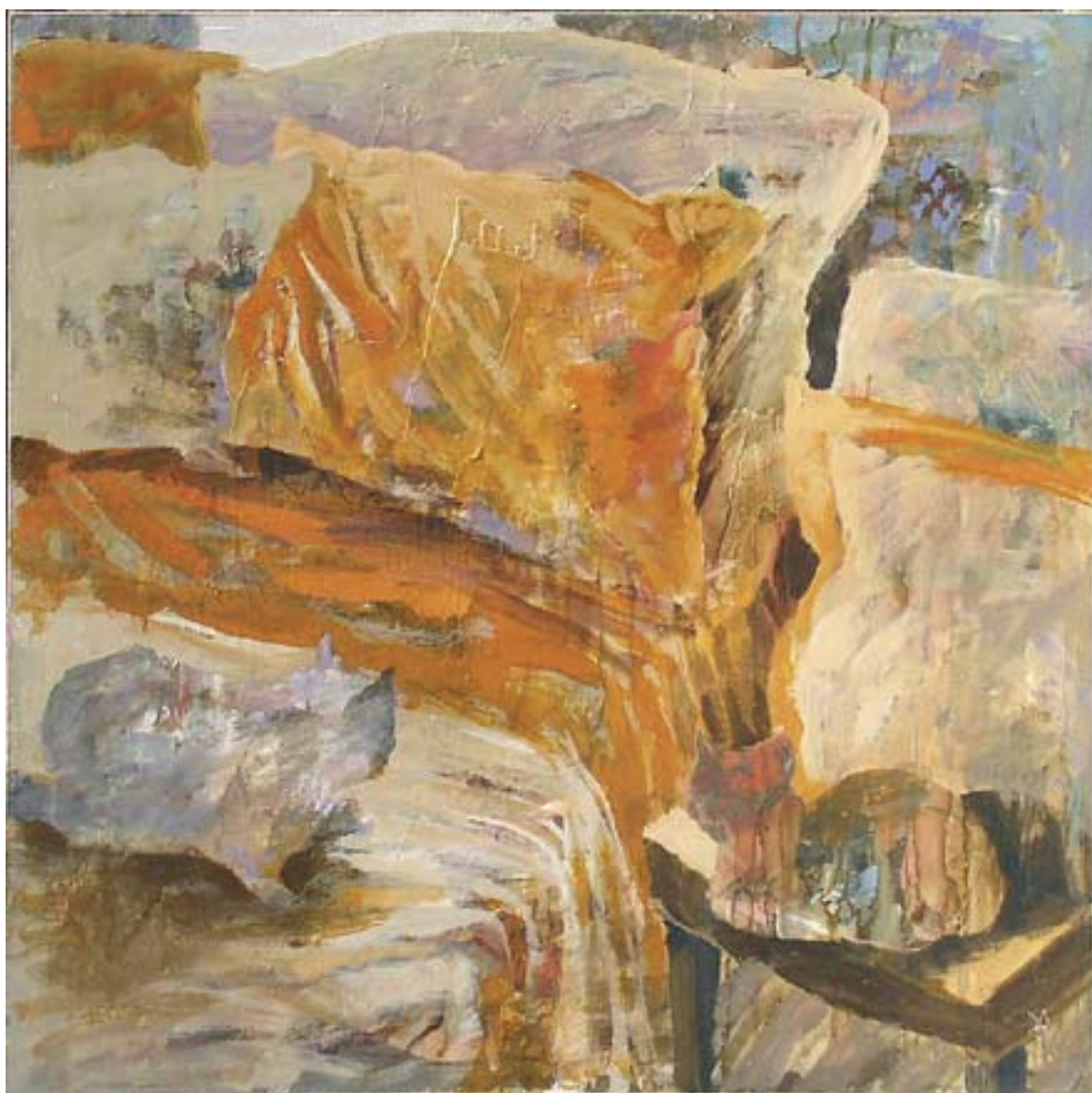
– Ma már nem olyan fontos nekem egy szép felület, egy artisztikus részlet. Félek is ezektől a „túl hatásos” dolgoktól. Ezért szoktam sokszor szándékosan elkövetni valamilyen „vizuális ostobaságot”, nehogy a hatásvadászat, vagy az üres formalizmus csapdájába essek.

– És a témáid? Úgy tudom, szinte csak csend-életeket, intim belső tereket festesz.

– Ez így van. A külső terek mélysége ijesztő. Ezt a rettegést néha meg is festem, de igazán otthon csak a szobában érzem magam.

– Mi a művészet lényege szerinted?

– William Morris preraffaellita festővel értek egyet: „Anyagszerűség és egyszerűség”.

Két pihenő macska (olaj)

Kövér József szobrászművész

„A művészi képességek genetikailag kódolva vannak.”

Jó másfél évtizede fogott egy sajátos kutatásba. Fogorvosi hivatása mellett hogyan tudja számára legkedvezőbben megvalósítani önmagát. Ekkor kezdte meg a maga művészi ambícióinak és értékeinek feltárását. A legelső szobrászi helyzet „találkozás” éppen az eredeti (és mostani is) szakmája gyakorlása közben érte, amikor egy fogformázást végzett. Ekkor kapott végzetes „beégetett” kódot, s jegyezte el immár egy életre szólóan magát a szobrászattal. Azóta megpróbálja belesűríteni saját énjét, egyéniségét, érzéseit alkotásaiba. Felismerte, hogy a művészetben a lehetséges valóságok közül melyikben munkálkodhat szíve szerint a legigazabban. Pályája során megfigyelhető a sokféle anyaggal való bánni tudás, a különböző szobrászi műfajok művelése. A kő, a márvány, a gipsz, az agyag a szobrászat hagyományos anyagai. Ezekből mintázza plasztikáit, portréit, alakjait, a kisméretű zsánerektől egészen a köztéri alkotásokig. Munkáinak általában előnye az egységes kompozíció megteremtése, figurái statikai biztonságot, egyensúlyt mutatnak. Alkotásai között megfigyelhetjük a hagyományos műformákat és felfedezhetjük a kísérletező szándék jelenlétét. Az érzés, amit kapott a szobrászattól, mindig továbbvitte. Művészeti munkájáért megkapta a Holló László-díjat. Számtalan kiállításon szerepelt, kilenc köztéri szobra van.

Brassai Sámuel (bronz)

– Fogorvos létedre kezdtél el szobrászattal foglalkozni. Hogyan, mikor kezdődött és mikor vált komollyá?

– Fogászati gyakorlatot vezettem az egyetemen harmadéveseknek, gipszből kellett fogat faragni, akkor „spejoltam” el néhány kis gipsztömböt, hogy azokból lehet valamit faragni. Komolyabban 1988 óta művelem a szobrászatot.

– Hova sorolod magad irányzatokban és stílusokban vizsgálódva?

– Sehova. Engem mindig egyfajta gondolatiság és egyfajta töltet vezérel valami felé. Ha megrendelése van, akkor a megrendelő igényei szerint készítem el a szobrot, portrét vagy figurát. Ha érmet, akkor annak a kötelmei alapján. Ha az ember magának dolgozik, akkor megvan arra a lehetőség, hogy modernebb szobrokat készítsen. Mivel sok szobrom kőből készül, ezért a kőnek a formája inspirációs jelleggel hat rám.

– Műtermedben a modern szobortól az archaikusig minden előfordul. Nem hagyod magad „beskatulyázni” egy stílus irányzatba?

– Ha formarendben próbálok gondolkodni, annak megvannak a lehetőségei, hogy hogyan tudom kitolni azt a modernséget, ami egy struktúrával bír, ami számomra elfogadható és benne van az a gondolat és érzelem, amit szeretnék belerakni. Érezni kell, hogy mi az a határ, ami után már nem tudok tenni. Sokszor vizsgálom magamat, hogy miért nem csinálom sok hasonlót, egyszerűen nem áll rá se a gondolkodásom, se a kezem. Olyan számomra az egész, mint amikor a költő újabb és újabb verseket ír. A stílusából, a dialektusából, a szórendjéből lehet érezni, hogy az tőle való. Nálam is így van, hogy a formarendekből, a felületek harmóniájából lehessen gondolni azt, hogy ezeket a szobrokat én csináltam.

– Mégis úgy gondolom, hogy egy művészt sokszor megpróbálnak beszuvasztani valahova.

– Ha visszamegyünk a művészet-történetben, az impresszionisták sem tudták magukról pontosan, hogy ők impresszionisták, adtak egy nevet maguknak. A kubisták is, és sokan mások csoportban alkottak. Most sok év elteltével, hogy ki hova sorolja magát, úgy gondolom, hogy ízlés kérdése. Nem lényeges. A művész

számára mindig az alkotás, a befogadó számára az értékelhetőség és a befogadhatóság bír jelentőséggel.

– Mennyire vallod művészeket magad?

– Annak valom magam, szobrokat csinálom, rajzok, nap mint nap azon töröm a fejem, hogy miként tudnék újabb szobrokat alkotni. Ez az élet, amiben én élek sajátos, kettős életet élek, de ez nem rendkívüli, sokan éltek így. Csehov orvos volt, Franz Kafka jogászként írt, Medgyessy Ferenc orvos volt, Vukán György fogorvos kollégám, s mellette zeneszerző. Inkább az az érdekes, hogy hogyan tudja az ember megcsinálni, hogy két idegen szakma egymás mellett működjön. Milyen anyagokkal dolgozol és melyik a kedvenced?

– Gipsz, agyag, a kő és a kőnek a különböző típusai. Márvány, magyar mészkövek, a süttői, a siklósi, haraszi szürke és a többi. Faragtam kanadai márványt, kubai gránitot. Az agyagból készült szobroknak a bronz a végterméke, a fával sohasem dolgoztam.

– Legnagyobb kőalkotásod mekkora volt?

– Nyíraczádon faragtam 1996-ban egy szobrot, mérete 180 cm, mely egy fohászzkodó szerzetest ábrázol. 16 mázsás kőből körülbelül 4 mázsát faragtam le.

– Egy csodálatos szoborparkot hoztál létre a Csapókertben. Ha fáradt vagy, rendbe tudsz itt jönni?

– Természetesen. Itt kb. 100 szobor található a műteremben és a szoborparkban. Mikor rosszkedvű vagy fáradt vagyok, leülök, ránézek a szobraimra, eszembe jut, hogy mennyit dolgoztam velük, s rendbe jövök.

– Milyen terveid vannak?

– Egy van, hogy a bennem lévő lehetőséget, amit a szellemem és az érzelmi világom ad, abból lehetőleg ne vigyek a halálba semmit.

Holló László – Putnok (bronz)

Holló László – Debrecen (bronz)

Kunkli Irén festőművész

„Megpróbálom azt csinálni, amit egész életemben szerettem volna”.

1938-ban született Debrecenben. Az egri főiskolán Jakuba János tanítványaként végzett. A 60-as években a Bíró Lajos festőművész vezette Madgyessy-körben festett. Jelenleg a Fővárosi Festő Stúdióban alkot. Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének.

1975-től szerepel csoportos és egyéni kiállításokon. Például Debrecenben, Fehérgyarmaton, Hajdúszoboszlón, Hatvanban, Kecskeméten, Hódmezővásárhelyen és Budapesten. Képei eljutottak Németországba, Franciaországba és Dél-Koreába is. 1989-től tagja a Középiskolások Tavasz Diáktárlata zsűrijének.

1999-ben a debreceni Őszi Tárlaton, majd 2001-ben a Tavasz Tárlaton nívódíjat kapott.

Több alkotótábor tagja, például Erdélyben a Gyergyószárhegyi Alkotótáborban járt, melyet Gaál András festőművész vezet, és szívesen dolgozott a Máriapócsi Alkotótáborban is. Évente folyamatosan ott van a Biharkeresztesi Alkotótáborban, melynek alapító tagja. Szintén alapító tagja a Pasztellfestők Egyesületének, mely kiállításaival egyre több sikert ér el. Szerepel az Újra „szóla” Paraván c. könyvben.

– Irénke! Rajztanárként dolgoztad végig „aktív” életed. Most mivel foglalkozol?

neki adtam át a stafétabotot.

– Tanárként milyen sikereid voltak?
– Sok díjat nyertek a diákjaim. Debrecenben is és főleg Zánkán. Jutalomtáborozásokat nyertünk. Egy rajztanárnak emelte a rangját a tantestületben, de a gyerekek és szülők előtt is. Ezért nagyon sokat dolgoztunk.

– Időben ugorjunk most vissza! Mikor és hogyan kezdted a rajzolást?

– Pici koromban már rajoltam. A főiskola után – amit 1959-ben fejeztem be – sem hagytam abba a festést. Amennyire a tanítás megengedte, igyekeztem szakkörökbe járn. Nekem sok volt

a bepótolni valóm. Összevont általános iskolába jártam, a középiskolát pedig had ne minősítsem. Ahol például nem állt fel korrigálni a tanárnő. Mikor Törökszentmiklóson tanítottam, akkor Szolnokra jártam Chiovini Ferenc szakkörébe. Hajdú-Biharba kerülve pedig a Medgyessy-kör tagja voltam hosszú évekig. Félégyházi László és Bíró Lajos tanított.

– Régebben szívesen festettél virágcsendéletet, ablakba helyezve, ellenfényben. Miért?

– Mi érint meg egy asszonyt, akinek családja van, tanít és kevés az ideje? A környezete! Ott voltak a virágok a kertemben. Ezek csapókerteri virágok. S miért ellenfényben? Miután az ablakba tettem a virágot rájöttem, hogy a kompozíció és a fényhatások miatt ott van a legjobb helye.

– Művészeted az utóbbi két-három évben teljes egészében megváltozott. Minek az eredményeként?

– Úgy éreztem, kifestettem magamból a virágokat. Egyfajta tehetetlenség vett erőt rajtam. Találkoztam a pécsi barátommal, aki ajánlott egy jó lehetőséget, a fővárosi festőstúdiót. Új dolgokkal, másfajta szemlélettel lehet ott találkozni. Jó pár éve járok oda, Bakonyi Mihály szervezi és vezeti. Ha megyek a stúdióba dolgozni, barátommal kiállításokra is elmegyünk.

– Mi a művészi hitvallásod?

– A festői önkifejezés lehetőségei folyamatosan foglalkoztatnak. Egész életemben végig festettem. Ennek a belső kényszernek és a külső inspirációk összetett hatásainak az eredménye minden alkotásom. A kép a természetet, ritkábban a tárgyi környezet elemeiből alakul ki, erős összpontosítással, ösztönösen működő festői normák, emlékek, gondolatok sora segítségével.

– Terveid?

– Örülni az unokáimnak, családomnak és dolgozni folyamatosan.

Virágaim (olaj)

Hasadék (vegyes technika)

L. Ritók Nóra

grafikusművész

„Az ember és a természet összekapcsolódását szeretem ábrázolni.”

1960-ban született Berettyószentmártonban. Az általános és középiskolát Berettyóújfaluban végezte, majd a nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskolán szerzett földrajz–rajz szakos tanári diplomát. Aztán elvégezte a Magyar Iparművészeti Egyetem vizuális kommunikáció szakát. Berettyóújfaluban tanít. Az Igazgyöngy Alapfokú Művészeti Iskola igazgatója. Az iskola Berettyóújfalú és a környező 12 település tanulóinak művészeti képzését látja el. Jelenleg 450 tanulója van.

1993-tól tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének. 1987 óta szerepelnek munkái a különböző megyei és országos tárlatokon. Könyvillusztrációkat is készít. Megteremtette saját világát és stílusát, továbbépíthető keretekkel, táguló határokkal, belső titkossal és adekvát feleletekkel. 1991-ben a megyei Őszi Tárlaton nívódíjat kapott. 1995-ben országos újságrajzpályázaton (Szeged), 1996-ban országos illusztrációs pályázaton (Budapest), 1997-ben a Közlekedés című országos pályázaton (Zánka) és a Híd című pályázaton (Nagykanizsa) nyert díjat. Művészeti pályáján több mint 60 egyéni kiállítása volt szerte az országban, részt vesz az országos és külföldi (USA, Lengyelország, Japán) csoportos kiállításokon.

Életfák (vegyes technika)

– Aki a hajdú-bihari képzőművészetet figyeli, az tudja rólad, hogy sikeres alkotóművész vagy saját világgal és stílussal. Kiket tartasz mestereidnek?

– Gyerekkorom óta szerencsés helyzetben vagyok, mert jó pedagógusok kezébe kerültem. Kicsit későn érő típus voltam. A főiskola alatt vált számomra fontossá ez a terület. Ott leginkább Horváth János tanár úr segített. Aztán dolgoztam egy grafikai műhelyben, ahol Mezey István grafikusművész irányított. Sokat köszönhetek neki. Ő nyitotta rá a szememet a grafikára.

– Ismertebb régebbi alkotóművészek közül tekintesz-e valakit példaképednek, követendőnek?

– A szecessziót nagyon szeretem. Aztán persze a nagy klasszikusok – Kondor, Szalai – csodálattal és bámulattal töltönek el. Azt hiszem, hogy az ő nyomdokaikban dolgozni, vagy az ő szellemiségüket megérteni nagyon nagy feladat.

– Mikor találtál rá a mostani műfajodra?

– A főiskolai évek alatt a grafikától kezdve a festészetten át a textiltől sokféle technikával megismerkedtünk. Azt gondolom, hogy onnantól válik művésszé az ember, amikor saját forma- és színvilágot, felületmunkálást vagy saját felfogást talál ki érzései, gondolatai kifejezéséhez. Én a 90-es évektől találtam rá erre.

– Az már kezdettől fogva „ritókos” megnyilvánulás volt?

– Nem. Látom a tanítványaimon, hogy a mesterek hatása alól nem tudja az ember kivonni magát. Mezeynek nagy volt a hatása, és kellett egy bizonyos idő, amíg ezt le tudtam vetközni. Utána már „ritókos” voltam, föl lehetett ismerni a sajátos formavilágomat.

– A Kortárs Katalógusban nyilatkozta: „Rajzaimmal azt a harmóniát jelenítem meg az ember és a természet között, melynek hiányát nap, mint nap érzékelem.” Hogy is van ez?

– Vidéki gyerekként beleszülettem egyfajta természetközelségbe.

Meggyőződésem, hogy az, amit a gyerekkorából hoz az ember magával, meghatározza az egész életét. Pláne a művészeknél! Én mindig szívesen vagyok olyan emberek közt, akik ma is a természettel együtt vannak. Nagyon szeretem ezért a meséket is. Mert ez is egyfajta ember és természet közötti kapcsolat. A nőnek megadott, hogy megtapasztalja szüléskor, hogy a természet része, és úgy gondolom, hogy a halál esetében is így van ez. Amikor egy kisbaba születik, annál csodálatosabb érzés nincs. Ezt a fajta természetközelséget hiányolom a mindennapi életben. Mi részei vagyunk a természetnek és nem uralkodunk rajta. A környezetünkkel ezért jóval alázatosabban kellene bánni.

– Ha kapnál egy 20×2 méteres falat, mit rajzolnál rá?

– Mesét. Sőt lehet, ha jobban meggondolom, hogy a tanítványaimmal egy nagyon örömkeltő, vidám falfestményt készítenék.

– Melyik kiállításod a legkedvesebb számodra?

– Mindegyikre szívesen emlékszem, de a legutóbbi mindig a legfontosabb számomra.

– Milyen terveid vannak?

– Az iskola vezetése sok időt, energiát igényel. Egész évben folyamatosan rajzok, legtöbb időm rá mégis az iskolai szünetekben van. Szeretnék az arányokon változtatni a grafika javára, de az iskolának mindig újabb és újabb lehetőségei adódnak, egyre jobban elmélyülök a vizuális nevelés, a tankönyvírás, pedagógus-továbbképzés, az alternatív módszerek alkalmazása vagy a cigány gyerekekkel való foglalkozás területén. Remélem, azért évente egy-két kiállítást, könyvillusztrációt a későbbiekben is fel tudok vállalni.

Alkony (vegyes technika)

Láng Eszter

festőművész

„Az absztrakt vonalat képviselem, sok lírai elemmel.”

Korondon született. Debrecenben szerzett egyetemi diplomát. Képzőművészeti tevékenysége 1992-től bontakozik ki. Számos európai országban járt tanulmányúton, hazai és külföldi művésztalálkozók látogatója. 1997-től rendszeresen kiállító művész. Festészete a lírai absztrakt irányzatához áll közel. Tagja a Pasztellfestők Egyesületének, az Esthediro csoportnak, a Nemzetközi Mail-Art-Művészek Egyesületének (IUOMA). Versei jelentek meg az Élet és Irodalomban, a Mózgó Világban. Fontosabb egyéni kiállítások: 2003: Újpest Galéria, Budapest; Galérie Imag'in, Lyon, 2004: DOTE-galéria, Debrecen; Teleki Magyar Ház, Nagybánya. Fontosabb csoportos kiállítások: 1998: III. Nemzetközi Post-Mail-Art Biennálé, Párizs, 2001–2004: „World Encyclopedia Project” kiállításai: Vermont (USA), Debrecen, Przemysl (Lengyelország), Budapest 2003–2004: Nemzetközi miniatúra kiállítás, Kaposvár, Kovászna, 2003: EAST-WEST-Mail-Art kiállítás, Szatmár, XXXII. Országos Nyári Tárlat, Szeged, V. Közép-Kelet Európai Képeslap – Nemzetközi Mail-Art Kiállítás, Kaposvár és Nagyvárad, 2004: X. Országos Táblakép-festészeti Biennálé, Szeged, Nemzetközi Modern Képzőművészeti Kiállítás, Szatmár, II. Nemzetközi Pasztellbiennálé, Nowy Sacz (Lengyelország).

– Bölcsészkaron végeztél, mikor érintett meg először a képzőművészet?

– A képzőművészet gyermekkoromtól érdekelt. Az érdeklődésem a képzőművészet iránt tehát a kezdetektől megvolt. Bölcsészhallgatóként írtam dolgozatot Picasso festészetéről, és képeket, főleg grafikákat vásároltam a Képcsarnokban. A nyolcvanas években megismerkedtem Hondromatidisz Rigasszal, ő vitt be a Művészek és Műpártolók Debreceni Egyesületébe, ott aztán újabb művészbátókat szereztem: Fátyol Zoltán, Holb Margit, Burai István, Seres Géza.

– Mikor jutottál el oda, hogy nagyon sok művész munkáját ismerve te magad is leülj és alkotni kezdj?

– 1985-ben látogattam ki először tolmácként a hortobágyi alkotótáborba és a hajdúböszörményi művésztalálkozóra, és ismerkedtem meg nagyon sok művésszel, köztük a számomra mindmáig legfontosabbal, a szabadkai Torok Sándorral, akiről akkor még csak nem is sejtettem, hogy pár évvel később hűséges társam és tanítómesterem lesz. Torok Sándorral 1992-ben kerültem nagyon hirtelen és váratlanul, de nagyon tartósan őszinte és bensőséges kapcsolatba. Sándor nagyszerű egyéniségével és művészetével egy életre megfogott. Szinte rögtön elkezdtem dolgozni mellette, és évekig tanultam a mesterséget úgy, hogy a külvilágban senki nem tudott róla. Először rajzolni kezdtem, tárgyakat, tájat, figurát, de kezdetül fogva a festés érdekelt, hamar elkezdtem pasztellezni, mindez adott volt a Sándor műtermében és a művésztalálkozásokon. De sokkal jobban érdekelt maga a struktúra, a szín, a kompozíció

mint a látott dolog. A színeket intuitív módon alakítom. Sándor biztatott, művésztalálkozókra magával vitt, láttam, ki mit csinál, és lassan én is tudni kezdtem, hogy merre akarok menni. 1999-ben mondta Sándor először egy munkámra: „Na, ezt most már megmutathatod bárkinek.”

– Milyen technikát részesítesz előnyben?

– Elsősorban azokat a technikákat alkalmazom, amelyekkel gyorsan lehet haladni és bármikor fel lehet állni, abba lehet hagyni a munkát, anélkül, hogy az eszközöket gondosan rendbe tenném. Ez azért fontos, mert sok más feladatom van, nem tehetem mindig azt, amiben épp akkor a kedvem lelném. A mail-artban a kollázst és a vegyes technikát részesítem előnyben, a festészetben a szárazpasztellt.

– Mutasd be a művészetedet, mindenféle szempontból!

– Ma már az absztrakt vonalat képviselem, sok lírai elemmel. Erőteljes színekkel, nagy szerkezetekkel alakítom a kompozíciót. A festészetben főleg ez a három dolog foglalkoztat: a szín, a struktúra, a kompozíció.

– Milyen érzés volt, amikor először volt kiállításod?

– Az első önálló kiállításom 2003 januárjában volt Budapesten, az Újpest Galériában. A kiállítóterem zsúfolásig megtelt. Ott voltak a barátaim, a családom és ott ült a férjem, a mesterem. Arra gondoltam, lám milyen az élet: mekkora utat kellett megtennem ahhoz, hogy elérkezzem ebbe a galériába!

– Min dolgozol mostanában? Milyen terveid vannak?

– Most épp egy nemzetközi mail-art kiállítási projektet indítottam útnak az európai egység témájára. És készülök a kaposvári miniatúra-kiállításra, amelyre immár másodszor kaptam meghívást. Jövőre az Esthediro csoporttal (amelyet Sáli Rózával és Szotyori Edittel hárman hoztunk létre) kiállításunk lesz Kolozsváron és Marosvásárhelyen.

Egy vidám nap Párizsban (pasztell)

Ünnep II. (pasztell)

László Ákos grafikusművész

„Két hazában is otthon érzem magam”

1940. március 6-án született Budapesten. A sors különös véletlenje folytán 4 hónapos korában Nagyváradra került a nagyszülőkhöz. Ott végezte az alap- és a középiskolát. Nagy és életre kiterjedő, befolyásoló hatással volt rá a „holnaposok” városa, Nagyvárad, a „Pece-parti Párizs”. A Kolozsvári Képzőművészeti Főiskolát 1963-ban végezte el. Ottani felejtethetetlen művésztanárai Kádár Tibor és Feszt László voltak. Közös kiállításokon már főiskolás korában is szerepelt, kiállítóművészként 1963-tól tartják számon. 1982-ben települt át családjával Magyarországra, Ady városából Csokonai városába, Debrecenbe. Még ugyanebben az évben tagja lett a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének (akkor: Művészeti Alap), és fölvtették a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségébe is. Amióta nálunk él, számos kiállítása volt Debrecenben és a megyében. 1992-ben egy kiállítás erejéig visszatér Nagyváradra; debreceni sikeres művészként éri el, alkotásaival a visszaút sikerét.

Témában először templom- és tanyaképek, ezek művészetének legreálisabb, a közönség szélesebb rétegeiben is dekódolható témacsoport. Majd valóságtól az absztrakcióig, és időnként vissza. Művészetének gyakran táptalaja az irodalom, melyet igen jól ismer.

Díjai közül a Holló László-díjat, melyet 1997-ben születésnapján kapott meg, és a Csokonai-díjat tartja a legértékesebbnek.

Képzőművészete tipikusan magyar és csön-desen tragikus sorsművészet. Igyekszik betartani az elhunyt művész, Roman Motti intelmét: „Ne teljen el nap, hogy vonalat ne húzzál.”

– Ákos, művészeti munkáért kaptad meg a Csokonai-díjat, hogyan érzed magad?

– Ambivalens érzésekkel vettem át ezt a díjat, mert nagyon meglepett. Azért lepett meg, mert ezelőtt hat évvel csináltam egy sajátos látomás-terű naptárt, ami akkor szakmailag egy újdonság volt. Négyszínű egyedi naptár volt. Akkor mondták, hogy előbb-utóbb honorálni fogja a város, és teltek az évek. 2002-ben egy arra érdemes művész kapta meg a város nagydíját, január 22-én, aminek nagyon örültem. Szeptember 27-én, amikor Orbán Viktor beszélt a főtéren, Vencsellei Pista és Cs. Uhrin Tibor mondták, hogy te kapod a Csokonai-díjat. Gratuláltak, nem akartam hinni.

– Hogyan történt az átadás? Láttam, hogy öltönyben voltál.

– Ki kell, hogy javítsalak, egy elegáns barna

zakóban voltam. Tudod, hogy van, három hét tudatával élni, ennek a díjnak a birtokában, valahogy úgy van, mire oda jut az ember, az egy szép, nemes gesztus, de én tulajdonképpen már átéltem ezt a dolgot. Én egy szkeptikus, kicsit keserű-cinikus ember vagyok, az élet megtanított, az itteni 22 év.

– Mennyire kötelez téged ez a díj?

– Annyiban kötelez, hogy az a képi világ, amire én kaptam, folytatódjon. Kötelez szerénységre, s amíg Isten kegyelméből dolgozni tudok tovább, végezzem a munkám. Egyfajta tiszteletre és alázatra is kötelez.

– Számos kiállításod volt Debrecenben, melyekre emlékszel szívesen?

– Tulajdonképpen mindegyikre, de ha rangsorolnom kell, akkor különös módon egy nagyon kis kamaratárlatot említenék. A Kis-galériában, az 1995-ben megrendezett. Itt azokat az irodalmi affinitásaimat, amik már gyermekkorom óta erősen bennem vannak, megpróbáltam egy sajátos képzőművészeti nyelven megfogalmazni. Vers- és prózai idézetek mellé készítettem kiegészítést. Egy olyan képi világot próbáltam melléjük alkotni, ami valami pluszt ad, de ugyanakkor több síkon, horizontálisan és vertikálisan is, nagyon konkrétan jelzi előre, utal a személyiségemre, az írónak és a költőnek a világára is.

– Tudom, hogy szívesen dolgozol egy általam kifejlesztett technikával, amit japán vaknyomá-sos eljárásnak neveznek.

– Igen, munkáimnak a zöme, 60-70 százaléka így készül. De igen szívesen alkalmazom a klasz-szikus grafika eszközeit, a rajzot, időnként ötvözve akvarellaláfestéssel.

– Mit jelent számodra a barátság?

– A legtöbbit, ahogy Márai írja, az a legfontosabb. Tehát a barátban csalódní a legnagyobb tragédia, a legnagyobb törés, és volt egy pár az utóbbi években az életemben.

– Min dolgozol most és áruul el a terveidet!

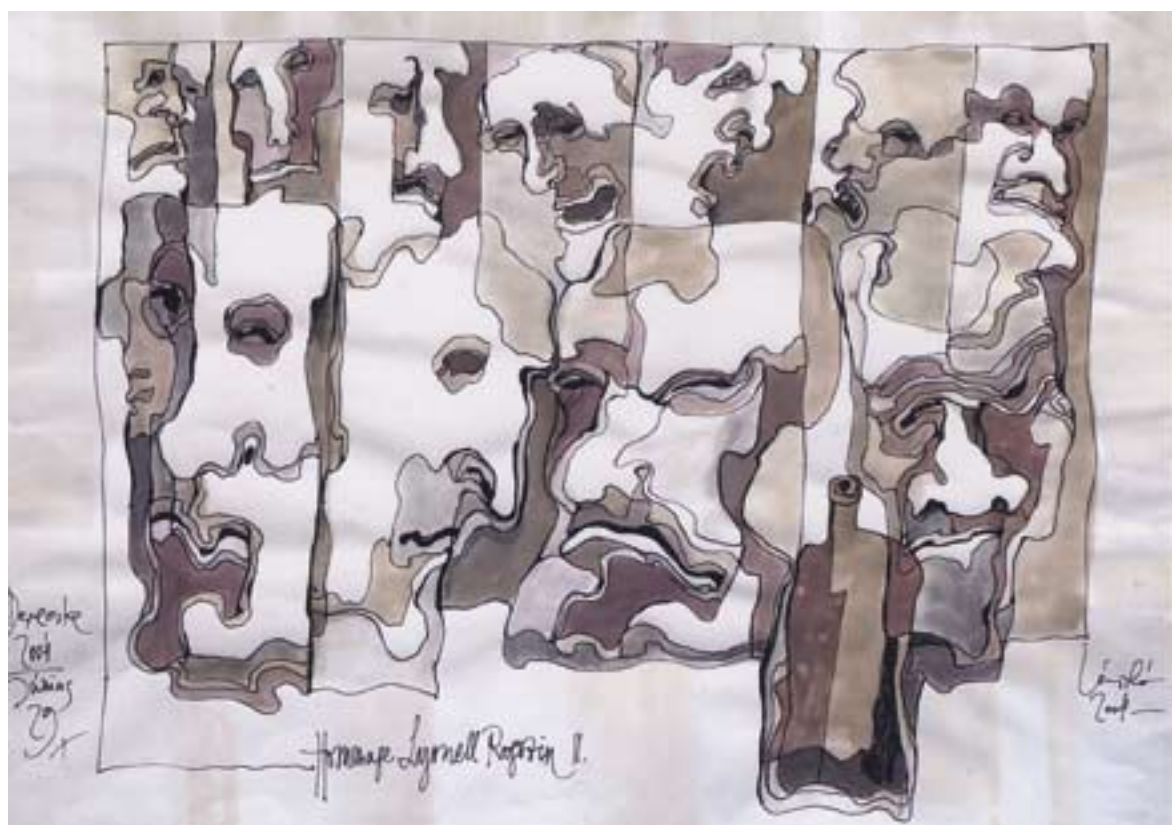
– Tavaly 2003-ban a Derecskei Alkotótáborban egy megrázó személyes élmény hatására készítettem el az első „Homage a Lionell Rogozin” lapot, az „Istázokos utcája” című világhírű film rendezőjének emlékére. Főleg a téma képi-grafikai újrafogalmazása izgatott. Hét lapot tervezek, ebből eddig három készült el. Paradox módon ezek a grafikák ugyanakkor tiszteletlem-léklapok is Hamvas Béla „A bor filozófiája” című esszéje előtt is.

Szerelmem Debrecen (vegyes technika)

Metamorfosis
(vegyes technika)

Hommage Lyonell Rogozin (vegyes technika)

László János

grafikusművész

„Csak alázattal, nagy odafigyeléssel közeledhetünk a művészethez.”

Debrecenben 1968-ban született, Hajdúszoboszlón nevelkedett. Kisgyerekként nem érezte magát kiemelkedően tehetségesnek, egyszerűen csak szeretett rajzolni. Később eltökélten kezdett foglalkozni a képzőművészeti technikákkal. Rácz György festőművész volt aki végképp beléoltotta azt a szemléletet, ami a mai napig elkíséri. Középiskolás éve alatt Valkovits Zoltán látta el tanácsokkal. Ez a két művészegyéniség határozta meg ezeket az éveket. Ebben az időben már rendszeresen kiállította munkáit csoportos tárlatokon.

A Debreceni Tanítóképző Főiskolán 1989-ben végzett, ahol Nuridsány Éva és Tamus István voltak a mesterei. Az Eszterházy Károly Tanárképző Főiskolán 1993-ban diplomázott. A főiskolás évek alatt megpróbált egy tiszta, jól artikulált grafikai nyelvet kialakítani. A tisztaság, rendezettség, definiálhatóság kérdései azóta is foglalkoztatják. Grafikáit gyakran pontos természeti megfigyelésre építi. Sokszor egy elem változtatás, átírás nélkül kerül alapokra. A rendszerezés módjai közé tartozik a gyűjtés, a gyűjteménykészítés is. Ez az egyik oka, hogy jó ideje objektumokat, assemblage-okat is készít. Egybegyűjti a világ darabkáit. Dobozaiba tárgyakat, esetenként talált tárgyakat is beépít, mégis ezek többsége mesterségesen létrehozott forma.

Fontosabb egyéni és csoportos iállításai: Salgótarjáni Tavasz Tárlat (1986); Palanga, Litvánia (1989); Szoboszlói Műhely alakuló kiállítása, Hajdúszoboszló (1994); Őszi Tárlat, Debrecen (1996–1997); Hajdúszoboszló, Szoboszlói Kisgaléria (1997); Téglás (1997–1998); Nádor Galéria, Budapest (1999); Miskolc (1999); Hajdú-Bihar Megyei Grafikai Művésztelep, Derecske

(1999–2003); Kortárs képzőművészek kiállítása, Debrecen (2000); Nádor Galéria, Budapest (2000); Vigadó Galéria, Budapest (2001); Műcsarnok, Budapest (2001); Toyama, Japán (2001); Ostróvn Wielkopolski, Lengyelország (2001-2003); Moldvai Győző Galéria, Hatvan (2002), Senyang, Kína (2004), Mű-Terem Galéria (2004). Díjak: „Miniatűr” kiállítás nívódíja (1998); „Sorozatok” c. kiállítás nívódíja (1999); Hajdú-Bihar Megyei Grafikai Művésztelep Móré Mihály díja (2003).

Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos egyesületének 1998 óta, és a Grafikusművészek Ajtói Dürer Egyesületének 2000 óta, a Magyar Grafikusművészek Szövetségének 2004 óta.

– Tehetség? Szakmai ismeretek? Mi a fontos? A rajz területén lehet-e bárkiből művészt nevelni?

– Megfigyeltem, hogy nagyon sok gyerekben megvan az a rajzi készség, amire alapozni lehet. De csak kevésben van meg az a fajta érzékenység, lelki finomság, hogy a rajzot – még ha gyerekrajzot is –, nagyon szépen és átvél tudja megalkotni. E nélkül nehezen fejlődhet majdan művésszé.

– Gimnazistákat tanítani milyen élmény?

– Itt már olyan céltudatos elhatározások munkáinak, amelyekre nagyon jól lehet építeni. Ézelmi motiváció szükséges, és ha az megvan, akkor a siker sem marad el. Ha a középiskolás énemre visszagondolok, ha nem lettek volna megfelelő emberek körülöttem, most nem biztos, hogy itt ülnék. Nagyon érzékeny időszak ez, még érzékenyebb, mint a kiskisoklásé.

– Mennyire valód azt, hogy aki embert tud ábrázolni, az mindent tud?

– Ez igaz lehet, bár nem törvényszerű. Voltak olyan nagy festők, akik nem tudtak túl jól arcot rajzolni, de attól még jó festők voltak. Az alapstudiumokat nem lehet kikerülni, de hogy ki mi felé fordul aztán, az egyéni habitus kérdése is.

– A műveid miről szólnak? Van-e nálad emberábrázolás?

– Régebben volt, de azt, amit láttam a világban, úgy próbáltam visszaadni, hogy az emberi tevékenység lenyomatait láttassam, így mutatva be magát az embert. Minden munkámban a tisztaságra törekedtem, hogy rendet tudjak teremteni. Talán éppen ezért nagyon átgondoltan, tervszerűen dolgozom. Az ember öntudatra ébredése óta próbálja a világot megérteni. Elméletek, vallások születtek meg, mind más és más úton közelítve a lényeghez. A környező világ megismerése végtelen folyamat, örökké tartó vállalkozás. A valóságot csak mozaikszerűen ismerhetjük meg, ezeket a részeket is csak felszínesen. A sok darabkából megsejthetünk valamit az EGÉSZ-ből.

– 2003-ban te nyerted meg a Grafikai Művésztelep nívódíját. Mit jelent ez a számodra?

– Nagy megtiszteltetésnek veszem, hiszen olyan szakmai közösségtől kaptam, amely fontos számomra. A grafikusok társasága nemcsak a művészetet jelenti nekem, hanem baráti köteleket is.

Térkép V. A. hagyatékából (olaj)

Talán megtudom (linó metszet)

László Lilla festőművész

„Debreceni gyökereiből táplálkozó érett alkotó.”

Apai ágon unokahúga Rudnay Gyulának, akit Európa minden nagyvárosában ismertek. Aki 1922-től három évtizeden át a budapesti Képzőművészeti Főiskola tanára volt. László Lilla Debrecenben született, a Nagyerdő közelében nevelkedett. A gyökerek ide kötik, erős mély szálakkal, művészként is ebből táplálkozik ma is. Sok szenvedés és nélkülözés után találta meg a sajátos festői hangvételt. A maga útját járja, nem hódolt be semmiféle idegen stílusirányzatnak. Százon felül van az önálló hazai és külföldi kiállításainak száma.

Gödöllőn élt és alkotott, de beköltözött a fővárosba, ahol minden lényeges képzőművészeti megmozdulás könnyebben érhető el. Debrecenben a Medgyessy Teremben volt kiállítása. Szerepel a Cívis Paraván című könyvben.

– Hogyan, és miért szerveződött a debreceni kiállítás?

– A polgármester úrnak írtam, hogy debreceni születésű vagyok, itt is szeretnék egy kiállítást tartani szülővárosom felé, hogy tiszteletemet fejezzem ki. Leírtam, hogy Pallagon laktunk, az édesapám ott tanított az akadémián, édesanyám pedig a Dóczy-gimnáziumban.

– Hogyan emlékszel az akkori lakóhelyedre?

– Nagyon sok major, tanya volt azon a környéken. Mindig elmentünk az iskola után a majori gyerekekkel játszani. Gyönyörködtünk a bárányokban, a kiskecskében, a vágató lovak mozgásában. Ezek a gyerekkori falusi motívumok

erősen belém ivódtak. Nem gondoltam abban az időben, hogy festőművész leszek.

– Rudnay Gyula unokahúga vagy. Mit jelent a festészetedben?

– Sok hasonló vonás van az életünkben. Ő is elsősorban tájképfestő volt, aztán portré- és figurális festő. Nagyon sok képet festett feleségéről Bözsiről, és lányairól. Szeretett lovakat, tanyákat, szekereteket festeni. A sötét borongós színekből mindig elő tudta ragyogtatni a világosokat. Szeretnék egyszer én is úgy festeni. Önvallomásában azt mondta, hogy – „ecsettel muzsikálok”. Nem törődött akkor azzal, hogy milyen stílusirányzatok mennek. Így vált nagy művésszé. Félrevonult, és így maradt mentes minden más stílusirányzat befolyásától. Valahol én is ebben a cipőben járok.

– Bemutatkozó meghívód kedves hangú: – „Életemben meghatározó volt a debreceni gyermekkor, a Nagyerdő, a gyökerek ide vezetnek vissza. Erős, mély szálakkal ebből táplálkozom ma is.” Magyarország milyen részei kedvesek még?

– Gödöllő dombos, dinamikus tájai. Olyan helyekre szeretek járni festeni, ahol nyugalom van. Az ember nem csak azt festi, amit lát, hanem a belső érzéseit is. Ösztönösen megjelenik munkáján az öröm, a bánat. Kedvenc területem még a Dunántúl, a Tapolcai-medence.

– Belső érzések, örömök, bánatok mennyire irányítják munkád során ecseted?

– Mindig. Ilyen típus vagyok. Általában nem szeretek picit képeket festeni. Az én egyéniségemhez ez hozzátartozik. Sokszor gyalog megyek kilométereket hátizsákkal. Amikor megtalálom a megfelelő helyet, felállítom az állványomat, és azonnal kezdek dolgozni.

– A művészzé válás során kik segítettek a legtöbbit?

– A főiskolán Jakuba János, grafikánál Czinke Ferenc. Mi tanítványok nagyon szerettük őket. Mindkettőt mesztereimnek tartom. Nem csak technika-
ilag, emberileg is

– 1963-ban Tenkely Miklós írja

rólod: – „Ritkán lát az ember induló művész munkájában annyi határozottságot, mint László Lilla akvarelljeiben.” Milyen technikákkal dolgozol?

– Akvarellrel és temperával is. Legszívesebben pasztellel. Az állatokat, amikor mozognak, pasztellel lehet a leggyorsabban feldobni. Most pasztellel és olajjal dolgozom.

– Meg lehet tanulni a természet festését műteremben?

– Nem, nem. Bent főleg csendéletet festek. A tájba viszont mindig kimegyek, otthon esetleg csak javítok rajta. Vagy félreteszem, mint Rudnay Gyula, és csak egy fél év múlva veszem elő

– Az előbb belekezdted a pasztelltechnikába. Elárulsz róla többet is?

– Először egy színt használok. Azzal felvázolom az egész teret, utakat, fákat. Utána nagy foltokban felrakom a fő jellemző színeket. Az utat, az előteret, és az égboltot. Majd megnézem, hogy annak a tájnak milyen a színhangulata. Végül jönnek az apró részletek, de mindig az előtérrel kezdem. Fényeket és az árnyékokat figyelem. Mindenre ügyelve, hogy ne maradjon síkban.

– Pogány Ödön Gábor a Népszavában dicsért: – „Sajátos festői előadásmóddal, egyéni színvilággal és fantáziával örökíti meg a hazai tájakat.” Milyen az egyéni színvilágod?

– Szeretem a zöldeket, a kékeket, a barnákat. Nálam a kék a tisztaságot jelenti, a zöld azt a bizonyos megnyugvást. Finom sárgákat, arany okkereket. A színeket keverem, de a tiszta feketét nem szeretem. A finom lilákat se felejtsen ki a sorból. Ebben a színvilágban alkotok.

– Mit üzensz azoknak a fiataloknak, akiket megérintett a képzőművészet? Mennyire legyeknek türelmesek?

– Nagyon türelmesnek kell lenni. Nem lehet kapkodni. Az, aki nem tud emberi alakot festeni, aki nem tud állatokat rajzolni, az aki nem jártas a tájban, vagy egy csendélet fölrakásban, kompozíciós készségben, abból sosem lesz komoly festő.

Lovak a majorban (olaj)

Tavaszi Tihanyban (olaj)

Velencében (olaj)

Lázin Csaba festőművész

„Minden alkotótábor kellemes időtöltés.”

1957. október 13-án született Nagykárolyban. 1983-ban elvégezte Kolozsváron az Ion Andreescu Képzőművészeti Akadémiát. Tagja a romániai Képzőművészek Országos Szövetségének. Jelenleg a nagykárolyi I-VIII. osztályos iskola rajztanára. Nagykárolyban festőkből, grafikusokból, fotóművészekből és írással foglalkozókból álló baráti társaság megalapította a Provinciart művészeti csoportot, melynek Lázin Csaba a „Keresztapja”. Alapító tagja a máriapócsi „Határok nélkül” Nemzetközi Művészeti Alkotótábornak. Tavaszi és őszi tárlatok: 1988–1995 Oradea.

Egyéni kiállításai: 1992: Debrecen; 1992–1993 Oradea; 1993: Oradea; 1994: Bukarest; 1994: Oradea; 1995: Oradea; 1998: Satu Mare; 1998: Expo grup a filialei.

Nemzetközi kiállításai: 1991: Bukarest, Oradea, Expo Lumina, Apa, Culoare.

– Megkérlek, mutatkozz be!

– Lázin Csaba Romániából, Nagykárolyból, pontosabban Mezőpetriből jöttem. Tanulmányaimat Kolozsváron a főiskolán végeztem. Kb. 83-óta tagja vagyok a művészeti életnek. Romániában Képzőművészeti UNIÓ tag vagyok.

– Feltételezem, hogy állandó jelleggel alkotsz.

Az ablak (üvegfestés)

Ebből élsz?

– Nem, nemcsak ebből élek. Rajztanár vagyok Nagykárolyban, egy általános iskolában.

– Mennyire ismered a magyar közoktatást? Ha ismered, milyen különbségek vannak?

– Esténként szoktunk barátaimmal erről a témáról beszélgetni. Nálunk is nagyon lényegi kérdés a tanügy. Összehasonlításokat is teszünk, de végleges következtetést még nem vontunk le azonkívül, hogy nagyon hasonlít a két ország oktatásügye. Most pillanatnyilag itt vagyok Máriapócon egy alkotótáborban és itt is beszélgettünk az oktatásról.

– Az ilyen gondolatcseréken kívül mire jó még egy ilyen tábor?

– Minden alkotótábor eleve kellemes időtöltés, mert hasonló emberekkel találkozunk. De ami még fontosabb, hogy különböző stílusokkal is ismerkedünk.

– Akik a tábort létrehozták nem is tudják, hogy más táborok milyen ellátást biztosítanak. Mennyire vagy elégedett a környezettel és az ellátással?

– Ez az első tábor itt és nem lehet, hogy teljesen kifogástalan legyen. Annyit tudok mondani, hogy a szervezők mindent megtesznek, hogy a legjobbat nyújtsák.

– Hol voltál legutóbb táborban?

– Nagykárolyban, azelőtt Németországban és Tokajban.

– Hogyan készültél gondolatban, mennyire ismerted Máriapócsot?

– Másodjára vagyok itt, tettem egyszer itt egy rövid látogatást. Már megfogalmazódott otthon bennem, hogy mit is akarok itt csinálni. A hely sugallatát próbáltam megfogalmazni két munkámban. Az egyik egy ikon jellegű munka, a másikkal pedig megihletett az a fal, ahol az emberek a hálájukat fejezik ki.

– Milyen technikával dolgozol?

– Azt mondanám, hogy vegyes technikával, szó szerint akrillal.

– Te egy művészeti csoportnak vagy a vezetője. Hogyan vetődött fel először a művészeti csoport alakításának ötlete?

– Az 1999-es nagykárolyi napok alkalmából volt közös kiállításunk. Mindig velünk voltak és vannak irodalmárok és zeneművészek is, közreműködésükkel tették, s teszik teljessé tárlatunkat. Talán innen ered az alapötlet, a csoport multikulturális volta. A Provinciart nevet én javasoltam, mikor odakerült a sor, hogy csoportot alakítsunk. Ezt a nevet merni kell vállalni, ebben benne van minden: mi az előnye, hátránya, ismeretség, hírnév, információ szempontjából egy vidéken élnék, hogyan lehet itt élni, milyen lehetőségek vannak.

– A tagok tartozhatnak más szervezetekhez?

– Természetesen, többségük más romániai és magyarországi szervezetnek, csoportnak, egyesületnek a tagja, már ez is garانتálja a minőséget. Adott a lehetősége bármelyikünknek, hogy máshol is szerepeljen, esetleg nagyobb városokban vagy külföldön. Ugyanakkor szívesen állítjuk ki vendégművészek munkáit is.

– Ezek szerint nem ragaszkodtok feltétlenül csak nagykárolyi szerepléshez.

– Igen, de egyelőre itt, Nagykárolyban szeretnénk valamit meg-, illetve újratertetni, amiről már sokat hallottunk, a valamikoréhoz hasonló, új művészeti életet, mozgalmat. Jelenleg még túlsúlyban vannak a képzőművészek, a zenészekkel, irodalmárokkal szemben, s ezért nem igazán látszik a társaság kulturális sokszínűsége. Szeretnénk vetítésekkel, különböző nivós előadásokkal is színesebbé, nem utolsó sorban minél nagyobb közönség számára vonzóvá tenni az itt zajló művelődési életet. Van egy kicsi, jó értelemben vett, lokálpatriotizmus jellege is a működésünknek, gondoljunk csak a külföldön élő képzőművészek részvételére, akik újra és újra visszatérnek, mert ragaszkodnak Nagykárolyhoz.

Ikon 1 (olaj – vászon)

Ikon 2 (olaj – vászon)

Lovas Kiss Anfal

festőművész

„Legjobban, a grafikában vagyok otthon.”

Debrecenben született 1964-ben. Egyetemi adjunktus a Debreceni Egyetem néprajzi tanszékén. A képzőművészet szakmai alapjainak elsajátításához Józsa Sándor, Tamus István nyújtott számára segítséget. A kisplasztika készítés fortélyait Pózner Gábortól tanulta. Mesterének Makoldi Sándort tekintti. Művei a népi és törzsi társadalmak képi ábrázolásmódjából, jelképrendszeréből, a gyermeki képformálás kreativitásából és eredetiségéből építkeznek. Munkáin a hitvilág, népballadák, mesék világképe tükröződik. Alkotásait a mai magyar képzőművészeti csoportosulásoktól és stílustendenciáktól független egyéni útkeresés jellemzi. Több csoportos és egyéni kiállítás résztvevője. Foglalkozik sokszorosított grafikai eljárásokkal, illusztrált könyveket. Állított ki pasztellsorozatot, festett szecscót (Kóróssziget, római katolikus templom oltárképe), olajfestményeket és készített kisplasztikákat. Pannófestménye: „A bika” c. a Brassai-galériában látható.

– Hogyan kezdted el a rajzolást?

– Ez érdekes dolog. Nagyon rövid ideig jártam a Medgyessy-körbe. Katona letem, elvégeztem a tanítóképzőt. Annak idején nem voltam egy borzasztó szorgalmas fiú, s talán ha nem visznek katonának, egészen másképp alakul az életem. Mivel nagyon unatkoztam, ott készültem fel a főiskolára. Nem mentem bulizni. A tanítóképzőn a rajz szak volt számomra egy olyan pont, amely a legjobban érdekelt. Azt lehet mondani, hogy

megtanultam a szakma alapjait, a rézkarctól a linómetszésig.

– Ezek szerint a főiskola jó táptalaj volt.

– Rosszat nem akarok mondani. Azt hiszem, ha valaki odakerül úgy, hogy egyszerűen csak érdeklődik a rajz iránt, annak nagyon jó. A szerencsém az volt, hogy ott találkoztam a mesteremmel Makoldi Sándorral, aki számomra szellemi táptalajt nyújtott. Engem a személyisége varázsolt el. Azt hiszem a kettőt külön lehet választani. Azt hiszem, ha valaki nagyon jó festő, nem biztos, hogy jó tanár is.

– Hol állítottál ki először?

– Szoboszlón volt az első önálló kiállításom, csoportos kiállítás már a főiskolán is volt.

– Ki az, aki még sokat segített a művészévválás folyamatában?

– Azt gondolom, hogy sokat köszönhetek Tamus Pistának, akitől azt a grafikai stílust tanultam, hogy gyorsnak kell lenni. Én nagyon elemző és nagyon lassú ember vagyok. Volt, hogy fél napokat töltöttünk a múzeumban, és mondta, hogy van öt perced, hogy lerajzoljad ezt a szobrot. Mindenképpen meg kell említenem még Nuridsány Évát, aki a tanárunk volt a főiskolán, de nem akart mindenáron tanítani minket. Hagyott minket, nem próbálta ránk nyomni a személyiségét. Főlöszleg kanyaroktól kímélt meg minket.

– Mutasd be a művészetedet! Mit csinálsz, milyen technikával?

– Én nem mondanék valamilyen irányt. Mindig a probléma érdekel, és megpróbálom megkeresni azt a technikát, amely a legjobban kifejezi ezt. Legjobban, a grafikában vagyok otthon, de leginkább a szobrászat érdekelne. Nagyon izgalmas az olajtechnika is. Aztán elég közel áll hozzám a pasztell is.

– Azt hiszem, hogy az olajfestészeted csúcsa a Brassai-galéria pannókiállítására készített nagyon szép, bikát ábrázoló képed. Most min dolgozol?

– Jelenleg a december 13-án – Luca-napon – nyíló mátészalkai kiállításom anyagát készítem. Újabb képeimmel technikailag a megnövekedett képméreteken rejlt lehetőségekkel kísérlete-

Déri Tibor (pasztell)

Eszterházi Péter (pasztell)

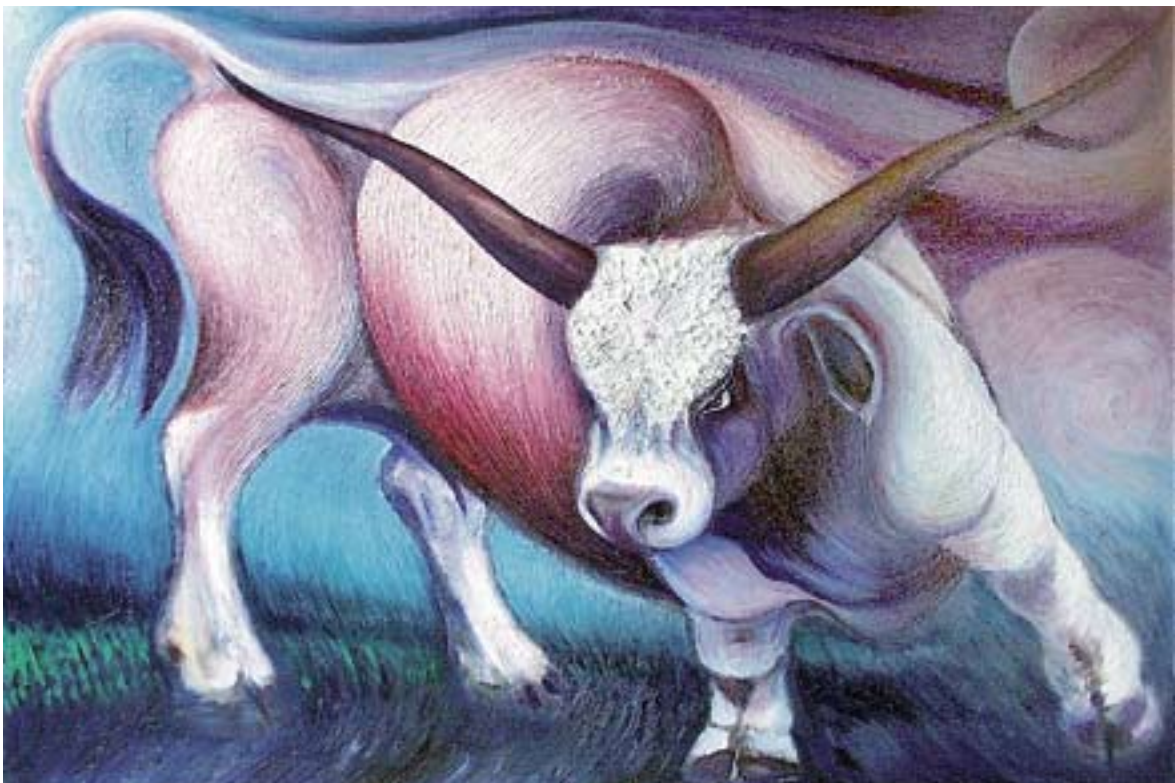

Karinthy Frigyes (pasztell)

zem. Tematikájuk tekintetében pedig igyekszem azt a csak rám jellemző forma képi világot erősíteni, amely magán viseli a törzsi totemek ikonszerű állandóságát éppúgy, mint a korábbi karikatúrista énem játékoságát.

Az oroslán
(pasztell)

A bika (olaj – pannó)

Luczi János

festőművész

„A portrékat nagyon kedvelem.”

1939-ben született Debrecenben. Már az általános iskolai tanulmányai alatt jelentkezett a rajz iránti szeretete. 1954-től 1963-ig a Debrecenben működő Képzőművészeti Körben rajz- és festészeti tanulmányokat folytat, ahol tanítómesterei Veress Géza, Félegyházi László, Menyhárt József, Balla László, Berki Nándor, Nagy Ferenc és Bíró Lajos voltak. Veress Géza festőművésztől tanult a legtöbbet. Szellemi mesterének Munkácsy Mihályt és Benczúr Gyulát tartja. Kezdetben a képzőművészeti kör biztosította a lehetőséget, az alkotásai bemutatására, szerepelt a Déri Múzeum által megrendezett Őszi Tárlaton is. Linómetszetei többször szerepeltek a napilap hasábjain. Kísérletező típus, a tűzzománc kivételével minden technikát kipróbált. Egyéni kiállításai 1968-tól 2004-ig: Medicor, Gáborján, Hencida, Gábor-galéria, zeneművészeti főiskola, Kenézy-galéria, Mátyás Hotel, Ybl Miklós Műszaki Főiskola, Balmazújváros, Fény Galéria, DOTE-galéria, Fókusz Könyvárúház Galéria, Deja Vu Kávéház, Gyermekklinika. Csoportos kiállításon 18 alkalommal szerepelt.

– Tudom rólad, hogy gyerekkorodban nagyon szeretted rajzolni, vannak-e konkrét élményeid?

– A református általánosba jártam, ahol Dézsi Imre tanár úr irányításával rajzoltunk, kitömött madarakat többször rajzoltattok, emlékszem egy sasra, melyet igen sokszor beállításban elkészítettem. Olyan jól sikerült, hogy a tanár úr kiállította a folyosón. Attól kezdve elhatároztam, hogy festő leszek. Mindenáron művész szerettem volna lenni, de az akkori időszak olyan volt, hogy nem tudtam továbblépni. Szabadidőmben nem kirándulni, táncolni és udvarolni mentem, hanem állandóan rajzoltam. Már azt hitték a kör-

nyezetemben, hogy valami problémám van. Hatalmas akarat volt bennem.

– Általános iskolai tanulmányaid után hogyan alakult a sorsod?

– Műszaki rajzoló szerettem volna lenni, de oda nem vettek fel, a gyors- és gépirók közé viszont felvételt nyertem. Ez 1954-ben volt. Nehéz politikai idők voltak akkor, az ember örült, ha valahova be tudott kerülni. Közben jelentkeztem a képzőművészeti körbe, melyet akkor Veress Géza bácsi vezetett, a Bikában volt. Ez akkor még nem a Medgyessy-kör volt. Egészen 1962-ig minden odaadással, szinte egyetlen nap kimaradása nélkül jártam oda. Elvégeztem a gyors- és gépiró szakmát, a bátyám azt mondta,

hogy fiam ez nem neked való munka, tanulj egy férfinak való szakmát. Szekerák Aladár géplakatoshoz szegődtem ipari tanulónak. 1960-ban végeztem, akkor felvételiztem a Képzőművészeti Főiskolára, de sajnos nem jött össze. Javasolták, hogy menjek rajztanárira, de az meg én nem akartam lenni. Így a szakmában helyezkedtem el, dolgoztam és közben festegtettem.

– Úgy tudom, hogy harminc év kihagyással kezdted újból komolyan venni a festészetet.

– Valóban, 1996-ban újrakezdtem, Gáborjánba hívtak meg egy alkotótáborba, ahol barátom Nagy Vince volt a táborvezető, s ő tudta rólam, hogy időnként festek. Volt is annyi anyagom,

hogy ott akkor lett egy bemutatkozó tárlatom, melyet Magyar Vilmos nyitott meg. Attól kezdve folyamatosan foglalkozom festéssel, s azóta sok kiállításon részt vettem alkotásaimmal. A leglényegesebb számomra az őszi tárlatokon és az üzemi tárlatokon való szereplés.

– Melyik volt az a nagyobb kiállítóhely, ahol bemutatkozhattál és mit jelentett a számodra?

– Például az Ybl Miklós Műszaki Főiskola Galériája. Nagyobb a látogatottság, s a vendégkönyvbe tett bejegyzések alapján le tudja szűrni az ember, hogy mennyire ismerik el a munkáját. Vannak olyan visszajelzések, amikor magunkat is kontrollálni kell. Nem arra van szükség, hogy úgy fessek, ahogy azt az átlagközönség kívánná, mert elsősorban magamnak és a szakmának szeretnék megfelelni.

– Milyen témát festesz a legszívesebben?

– A portrékat nagyon kedvelem. Figyeld meg, hogy az idős embereknek az arcára van ráírva az egész életük. Például egy szakáll is nagyon karakteressé tesz egy férfiarcot. Azért is szívesen vállalom a festését.

– Minden kiállítás meghívásnak örülsz?

– Nézd, ha meghívnak, szívesen elmegyek. Eddig összesen 18 egyéni kiállításom volt. Alkotótáborokba is nagy kedvvel megyek, bár ebben az évben lemondtam a hajdúbagosi alkotótábor is, mivel a környezetemet kell rendbe raknom, itt a házamra gondolok. A közös kiállítások közül a Művészetbarátok Egyesülete által rendezett tárlaton is örömmel szerepeltem, ugyanis fölvetek tagjaik sorába. Még hadd említsem meg a 2004-ben februárban megrendezett születésnap kiállításomat, ahol minden eddigi technikával készített képeimből mutattam be. Volt grafikai anyag, linómetszet, rézkarc, tus, de főleg olajfestmények.

Tél Bagoson (olaj)

Fiatalkori önarckép (olaj)

Horgászok (olaj)

Ludvig Zoltán

festőművész

„A kreativitás és a művészet számomra létkérdés.”

1956-ban született Csikóstóttösön. Nagykanizsán él. Szakmai képzést a pécsi művészeti gimnáziumban szerzett reklámgrafika szakon. 1984-től tagja a Művészeti Alapnak. Rendszeres résztvevője hazai és külföldi művész-telepeknek (Magyarország, Ausztria, Spanyolország, Olaszország, Németország). 1990-től a reklámgrafika és a belsőépítészet mellett festészetből él. 1992-től öt éven át szervezte és vezette a Trofaiach Art (Ausztria) nemzetközi művésztelepet, ugyanezen évben felvételt nyert az Osztrák Képzőművészek Szövetségébe. 1994-től tagja a Moosburgi székhelyű Modern Művészeket Támogató Nemzetközi Egyesületnek (Ausztria). 1992-ben elnyerte Zala megye alkotói díját. 1997-ben Nagykanizsán „Az év kreatív embere”, 1998-ban a „Liberális Nagykanizsáért” díjat veszi át. 1999-től szervezője és művészeti vezetője a Nagykanizsa közelében lévő Kendlimajorban évente megrendezésre kerülő „Ludvig Nemzetközi Művésztelepnek”. Fontosabb kiállításai közé sorolja: Nagykanizsa – 1978, 1992, 1998. Zalaegerszeg – 1980, 1991. Budapest – 1966, 1988, 1990. Debrecen, ART EXPO – 1999, 2000, 2001, 2002, 2003. Debrecen, Zeneakadémia – 1999. Debrecen, DOTE Elméleti Galéria – 2002.

– Zoltán, Budapesten a Szent István körúton a neveddel jelzett kortárs művészeti galériád van. Mégis eljössz ide, a debreceni bemutatkozásra. Miért?

– Azt hiszem, hogy minden művésznek kötelessége az, hogy egyrészt közelebb kerüljön a vevőhöz, másrészt, hogy itt is személyesen képviseljem magam. Hogyha valaki érdeklik a képeim iránt, és érdekesnek tartja, engem is megismerhessen.

– Lényeges, hogy adott esetben a tárlatlátogató találkozzék, és beszélgessen a művésszel?

– Igen, ezt nagyon lényegesnek tartom.

Magam is szervezek művésztelepet Nagykanizsán évek óta. Ott is mindig lehetőséget adok a közönségnek arra, hogy – nyílt napokon – bejöjjenek a telepre. Közel négyszáz ember szokott eljönni egy ilyen nyílt napra. Utána teljesen máshogy beszélnek a művészről, a művészetéről.

– Mit kell tudni rólad? Légy szíves a művészetedet bemutatni!

– Néhány szóban úgy lehetne ezt leírni, hogy organikus művészet. 1977 óta csinálom. Különleges eljárással készült, egyedi technika. Organikus dolgokat festek, belső indítatású képeket. A világon, úgy gondolom, senki más nem csinálja, egyedi dolog. Az életről van szó benne. Az élet gömbölyű, a képeken is majdnem minden gömbölyű. Eleve két egyforma kép nem is létezik. A technika maga olyan, hogy nem is engedi ezt meg. Elkezdem, alakulnak a formák, mindig más és más. Amikor egy forma kialakul, akkor kezdődik az, hogy képpé változik. És ahhoz kellek én.

– Alkotásaidon nem fedeztem fel emberi figurát.

– Azért sem használok embert, figurát a művészetemben, mert ebbe a világba nem illik bele, ez egy ősi világ. Úgy gondolom, hogy az ember csak rombol. Ez a világ szép, itt minden magától működik, a pozitív, negatív erők együtt. Az ember mindig sumákol, és ez a képekből kimarad. Másik nagyon fontos dolog a képeimben, hogy pozitívak. Valamiféle bioenergiával töltöttem, mindig a szépségről, az esztétikáról szólnak.

– Reklámgrafikával és belsőépítéssel is foglalkozol a festészet mellett...

– Ezek kölcsönösen kiegészítik egymást. Főleg 1990-től foglalkozom minden egyéssel, ami a művészethez közel áll, tehát látványtervezéssel, kiállítás berendezésekkel, külső tereprendezéssel, ugyanaz fontos ezekben a dolgokban, tehát az esztétikum megteremtése.

– 2000-ben készítteted el a Nagykanizsai Csengery–Zrínyi sarokház 180 négyzetméteres épületkerámijának tervezését, és a kivitelezését.

– Egy kép valósult meg ezen a homlokzaton. Ez egy saroképület, nagyon szép, frekvenciált helyen van Nagykanizsán. Azzal kerestek meg, hogy szeretnék, ha én ezt az épületet fölöltöztetném. Olyat találjak ki, ami különlegessé teszi és érdekessé. Én egy képet próbáltam összehozni úgy, hogy a sarok felé törekednek az életvonalak. Zöld háttérrel, nagyon sok meleg színnel. Épületkerámiával álmodtam meg. Az építéssel folyamatosan beszélgettem, és a két terv egymáshoz idomult. Egy német cég tudta a legjobb áron, és a legjobb feltételekkel elvállalni a munkát. Nagyon sikeres alkotás lett végül.

– Egy művészt igen sokan megkeresnek manapság, és különböző célokra kérnek képeket. Te mennyire adsz szívesen?

– Én eddig szívesen adtam, évente átlagosan tíz, tizenöt képet adok így teljesen ingyen. Nagykanizsán sok ilyen eset van. Ha jótékonyági dologról van szó, akkor nagyon szívesen adok. Nem voltam soha kicsinyes.

Organizmus
(egyéni technika)

Lukács Gábor

festőművész

„Nagyon szeretek műtermekben üldögni a mitikus hangulat miatt.”

1956-ban született Sátoraljaújhelyen. Kazincbarcikán, illetve Berentén végezte az általános, majd a gimnáziumi tanulmányokat. Az egri Eszterházy Károly Tanárképző Főiskolán szerzett matematika–rajz szakos diplomát, majd Debrecenbe került tanítani. A Hajdúsági Nemzetközi Művésztelep Káplár Miklós-díjasa, a megyei őszi és tavaszi tárlaton díjazott festőművész, a Debrecen Kultúrájáért Alapítvány művészeti ösztöndíjasa. A Medgyessy Ferenc Képzőművészeti Kör – ahol maga is Bíró Lajos tanítványa volt – gyermekcsoportjának vezetése után a felnőtt kör vezetője lett. Előbb általános iskolában tanított rajzot, közben óraadója volt a nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskola rajz tanszékének, ahol jelenleg adjunktusként tanít. Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének, alapító tagja a Grafikusok Ajtósi Dürer Egyesületének. Rendszeres résztvevője a művésztelepeknek: Tokaj, Hajdúnánás, Berettyóújfalú, Hajdúböszörmény, Nyíradony, Nádudvar és Zsáka nyújtja a lehetőségeket. Részt vesz a megyei és országos őszi és tavaszi, a debreceni nyári tárlatokon, az országos szövetségi és pályázati kiállításokon. Szerepelt még kiállításon Lengyelországban, Ukrajnában, Romániában, Kínában, Japán-

Velece 1 (olaj)

ban, USA-ban, Mexikóban. Diófapác, akvarell, olaj és vegyes technikájú képeket készít.

– Mikor kapott el a képzőművészet ékszíja?

– A gimnázium szolgáltatta a kezdő lökést Szerdahelyi Sándor festőművész személyében, aki a rajzot és a művészet-történetet tanította, és ő vezette a helyi Izsó Miklós Képzőművészeti Kört is, ami a Medgyessy-körhöz hasonló hangulatokat rejtett.

– Általános iskolás korodban NB-II-ben röplabdáztál. Mostanában milyen sportot űzol?

– Leginkább a hosszú távú vonatkozás, az ingázás jelenti a sportot, ugyanis Nyíregyházára átmenni az napi kemény 3 órába kerül.

– Egerben jártál főiskolára, ott ismerkedtél meg feleségeddel, Bíró Eszterrel. Kiktől tanultok ott a legtöbbet?

– Tulajdonképpen a rajz tanszéktől. Blaskó János tanszékvezető ragyogó festőművész, kiváló pedagógus volt, aki éjszakáig bent maradt velünk festeni. A csoportvezetőnk, Nagy Ernő tanár úr, Baskainé Klári néni, aki művészettörténetet tanított, Katona Zoltán, aki az ábrázoló geometria könyvet írta és tanította, mindannyian olyan emberséget és hozzáállást mutattak, ami-

ből Egerben szinte csak jó pedagógusok kerülhettek ki.

– Leendő rajzszakos tanárokat oktatsz. Milyen feladatot jelent ez a számodra? Mi a munkád?

– Tulajdonképpen nem léptem ki abból a folyóából, amibe beléptem 1979-ben, amikor elkezdtem tanítani általános iskolában és mellette párhuzamosan a Medgyessy-kör gyermekszakkörében és később a felnőtt körben. Világéletemben az óvodáskorúaktól a nyugdíjas korúakig

mindenkivel foglalkoztam. Az alsó tagozat és a főiskola diákjai lélekben nagyon közel állnak egymáshoz. Egyfajta a nyitottságuk, nyilván teljesen más az érettségük.

– Mikor festesz?

– Nagyon jó lenne, hogy ha egyeztethető lenne a szabadidő és a festésre való ingerencia. A főiskolán 15-20 órában tanítok festést. A kezem effektíve mindig a felületen jár, rajzol, fest. Állandóan festék közelében vagyok, de olyankor nem arra gondolok, hogy most festek. Teljesen más a hallgató munkáját értékelni, vagy a festéket megkeverni. Olyankor nem festőként jár az agyam, hanem tanárként.

– Képeiden sokszor a műterem és környéke jelenik meg.

– Maga a műterem mitikus dolgot jelent, egyfajta romantikát. Hiszen operák, operettek, irodalmi művek középpontjába kerül a műterem, és a kívülről azért romantikus, mert egy olyan miliót sejtet, ami valóban megvan. Én is nagyon szeretek műtermekben üldögni, akár otthon, a mi kis zugunkban is. A műteremben az ember mindig lát, jár a szeme, és az ember a szemével is fest oly módon, hogy letapogatja a hangulatokat.

– Hogyan ítéled meg azt a stílust, amiben dolgozol?

– Azt mondhatnám, hogy expresszív az, amit csinálok. Főleg azért, mert a habitusom, a vásznon elé állásom mindig egyfajta gesztusból indul ki, és maga a gesztus az expresszivitásnak egy nagyon intenzív, olvasható jele.

– Milyen technikával dolgozol?

– Elég széles a skála, függ a helytől és az időszaktól is. A művésztelepek például több lehetőséget adnak számomra arra, hogy a gyorsabb anyagokkal – diófapác, akvarell – foglalkozzam. Otthon jobb az olaj, több lehetőség van a kipakolásra, nem kell elrakni, úgyhogy jelentős nyomok letételére ad lehetőséget.

Vence 2
(olaj)

Makai Imre

festőművész

„Képeimmel gondolatokat, esztétikai élményt, szépséget igyekszek közvetíteni.”

1957. május 17-én született Debrecenben. Itt végezte iskoláit, tanulmányait. Az alapismereket a Medgyessy Ferenc Képzőművészeti Körben tanulta meg Bíró Lajos és Félegyházi László tanárok segítségével. Jelenleg Hajdúböszörményben él és alkot. Kiállításokon 1974 óta szerepelnek alkotásai, önállóan 1986 óta állít ki. A Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének 1996 óta tagja. Azóta tavaszi tárlatokon is szerepel. A megyei Őszi Tárlaton 1985 óta jelenik meg alkotásaival. Több bel- és külföldi művésztelep állandó meghívott résztvevője. Számátalan hazai egyéni és csoportos kiállításon mutatta be alkotásait. Önálló kiállításai: például Debrecen, Ruha-gyár (1986); Hortobágy (1987); Debrecen, Vízmű (1987); Debrecen, Hajdú-Volán (1988); Hajdúböszörmény (1989); Debrecen (1990, 1991, 1992). Külföldi kiállításai: Németország, Bielefeld (1999); Németország, Padernborn (2000). Képei megtalálhatók Amerikában, Japánban, Németországban, Franciaországban, Ukrajnában, Ausztriában intézményeknél és magángyűjtőknél. Főbb stílusjegyei: expresszív ecsetkezelés, fényben a kontúrok feloldása. A kettősség jellemző műveire a realizmus és a modern művészet ötvözése, a mai korhoz igazodva.

– Böszörményben élsz, de úgy tudom, hogy Debreceninek valdod magad.

– Méghozzá tősgyökeresnek. Szívesen gondolok vissza a gyermekkorom Debrecenére is. Az emlékek egy kis belvárosi részhez, a Könyök utcához kötődnek. Az elemít az Ötvös Utcai Általános Iskolában kezdtem.

– Mikor kezdted a rajzolás?

– Úgy ötödikes koromban lehetett. Portrékat másoltam képeslapokból. Aztán a bátyám, Gyula jóvoltából beiratkoztam a Medgyessy-körbe. Ő a felnőttekhez járt, de volt egy gyermek tagozat is, ami a Csapó utcán működött Horváth Imre rajztanár vezetésével. Ez a Kölcsey Művelődési Központ felépülésével megszűnt.

– Mi volt a különbség a gyermek és a felnőtt kör között?

– Utólag látva a történeteket, a gyermek ugyanúgy működött, mint a felnőtt kör. Azzal a különbséggel, hogy itt élő modell nem volt, ami igen nehéz feladat lett volna egy gyermek számára. Csendéletek voltak beállítva, sok volt a kellék, és persze fantázia után is festettünk. Elsősorban olajfestéket használtunk, de minden más technikával, például temperával, pasztellel, ceruzával is dolgoztunk.

– Mikor kerültél a felnőttekhez?

– Nyolcadikos koromban mehettem Bíró Lajos tanár úrhoz. Nekem akkor a négy-öt évvel idősebbek is felnőttnek számítottak. Ott voltak

több korrigáló tanárok, Kapcsa János, Török Anikó és a „legnagyobb”, Félegyházi László. Hat napon keresztül minden nap volt foglalkozás, öt órától nyolc óráig. Nagyon élveztem. Meg is erősítettek benne, hogy ez egy remek dolog. Olyan, mint a sport, hiszen folyamatosan kell rá időt szakítani.

– Most hogyan értékeled az akkori munkát?

– Művészetet oktattak és nem stílust. Valahol a XX. század szellemét, formavilágát tanították. Jó, hogy olyan emberek oktattak ott, akik mindezt a lélekből hozták. Nem titkoltak semmit, s mint tudjuk, az anyagnak lelke van, megtanították, hogy alázattal kell közeledni az anyag felé. Az alapokat tanultuk, de többletként kaptuk azt a világot, ami megmutatja, hogy mi van a felszín alatt.

– Tudom, hogy katonakorodban szintén alkothattál.

– Valóban, bár a katonaelet kettétörte az akkori folyamatosságot. Szerencsére egy dekorációs műhelyben dolgoztam. Részt vehettem egy országos művésztelepen, ahol első díjat kaptam egy alkotásomra. Annak az lett az eredménye, hogy leszerelésem után meghívást kaptam az egerszegi művésztelepre.

– Első kiállításod mikor volt?

– Amatőr és országos csoportos kiállításokon sokszor szerepeltem. Az önálló megmérettetések sora 1986-ban kezdődött. Előtte egy őszi tárlaton volt munkám.

– Milyen terveid vannak?

– Az embernek jó, ha vannak tervei, hiszen a nap végén, amikor visszatekint, látja, hogy aznap is tartalmas munkát végzett. Még jobbat tudunk nyújtani, ha megtervezzük a tennivalókat. A titkot még jobban a felszínre tudjam hozni, ez a tervem. Tenni másokért. A festészet számomra egy meditáció. Egy olyan lehetőséget érzek benne, amikor önmagammal vagyok és önmagamat tudom megnyilatkoztatni e folyamat által. Amikor festek érzem, hogy Isten velem van, a lelkem megnyugszik és telve van szeretettel.

Angyalok (olaj)

Két barát (olaj)

Piac (olaj)

Makai Rífa

festőművész-tanár

„Rajzaimban nagy szerepet kap a dekorativitás...”

Berettyóújfaluban született 1976-ban. Egészen a főiskolás évekig a kisváros atmoszférája segítette abban, hogy ráérezzen a képzőművészet ízére. A művészpédagógusok munkájának és családjáé biztató támogatásának eredményeként korán szakmai sikereket ért el, amelyek arra ösztönözték, hogy tovább kutassa a képzőművészet világát.

Mielőtt a nyíregyházi főiskola rajz-vizuális kommunikáció szakán tanulmányaimat elkezdte, már egy olyan nemzetközi rajzpályázaton nyert külföldi jutalomutazás tapasztalataival volt gazdagabb, amely a mai napig meghatározó élményt raktározott el benne, mindez egy olyan úton indította el, amelyet azóta is jár. Művészé válásában Szepessy Béla grafikusművész Horváth János és Bodó Károly festőművészek segítettek.

A főiskola elvégzése után Londonban, majd a kanadai Torontóban eltöltött csaknem 4 év során sokat tanult a világról, különböző kultúrákról, tradíciókról. A képzőművészet terén szerzett tapasztalatai mellett legalább olyan fontosnak tartom a mindennapi élet megtapasztalását. Bármerre járt a nagyvilágban, mindig törekedett arra, hogy bemutassa hazáját egy másfajta tolmácsolásban, a rajzain keresztül. Vizes alapú festékekkel dolgozik.

– Egy fiatal művész ha idegen országba kerül nyelvismeret nélkül nem sokra jut, a megértéshez nem elegendő a vizuális nyelvi kultúra.

– Ez igaz, de én francia nyelvet tanultam a középiskolában s az valójában nagyon meghatározó volt az életemben. Aztán a főiskola után intenzív angol nyelvtanfolyamon is részt vettem, így nem voltak nehézségeim a világjárásaim során. A négy hónapos angliai tartózkodásom után meghívásra Kanadába mentem, bár nagyon megszerettem Angliát a kultúrájával és a sokszínűségével.

– Művészete kibontakoztatását mennyire segítette az idegen, új világ?

– A művészeti világ Kanadában nem olyan erős, összefüggő, művészeti színvonala alacsonyabb mint Magyarorszáé. Aki az ottani művészeti életben számít az biztos, hogy nem kanadai születésű. Nekem lehetőségem volt alkotni a kint eltöltött három és fél év alatt. Sok támogatást kaptam a magyar közösségtől. Mikor megismerték a munkámat, kinyíltak előttem az ajtók. Amit letesz az ember az asztalra, az alapján ítélek és nem a kapcsolatok számítanak.

– Kiállításon szerepelhetett-e?

– Toronto belvárosában egy magyar étteremben többször is állítottam ki. Adtam el képeket, de megélni a képzőművészetből ott is nagyon nehéz.

– Mikor hazajött Magyarországra, miként változott a helyzet, a képzőművészet tolmácsolásában?

– Hazatérve pedig a külhonban szerzett élményeim osztom meg, remélve, hogy egyfajta hidat teremtek kultúrák, vallások társadalmak között.

– Egy kicsit lefordítva a képzőművészet nyelvezetére?

– Egyedi grafikákat készítek különböző alapanyagokat és technikákat felhasználva. Kedvelt színeimet a természettől kapom, köztük a kávé, a tea és a céklalé adta árnyalatok különösen közel állnak hozzám. Általában kézzel merített papírra dolgozom, mely egyszerű társ képeim esztétikájának kifejezésében.

– Miről szólnak ezek az alkotások?

– Rajzaim mondanivalójának megjelenítésében nagy szerepet kap a dekorativitás, melyhez alkalmazott motívumok a különböző népek művészetének megismerése során fantáziámban születtek újjá. Mindig is nagy érdeklődést mutattam más nemzetek tradíciójának, kultúrájának megismerése iránt.

– A különböző népek embereivel való találkozás mennyire befolyásolta az alkotásai témaválasztásánál? Érdekes érzésvilág érződik a képein.

– A kapcsolat az emberi érzelmek és a mozgás között szintén meghatározó képeim indíttatásánál. Különböző hangulatok, érzelmi állapotok, a spiritualitás, zenével, táncsal való kifejezése segít a megértésben. Nagy kihívás számomra ezen élmények grafikai úton való tolmácsolása, a papírt és a színeket választva kifejezni az emberi spiritualitást.

– Hogyan tovább?

– Ha szerencsém lesz, vissza fogok menni, mert már felépült egy olyan közeg amit érdemes lenne folytatni. Most egyelőre jól érzem magam itthon, már kiállításom is volt a DOTE-galériában, aztán tanítok a Kós Károly Szakképző Iskolában rajzot és alkalmazott grafikát. Az alkotásaim képviselik azt az eszmét, filozófiát, amit az évek során magamba szívtam a külföldi utjaim során. Tovább járom az utam, sokat próbálok hasznosítani más kultúrák hagyományából alkotásaimban, s a mostani feladatom alkotni és tanítani, egyelőre idehaza. Aztán ha lehetőség nyílik akkor kiállításokon megmutatni az elvégzett munkám eredményét.

Liliput (egyéni technika)

Falusi izzás (egyéni technika)

Maklár Kálmán festőművész

„A zene és a festészet ugyanannak a dolognak két nézete.”

Művészete – az egyik értékelő esztéta megállapítása szerint – a posztmodern romantizmus iskolapéldája lehetne. Valóban. Egyéni stílus, egyéni utat követ. A kozmikus tudatból táplálkozó, új időköt hirdető festészet. Követi a világ változásait, és megfesti mindazt, amire elhivatottsága készíti. Művészet iránti szeretete a gyökereiből táplálkozik. Édesapja hegedűművész volt, aki már 13 évesen önálló hangversenyt adott a Pesti Vigadóban. Festéssel foglalkozott. Édesanyja hajdúszoboszlói születésű. Szülei Budapesten éltek, s a bombatalálat érte lakásukból költöztek Hajdúszoboszlóra, ahol Kálmán született 1947. október 28-án. Apja testvérei, Maklár Zoltán és Maklár János, a Nemzeti Színház színművészei voltak. Kálmán rockgitárosként kereste kenyerét, de végül a képzőművészet győzött. Sokat tanult Topor Andrásról és Szentgyörgyi Józseftől. New Yorkban lenyűgözte William de Kooning művészete, Fribourgbán Tinguelyé. Meghatározó találkozása volt Düsseldorfban Robert Hammerstiellel. De talán a legtöbbet egy belső hang segítette. Fontosabb kiállításait szinte felsorolni is nehéz. Egy párat megemlétkésként: 1991. – New York, Los Angeles; 1992. – Los Angeles, San Diego, San Francisco; 1997. – Párizs, Drezda, 2002. – Montreux, London, 2003. – Amszterdam, Budapest, 2004. – Graz, Klagenfurt.

– Festményeiden az álom és a valóság összesződik. Képeidnek zenei üzenete van. Érződik a ritmus lüktetése. Mit jelent számodra a zene?

– A legnagyobb varázslatot, mely elmélyíti az érzelmeket, felfokozza az empátiát, delejessé teszi a pillanatot. A zene meghatározó az életben. A bölcsőben is élvezhettem azt a mindent betöltő és mindent magába foglaló, érzéket gyönyörködtető, érzelmeket, gondolatokat keltő, megfoghatatlan látványt, amit az a szó, hogy ZENE jelent. Nagyon elcsodálkoztam, amikor gyermekkoromban megtudtam, hogy nem mindenki látja a zenét. A zene ma is az élet értelmét jelenti számomra és nagy élmény, fantasztikusan jó érzés volt, hogy hivatásosként csinálhattam is a zenét.

– Hogyan lett a zenélésből festészet?

– A hatvanas évek zenei forradalma és lendülete engem is magával ragadott. Rockgitárosként működtem közre együttesekben, közben kerestem önmagam: ki vagyok s mi a helyem, feladatom a világban? A rajzolásra, festésre mindig sok időt szakítottam, éreztem a kettő közötti kölcsönhatást. Az egyikben való előrehaladás, fejlődés kapukat nyitott a másikba. Számomra a zene és a festészet ugyanannak a dolognak két nézete.

– Kiállításaid voltak Amerikában, és lehetőségem volt hosszabb ideig kint dolgoznom. Mennyire változott meg utána a festészed?

– Természetesen hatottak rám az ott látottak. Én egy befelé forduló alkat vagyok. Számomra a problémák mindig a legélesebb ellentétben megvilágítva és a legvégletesebb formában merülnek fel. S az ütköző végletek feloldásai nem mindig maradnak meg a fizikai lét síkjában. Valami erő mindig a szellemiség és a misztikum felé vezető útra hajt. De bizonyos vágyak, a megismerés, az átélés igénye, a feladatok megoldása a földre húz. Ez a vibrálás a két véglet között, azt hiszem, a képeimen is kifejezésre jut.

– Azt nyilatkoztad valahol,

hogy a festészet bizonyos fokú mágia... Hogyan kell ezt értelmezni?

– A művész egy másik világ erőit vezeti le ebbe a világba. A kozmosz különös varázsú összefüggéseit, a világok értelmét és szándékait. Szavakkal ki nem fejezhető mély, tiszta érzelmeket képes szimbólumok által megjeleníteni. De ez a művész feltörekvésének útja is. A szenvedések tisztító erejében, tévelygéseinek tanulságaival gyarapodva, szeretetének lendületével, a rá kiöntetett fényt művébe dolgozva adja át az embereknek. Mert a képek talizmánok. Visszasugározzák azt a fluidumot, mellyel az alkotás során feltöltötték őket.

– Mit jelentenek számodra a színek, a fények és a formák?

– A színek, a fények és a formák harmóniáját kutatom a szépség iránti vágyakozás tükrében. Egy kép bizonyos asztrális történekek sorozatának fogható fel, egy mágnéses térben.

– Feleséged minden kiállításodra elkísér?

– Fontos, hogy legyen műzsád, támaszod. Főleg annak, aki „meg szeretné váltani a világot.” Egyedül nem sokra megyek, annyi vagyok mint a konnektor egyik pólusa. Épp ezért hálás vagyok a sorsnak, hogy ilyen társat adott mellém, mint a feleséged, Edit.

– Beszélj az ars poeticádról! Az önkifejezésen túl mi az a többlet, amit nyújtani szeretnél azoknak, akik megveszik a képeidet?

– Képeim egy tulajdonképpen nézőpontból a bensőmben szóló zene. Érzéseim, gondolataim kivetülései, allegorikus képek. Szeretném, ha festményeim által segítséget nyújthatnék másoknak is az önmegismeréshez, a mélyebb gondolkodáshoz, s ez által egy tartalmasabb létezés iránti vágy felébredéséhez.

Útban ősibb tüzek felé (akril)

Nosztalgia (akril)

Makoldi Sándor

festőművész

„A festői program a mindenséggel való beszélgetést jelenti.”

1945-ben született a németországi Veldenben. Debrecenben végezte az általános iskoláit, Budapesten járt Képzőművészeti Gimnáziumba. Egerbe járt a Tanárképző Főiskolára, majd Debrecenben elvégezte az etnográfát a Kossuth Lajos Tudományegyetemen. A debreceni Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola művészeti tanszékének docense. 1971 óta állít ki önállóan, s többnyire részt vesz a régió közös tárlatain is. Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének. Az utóbbi időben az önálló tárlatokkal egyenrangúak a tanítványaival közös szereplések és a családi tárlatok. Művészeti írásai jelennek meg, néprajzzal és pedagógiával is foglalkozik a szerves vizuális műveltség szempontjából. Egy-egy alkalommal a zempléni nyári tárlat, kétszer a debreceni tavaszi tárlat díjazottja, a Debrecen Kultúrájáért művészeti díjban is részesült. Rendszeresen szerepel kiállításokon, több alkalommal vett részt a lengyelországi „Ezüst Négyszög” eurorégiós kiállításon, lengyel, magyar, ukrán és szlovák, japán galériákban, múzeumokban. Művészetének fő gyökere a népművészet jelkultúrájában, s annak jelentéstartalmában keresendő. Az áradó festőiség, a színenergiák végtelen sugárzása egy olyan organikus jelrendszer szerves elemei, amelyeknek analógiáit egyedül a népművészet őrítte meg teljes tisztaságában, működő egészében. Ars poeticája gyanánt Pap Gábor művészettörténész róla szóló megállapítását mondja: „...nem képrejtvényeket szerkeszt szórakoztatásunkra vagy éppen okításunkra, hanem kenyérral és borral felérő lelki-szellemi táplálékot kínál fel nekünk minden munkájában, egész emberségünk gazdagítására...”

– Mutasd be a művészetedet!
– Most volt Egerben egy kiállításom, róla éppen a régi debreceni jut eszembe, melyet először '72-ben bezártak. Egerben az ottani hat év anyagát kérték, amit ott festettem. Most is sötétben sugárzó UV-lámpa adta meg a fluoreszkáló temperaképek varázsát. Milyen furcsa, hogy a Kepes Múzeumban volt, s ami engem megdöbbentett – főiskolás koromban semmit sem tudtam Kepesről, ma meg mindenki ismeri a híres könyve után – megnéztem a képeit, '74-es datálásúak voltak, s az én képeim korábban hasonlóak voltak, dinamikában, színben s ez jó érzés volt. Ma már nem ezt a világot festem, ma inkább a szerves műveltségünk világába szeretnék úgy behatolni, mint régen azok a mesterek, akiket „mennyezőknek” hívtak. Ady mondta, hogy „kompország vagyunk”, s minket keletről nyugatra ingáztatnak, mi tudjuk, hogy nem komp az ember, az eredendően belőlünk származó műveltség mindig híd volt. Csontváry jut eszembe, ő egységesen közép. A reformációnak a kivirágzó mennyezet kazettás világa ami tízezer számú, az Európában egyedülálló és ránk jellemző. Az ember elszörnyülködik azon, hogy egy Munkácsy, aki eredendően saját műveltségünkben a menny törvényeit festette volna nekünk, ki kellett menjen és Párizsban művészként festette akadémista nyelvezettel azt a Krisztus-sorozatát,

amiben tulajdonképpen erről beszél, de nyugati formanyelven. Én már ezeket a vargabetűket szeretném kikerülni, s a művi és széles kifejezés helyett a mennyező felé törni. Jussunk el önmagunkhoz végre, adjuk azt, amiért ide születtünk.

– Érzem, hogy Csontváryt nagyon szeretted.

– Úgy gondolom, hogy a festői program a mindenséggel való beszélgetést jelenti, és ehhez a példát nekem Csontváry adta meg. Az ő '74-es kiállítása Székesfehérvárott olyan élményt adott, amiből megéreztem, hogy az az irányultság amihez nekem, ha fölvettek volna a képzőművészeti főiskolára és igazodnom kellett volna, mennyire hamis. Ő mutatott utat és segítséget abban az irányban, hogy azt a belső világot, amit az ember megálmodott, s talán amiért megszületett, ne adja föl, hanem művelje ki magában. Hogy lehessen önmaga.

– Főiskolai tanár vagy. Az a tevékenységed is teljes embert igénylő. Hogyan bírod energiával?

– Nagyon egyszerűen. Harminc évnél több már, mióta tanítok, a lényeg az, hogy alapvetően mindig azt tanítottam amit szerettem, ami engem belülről foglalkoztatott, s ez által nem kényszer, hanem egy belső fejlődés eredménye is. Ez összefügg a művészetemmel is, ezért nem fárasztó.

– Most min dolgozol?

– Lassan befejezem a Duna Isten keresztfája c. magyar népmesének a megfestését. Aminek nagyon sok változata jelen van a magyar népmesékben, s engem évek óta folyamatosan foglalkoztat az a téma, s ezt festem meg. Ez egy ciklus, van benne háromméteres kép is, szeretném már egy nagyobb falon látni, remélem az is bekövetkezik majd.

Erő-hívás sorozat III.: Elhívás (olaj)

Erő-hívás sorozat II.: Az ige testet ölt (olaj)

Erő-hívás sorozat IV.: Az íj és a nyíl örvénye (olaj)

Maksai János

festőművész

„Az ókonzervatív rajztudás nélkül nem létezhet művészet”

1954-ben született Debrecenben. Már gyermekkorában nagyon érdekelte a képzőművészet. A rajzolás, festés technikai alapjait képzőművészeti szabadiskolájában ismerte meg.

1972-től a debreceni Medgyessy-körbe, 1983-tól a Vasutas Képzőművészeti Műhelybe, 1992-től Zebegénybe, a Szőnyi Istvánról elnevezett szabadiskolába járt.

1983-tól minden évben részt vesz művészeti alkotótáborok munkájában (Keszthely, Tokaj, Gáborján, Egyek), folyamatosan mutatkozik be alkotásaival, megközelítően 80 egyéni kiállítása volt és számtalan közös tárlaton vett részt idáig.

2002 júniusában önálló kiállítási anyaggal mutatkozott be Lengyelországban Redzin Podlanski városban, a „magyar napok” keretében.

Olajtechnikával dolgozik vászonra. Elsősorban a természet-ember kapcsolatát ábrázolja a festészet nyelvén. 1990 óta „szabadúszó” festőként dolgozik.

– Kítől tanultál a legtöbbet a festészet területén?

– 1972-től a Medgyessy-körbe járva sokat tanultam Kapcsa János festőművésztől, aki az első időben oktatott engem. Sok művésztanárral találkoztam és tanultam tőlük. Zebegényben Aknay János festőművésztől, a Medgyessy-körben pedig meghatározóak voltak még számomra Bíró Lajos és Fátyol Zoltán festőművészek. A Vasutas Képzőművészeti Műhelyben

Kárpáti Gusztáv festőművésztől kaptam a legtöbb útravalót.

– Milyen konkrétumokra emlékszel?

– A Medgyessy-kör a Piac utca 45. szám IV. emeletén található. Modern stúdiókat készítettünk, ami a fényárnyék-, a karakter-, a formaérzéket fejleszti ki alapve-

tően a rajzolóknál. Bíró Lajos tanár úr szavaival: „Az ókonzervatív rajztudás nélkül nem létezhet művészet”. Ez az alapja mindennek. Bármilyen irányzatot képvisel az ember, az alapokat meg kell ismerni.

– Milyen technikával dolgozol?

– Olajtechnikával vászonra, hagyományos módon. Ez az anyag véleményem szerint nagyon sok lehetőséget hordoz magában. 20-25 év alatt kialakult egyfajta stílusom is, amit lelki adottságaim és hajlamaim formáltak.

– Milyen témák érdekelnek leginkább?

– A témáim kötődnek a természethez, annak szépségeihez. Kint a természetben szép formák, színek vannak, ezekből merítem témáim legnagyobb részét. Akárhol járok, ha látok valamit, ami

megérint, a vázlatok, élmények alapján műteremben elkészítem alkotásomat. A jó képzelet persze szükség van a belső ráhangoltságra, s az adott hangulat átalakítja a környezetünkben talált világot.

– Tehát elsősorban műteremben festesz...

– Igen. De a kinti élmények szükségesek a műtermi munkákhoz.

– Amikor egy művész festményt készít, rajztudásának a legapróbb részletekig érvényesülnie kell. Még akkor is, ha foltokból építkezik. Így gondold?

– A rajzolás készség szintű tudása szerintem folyamatos karbantartás eredménye lehet. Ez tulajdonképpen egy életforma, amihez belső igény kell.

– Gondolom, képzeletben mindig rajzolsz. Az agyaddal, a szemeddel.

– Igen. A különböző látványokat magamba szívom és lerajzolom, még ha nincs is nálam ceruza. Fontos a belső kitartás, az igény, mert csak akkor válik folyamattá a rajzolás.

– Mihez hasonlítható egy művész élete?

– Ha a művész folyamatosan műteremben dolgozik, akkor kiég. Az ember olyan, mint egy akkumulátor. Meríteni lehet relatíve a végtelenségig, de folyamatosan tölteni kell. A művészettel való kapcsolat örögi háromszöghöz hasonlít. Ha én valamit megalkotok, az nekem borzasztó jó érzés. Ha alkalomadtán egy közönségnek bemutatom és bennük is hasonló érzéseket tudok kelteni. Ha a képet bármikor megnézem, hasonló érzéseim támadnak.

– Min dolgozol mostanában?

– Témáimat lírai, romantikus kompozíciókban próbálok megfogalmazni, zenei inspirációra. A technikám változatlanul olajtechnika.

Falusi szélén (olaj)

Olasz sikátor (olaj)

Máté József festőművész

„Minden korszakból lehet tanulni.”

Létavértesen született 1962-ben. A nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskolán szerzett földrajz–rajz szakos tanári diplomát. Nagy hatással voltak rá a főiskolai tanárok, főleg Nagy Lajos, aki a képzőművészet iránti alázatra és kreativitásra biztatta. Szepessy Béla műelemző órái szintén élményszámba mentek. Létavértesen él és alkot. A helybeli iskolában tanít rajzot, mozgókép-kultúrát és média ismeretet. 2001 óta vezeti a felnőtt képzőművészeti kört. Az idén ötödik alkalommal rendezte meg a létavértesi művésztelepet, melynek alapítója. Munkahelyén iskolagalériát alakított ki, ahol neves művészek alkotásait igyekszik bemutatni. Több mint 11 önálló tárlata volt idáig, rendszerességgel részt vesz közösségi kiállításokon.

– Sok tanárt ismerek, aki végzés után nem akart visszamenni szülőhelyére tanítani. Te visszamentél.

– Még hozzá szívesen. Itt jártam általános iskolába, itt szerettem meg a rajzolást, festést, amiben nagy szerepe volt általános iskolai rajz-tanáromnak, Nagy Lajosnak. Ez is mutatja, mennyire fontos a tizenéves gyerek életében, hogy milyen nevelőkkel hozza össze a sors. Egy életre meghatározhatja pályáját, a művészetekhez való viszonyát. Egy kínai közmondás szerint „válassz olyan foglalkozást, amit szeretsz és akkor egész életedben nem kell dolgozni”.

Almatea (olaj)

– Vajon a tanításra, vagy a festésre értetted-e? Komolyra fordítva, tanítás mellett mikor tudsz festeni?

– A festésre igényeimhez képest, kevés idő jut. Van időszak, amikor sokat festek, máskor hónapszámra semmit. Természetesen ezek a hónapok sem telnek haszontalanul, mert az ember fejében azért készülnek a munkák, amelyek aztán szerencsés esetben a vászon is testet öltenek.

– Mit jelent számodra az alkotás?

– Izgalmas terület a képzőművészet, óriási szabadsággal és lehetőségekkel: ahogy a színek keverednek, ahogy a festékcseppek bukdácsolnak a korábban felhordott rétegeken, ahogy az egymás mellé rakott színek fokozzák, vagy kioltják egymást, ahogy egy jó kép hat a nézőre, függetlenül attól, hogy a témája konkrét vagy elvont.

Nagy kaland ez, s egy festőnek és tanárnak feladata, hogy ebbe az izgalmas kalandban minél többen részesüljenek, akár alkotóként, akár befogadóként. Szeretek itt élni, ide köt a család, a barátok, az ismerősök. Szeretem a települést körülvevő változatos tájat, a nyírségi homokbuckákat, a fehérfalú pajtasorokat, a katonás rendben sorakozó szőlőtőkét, a fákkal, bokrokkal tagolt ligeti tájat és a termékeny jó minőségű fekete földet.

– Képzőművész vagy, tanár és galéria-vezető, nem kevés tapasztalattal, de mindig izgalommal, felfokozott érzékenységgel látlak dolgozni. Mit nyújtott számodra a főiskola?

– Rajz–földrajz szakon tanultam. A főiskolán is Nagy Lajosnak hívták a tanáromat, aki most tanszék-vezető. Nagyon szerettem a hozzáállását, a követelményrendszerét. Másik tanárom Szepessy Béla művészettörténetet tanított, nagy lelkesedéssel beszélt, és mi nagy odafigyeléssel hallgattuk őt.

– Csak az tud lelkesíteni, aki maga is lelkes.

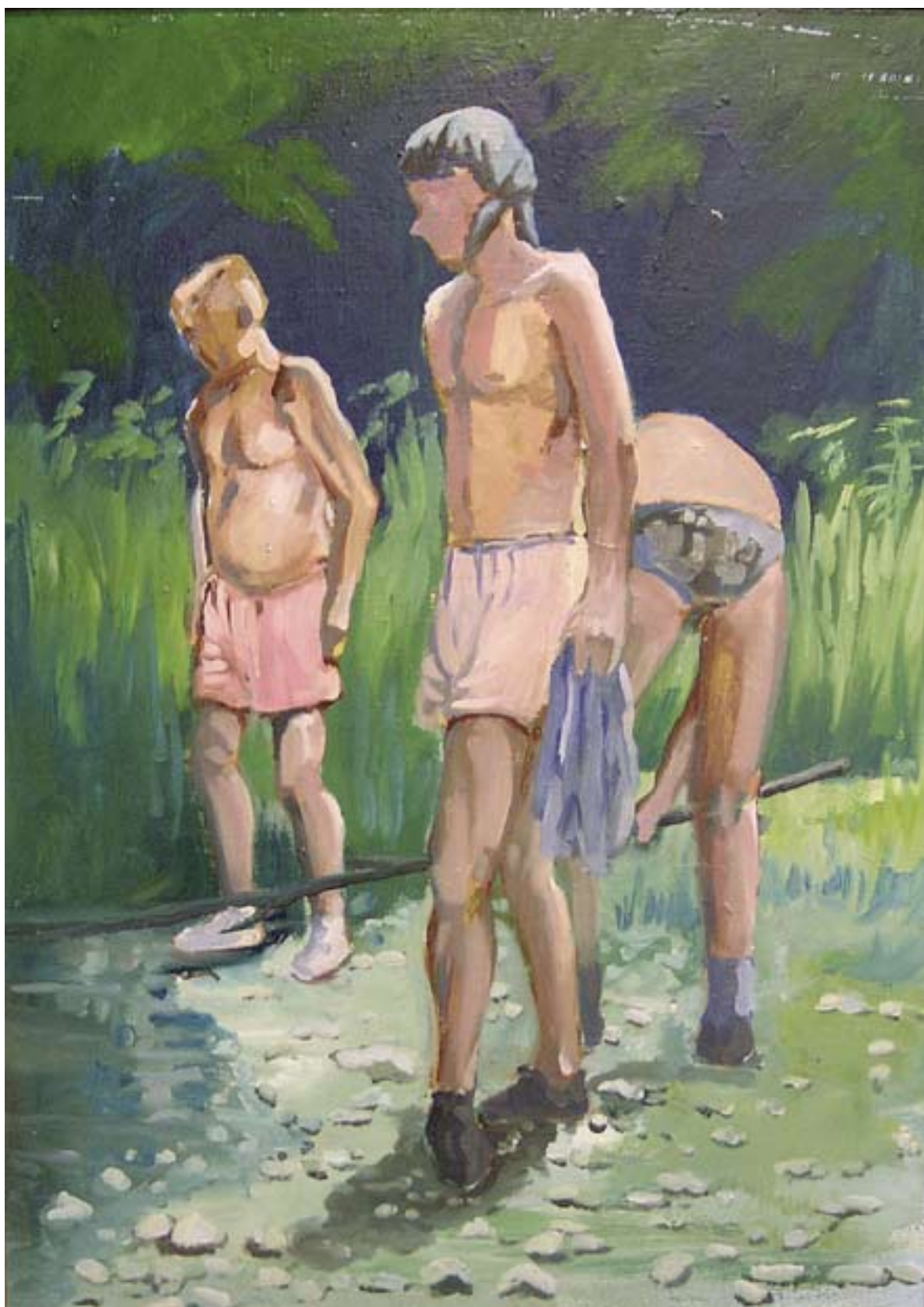
– Így van. Egy tanárnak, akinek van felelőssége, rá kell ébresztenie a tanítványát arra, hogy amit a művészek csinálnak, az nemcsak érdekes, de megfejtésre is érdemes titkok forrása, mert lendületet adnak, olyan élményeket, amelyek egész életre szólnak.

– Ezt úgy mondják: „Gyűjtani csak az tud, aki ég maga is.” Szellemi mestereid voltak-e?

– A barlangrajzoktól kezdve napjaink művészetéig tudok találni olyat, amit lehet csodálni. Sokaknál inkább az jelent problémát, hogy az egyik korszak kizárja a másikat. Csak a klasszicizmus, csak a barokk, csak a modern. A többi stílusnak vagy korszaknak még az említését is szűgyennek tartják. Pedig mindegyikből lehet tanulni. Ha feltétlenül választanom kellene, azt mondanám, hogy a nagybányai. Ugyanakkor szeretem a kalandozásokat. Tehát a nagybányai gondolkodás- és festésmód nem azt jelenti, hogy ne lehetnének nonfiguratív képeim.

– Beszéljünk a létavértesi alkotótáborról!

– Meghívásos alapon szerveződik, a résztvevőket mi válogatjuk össze. Elég neves művészek fogadták el a meghívásunkat. A tábort az idén is a Piremon Pihenőközpontban rendeztük meg. Az augusztus 20-a előtti hét csendesebb időszaknak számít, hiszen előtte országos lovas fogathajtó versenyek vannak. Lehet dolgozni, pihenni, a táj pedig gyönyörű – tulajdonképpen a Nyírség utolsó homokbuckái vannak itt, melyre szőlő települt, és nagyon izgalmas népi építészeti pajták épültek. Előtte van egy halastavunk, ami egy festőnek rendkívüli témaélményeket nyújthat. Az alkotótábor a 7200 fős település hírnevét is öregbíti.

Kődobálók (olaj)

Máthé András

fotóművész

„Csúnya nő is lehet rendkívül szép, jó alakú és fotogén.”

1954-ben született Debrecenben. Gyermekkorát Hajdúhadházon töltötte. A debreceni Fazekas Mihály Gimnáziumban érettségizett, majd fényképész szakmunkás iskolát végzett.

Számos hazai és nemzetközi díjjal ismerték el művészetét: első elismerését még az országos középiskolai fotókiállításon szerezte, majd különdíjat kapott a „Lovakról” országos pályázaton, Csongrád megye díját kapta meg a Szegedi Szalon, különdíjat a Múcsarnok Magyar Fotográfia '89 kiállításain s ugyancsak különdíjat a 2001. évi Országos Fotószalon tárlatán. A fotósok közül elsőként kapta meg a Debrecen Kultúrájáért Alapítvány díját. Fotóriporterként, illetve műszaki fotósként dolgozott. Óraadó a debreceni tanítóképző főiskolán és a fényképész szakiskolában, 1988-tól a Csokonai Színház fotósa, 1995-ben a színházzal közösen „Fotó-art” díjat alapított. Debrecen első magán-fotógalériája, a Multi Fotó Galéria művészeti vezetője. 1986 óta a Magyar Fotóművészek Szövetségének, és a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének tagja. Önálló tárlatokon 1976 óta szerepel az ország számos galériájában, gyűjteményes kiállításait mutatták be hazánk kívül Litvániában, Lengyelországban és Romániában. Kedvelt műfajai közé tartozik az akt, ebben a motívumkörben több sorozatot is bemutatott az utóbbi bő egy évtizedben.

– Gyermekkorodban volt-e fényképezőgéped?

– A családban ugyan volt fényképezőgép, de nem a sajátom. A fotóval, fotózással való

kapcsolatom kezdete talán a középiskolás évekre tehető. Voltak ugyan vágyódásaim a képző- és a fotóművészet felé is, de ez konkrétan a filmet jelentette abban az időben. Filmoperatőr szerettem volna lenni.

– Mikortól tekinthető az ember fotóművésznek?

– Manapság sokan rosszul értelmezik a fényképész, a fotóművész titulusokat. 1972-ben szereztem szakmunkásvizsgát, és 1986-ban kaptam meg a fotóművész címet. Ez a cím tulajdonképpen azt takarja, hogy valaki tagja a Fotóművészek Szövetségének. Ez a fotót használó, de művészeti célokkal alkotó emberek szakmai, művészeti szövetsége, amely az 1950-es években alakult meg. Ma mintegy 250 címmel rendelkező fotóművész van Magyarországon.

– Meg lehet élni a fotóművészetből?

– A fotóművészetből nem, a fényképezésből igen. Abból sem rendkívüli módon.

– Szükséges-e a fotósnak műterem? Milyen felszereltséget igényel?

– Hatalmas anyagi vonzata van. Ráadásul én abban a kellemes-kellemetlen helyzetben vagyok, hogy a szakmának sok területét művelem. Természetszerűleg a sokféle területnek más-más a követelménye szakmai eszközfelkészültségben is. Egészen más felszerelés szükséges a tárgyfotóhoz, egy műszaki fotóhoz, és egészen más egy klasszikus műteremben, egy portré-műteremben készíttethez.

– Egy alapvető felszerelést tekintve milyen értékben kell gondolkodni?

– Ahhoz, hogy a minimális szinten működni tudjon egy műterem, annak általános költségeit most nem veszem figyelembe, kell néhány millió, a felső határ természetesen a csillagos ég.

– A műterem nemcsak a munkahelyed, hanem szinte az otthonoddá válik.

– Számomra fontos, hogy ha valaki eljön oda, ne idegennek érezze a környezetet. Ez bizonyos munkáknál elengedhetetlen. Egy portrészorozatnál például szükséges az, hogy otthon érezze magát az illető.

– Gyakran készítesz aktfotókat. A hajlékony formák és a szépséges ívek vonzanak?

– Őszinte leszek, ez úgy indult, hogy a nő vonzott. Másrészt, ha az embernek fényképezőgép van a kezében, és azt használja, akkor nagyon egyszerű a dolog. Ha én vonzódom a nőkhöz, akkor miért ne őket fotózzam? Természetesen ez jelentősen átalakult az idő múlásával. Ma sokkal árnyaltabban, tartalmasabban próbálok kifejezni magam. Mindemellett a nők fotózása kellemes és látványos terület a fotóművészetnek.

– Hogyan választod a modelljeidet? Mi a döntő a kiválasztásnál?

– A kisugárzás. Külön kell modelt választani, ha az arc, a portré vagy pedig az egész test érdekel. Tehát csúnya nő is lehet rendkívül szép, jó alakú és fotogén. Önmagában az, hogy valaki csinos, nem biztosítja, hogy fotogén is. Sok olyan modellem volt, aki mellett az utcán elnézel, egész egyszerűen nem látod benne azt, ami benne van, benne rejlik. Ez most vonatkozik a portréra és az aktra is. Vannak született jó modellek és olyanok, akikből sohasem lesz az. Mert esetleg egész egyszerűen sután, bénán viselkedik, nem tudja önmagát adni.

– Van szépségideálad?

– Azt hiszem, hogy van. Szeretem a törékeny, nőies, klasszikus formákat. Talán a barna típusú nők állnak érzelmileg hozzám a legközelebb.

Akt délutáni napsütésben II. (fotó)

Akt délutáni napsütésben I. (fotó)

Matyikó Tibor

természetfestő – ornitológus

„Saját gondolásaimat is be tudom építeni a képbe.”

1957-ben született Balatonfőkajáron. A Balaton mellett töltött gyermekévei után a soproni Erdészeti Iskolában ismerkedett meg az erdő növény és állatvilágával. Először természetfotózással és ornitológiával foglalkozott, munkái sorban jelentek meg újságokban, folyóiratokban, könyvekben.

Rajzolásal 1995-ben kezdett foglalkozni, először ceruza- és tusrajzokat készített, míg 1997-ben elkészültek az első gouache- és olajképei. Ezután a rajzai, grafikai jelen-

Kislány portré (olaj)

Bogi (olaj)

tek meg szakújságokban. Szentdomonkoson él és alkot. Első jelentős kiállítása Tiszavasváriban volt 1997-ben. További kiállításai: Budapest Gaál Imre Galéria; Sopron Erdészeti Múzeum; Eger Megyei könyvtár, Keresztény Ifjúsági Klub; Pétervávár Művelődési Ház; Heves Művelődési Ház; Mátrafüred Erdészeti Iskola, Debrecen Brassai Galéria. Csoportos kiállításai: Székesfehérvár, Baja, Budapest, Szolnok, Siófok.

Munkái eljutottak Európa számos országába, így: Németországba, Olaszországba, Luxemburgba, Belgiumba. Eddig 3 könyvet illusztrált, ez évtől pl. vadásznaptára került kiadásra. Célja a természet hiteles és festői ábrázolása. Példaképei: Csergezán Pál, Szinyei Merse Pál, Balogh Péter, Zichy Mihály.

– Hogyan kerültél kapcsolatba a képzőművészettel, hiszen te ornitológus vagy?

– Feleségem profi módon alkotott, rajz – biológia szakos volt. Mikor elváltunk, akkor abbahagytam a fotózást, melyet előtte sokáig csináltam, de nagyon hiányzott az alkotás, s ez segített engem abban, hogy elkezdjek rajzolni. Ez nyolc éve történt.

– Meddig fotóztál, s az miben segített neked?

– Huszonöt évig természetfotózással foglalkoztam, ami segített kialakítani a kompozíciós készségemet, amit alkalmazok a grafikai munkáim és a festményeimben. A fény megfigyelése a képeken és a tárgyakon mind a fotózásban, mind a festészetben nagyon lényeges. A fotózásban tanultakat maximálisan hasznosítani tudom, nem kell újabb éveket megtanulásukkal töltenem.

– Milyen célok vezérelnek?

– Az én célom elsősorban az, hogy a természetet hitelesen ábrázoljam. Mivel publikálok újságokban, könyvekben, ott is nagyon fontos követelmény a hitelesség. Azokat az állat- vagy madárfajokat, amelyeket ábrázolok, azokat én ismerem, gondoztam, tehát kapcsolatba kerültem velük. Pontosan tudom a fő jellegzetességeiket, s ezt a rajzokon is vissza tudom adni.

– Meg tudnád mondani, hogy mik a főbb jellegzetességei egy nagy fakopáncsnak?

– Természetesen. A tarkójáról indul egy fekete kantár, amit a szem felé egy fekete csik elválaszt, egy fehér folt, ami a balkáni fakopáncson hiányzik. A szárnyán van két folt, és a hímnek a

tarkóján van egy piros folt, a nőtényén nincs. Ha ránézek, rögtön felismerem.

– Milyen publikációid jelentek meg idáig, s illusztráltad-e őket?

– Három könyvet illusztráltam eddig, az egyik ebből egy Fekete István-könyv. Van a madarászoknak egy újságjuk a Madártávlat, abban is, és sok rajzom jelenik meg a Búvárban és a Nimródban is. Címlapot is készíttettem már és a festményeim is egyre többet jelennek meg.

– Ha felkérek egy illusztráció elkészítésére, mit kell végig csinálnod?

– Először is el kell olvasnom a kéziratot vagy a könyvet. Kialakul bennem egy kép vagy egy szituáció, s azt próbálom megrajzolni. Ha a szerző élő, akkor megbeszélem vele, hogy neki mi az elképzelése, s én azt megpróbálom megcsinálni.

– Festményeiden fotónaturalista módon jutsz el a megjelenítési formáig. Kitől tanultál?

– Teljesen autodidakta módon tanultam. Van bennem egy kifejezési vágy, szerintem ösztönösen is azt próbálom megvalósítani. Persze vannak szakkönyveim, melyeket szorgalmasan olvasok, minden kiállításra eljárók, és úgy működöm, mint egy szívacs, minden információt és fontos dolgot magamba szívok. Az ismereteket igyekszem felhasználni.

– Azt megértem, hogy a madarakat, különböző állatokat esetleg a portrékat nagyon élethűen adod elő alkotásaidon, de a tájfestésnél hová szeretnél eljutni?

– A tájnak van egy karaktere. Öt évembe került, míg a hevesi tájat, ahol élek úgy tudtam fényképezni, hogy érződjön a hevesi karakter. Ne a Mecsek, vagy a Bakony, esetleg a Bükk legyen. Az igazi térszaktikák sűrű fényben jönnek ki. Festeni is úgy kell. A csúcshétyekre és az árnyékolásokra kell nagyon odafigyelni. A tájnál nem törekszem a teljes hiteles ábrázolásra. A saját gondolásaimat is be tudom építeni a képbe.

Borika (olaj)

Micska Zoltán festőművész

„A művészi alkotásból emberi melegség sugározson...”

1949. augusztus 24-én született Munkácson. 1973-ban elvégezte Odesszában a Népi Alkotók festő szakát. 1982-től Szovjetunió Képzőművészeti Szövetség tagja lett. Ugyanabban az évben Szovjetunió Képzőművészeti Alapjába is felvételt nyert. Természetesen az ukrainai jogutód egyesületeknek is tagja. Országos, köztársasági, nemzetközi kiállításokon szerepelt alkotásaival. Legszívesebben az Ivano-Frankovszkban megrendezett „Impreza 89” kiállítására büszke. Tárlatai voltak Magyarországon, Oroszországban, Csehországban, Lengyelországban, Németországban, Franciaországban, Hollandiában, Olaszországban és az USA-ban. Munkái eljutottak Izraelbe, és Kanadába is. Tagja a Hortobágyi Alkotótábornak, és a Cívus Nemzetközi Művésztelepnek. Élénken reagál a körülötte folyó történésekre. Ezért művészetében megjelennek a lerombolt templomok, az elégetett ikonok, szentképek és a tönkretett kultúra emlékei. Ebbe a ciklusba tartozó műveiben az érzelmek dramatizmusa a vörös a kék szín tragikus hangzása révén jut kifejezésre.

– Régóta jársz Magyarországra, alkotótáborokba. Szívesen veszel részt a Hortobágyi Alkotótábor munkájában. Égerházi Imrénének jó barátja voltál. Hogyan emlékszel rá?

– Imre bácsinak sokkal tartozunk, de nem csak az én generációm. Nagyon sokat fáradozott azon, hogy a magyar képzőművészeti élet vérkeringésébe be tudjanak kapcsolódni a kinn rekedt képzőművészek. A 80-as évek végén, amikor szabadon lehetett mozogni, Imre bácsi volt az első, aki egyből reagált, a Kárpát-medencéből is, és mindenhol hívtott művészeket. Felbecsülhetetlen dolog. Rengeteg kiállítást megtekinthettünk.

– Az elmúlt évben egy igen komoly kitüntetést kaptál.

– Igen, megkaptam Ukrajna Érdemes Művésze címet. Ez nekem nagyon értékes. A Kiváló Művész kitüntetést Habda Laci bácsi kapta, aki szintén magyar származású. Négy évben egyszer adnak ki ilyen elismerést, és most mi nyertük el, ezért is nagyon örülünk.

– A festő szak elvégzése után hogyan tudtál elhelyezkedni? Mennyire sikerült alkotó tevékenységre találnod?

– Visszakerültem rögtön Kárpátaljára. Egyből bekapcsolódtam a kiállításokba. Hét éven belül felvettek a Képzőművészeti Szövetségbe. Folyamatosan egyre nagyobb követelményeket állítok magam elé.

– Nem csak alkotóművész vagy.

– 90-es elején, mikor Ukrajna külön vált, nem tudtuk, hogyan lesz. Szerencsére a polgármesteri hivatalban olyan emberek kerültek, akik megértették, hogy művészet nélkül nincs nemzet. Munkácson alakult egy képtár, amit 8 éve vezetek.

– Mennyire változik az alkotótáborok hatására a művészeted?

– A 80-as évek végéig jártam többször külföldön, utána minden felgyorsult, és ez sokat nyújtott nekem. Így a Hortobágyi Alkotótáborban is egyszerre 20 országból jött művészekkel találkozhattam. Lehetett min elgondolkodni, összehasonlítani.

– Milyen gondolatok foglalkoztatnak mostanában?

– Ebben a nagy demokráciában az, hogy el ne vesztse a nép a saját kultúráját, erre kellene egy picit többet odafigyelni.

– Képeid elsősorban a látványfestészet fajtájába tartoznak. Az avantgárd-festészet jövőjét hogyan ítéled meg?

– A jó modern mindig meg tudja tartani a nép saját kultúráját, be tudja mutatni a népek az énjét. Fejlődik a világ. Minél kevessebbel kellene többet mondani. Ilyen volt pl. Picasso, aki az egyik legjobban képzett rajzoló volt, egyik komoly színekultúrával rendelkező művész. Ilyen embernek hiszek. Én is nagyon szívesen festek modern képeket, szeretem leegyszerűsíteni a látottakat.

– Akármennyire fejlődik a számítástechnika, mégis a lakásunkba az ember által készített képzőművészeti alkotást fogunk feltenni. Te hogyan gondoldod?

– Egy művészi alkotásnak, bármilyen műfajban is készült, lényeges, hogy emberi melegség sugározson belőle. Meglehettem az igazi ikonfestőket, rájöttem, hogy alkotásaikból emberi melegség árad.

– A te művészeted is nagymértékben táplálkozik az ikonfestészet értékeiből.

– Volt egy ilyen időszakom, még a 80-as évek elején. Voltam tanulmányi úton és láttam a rengeteg elpusztított templomot Moszkva környékén. Nagyon megfogott engem. '82-ben fent voltam a hegyekben, mikor egy fiú mondta, hogy ég a kis fatemplom. Mire odaértem, már csak egy üszkös oltárt találtam, egy XIV. századi műkincset tettem tönkre. Megüszkösödött ikonosztáz láttán 8-10 évig abból táplálkoztam. Annyira elgondolkodtatott.

– Egy alkotást hogyan készítesz el?

– Mielőtt elkezdem, jól megnézem azt a helyet ahol vagyok. Igyekszem megismerni kultúráját. Megpróbálom megfogni a lényegét. Aztán kezdek bele, egy alkotás elkészítésébe.

Téli világ (tempera)

Az elpusztított ikonok emlékére (vegyes technika)

Mikola Nándor festőművész

„Egy akvarellhez 5-6 jó ecsetvonás szükséges. . .”

1911-ben született Budapesten, Óbudán. 1928–32 között végezte a Magyar Iparművészeti Főiskolát Budapesten. 1935-ben Bécsben tanul a Grafikai Intézetben litográfia szakon, 1936-ban kitelepül Finnországba. Helsinkiben 1936–37-ben tanulmányokat folytat az Atheneum Művészeti és Kézműves Főiskolán. 1958-ban Párizsban az Andre Lothe Akadémián képezte magát. Életművében igen fontos, ahogyan népszerűsítette az akvarell műfaját Finnországban és egész Skandináviában. Előadásokat tartott és kiállításokat szervezett, számtalan tv-műsorban szerepelt. 1979-ben tiszteletbeli művész professzor címet kapott a finn államtól. 1995-ben nyitották meg a Mikola Múzeumot Vaasa városában. 1998-ban a Köztársasági Elnöki Arany Emlékérem kitüntetését kapta meg. A Magyar Vízfestők Társasága támogatásával kiállítása volt a Vigadó Galériában, az ott bemutatott anyag a Nemzeti Galéria gyűjteményébe került. Festői programja progresszív; nagyvonalúsága, méretes lapjai, dinamikus festőisége, a rend káosza és a káosz rendje játszódik le alkotásain. 1940-től számos egyéni és csoportos kiállításon vett részt Finnországban, Magyarországon és külföldön egyaránt. Jelentős közgyűjteményekben szerepelnek alkotásai. Debrecenben többször volt már kiállítása, most is szívesen jött el Koncz Sándor és a Déri Múzeum invitálására. A most bemutatott képeinek sorozata szubjektív vallomás, dinamikus gesztusokat, színvárszokat mutat fel.

– Hogyan jött létre ez a kiállítás?

– Pesten volt kiállításom a Vigadó Galériában. Koncz Sándor ott járt, és kérdezte miért nem

ez az energia sugárzik a képeidből. Képeidet látva azt hittem, hogy egy harmincévessel fogok találkozni.

– 92 éves vagyok és a szülőhazám Magyarország. De 67 éve élek Finnországban. Jó magyarnak lenni Finnországban, meg itt is. Debrecen gyönyörű, örülök, hogy eljöhettek, megmutathatom, mit csinálók. Most született ez a kiállítás 2-3 évvel ezelőtt.

– Nagy méretekben dolgozol mindig?

– Nem. A kísérleti képeket kinn a természetben készítem. Mindig a természetből indulok ki, vázlatokat készítek. Végül a műteremben készülnek a képek. Mindennap dolgozom, a kezemben van az ecset. Amíg festeni lehet, festek. Szeretem a munkámat, az akvarell az anyanyelvem, ezzel akarom kifejezni magam. Nem tiszta akvarell, hanem kevert technika. Minden a rendelkezésemre áll, csak jó papír kell hozzá.

– Milyen ez a papír?

– Különleges minőségű papír. Vastag és nedvszívó, bírja a mosást.

– Előfordul, hogy az alapokat szivacsos felvétellel készíted?

– Igen, de lemosom előtte, mert a papír mindig egy kicsit zsíros, és le kell mosni. Majd ráhúzok egy alapot, valamilyen színnel. Hangulatnak megfelelő, ha napsütés van, akkor sárga az alap. Ha borult, akkor sötétre festem.

– Sok a napsütéses képed. Kéked, bár izgalmas, de kevés

van. A sárgáid főleg izgalmasak és akkora lendülettel működnek, mintha kés lenne a kezdedben és csapnál-vágnál. Egyébként zaklattot vagy?

– Igen, mint minden művész. Természetesen a mű készíti el saját magát.

– Ezeket a fekete gesztusokat mivel húzod bele?

– Van egy fekete festékem, de nem akvarell, hanem gouache.

– Mikor kezdted el ezt a fajta festészetet?

– A háború után, 1956-ban már akvarelleket festettem. 1936-ban mentem ki, akkor 22 éves voltam. Ott van a család, a gyerekek, a műterem, minden. Ők nem is tudnak magyarul, sajnos.

– Ez a fajta gesztusfestészet kezdete időben mikor lehetett?

– Nem tudom megmondani, az első képeket el is dobtam.

– Unokáid hogyan fogadják a munkáidat?

– Ha jönnek a műterembe, mondják: „festeni akarok papa”. A legjobb anyagot, festéket kapják, hogy fessenek. A földön festik az akvarelleket.

– Milyen érzésekkel vagy most itt Debrecenben?

– Megtisztelve érzem magam. Helyettem megszervezték, jó itt lenni.

– Ha haza mégy Finnországba, milyen teendődök vannak?

– Állandóan festek, ez az életem.

– Mikor jössz Debrecenbe vissza?

– Nem tudom, talán egy új anyaggal. Olyan jó papírt kaptam most Franciaországban, vastagabb. Szeretnék majd jönni, s bemutatni az új anyagomat. Előtte azonban téged szívesen látnálak Finnországban egy kiállításon, a te akvarelljeidből.

Almák (akvarell)

Káosz (akvarell)

Nuridsány Éva

festőművész

„Az ember ... gyökerei a lentben vannak, de lelkében a fentre vágyik”.

1942-ben született Csíkszeredában. A marosvásárhelyi Művészeti Gimnáziumban érettségizett, majd 1964-ben a kolozsvári Tanárképző Főiskola Képzőművészeti Szakán szerzett diplomát.

A debreceni Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola művészeti tanszékének nyugdíjas adjunktusa. Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, a Debreceni Művészek és Műpártolók Egyesületének. Részt vett, illetve részt vesz a tokaji, nyírbátori, kecskeméti, berekfürdői, hajdúszoboszlói, szabadkai, potsdami, erfurti, zsboki, bessansi nemzetközi alkotótáborok munkájában. Első egyéni kiállítása 1967-ben volt Kolozsvárott. Ezt követően rendszeresen szerepelt a megyei és országos tárlatokon. Egyéni és csoportos kiállításainak színhelyei Románia nagyobb városai voltak. 1983-tól él Debrecenben és 1985-ben mutatkozott be képeivel először a debreceni közönségnek. Azóta évente szerepel a Hajdú-Bihar megyei őszi és tavaszi tárlatokon, valamint az Országos Nyári Tárlaton, a békéscsabai, szolnoki és egri biennálén. Több egyéni és csoportos kiállítása volt Debrecenben, Budapesten és az ország nagyobb városaiban. A „Debrecen Kulturájáért Alapítvány” ösztöndíjasa 1997-ben,

Érintkezés (vegyes technika)

1999-ben és 2002-ben. „Weimar, Európa kultúrfővárosa” nevű nemzetközi tűzzománc-szimpózium ösztöndíjas meghívottja 1999-ben. Külföldi egyéni és csoportos kiállításainak színhelyei: Berlin, Potsdam, Wiesbaden, Erfurt, Padova, Porto Recanati, Stockholm, Eskilstuna, Södertälje, Morez, Przemysł, Belgrád.

– Ez évben volt egy nagy kiállításod Kolozsvárott. Közel húszévi távollét után visszatértél kezdeti művészeti sikereid városába. Mit jelent Neked ez a találkozás?

– Nagyon boldogan, de a bizonyítás izgalmával mentem vissza ifjúságom városába, hiszen ott éltam, tanítottam és alkottam huszonegy évig.

– Milyen körülmények között találkozhattál tárlatlátogató közönséggel, és kik segítettek ebben?

– A Művészeti Múzeum részéről dr. Livia Dragoi igazgató Kolozsvár legrangosabb kiállítótervét bocsátotta kiállításom rendelkezésére. A vendégeket Calin Stegorean grafikusművész köszöntötte, majd Székely Sebestyén György muzeológus (románul), és Németh Júlia műkritikus (magyarul) ajánlotta a közönség figyelmébe alkotásaimat. Sok régi baráttal és ismerőssel találkoztam a kiállítás megnyitóján. Ez igazi ünnepnap volt számomra. A különleges örömet halványította az a tény, hogy Gagyi Balla István történész barátom, akitől a kiállítás ötlete származott, már nem volt az élők sorában.

– 1983 óta itt élsz és alkotasz Debrecenben. 1942-ben születted, most 2002 van. Kinek jutottál eszébe?

– Ha a születésnapomra gondolsz, sokan felköszöntöttek. A jubileumi tárlatra először a Brassai-galéria hívott meg, majd a Mű-Terem Galériában is bemutathattam az elmúlt 20 évben készült alkotásaimat.

– C s í k s z e r e d á b a n születted. Milyen emlékeid vannak?

– Születésemkor Csíkszereda Magyarország része volt. Anyai ágon teljesen alföldi vagyok. Édesapám és családjá csíkszeredaiak. Gyermekkoromban csodálatos, tízezer lakosú kisváros volt, ahol szinte mindenki ismert mindenkit. Körülbelül három román család élt ott, akik ugyanúgy beszéltek magyarul – székely akcentussal –, mint mi. Azóta már minden megváltozott....

– Hogyan kerültél Magyarországra?

– Férjhez jöttem. Itt ismerkedtem meg a férjemmel '81-ben, később házasság lett belőle.

– Kiállításaidon főleg a vegyes technikájú és a tűzzománc alkotásaidat mutatod meg, pedig tudom, hogy kiváló akvarelliző is vagy.

– Nézd én éveken keresztül akvarelliztem. Romániában nem volt műtermem, így az olajfestés helyett – aminek erős, átható szaga van – az akvarelltechnikat kellett választanom. Ez egy nehéz technika. Gyorsan kell festeni (amíg a papír és a festék nedves), virtuóz rajztudást igényel, mert utólag nem javítható. Úgy érzem az akvarellt sokan lenézik, nem tudom miért? Pedig ha jó minőségű papírra, jó minőségű festékkel készíted, akkor évszázadokig fennmarad. Például Turner akvarelljei az ezernyolcszázad elejétől ragyognak.

– Hogyan alakítottad ki a vegyes technikádat?

– Voltak olyan elképzeléseim is, amiket akvarellben nem tudtam kivitelezni. Ekkor találtam ki a vegyes technikát, ami lehetőséget adott az elmélyültebb munkára és a javításra is.

– Mi az „ars poeticád”?

– A tárgyiasult világunkból elvágyóvda keresem az ember helyét a mindinkább kitáguló és egyre rejtélyesebb, de fantáziával bejárható világban. Műveimben a fent: a világosság, a béke, a jó, a lennt: a sötétség, a zűrzavar, a rossz. Középen – a fent és a lent között – van az ember, akinek gyökerei a lentben vannak, de lelkében a fentre vágyik.

Fénylány (tűzzománc)

Oláh István

népi iparművész

„A fa él akkor is, ha kivágják.”

Nyolc esztendővel ezelőtt figyeltem fel először a debreceni népi iparművészre, akinek akkor kiállítása volt az Újkerti Általános Művelődési Központban. A megyei napilapban Vitéz Ferenc tollából művészetét és munkásságát méltató cikk jelent meg „Meséket farag fába, szaruba és csontba” címmel. Mint az író is említette, Pista bácsi akkor „mesei korban” volt, hiszen akkor volt éppen 77 éves. A faragó művész azóta Debrecenből Máriapócsra költözött az idősek házába, ahol új otthonra, gondoskodásra talált a megérdemelt pihenéshez. A ma 85 éves mesternek állandó kiállítása nyílt az otthonban, így együtt élhet alkotásaival, melyek emlékeztethetik a szorgosan eltöltött alkotóévekre. Máriapócs nyert egy kiváló művészt, de Debrecen sem veszítette el, hiszen alkotásai a Déri Múzeumban ma is megtalálhatók.

Hajdú-Bihar megye területén a fagegmunkálásnak régi hagyományai vannak. A teknővájók, a kerékgyártók, bodnások, kocsigyártók és az ácsok már a XVI. században megjelentek, és céhekbe tömörültek. A pásztorfaragás már művészeti motívumokat alkalmazott, a szaru- és a csontmegmunkálás területén is vannak értékelhető előzmények. A megye múzeumaiban megcsodálhatjuk a karcolt díszítésű pászortülköket, ivótülköket, sótartókat, fűszeres edényeket, kenőcstartókat, tégelyeket, a bőr pásztorkészleteket díszítő csontlemezeket.

Oláh István művészetében mindvégig a hagyományt ápolta és annak tiszteletére tanított. Történeteket, meséket faragott fába, szaruba, csontba. Megjelentette a mese szereplőit, aztán a művészi fantázia és a teremtő képzelet alakította a kezében lévő szerszámokat, melyekkel megmunkálta alkotásait. Hite szerint az anyagban benne rejlik a forma, s kínálja azt, hogy milyen tartalommal töltsen meg a művész.

A 85 éves mesterrel a Máriapócsi Idősek Otthonában egy kényelmes klubszobában – ahol az állandó kiállítás található – beszélgettem:

– Pista bácsi állandó tárlatának megnyitásán sokan részt vettek. Hogyan emlékszik az ünnepi hangulatra?

– Igen sokan eljöttek, lehetnek úgy nyolcvan. Videó felvétel is készült, az öcsém fia készítette, de a televíziótól is és a megyei laptól is voltak itt. Nagyon örülök ennek a lehetőségnek, így állandóan látom a műveimet. Ma már sajnos nem tudok dolgozni, mert megromlott a látásom, pedig még most is szívesen alkotnék.

A kezem és az agyam bírná, de sajnos nem látom a motívumokat és a rajzot. Szerszámaimat –150 darabot– elajándékoztam a volt tanulóimnak, azokkal legalább tovább dolgoznak. A kiállítás-megnyitón nagyon jól éreztem magam, még Budapestről is voltak itt. Több volt tanítványom megtisztelt jelenlétével.

– Ez a kiállítás gondolom, eszébe juttatta a többit is.

– Valóban, eddig 52 kiállításom volt, el sem tudom mondani, hogy hol, hiszen olyan sok. A külföldieket viszont szívesen megemlítem, mert szép emlékek. Finnországban, Lettországon, Németországban.

– Ezen a tárlaton művészetének csak egy szeletkékét láthatjuk. Több tárgy használati célszerűséget tartalmaz, megvan bennük az élet lendülete. Mi mindent készített alkotóévei alatt?

– Kezdetben egyszerűbb használati tárgyakat, csillárt, képereteket, sótartót, gyufatartót, tálat, majd szekrényt, asztalt, széket és polcot, tálasfogast. Később a mivesebb kidolgozást igénylő tárgyakat szerettem meg, számos pipa, sétatot, gyertyatartó, kulacs került ki a kezem alól. Szinte felsorolni sem tudnám, hogy milyen sokfajta és mennyiségű. Bejártam az egész országot, autodidakta módon sajátítottam el a fogásokat, tanulmányoztam a különféle tájegységek eltérő stílusait.

– Fa, csont, szaru és különböző más anyagok, amiket megmunkált. Melyiket szerette a legjobban?

– Mindegyik más megmunkálást igényel, és más szerszámok is kellene hozzájuk. A szaru talán a „legembernyúzósabb”, mégis azt mondom, hogy minden anyagot szerettem, legjobban azt, amivel éppen dolgoztam. A fa él akkor is, ha kivágják. Az anyagot nem lehet büntetlenül megvágni, ha megsértem, ki kell békíteni, valami szépet kell faragni rá. Fa esetében legjobban dolgozni a dió, szilva, platánlevelű juhar, vadcserecsznye és almafával. A különböző anyag a motívumrendszer is meghatározta. Szerettem az élet motívumokat, aztán a különböző geometrikus megoldásokat. Másként bánik az ember a használati tárgyakkal és másképp a díszítő jellegűekkel.

– Ha újból kezdené, mit csinálna másképp?

– Akárhányszor születnék, újból kezdeném a díszítést, a faragást. Mindent elkövetnék, hogy ezt végezhessem, még most is csinálnám, ha jó lenne a szemem.

Faragások

Fafaragások

B. Orosz István

festőművész

„Nem a »mit« a fontos, hanem a »hogyan«

1953. szeptember 27-én született Bökönyben. Gyermekkorát Nyírbogdányban töltötte, tisztelgésképpen ezért használja alkotásain a B. Orosz István aláírást. Középiskolai tanulmányait Nyíregyházán és Debrecenben végezte. 1969-től 1972-ig Berecz András festőművész rajzstúdiójába járt. Debrecenbe kerülve meghatározó volt pályája alakulásában Félegyházi László festőművésszel való találkozás. Művészé válásában sokat köszönhet Lukács Gábor és Szepessy Béla művész-tanároknak. Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, a Szabad Képző- és Iparművészek Országos Szövetségének és a Hajdú-Bihar Megyei Amatőr Képzőművészeti Társaságnak. Alapító tagja az Ajtósi Dürer Egyesületnek. A festészetén kívül aktívan foglalkozik egyedi és sokszorosított grafikával. Önálló kiállításai a következő helyeken voltak: Nyírmártonfalva, Nyírbrány, Nyíregyháza, Nyírbogdány, Fülöp, Nyíraczád, Vámospércs, Nyíradony, Nádudvar, Oroszlány, Gánt, Csákvár, Zsáka, Hajdúsámson, Hajdúnánás, Tata, Sajószentpéter, Debrecenben: Brassai-galéria, konzervatóriumi galéria.

– Hogyan emlékszel a gyermekkorodra?

– Nyírbogdányban nevelkedtem, tehát ezt tartom szülőfalumnak. Ott figyeltem – akkor még nem tudatosan természetesen – a rajzolásra. Képzőművészettel kapcsolatos kis rajzocskákat készítettem, az irodalmi alakokat másoltam a könyvükből: Gorkijt, Lenint, Arany Jánost, Petőfit. Nagyon szép kis grafikák voltak, ahogy így visszaemlékszem rá. Mikó Gyulának hívták a rajztanáromat, tőle sokat lestem el. Egy alkalommal a Balatonról jött haza, és festett ott egy tájat. Én minden szó nélkül hazaszaladtam és A3-as műszaki rajzlapra az ujjammal és vízfestéssel ugyanazt a tájat lefestettem. Az ujjammal, mert nem volt ecsetem. Elvittem neki megmutatni. Lényegében így kezdődött ez a pályafutás. Utána Nyíregyházára kerültem, a 70-es évek elején Berecz András körében tanultam rajzol-

ni. Tőle nagyon sok mindent megtanultam. Később Debrecenbe kerültem, itt folytatódott tovább a pályám.

– Itt a Medgyessy-körbe jártál?

– Igen, de a kapcsolatom a Medgyessy-körrel inkább a '90-es évekre tehető, de ma is rendszeresen eljárók, és szívesen nézegetem a gyerekek rajzait. Jó látni, hogy egy-egy kis tehetség hogy fejlődik. Szinte saját magamat látom ezekben a gyerekekben.

– Hogyan emlékszel Félegyházi festőművészre?

– Amikor Debrecenbe kerültem, jártam a Nagyerdőt. Mindenféle apró rezdülést – a fenyőtoboztól a levelelégig – próbáltam megörökíteni, mert ő azt mondta, hogy rajztudás nélkül semmit nem ér az egész. Hasonlítni lehet ezt a hegedűművészhez. Valaki már világhírű hegedűművész és mégis órákat gyakorol naponta. Ez egy nagy igazság, az embernek a kezében, az ujjában a készséget mindig ébren kell tartani ahhoz, hogy ne szunyadjon el.

– Nagyon érdekes. Te milyen technikával készíted a képeidet?

– Kedvelem az olajfestéket. Először egy ala-

Csend a katedrálisban (diófa)

pot tesztek fel farostlemezre olajjal, ecsettel, és majd a későbbiek során alakul ki a többi. Szívesen használok különböző eszközöket, az ujjamtól kezdve a spakliig, mert olyan felületeket, hatásokat tudok megjeleníteni, amit ecsettel nem lehet utánozni. Ugyanez fordítva is igaz, hogy az ecset finomságát egy spaklival nem lehet megoldani.

– Nekem úgy tűnt, mintha pasztellel festenél. Honnan van nálad ez a finomság?

– Belülről jön a dolog. Különösebben én nem is figyeltem úgy oda, hogy milyen színeket használok. Régebben inkább a sötétebb tónusokat festettem. Nagy példaképem és csodálója vagyok Rembrandtnak, aki a sötét háttérből a fényel festve megjeleníti a dolgokat.

– De te Holló Lászlót is szeretheted!

– Igen. Az expresszív képeinél, amik nagyon elgondolkodtatóak, amikor már valami belülről fakadó felfokozottság jelentkezik a képen.

– Színeidre gondolva, visszafogottnak tartom őket. Nagyon szép színösszhangban, azonos színtónuson belül dolgozol. Vannak kedvenc színeid?

– Hát hogye! Az ibolyaszínek, a barnák finom árnyalatai, a jégkék, a nettzöld. Tisztán ritkán használom ezeket. Általában tört színeket használok.

– Mi jelenik meg a képeiden?

– Minden, ami környezetemben valamilyen hatással van rám, vagy megfog. Számomra nagyon fontos, és köszönöm a mestereimnek és tanárainak, hogy eljutottam arra a fokra, hogy nem a mit festem, hanem a hogyanant.

– Mit jelent számodra az alkotás?

– A körülöttem lévő világ lényegéhez való közelítés, az összefüggések keresése, látványteremtés a rendelkezésre álló anyagok felhasználásával.

XX. század (olaj)

Palotai Erzsébet

festőművész

„Árulkodik rólunk az alkotás,
szinte személyiségünk lenyomata.”

1955-ben született. Az egeri tanárképző főiskolán köztársasági ösztöndíjasként, és a szegedi egyetemen szerzett diplomát. Egerben Blaskó János tanítványa volt. Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Országos Szövetségének, jelenleg a debreceni Ady Endre Gimnázium rajztanára. Két alkalommal nyerte el a lengyelországi „Ezüst Négyyszög” eurorégiós festőbiennálé díját, szintén kétszer részesült a Debrecen Kultúrájért Alapítvány művészeti ösztöndíjában, a „Debreceni impressziók” című pályázati kiállítás első díjasa volt. Három-három alkalommal lett díjazottja, illetve fő- és díjazója a megyei őszi és tavaszi, valamint a debreceni országos nyári tárlatoknak, s a Nyíradonyi Nemzetközi Művésztelep díját ugyancsak háromszor kapta meg. 1977 óta dolgozik hazai, regionális és nemzetközi művésztelepeken, két évtizede vesz részt egyéni és csoportos kiállításokon, önálló anyagával szerepelt külföldön németországi, lengyel és romániai galériákban, kollektív bemutatók keretében műveit továbbá a cseh és itáliai közönség is láthatta. Két évtizede pasztellel fest, s ma is az a vágy hajtja, hogy a szépséget szolgálva méltó partnere legyen ennek az anyagnak. A finom hangulatú, az archaikus érzelmű és gondolatú képek sorozatában azt a következetesen munkált utat folytatja, melynek feladata az ábrázoláson túl az üzenetküldés, a tárgyakban lakozó lélek, a tárgyak mögött rejtőzködő ember minőségeinek bemutatása.

– Az egeri főiskolára jártál. Milyen emlékeid vannak?

– Visszatekintve olyan, mint egy mese. A főiskolai mesterem Blaskó János tanár úr volt. Olyan kiváltságot élveztünk ott, a rajz tanszéken, hogy már rég bezárt a főiskola, mi még mindig bent maradtunk festeni, és a tanár úr papucsban kicsoszogott hozzánk. Még akkor is korrigált. Ezek olyan bensőséges órák voltak, ami nem felejthető el. A másik dolog, hogy barátnómmal, művésztársammal, Bíró Eszterrel együtt laktam albérlésben. Az ő édesapja Bíró Lajos tanár úr éppen ezért gyakran ájtott Egerbe, úgyhogy két oldalról kaptuk az okítást és a kritikát. Így ez igazán jó iskola volt.

– A főiskola után férjeddal, Subicz Istvánnal részt vettetek a Medgyessy Ferenc Képzőművészeti Kör munkájában. Szakmai

és pedagógiai területen mit örököltetek Bíró Lajostól?

– Nagyon szeretném remélni, hogy a fegyelmezettséget. Az nagyon fontos. Aztán ennek az ellentétéként a játékoságot. Szeretnék egy anekdotát elmondani: a rajztanári stúdióban már ifjú rajztanárként festegettünk péntekenként, ezt is Bíró tanár úr vezette. Látvány után dolgoztunk. Mindig izgalmas volt, ha a hátunk mögé állt és mondta a dolgokat. Nekem, emlékszem egy fél délelőtt állt a hátam mögött, nagyon izgultam. Szinte ordított a hátam mögött, hogy „játékosan Böske, játékosan!”. Azt se tudtam, hol vagyok és mit csináljak, hogy játékos legyek. Később értettem meg, nem akkor. Mindenért nagyon hálás vagyok. Meg kell említenem még Török Anikó nevét. Tőle tanultam a pasztellkréta szeretetét és azt az intim világot, amit szeretnék a festészetben megvalósítani.

– Azt nyilatkoztad egyszer, hogy a pasztell titkainak a megismeréséhez egy egész élet szükséges. Hol tartasz most ezen az úton?

– Nem tudom, hogy az út milyen szakaszán tartok, mert az ember nem tudja, mennyi van még előtte. Remélem, hogy titkok sokasága van még előttem.

– Kedvenc témád, önvallomásod szerint az enteriorkészítés. Milyen világot akarsz megmutatni?

– Ennek van egy irodalmi része, ami inkább az intuíciónak vonatkozik, és van egy nagyon

kemény festészeti, szakmai oldala. Ez a szakmai oldal az, hogy az enteriőr a kevés motívumot jelent nekem, például egy fehér fal előtt egy parasztlóca. Mindez olyan gyönyörű formákat kínál, hogy nem lehet kihagyni. Olyan szép ritmusok, pozitív-negatív megjelenések vannak, ami rám nagyon hat.

– A festészet nyelvén lehet-e hazudni?

– Nem tudom, hogy van-e, aki ezt megpróbálja egyáltalán. Mert azt hiszem, ez lehetetlen! Sőt, az ember semmit sem tud eltitkolni. Annyira árulkodik rólunk az alkotás, szinte személyiségünk lenyomata az, ami ott, a papíron megszületik. Az ember nagyon gyakran úgy érzi egy kiállításon, hogy ezt és ezt a dolgot nem is kellene a közönségnek tudnia, nem jó a nagyközönség elé vinni, de hát az adott motívum benne van a képben. Pláne, amikor igazi belefeledkezéssel születik egy alkotás, akkor aztán végképp egy az egyben azok a személyiségjegyek jelennek meg a papíron, amit néha szeretnék eltitkolni. Istenem, az ember nem tökéletes.

Reggeli a verandán (pasztell)

Múterem (pasztell)

Fésülködősarok (pasztell)

Emlék egy kastélyban (pasztell)

Mary szobája (pasztell)

Falusi templom (pasztell)

Édesanya ablaka (pasztell)

Papp Lászlóné

szövő, népi iparművész

„A szövést csak elkezdeni lehet, abbahagyni sohasem.”

1929-ben született Debrecenben. Már fiatalon érdeklődést mutatott a képzőművészet iránt. Tar Zoltán festőművésztől az ún. külön rajz keretében sajátította el a rajzolás és festés alapvető ismereteit és a művészi látásmód alapelemeit. Az első, művészi bemutatkozást jelentő ebese kiállításának a megrendezésénél szerepet vállalt Félégyházi László művész-tanár. 1948-ban jelentkezett a Debrecenben akkor induló pedagógiai főiskolára, magyar–történelem és rajz szakra. Az Egri Pedagógiai Főiskolán végzett. A rajz tanszékét Adler Miklós festőművész vezette. Végzés után rajztanárként helyezkedett el. Tagja volt a Medgyessy Ferenc Képzőművészeti Körnek, ahol Félégyházi László és Veres Géza festőművészek irányításával dolgozott. 1973-óta foglalkozik szövéssel. A közművelődési intézet szövőműhelyének vezetője. Gyapjú- és vászon-szötteseket készít, elsősorban hajdú-bihari hagyományok alapján. A Nyírbátori Tűzzománc Stúdió tagja. 1990-től népi iparművész. Kiállításainak a száma meghaladja a 100-at. Ebből 9 önálló tárlat volt. 70. születésnapja alkalmából a Déri Múzeum életműkiállítást rendezett. Szöttesei megtalálhatók a debreceni Déri Múzeumban és a kecskeméti Népi Iparművészeti Múzeumban. 17 díjat nyert összesen, a legjelentősebbek: 1990: Debrecen Művészeti-díja, 1992–1994–1996: Gránátalma-díj, 1994: A Népművészet Mestere-cím, 1996: országos Szöttespályázat nagydíja, 1998: Debrecen Csokonai-díja, 2004: Nemzeti Kulturális Örökség Minisztérium Csokonai Vitéz Mihály-díja, (az általa vezetett szövőműhely közös kitüntetése), a Pro Renovande

Hungariae „Népművészetért” Szakalapítványa több alkalommal is pályadíjban részesítette, legutóbb 2004. szeptember 15-én.

– Irmuska tősgyökeres debreceni.

– Valóban, iskoláimat is itt végeztem. A Dóczy-tanítóképzőben '48-ban kaptam meg a képzésemem. Akkor indult be Debrecenben a pedagógiai főiskola. Mivel ott rajzot is lehetett tanulni, így oda kerültem. Egy év múlva a főiskola Egerbe került, ott végeztem 1951-ben magyar–történelem–rajz szakon. Tanítottam Polgáron, Csákváron és Ebesen, majd Debrecen következett, s 34 év múlva innen mentem nyugdíjba.

– A tanítóképzőben már érdeklődést mutatott a rajzolás iránt.

– Igen, nagy szeretettel emlékezem Tar Zoltánra. Ő volt az, aki külön rajzot tartott. Hozzá jártam öt éven keresztül, még képzős koromban. Türelmes, kedves volt. A kockánál kezdtem. Az évek múlásával egyre változatosabb és problémásabb dolgokat is megoldottam, így jutottam el ötödéves koromban a fej, illetve a portré rajzolásához.

– Az egri főiskolán milyen volt egy rajzóra?

– A rajz tanszékét Adler Miklós festőművész vezette. A festés akvarellal történt és pasztellel. Nagyon szerettem a pasztellel. Még most is megvan egy olyan festményem, ami a főiskolán készült.

– 1974 igen komoly forduló volt az életében. A rajztanári stúdió szövőszékeket vásárolt. Elindult valami egészen más. Hogyan lehet eljutni a rajzolás, festészet szeretete után oda, hogy szövővé változik az ember?

– Tulajdonképpen a népművészet kiindulópontja a magas művészetnek. Engem a népművészet egyéb területei is mindig érdekeltek. Hogy éppen itt kötöttem ki, valóban azzal áll összefüggésben, hogy a rajztanári stúdió négy szövőszéket vásárolt. Több irányból szereztem meg az ismereteimet. A szövés alapjait tulajdonképpen egy tiszavasvári parasztszönytől tanultam.

– Ennél tisztább forrása nem is lehetett volna.

– Valóban. Az Aranyos Károlynétól elesett ismeretek technikai és művészi továbbfejlesztésében Bakay Erzsébet egyetemi tanár, textilművész, Borbély Jolán etnográfus és Holb Margit textilművész voltak a segítségemre. Aztán Szathmári Ibolya segített abban, hogy a Déri Múzeum raktárába bemehettem, és ott különböző technikájú szövéseket tanulmányozhattam. Később ennek alapján a saját elképzeléseimet megvalósítva hozhattam létre új munkámat. Nagyon izgalmas, hogy a kompozíciókat hogyan találja meg az ember. A népi munkákban lenyűgöző felfedezni azt, hogy milyen lehetőségek vannak, milyen kompozíciós rendet lehet alkalmazni. Ahogy például a csipkészővést, a göbös szövést vagy az egyszerű csikritmust.

– 1982-től készített tűzzománcokat. Melyik műfaj áll legközelebb Önhöz: a rajzolás, a festés, a tűzzománc, esetleg a szövés?

– Mindig az, amit épp csinállok. Valószínű, hogy egy bizonyos idő után vissza-visszatérek a rajzolásához, a festéshez. A tűzzománc, a rézkarchoz olyan eszközök kellene, amivel én nem rendelkezem. Ezeket a nyírbátori stúdióban műveltem.

– Mennyire örül az Ön által vezetett szövőműhely Csokonai-díjának?

– A fővárosi ünnepségen meghatottan vettem át a kitüntetést, mert jó volt érezni, hogy elismerik azt a kitarató értékmentő munkát, amit végzünk.

Gyapjúszőnyeg – falikép

Debrecen

Peřkes József festőművész

„Szükséges egy kifutási idő, hogy megérleljődjön bennem valami.”

Tasnádon született 1928. február 4-én. Négyéves volt, amikor a család Brassóba költözött. Újra Tasnád, majd Kolozsvár, ahol befejezte a középiskolát. 1954-ben a Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskolán diplomázott. Tanárai voltak: Kádár Tibor, Nagy Imre, Mohi Sándor.

1954–1958 között Moldovában tanított. 1958-ban hazakerült Tasnádra, ahol öt évig tanároskodott. 1963-tól 1986-ig Szatmárnémetiben tanított, ugyanitt szakfelügyelőként dolgozott. Hivatalánál fogva járnia kellett a megyét, ami jó alkalom volt arra, hogy felkutassa a megye magyar tárgyi néprajzát. Folyóiratok, napilapok közölték az általa gyűjtött néprajzi anyagot, melyeket Kós Károly néprajztudós ösztönzésére könyvvé formált. 1986-ban áttelepült Magyarországra. Nyíregyházán él. Az elmúlt öt évben számtalan egyéni és csoportos kiállításon vett részt: pl. Románia, Magyarország, Hollandia, Franciaország, Németország, Amerikai Egyesült Államok stb.

Művésztelepek: pl. Gyergyószárhegy, Homoród, Vilnius, Huszt, Hortobágyi Nemzetközi Alkotótábor, Hajdúszoboszló stb. Művészeti vezetője az abádszalóki és a berekfürdői alkotó tábornak. Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Társaságának, az Egyetemes Magyar Képzőművészeti Egyesületnek (Stockholm).

– Kedves József! Téged sokan ismernek Hajdú-Bihar megyében, ezért is kerestelek meg. Nem volt könnyű, végül a szolnoki Tiszaligeten megrendezésre kerülő alkotótáborban találkoztunk. Most mit dolgozol?

– Kicsit furcsa, hogy itt, erdélyi alkotótáborból hozott, teljesen friss élmények hatá-

sára született képek megfestésével foglalkozom. Augusztusban végig kint voltam Gyergyószárhegyen és Homoródszentmártonon és az ott készített vázlatokat itt dolgozom fel. Természetesen itt is változatok, de nekem szükséges egy kifutási idő, hogy megérleljődjön bennem és képpé alkossam.

– Miért lényegesek számodra az alkotótáborok?

– Számomra nagyon fontos, mert köztudottan közösségi ember vagyok és szeretem a társaságot. A régi barátokon kívül új emberekkel is találkozom, és ez nekem felfrissülést ad.

– Milyen emlékeid vannak az erdélyi táborokról?

– A gyergyószárhegyi tábor vezetői Gaál András és Márton Árpád. Aztán tiszteletbeli vezető Zöld Lajos, aki 25 éve segített beindítani a táborot. A részt vevő kollégák nagy részét is ismerem. Sőt magam is vittem oda művészeket, Munkácsról Micska Zoltánt és Ilku Marion Józsefet, aki sajnos két éve meghalt. Így garantált volt az, hogy a tábor számomra kellemes lesz. A homoródszentmártoni tábor a szárhegyihez hasonlóan gyönyörű „festői” környezetben van.

– Milyen technikával készíted az alkotásaidat?

– Azt hiszem köztudott rólam, hogy elsősorban akvarellal dolgozom. Néha olajjal is, egy

nagyon keveset. Az akvarell azért választottam, mert mint pedagógusnak nem sok időm maradt a festészetre. Az akvarellhez pedig kevés idő is elég. Ugyanis, ha sok időt töltünk vele, akkor csak elrontani lehet.

– Az akvarellben is több technika van. A tied milyen?

– Én az úgy nevezett áztatott technikával dolgozom. Teljesen beázatom a papírt, egy üveglapra kifeszítem és arra félnedves állapotban dolgozom. Közben kiszedek bizonyos színeket, ami vibrációt ad a képnek.

– Benner Zoltán azt írta rólad, egyik ajánló szövegében, vízfestményeid egyszerre idéznek lángolást és jéggé merevedést, mutatnak anyagszerűséget és leheletgömölygést, s olyan a képek sorozata, mint egy költői tudatossággal vezetett festői napló, amely a partra szállásaidat a fáradt lelkek kikötőjévé varázsolja.

– Igen, az akvarell valahogyan mindig a pillanatot dokumentálja. A soha meg nem ismétlődő lehet általa reprodukálni. Mindazt lehet keresni, ami titkos, ami rejtett a világban. Egy láthatatlan természetet kell láthatóvá tenni, s ebben a folyamatban benne kell, hogy legyen az az ember saját természete is. Amikor alkot az ember „a külső világot rögzíti, akkor gyakorlatilag a belső világot másolja át a külsőre.

– Festészeten kívül mivel foglalkozol mostanában?

– Vicesen már szoborállítóknak neveznek. Leleplezésre került a harmadik szobor, aminek az elkészítését lebonyolítottam. Ez egy Budai Ézsaiás-szobor, Kövér József szobrászművész készítette el és Szilágypír településen lesz felállítva. Budai Ézsaiás ott született és közel van az én szülővárosomhoz, Tasnádhoz.

– Milyen terveid vannak még?

– Ha az Isten is úgy akarja, akkor sokat dolgozni és jó emberekkel találkozni.

Nagypetri templom (akvarell)

Fatörzs
(akvarell)

In memoriam P. P. (akvarell)

Potyók Tamás

festőművész

„Az ember sok mindent kipróbál, amíg megtalálja saját stílusát.”

1971. április 15-én született Debrecenben. A festészet alapismereteit a debreceni Medgyessy Ferenc Képzőművészeti Körben sajátította el. 1995-ben festőművészként diplomázott a budapesti Képzőművészeti Főiskolán, majd ezt követően 1997-ig a Mesterkurzust végezte el. Művésztelepeken Berettyóújfaluban, Tihanyban, Mártélyon, Berekfürdőn, Vámospércsen, Erdélyben: Gyergyószár-hegyen és Makfalván vett részt. Tanulmányutakon járt Németországban, Franciaországban, Svájcban, Hollandiában, Ausztriában, Erdélyben. Fontosabb csoportos kiállítása volt Debrecenben 15, Budapesten 3, Hatvanban 2, Dorogon, Balatonakalinn, Püspökladányban, Szarvason, Nádudvaron és Szegeden. Egyéni kiállításokon szerepelt Debrecenben, Győrben, Budapesten. Megkapta az Őszi Tárlat Nívódíját 1993-ban, 1995-ben, az Országos Millecentenáriumi Nyári Tárlaton a MAOE díját 1996-ban, és a Tavasz Tárlat nívódíját 1997-ben. Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének és a Magyar Festők Társaságának.

– Építészek tanultál.
– Papír szerint építésztechnikus vagyok.
– Rögtön felvettek a főiskolára?
– Másodjára. Egy kicsit furcsa is, hogy bekerültem, mert nem jártam előkészítőre. Abban bíztam amit fel tudok mutatni munka terén, az talán megállja a helyét.

– Jártál a Medgyessy-körbe. Kiket említenél meg szívesen?

– Először Félégyházi Lászlót, én ott találkoztam vele. Akkor még nem tudtam, hogy ki ő, ahogy elkezdtem egy gipszfejet rajzolni, azonnal megjegyezte, hogy nagy lesz az a fej. Ilyen emlékem van róla. Azután egyik legmeghatározóbb élmény Bíró Lajos volt.

– Milyen érzés, hogy ilyen tanárok tanítottak?

– Akikkel kapcsolatba kerültem, mindenképpen a jó színvonalat képviselték. Olyan véleményeket, kritikákat kaptam, amik a maga módján építően hatottak.

– Közös tárlatokon veszél részt. Téged elismernek, több díjat kaptál.

– Néha jó az embernek, ha van ilyen viszáigazolás.

– Mennyire lényeges szerinted, hogy valaki a képzőművészetben megmaradjon egy stílusnál, vagy joga van változni?

– Joga azt hiszem, hogy mindenképpen van. Általában úgy működik ez, hogy az ember sok mindent kipróbál, és amikor megtalálta, ami igazán az övé, akkor elkezdti önmagában erősíteni. Ekkor alakít ki egy rá jellemző erős stílust.

– Ha díjakat kap, akkor nem nagyon mer letérni, és ez önismereti problémákat okozhat.

– Igen. Én még a főiskola végén jártam, amikor hirtelen sok díjat kaptam. Nem is tudtam vele mit kezdeni. Akkor én most festhetek-e mást? Most már azt mondom, hogy a tradíciót mindenképpen meg kell tartani, de mai fejjel gondolkodva.

– Vannak archaikus megfogalmazású képek és modernek, amik ugyanazon befogadóknak tetszenek. Hogy is van ez?

– Joga van a nézőnek azt a képet feltenni a falra, amivel ő jól érzi magát. Ilyen szempontból kapcsolódnék Renoirhoz, aki azt mondta, hogy „egy képnek gyönyörködtetnie kell, mert a világ tele van csúnya dologgal.”

– A te képeid színpompásak, impresszív beállítottságúak. Mikor alakult ki a „potyókos” stílus?

– Főiskola végén már megvoltak a jelei. A főiskola az öt év és a mesterképző két év volt. Az első három év teljesen bizonytalan volt, egy épkezláb képet gyakorlatilag nem tudtam felmutatni, mert nagyon görcsös voltam. A lehető legegyszerűbb módon kezdtem el tájat rajzolni, úgy tapasztaltam, hogy ez az, ami nekem megfelel.

– Érdekes és izgalmas színhangulatot teremtessz.

– Vannak olyan festők, akik a színre nagyon fontos hangsúlyt fektetnek, s én is ilyen vagyok. Ilyen pl. Monet, Gauguin, Matisse vagy Pierre Bonnard. Ők nagyon közel állnak hozzám, szellemi mestereim. Olyan dolgot képviseltek, ami talán nem annyira általános színben való gondolkodás. A szín az önmagában semmi mással nem pótolható.

– A főiskolán ki volt a meghatározó?

– Molnár Sándor volt a mesterem. Mostanra már mást csinálunk mind a ketten. Ő elsősorban absztrakt festő, én pedig figuratívnak tartom magam.

– Hogyan alakult ki az a bizonyos „potyókos” kép?

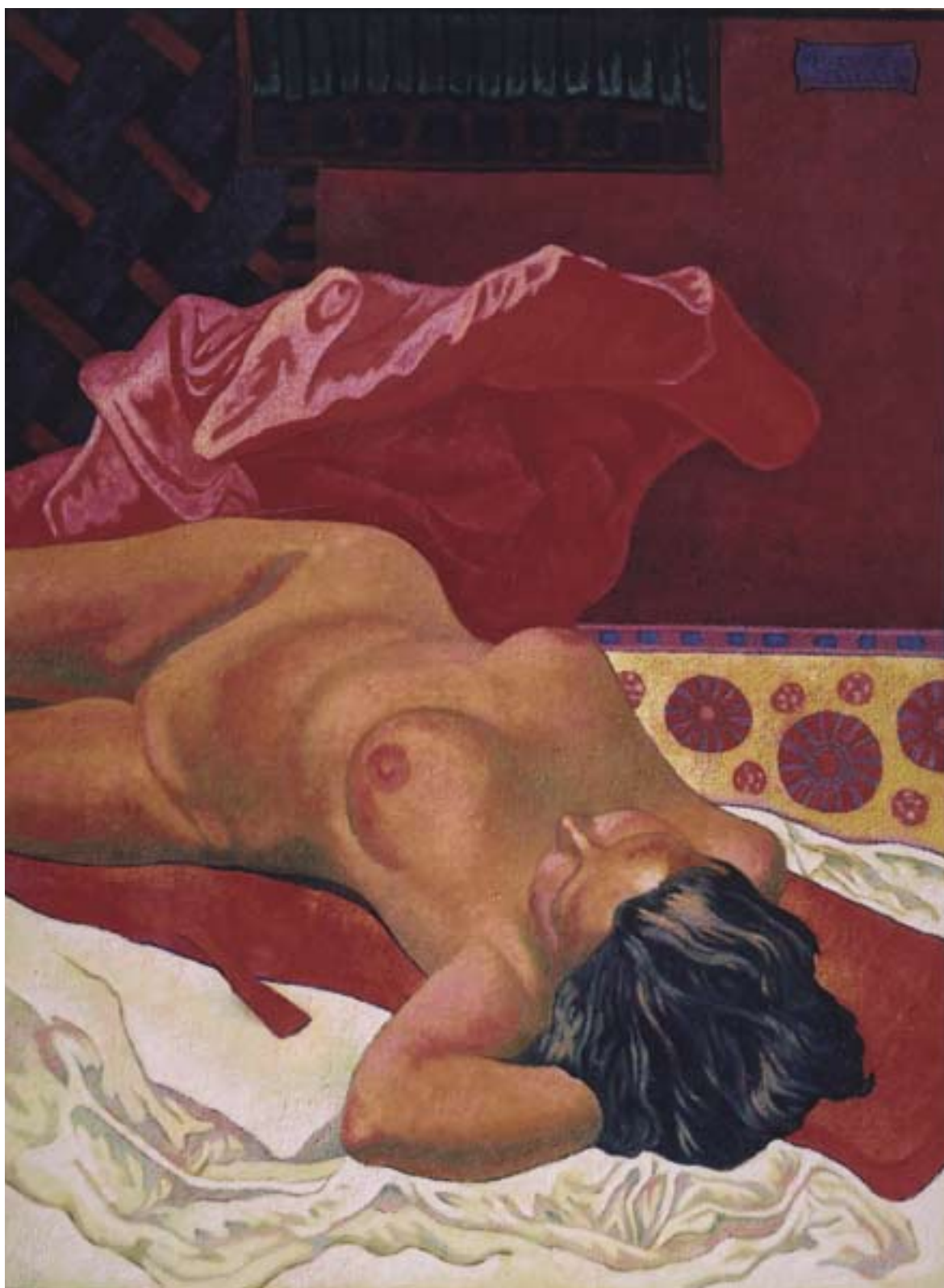
– Elég egyszerű a világnézetem. Nyitott szemmel próbálok járni. Vázlatokat, fotókat csinálok. Ezekből elkezdek gondolkodni, sűrítményszerűen képek születnek belőle.

– Milyen céljaid és terveid vannak?

– Mindenek előtt jó apa szeretnék lenni, hogy Sára lányom büszke lehessen rám. Emellett mindenképpen művészetet szeretnék csinálni.

Torda (olaj)

Fekvő akt (olaj)

Ridovics Péter festőművész

„A jelenben próbálok továbblépni.”

1953. július 19-én született Budapesten. Nagybátyja, Rábai Ridovics Ferenc (1923–1993) és édesapja, Ridovics László (1925–), édesanyja, Ruppert Zsuzsa (1935–) festőművészek. Négy művész egyazon családból, ez már önmagában is figyelmet érdemel. Péter 1967 és 1971 között a budapesti Képző- és Iparművészeti Szakiskolába járt fotó szakra. Tanára Langer Klára. 1972–1977-ig a Magyar Képzőművészeti Főiskola festő tanszékének hallgatója, Iván Szilárd a mestere. Felkészülését a festő pályára édesapja és Szentiványi Lajos segítették.

Tagja a MAOE-nak, a Képzőművészeti Szövetségnek és több művészeti társaságnak. Munkái megtalálhatók hazai és külföldi gyűjteményekben (pl. Svédország, Hollandia, Németország, Dánia, USA, Spanyolország, Belgium, Franciaország, Ausztria, Ausztrália, Dél-Korea, Japán, Kolumbia).

1977 óta állít ki hazai és külföldi kiállításokon. Debrecenben volt tár-
lata a Medgyessy Teremben, 2002 novemberében a Holló Galériában nyílt kiállítása Péter Gábor rendezésében, melyet dr. P. Szalay Emőke nyitott meg.

– Híres művészcsaládja tagja vagy. Természetes az, hogy festő lettél?

– Egyáltalán nem természetes. De az bizonyos, hogy nagyon fontos a családi otthon indító ereje egy ember életében. A munka légköre, a művek, az alkotás öröme, az izgalmas beszélgetések és parázs viták nagy hatással vannak a gyermeki lélekre. Aki fogékony a művészet iránt, az később talán el-

indul s lassan kibomlik a világ, amit szeretne megvalósítani. A húgom, Anna is ilyen pályát választott, művészettörténész lett.

– Milyen élményeid vannak gyermekkorodból?

– Sokat látatlankodtam édesapám műtermében, szerettem üldögélni ott és figyelni, ahogy dolgozik. Néha megkért, hogy segítsék neki. Én nyomhattam ki a festékeket a palettára, így ismer-

kedtem meg a színek világával. Gyakran jártunk apámmal kiállításokra, sokfelé vitt magával.

– Szőnyivel találkoztál-e?

– Szőnyi István édesapám mestere volt a főiskolán. Többször jártunk nála Zebegényben, hogy meglátogassuk az idős mestert. Már nagyobb voltam, amikor ottjártunk alkalmából apámnak ajándékozta egyik akvarelljét és én voltam az, aki kiválaszthatta, hogy melyik legyen az.

– Te középiskolába fotó szakra jártál. Hogyan következett ezután a Képzőművészeti Főiskola festő szaka?

– Festeni mindig szerettem. Fotó szakon nagyon jó tanárom volt Langer Klára, akitől sokat tanultam. Érdekel az operatőri foglalkozás is, de végül a festészet győzött, mert itt nem olyan

nagyok a kötöttségek, bármit megvalósíthatok, nem vagyok külső tényezőknél kitéve. Aztán mivel felvettek a főiskolára, megpecsételődött a sorsom.

– Édesapád, nagybátyád alkotásait és a te munkáidat tanulmányozva valamiféle hasonlóság fedezhető fel. Természetes ez?

– Tiszteltem és szerettem őket, festői magatartásuk is közel állt hozzám, így nálunk természetes, hogy az alapelvek azonosak. Persze mindegyikőnk az alkotói habitusának megfelelően dolgozza fel konkrét élményeit.

– Kítől tanultál a legtöbbet?

– Apámtól, majd mesteremtől Iván Szilárdtól, akit nagyon szerettem. Szomszédunk volt Szentiványi Lajos. Amikor készültem a felvételire, nála rajzoltam. Szintén a szemléletük miatt nagy hatással voltak rám Szőnyi István és Ferenczy Béni. Óriási élményem volt a 70-es évek elején a Nemzeti Galériában megrendezett két kiállítás, az Egy József és Nagy Istváné. Nagyon fontosnak tartom azt, amit Ferenczy Béni írt a „Nagybányai emlékeim” második vázlatában: „Több öntudatra lett volna szükség és annak a felismerésére, hogy magunk erejéből egy kis körben, szilárdan és kitartóan dolgozva hűek maradjunk ahhoz, elvben és tettben, amit magunkban a miénknek és értéknek ismertünk fel.” Én a jelenben akarok továbblépni, a magam módján kapcsolódni az elődökhöz, mégis azt nyújtani, ami én vagyok.

– Milyen terveid vannak?

– Festeni, festeni, minél többet festeni. Minél egyszerűbben, de mégis minél gazdagabban kifejezni, képpé, művé formálni élményeimet, gondolataimat, mindazt, ami foglalkoztat. Egy-egy pillanatra megállni, egy-két tematikus kiállítást rendezni, majd festeni tovább.

Aranykagyló völgye a Balatonnál (olaj)

Vörös inges fiú
(pasztell)

Csendélet (olaj)

Seres Géza fotóművész

„Akiket fotózom, azok hétköznapi modellek.”

1949-ben született Nagylétán. Öt alkalommal kapott különböző pályázati elismeréseket a szentesi Országos Aktfotó Biennálén, köztük különdíjat, első és harmadik díjat, s két alkalommal részesült a MAFOSZ-plakett kitüntetésben is. Első díjas lett az Alföldi Fotószalon országos pályázati kiállításán, 2001-ben Az ünnepi Debrecen pályázat első díját nyerte el. 1986-ban két harmadik díjjal jutalmazták művészetét: a Magyar Fotográfia '86 és a krakkói Vénus '86 kiállításokon. 2001-ben FIAP (Nemzetközi Fotóművész Szövetség) ezüstérmét és különdíját kapta, Rivnében. 2003-ban pedig Gaudi Medallt és FIAP különdíjat kapott az V. Biennial Internacional de Fotografia, XLIII Madella Gaudi, Reus (Spanyolország) c. fotópályázaton. 2004-ben Debrecen Kultúrájáért Díjat kapta. Villamos üzemmérnöki és orvosi diplomájának megszerzését követően 1982 óta szerepel a fotóművészeti nivó magas fokát reprezentáló csoportos tárlatokon – rendszeres résztvevője a hazai és nemzetközi meghívásos kiállításoknak –, s jelentős egyéni bemutatókat rendez. 2002-ben a Kínai Fotóművész Szövetség meghívására Pekingben volt kiállítása, vendéglátással együtt.

Kövek 2003 (fotó)

Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, a Magyar Fotóművészek Szövetségének. Művei megtalálhatók a Magyar Fotográfiai Múzeumban és az Országos Széchenyi Könyvtár Jelenkori Fotóművészeti Gyűjtemény és Dokumentációs Központjában, valamint a spanyolországi Institut Municipal d' Acció Cultural (IMAC)-ban. A WHO IS WHO Magyarországon svájci kiadású életrajzi enciklopédiában szerepel.

– Régebben olvastam rólad egy cikket, a női szépség kutatásával kapcsolatban. Mit jelent számodra a NŐ?

– Én azt hiszem, hogy ebben semmi különleges nincsen, végül is minden férfit érdekel a nő. Legalábbis bizonyos szinten és bizonyos vonatkozásban. Ez alól mi sem vagyunk kivételek. A nő archetipus is. Egyes pszichológusok szerint velünk született tudattartal-munk egyike, amivel már születésünk idején, valamilyen formában rendelkezünk. Hasonló téma, mint a sárkány, a boszorkány, amik úgy általában a népmesékben is megjelennek.

– Eléggő körbe vagy véve nőekkel, feleségedre és három lányodra gondoltam.

– Engem nem zavar, sőt, hogyha most választhatnék, hogy három fiút szeretnék vagy három lányt, az utóbbi mellett dönténék. Kellemesebb lányokkal, nőkel körülvéve lenni.

– Mikor kezdted el a fotózást és hol?

– Mostanában az emberek óvodáskorban kezdenek fényképezni. Én édesapám gépén, egy Kijev 4-esen kezdtem. Gimnazista koromban aktfotókat repróztam az iskolai laborban. Ez a

hatalmas kunkor a pályád során, de térjünk vissza a művészetedre, hány kiállításod volt eddig?

– Egyéni kiállításom több mint húsz, csoportos sokkal több volt.

– A fotózás meddig szakma, és mettől művészet?

– Elég nehéz a határt meghúzni, valamikor elég jól látszik, hogy ez egy szakmai munka lesz, a megrendelőnek nincs is igénye arra, hogy valami többet is hozzátegyen az ember.

– Azt hiszem, hogy a művészet az egy magasabb szintű tevékenység. Az alkotásaid témája nagyon gyakran a nő. Mikor választottad egyáltalán ezt?

– Elég korán csináltam az első aktfotómat. Még a hetvenes évek vége felé, amikor adódott egy modell, aki vállalkozott.

– Valaki odament hozzád, hogy Géza, szeretném, ha lefotóznál?

– Elég hosszú időnek el kell telni, míg az ember egy olyan bizalmas légkört alakít ki a modellel, hogy vállalkozzon a levetkőzésre.

– Hogyan választod a modelljeidet?

– Az élet hozza magával, hogy valamilyen szituációban megismerkedem egy nővel, és érződik rajta, hogy vállalná. Már csak fel kell tenni a kérdést, hogy vállalná-e?

– Az alkalmas modellek a tökéletesek?

– Igazából nem tudom, akiket fotóztam, azok hétköznapi modellek, bárki találkozhat velük az utcán, talán egy kicsit csinosabbak, de nem igazán olyanok, akikre azt mondjuk, hogy szexbombák.

– Mit jelent a női szépség?

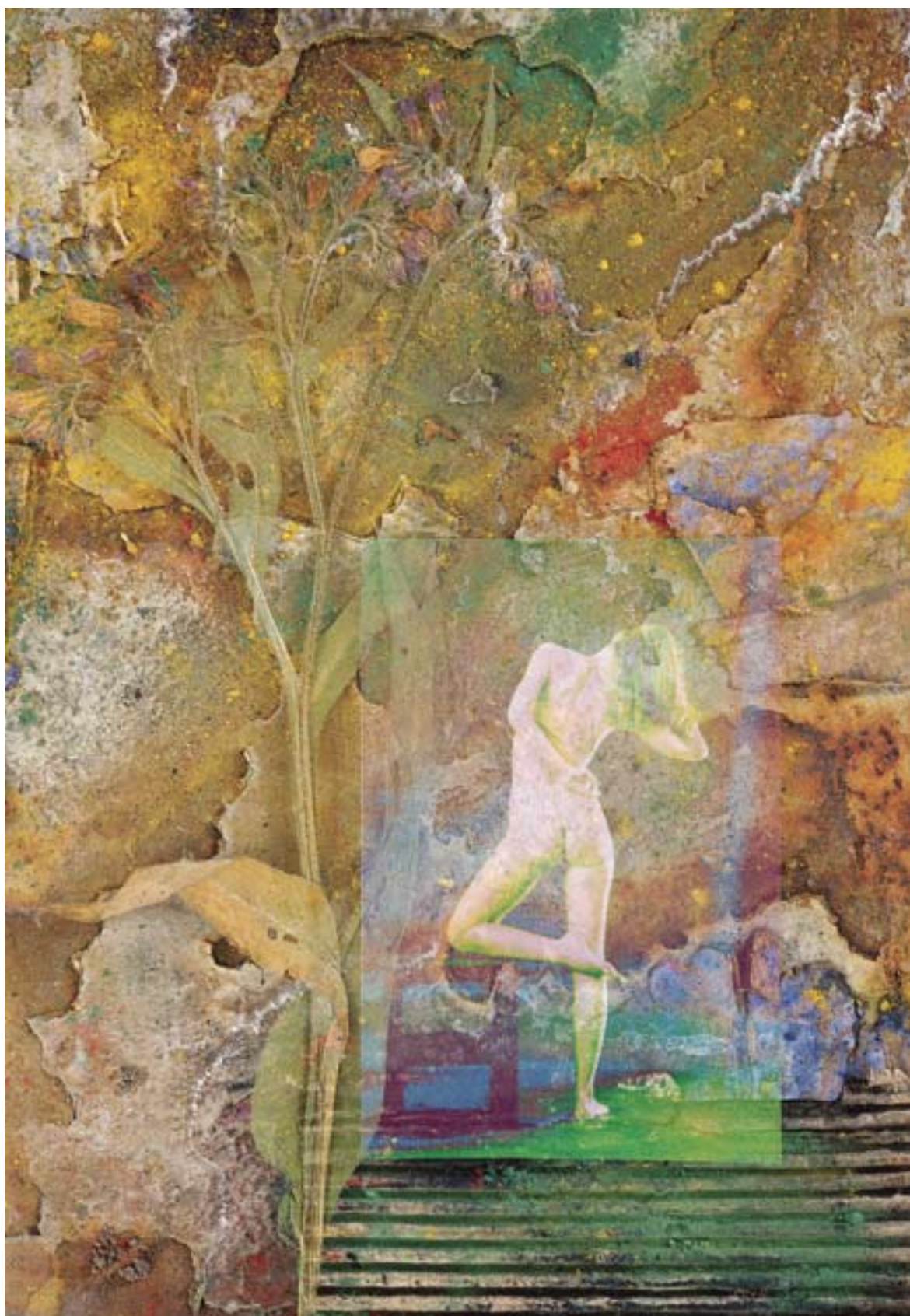
– Ahogy a „Szépség titka” című könyvben megpróbáltam körvonalazni, én úgy gondolom, hogy bizonyos tárgyak, illetve az emberek, hogy bizonyos tárgyak, illetve az emberek, hogy világ határára állnak, mint az ablakok. Ami ebbe a hétköznapi világunkba abból a másik világból az ablakokon keresztül átjön, az a szépség.

– A kínai látogatásod eredményes volt?

– Ebből az útból kb. 100 db képből álló kiállítási anyagom van, melyből már bemutattam egy válogatást a Kodak Galériában.

Kossuth Lajos Gimnáziumban történt, a képek 60-as évekbeli „becsempészett” alkotások voltak. Bennem fel sem merült, hogy a fényképezést egyéb célra is lehetne használni, mint családi képek készítésére, aktképek reprodálására. A katonaságnál jöttem rá, hogy mit lehet fényképezéssel létrehozni.

– Középiskola után villamosmérnök lettél, aztán elvégezted az orvosegyetemet. Ez egy

Akt felülettel 2. (egyéni fotó technika)

Sipos Zsófia festőművész

„Mindig figyelni kell a belső hangra.”

Már hatévesen levélben megfogalmazta egész élethivatását. Karácsonyra kért a Jézuskától egy babát, babakocsit és színest, tizenkétfélét. A gyermekek iránti szeretet és a festőpálya iránti vonzalom kísérte végig eddigi életét. Hidasnémetiben született, 1936-ban költözött Debrecenbe. Iskoláit a Dóczy-elemben, majd gimnáziumban végezte kitűnő eredménnyel.

A történelem vihara és az öt gyerek megszülése – kilenc év alatt – vitte az éveket. 1963-ban beiratkozott a képzőművészeti szabadiskolába, innen már egyenes úton jutott el a Művészeti Alap tagságig. Ez 1974-ben következett be, s még egy nagy öröm érte, megszületett a hatodik gyermeke: Virág.

Festőpályája szín- és formavilágát a Felső-Tisza-vidék szépsége határozta meg. Számptalan díjjal jutalmazták festői érdemeit. Többek között: Országos Jubileumi tárlat, nádívódj, 1984; Országos Nyári Tárlat, Debrecen, nádívódj, 1991; Hatvani Tájfestészeti Biennálé, nádívódj, 1994.

– Említette, hogy a Dóczy Gedeon Gimnáziumba járt. Mennyire örül annak, hogy újból létrehozták azt a gimnáziumot?

– Egyrészt örülök, másrészt meg nem. Szerettem volna, ha ugyanúgy működne, mint ahogy volt, azaz kizárólag leánygimnáziumként. Ahogy hallom, a rajztermet megszüntették. Én ezt nem értem, hiszen az az ottani tanulásnak egyik nagy élménye volt. Ott találkoztunk a képzőművészettel. Láttuk azt, hogy milyen egy műterem, mellette volt a rajztanár szobája, ahol ő festett.

– A Medgyessy-körben kik voltak a tanárai?

– Kezdetben Veress Géza, később Bíró Lajos és Félegyházi László festőművészek.

– Kitől tanult még?

– A Dóczyban Tar Zoltán volt a tanárom. Sok tanácsot adott Szervánszki Jenő, aki az ötvenes években az iparművészetin volt rajztanár. Azonkívül nyitott szemmel jártam, innen is, onnan is tanultam. Már tízéves koromtól reprodukciós gyűjteményem volt. S az érdeklődésem később is folyamatos volt a képzőművészet iránt.

– Kit csodált a legjobban?

– Nagyon tetszett Henri Rousseau-nak a bátorsága, hogy abban a környezetben, amiben élt, merete felvállalni a világot úgy, ahogyan látja, és le is festette. Korabeli kritikának és gúnynak kitéve.

– Mi a véleménye a debreceni képzőművészeti életről?

– Régen sok olyan történet a zsűrizésnél, amivel nem értett egyet az ember. Most szerencsésnek tartom, hogy nem sajátítja ki magának a Képzőművészeti Alap és a Képcsarnok Vállalat a művészeti életet. Ők meghatározták azt, hogy ki áruhat, és ki állíthat ki. Most bátran, szabadon bárki megteheti, bár ennek szintén sok hátránya van. A közönség ugyanis nem tud eligazodni abban, ki a művész és ki nem az. Ha az ember útba igazítja őket, az úgy tűnik, az egyik szakmabeli irigylit a másikat.

– Mi a véleménye a fiatal alkotókról?

– Sok fiatal képzőművész van. Kicsit erőtlennek érzem őket, kevesen vallják tevékenységüket

hivatásnak, inkább foglalkozásként úzik. A legújabb irányzatoknál azt nyilatkozta valaki, hogy végre sikerült az érzelmi hatást a festészetből kiküszöbölni. Ezzel nem értek egyet, mert a művész az egy médium, egy közvetítő.

– Kell-e biztatás és megerősítés egy képzőművésznek?

– Néha nem árt, de nem a legfontosabb. A leglényegesebb a belső késztetés és mindig figyelni a belső hangra. Vannak hullámvölgyek. Amikor az emberben megáll a festészet, nem szabad össze vissza kapkodni. Várni kell türelemmel, és el jön az, ami újra indítja.

– Beszéljen a festészetéről, mutasson be egy Sipos-alkotást!

– Képeimet pasztellel festem. Először csinállok egy ceruzavázlatot a helyszínen. Azt odahaza magam elé teszem. Teljesen fel tudom idézni annak a színes valóságát, s a képet kiegészítem a magam látásmódjával, mely a táj iránti szeretetből is fakad. Ezt felrajzolom egy párizsi kék pasztellel, utána lealapozom a kis motívumokat. Egyenként, ellentétes színnel. Mikor ez megvan, eldörzsölöm. Akkor már csak én tudom, hogy mi van a papíron. Lefixálom, kialakítom a végleges képet különböző színekkel. Ez három szakaszban készül. Nagyon jellemző a fény és árnyék a képeimre.

– 2003-ban 12 társával együtt megalakította a Pasztellfestők Egyesületét. A pasztellképeket központban állították, már több kiállításuk is volt.

– Nagy sikerélmény volt számomra, hogy első bemutatkozó kiállításunkra színvonalas katalógust sikerült megjelenetnünk. A tagság kibővült harminc főre, országos jellegűvé vált. Így megrendezhettük Hajdúszoboszlón az Országos pasztellkép-kiállítást, remélem tovább is jól mennek majd a dolgok és sikerül a pasztellképeket megismertetni és megszerettetni a közönséggel.

Csendélet gyümölcsökkel (pasztell)

„Múltba néző”
(pasztell)

Diófás kert (pasztell)

Szefan Ghandí festőművész

„A magyarság ihletet, erőt és energiát ad nekem.”

1952. augusztus 13-án született Erdélyben, Mezőfényen. Az általános iskolát szülőfalujában, a gimnáziumot Nagyváradban végezte. Érettségi vizsgát 1971-ben tett. A Temesvári Egyetem pedagógia szakán képzőművészetet tanult, 1977-ben diplomázott. 1988-ban települ ki Németországba, azóta ott él és alkot. Mesterének Tóth Lászlót tartja, aki Kolozsvárott volt tanszékvezető tanár. Egyéni kiállításai: Szatmárnémeti Galéria 1978, 1983, Nagyvárad Városi Múzeum 1978, 1980, 1997, 2002, Kolozsvár Korunk Galéria 1980, Nagyvárad Galéria 1983, Nagybánya Galéria 1983, Erda (Németország) 1993, Hünfeld (Németország) 1995, Nyíregyháza Hotel Korona 1996, Nyíregyháza Plaza Galéria 2002. Számátalan közös kiállításon szerepelt alkotásaival Romániában, Magyarországon és Németországban. Legutóbbi közös tárlaton Máriapócson vett részt, ahol tagja volt a „Határok nélkül” Nemzetközi Művésztelepnek.

– Erdélyből kerültél Németországba, miért és hogyan?

– Családi származásom révén kerültem ki, de ez egyáltalában nem volt könnyű, most az érzelmi vonalról beszélve megemlítem, hogy magyarnak is érzem magam, most majd itthonról megyek haza. Ez nagyon furcsa, kétéleltű dolog. Nehéz megérteni. 17 évvel ezelőtt mentem ki, meg kellett először teremtenem az egzisztenciális dolgokat, akkor a művészetem hátrányba került, de szerencsére eljött az idő, hogy újból alkothattam. Ma már folyamatosan dolgozom és kiállítok. Több magyarországi és erdélyi művészeti csoporttal vagyok kapcsolatban.

– Az ember elszakadhat a gyökereitől?

Tájkép (vegyes technika)

– Egészen nem, soha. Érdekes dolog az, hogy ha innen visszamegyek, akkor sokáig visszavágyódom. Aztán természetesen meg kell élni, s dolgozni kell, de néhány hónap után megint vágyódom haza, s jönnek.

– Úgy tudom, hogy nem teljesen a művészetedből élsz. Mint a festészetben, szereted a kontrasztokat az életben is.

– Igen, Németországban elvégeztem egy újabb főiskolát, s a gyógyszerészeti területen dolgozom. Szeretek emberekkel foglalkozni, kommunikatív vagyok. Ez a foglalkozás elég sok időlehetőséget biztosít, ezért sokat rajzolsz és festek, úgy érzem, hogy ez a kettő elég jól működik nálam.

– A máriapócsi alkotótáborban ismertelek meg, egy olyan ízig-vérig művészembert, aki nagyon szereti a közösséget, a humort és az alkotást is. Hogyan érzed itt magad?

– Én teljesen itthon érzem magam, mert a tájegység sem és az emberek sem idegenek, mert ide közel van Erdélyben Mezőfény, ahonnan származom és születtem, Nagyváradban és Temesvárott tanultam. Édesapám csanádosi. Ez az én tájegységem. Örülök, hogy ide meghívtak.

– Eszedbe jutnak időnként a diákkévek? Művészeted kialakulásában voltak-e abból a korból meghatározó emberek?

– Gyermekkoromban már igen korán kiderült, hogy szeretek rajzolni. Nekem akkor nagyon egyszerű volt bármit lerajzolni. Mások erre természetesen felfigyeltek. A gimnáziumban Bogáti

Sándor akvarellista volt a rajztanárom, ő figyelt fel rám. Emlékszem rá, ő azt mondta, hogy három dolog kell ahhoz, hogy valakiből művész legyen: a tehetség, az irányítás és az akarat.

– Tanulsz-e a mások munkáiból?

– Magamban mindig végzek egy összehasonlítást. Ezt én csendesen teszem. Engem a

kétely visz előre. Sohasem vagyok biztos abban, amit csinálok, s ezt lényegesnek tartom. Egy művész ne legyen elégedett magával.

– Több alkotásodat megismertem, szívesen rajzolsz portrét, csendéletet, tájképet, városi enteriort. Igen komoly expresszivitás jellemző rád, s több képeden felfedeztem azt is, hogy szereted a humort. Az ábrázoló geometriában is igencsak otthon vagy.

– Az utóbbira mondják a nyírségi barátaim azt, hogy „germánikum”. Nagyon szeretek térben látni, szerkeszteni. Vénában grafikus vagyok. Valóban jól látod, kedvelem a humort, ugyanakkor a szomorúságot is szívesen ábrázolom.

– Keresztező vonalakkal próbálsz feszültséget és izgalmat teremteni.

– Valóban mindig törekszem arra, hogy ne legyenek egyenesek a vonalaim. Ez az életem traumája, arra törekszem, hogy ne legyek nagyon pontos, de nehezen tudom magam elengedni. A képek szerkesztésében ez feltűnik, fegyelem uralkodik bennük, de megpróbálok dinamizálni, ha humorosan akarom kifejezni magam, akkor alkotás közben, hogy sikerüljenek az elvárásaim, mindig meg kellene innom egy üveg bort, s az már elég lazaságot biztosítana. Színekben is a dinamizmust kedvelem. Nekem harmónia kell és lendület.

– Máriapócson mit alkottál?

– Az itteni bazilika nagyon a kezem alá való, szeretem a várszerű épületeket rajzolni és festeni. Ez azért van, mert kicsit romantikus vagyok. Ez a bazilika és a környéke tiszta harmónia és hangulat. Megragadó.

– Utolsó kérdésként, hol érzed igazán magyarnak magad?

– Németországban. Sok barátom van itt is és kint is. A barátság és a magyarság ihletet, erőt és energiát ad nekem.

Vidáman (vegyes technika)

Subicz István grafikusművész

„A kép kontrasztokból épül fel.”

1954-ben született. Öt egymást követő évben öt alkalommal nyerte el a Nyíradonyi Nemzetközi Művésztelep dívját. Dolgozott a Medgyessy-kör nyári telepeinek tanáraként, többször vett részt hazai és lengyel, német nemzetközi művésztelepek munkájában. Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, alapító tagja a Debrecenben létrehívott Grafikusművészek Ajtói Dürer Egyesületének. Az egri tanárképző főiskolán szerzett diplomát követően három évvel, 1980 óta vesz részt országos és nemzetközi csoportos – más országok mellett lengyel, cseh, német galériákban bemutatott – tárlatokon. Legtöbb hazai, önálló kiállítását 1983-tól Debrecenben, illetve Balmazújvárosban rendezte, ahol hosszú ideig tanárként dolgozott. Debrecenben az Arany János Általános iskolában tanít. Korábban olajképeket festett, később linómetszeteket, kollázsokat készített, az utóbbi években többféle grafikai és festői technikával dolgozik, kilépve a fegyelemre tanító fekete-fehér világból, a szigorú határok közé fogott játékot a látványélmények feldolgozásának színes kalandja váltotta fel. A különböző anyagminőségek egymás melletti viselkedésére és a vonal életre keltésére helyezi a hangsúlyt. A formák mozgásában rejlő belső erők és feszültségek izgatják. Jubileumi kiállítása volt a DOTE-galériában.

– Hogyan emlékszel az egri főiskolás évekre?

– A minőségi munka jellemezte azokat az éveket. A színvonalat nem adták alább a főiskola tanárai. Az én mesterem Seres János,

miskolci festőművész volt. Határozott, kemény egyéniség. Nagyon sokat lehetett tőle tanulni szakmailag és emberileg is. A debreceni körben – ahová én is bekapcsolódtam később – nekem a nyári művésztelepek jelentették a legtöbbet. A tanárok korrigálása is, de az a generáció, akikkel együtt dolgoztunk, ez a 70-es évektől felnőtté váló generáció nagyon sok barátot, szakmai társat, kollégát jelentett. Őtőlük is nagyon sokat tanultam.

– Ezek a kapcsolatok most is megvannak?

– Persze, természetesen. Minden kiállításon üdvözljük egymást, tudunk egymás dolgairól, törekvéseiről. Vannak nyári művésztelepek. Úgy-hogy ezek a kapcsolatok máig megvannak.

– Tanítványaid mennyiben hatnak rád? Nyilatkoztad egyszer, hogy téged elég nagymértékben befolyásolnak, és változtál is ennek hatására.

– Munkáimra a saját élményeim hatnak, más nem befolyásol. De amit a gyerekekkel együtt csinálunk, amit a tanítványaim létrehoznak, abban én is benne vagyok. Mintha az én munkáim lennének, tehát én is vállalom azokat a lapokat, amelyek kikerülnek az iskolai rajzterem falai közül. Így értem ezt a kölcsönhatást. De amikor magamra húzom a műterem ajtót, s dolgozom, akkor ott én korlátlan úr vagyok. Azt csinálom, amit én akarok. Igyekszem magamat mások befolyása alól kivonni.

– Festőnek indultál és grafikus lettél. Hogyan történt ez?

– Igen, a nánási művésztelepeken még húsz-egynéhány éves koromban nagyon nagy élmény volt az olajfestés, a széles nagy felületek, hatalmas kipakolás a műteremben. Egerben a mesterem, Seres János a rajzot elsődlegesnek, nagyon fontosnak tanította. Ő tanított meg ennek a tiszteletére és a rajznak a fontosságára, ez azóta is bennem van. Mindig terveket ad, a bennem levő feszültségeket, elképzeléseket mozgatja.

– Grafikusként kiket tekintesz példaképednek és kiket követendőnek?

– Érdekes, hogy a művészettörténetben a legnagyobb festők voltak a legnagyobb grafikusok is. Az előző évszázadokból pl. Rembrandt a festészetnek kiemelkedő csúcsa volt, de a grafikában is ő volt az egyik legnagyobb. De a XX. századiak közül ifjú korunkban Kondor Béla munkásságától el voltunk varázsolva, s áhitattal mentünk az ő kiállításaira. Az ő szuggesztív, erőteljes világa mindannyiunkra hatással volt. Munkáimban, rajzaimban végül is formákat tekintve sem próbáltam meg senkit sem követni. Követendőnek Kondor Bélát, Picassót és Klee-t tartom.

– A tónus puhaságot ad, a vonal szigorúságot. Melyik a fontosabb?

– Minden eszköz fontos a maga helyén. Úgy van az ember az alkotás során, hogy az egyik eszköz után annak az ellentéte jelenik meg. Egy-egy finom, puha, lágy összemosódó tünemény, tónusos kép vagy tónusrajz után az embernek ingerenciája van a kemény dolgokhoz. Bennem munkálkodnak ezek az ellentétek, a képzőművészet eszközeinek az ellentéte. A kép kontrasztokból épül fel, de az egyik fajta kép, az egyik fajta megfogalmazás is kontrasztja lehet a másiknak. Így követik egymást ezek az eszközök, nincsen köztük fontossági sorrend. Egyébként ezt tanítom az iskolában is.

Kert (olaj)

Egymásnak felelgető szobrok (kollázs)

Barokk angyalok (kollázs)

Sütő Éva

grafikusművész

„A fekete – fehér a két legnemesebb szín és a legelegánsabb.”

1951. január 15-én született Déván, Romániában. Tanulmányait a temesvári egyetem rajzfakultásán végezte 1975-ben. '80-tól tagja a Romániai Képzőművészek Szövetségének. 1993-tól tagja a Magyarok Világszövetsége Képzőművészeti és Iparművészeti Társaságának. '73-tól részt vesz a Romániai Képzőművészeti Szövetség hazai és külföldi tárlatain, valamint a nemzetközi rendezvényeken. Fontosabb kiállításainak helyszínei: Bukarest, Hyvinkáa – Finnország, Montréal, Anvers – Hollandia, Antwerpen, Merksen – Belgium, Tokió, Budapest, Wrocław – Lengyelország, Toulon Six-Fours Les Plages – Franciaország, Temesvár, Déva, Debrecen. I. díjat nyert 1991-ben a romániai szövetség által rendezett országos fesztiválon. Szintén I. díjjal jutalmazták 1991-ben Tokióban a Japán Postaügyi Minisztérium által szervezett II. Bélyeg Design versenyen. Részt vesz hazai és külföldi alkotótáborok munkájában: Lepsény, Déva, Anina, Valea Doftanei, Szárhegy, Hortobágy. Művei megtalálhatók a hazai és külföldi múzeumokban és magángyűjteményekben.

– Déván alkotasz, ott élsz most?

– Igen. Déván születtem, és ott lakom most is, és ott készítem el a legtöbb alkotásomat.

– Mutasd be a művészetedet! Miket készítesz?

Királylány (metszet)

– A kiállításokra tusrajzokat készítek, bár fa- és linómetszeteket is szoktam kiállítani. De a tusrajzok a legújabb alkotásaim, mert ebbe több fehéret viszek be, és líraibb hangulatot árasztanak.

– Munkáidról

először azt hittem, linómetszetek. Ezek igen komoly manuális munkát igényelnek. Hogyan jött az az ötlet, hogy linómetszetszerű, hatalmas tusrajzokat készíts?

– Több oka van. Először is az alkotótáborokban nagyon kevés idő van arra, hogy a linó- vagy fametszetet elejétől a végéig befejezzem, és nem is egyet, hanem több kompozíciót készítek. Ebből eredt az egyik ok, hogy ezeket a tusrajzokat készítem. Ezek könnyebben mennek. Előbb felrajzolom, aztán kidolgozom őket aprólékosabban, úgyhogy jobban is szeretem ezt.

– Kéthetes turnus alatt hány képet tudsz elkészíteni? Tudom, hogy ilyet nem illik kérdezni.

– A Hortobágyi Alkotótáborban négy nagy tusrajzot készítettem. Nagyon jó volt a hangulat, az emberek közelsége, úgyhogy sokat lehet dolgozni, nagyon sokat.

– Lehet-e tanulni egymástól?

– Persze. Azt hiszem, hogy az alkotótáboroknak az első és legnagyobb vívmánya az, hogy összegyűjtik az embereket, akik a tanításra hajlamosak, és szeretik csinálni, azok beszédrel vagy akár a munkájuk bemutatásával segítenek a másoknak.

– Esetleg egy-egy gesztussal is tanítanak, vagy akár egy kézlegyintéssel. Meg lehet tudni, hogy tesz-e annak a művésznek az alkotásunk, vagy nem tetszik.

– Föltétlenül. Az első látásra mindjárt érted, hogy miről van szó, és ha nem is olyan művésszel állunk szemben, akivel tudunk beszélni – én például nem tudok lengyelül –, de

nagyon jól megértjük egymást, mert a művészet nyelve univerzális.

– Te kitől tanultál a legtöbbet?

– A pályámat három irányból kezdtem. Édesapám vezetett rá, mert ő is rajztanár. Ő oktatott először. Azután az egyetem segített, de a legtöbbet talán Mátyás József képzőművésztől kaptam, aki olyan tanácsokkal látott el, amire az egyetemen nincs idő vagy modalitás, hogy azt az ember elsajátítsa.

– Az élet a legjobb tanítómester ezek szerint?

– Igen, a művészetben nagyon beválik az, hogy 1% tehetség és 99% munka kell a dolghoz.

– Igaz az, hogy a művész holtig tanul, úgy, mint a pap?

– Mindenki holtig tanul, hogyha akar. Igen, igen, igaz.

– A képzőművészet meddig szakma és mettől kezdve válik művészetté?

– Azt hiszem, hogy ezek egybefonódnak. Tehát mikor rajzolsz, nem gondolsz arra, hogy most művészien húzd azt a vonalat. Nem gondolsz arra, ezt vagy azt tanultam. Egy idő után magától jön minden.

– Te egyedül fekete-fehér alkotásokat készítesz, vagy színeseket is?

– Csak fehér-feketében dolgozom. Úgy érzem, hogy ez a két legnemesebb szín, ők adják a legerősebb kontrasztot és a legelegánsabbak.

– Milyen motívumokat alkalmazol?

– Nagyon szeretem a madár motívumot, a lírai hangulatot adó virágokat, lepkéket. De az ember feltétlenül jelen van a kompozíciómban.

– Mit jelent neked a Hortobágy?

– Hortobágy? Nem is tudnám pontosan megfogalmazni. Egy munkás vakációt. Munka közben pihenünk és fordítva. Tehát nagyon kikapcsol. Kellemes itt a környezet, az emberek, a kollegák. Minden munkára serkent, és ez a munka nem fárasztó. Ez olyan, amit szívesen csinál az ember.

Az aréna attrakciói (metszet)

Aby Szabó Csaba

festőművész

„A festészet számomra belső szükségszerűség.”

1951. május 12-én született Debrecenben. A debreceni Medgyessy Ferenc Képzőművészeti Kör elődjében Félegyházi László, Bíró Lajos és Kapcsa János festőművészek irányításával ismerkedett meg a rajzolás, festés alapjaival. A képzőművészet több területén dolgozott (számítógépes grafika, táblakép, plakát és kinetikus szobrászat). Kezdetben olajjal festett realiztikus táblaképeket készített, majd az anyagokkal való kísérletezések során festékspray-vel, majd vegyes technikával, szintetikus festékek felhasználásával festett

Akvárium (vegyes technika)

képeket. A kinetikus fénymobilokban a színes mozgó fényhatásokat, a tükröződések érdekes, mással össze nem hasonlítható játékát, látványát, dekorativitását használta fel. 1968 óta vesz részt csoportos kiállításokon, majd a későbbiekben számos egyéni kiállításon is bemutatkozott. Rendszeresen részt vesz hazai és külföldi művésztelepek munkájában. Tanulmányúton járt többek között Krakkóban, Moszkvában, Bécsben, Párizsban, Amszterdamban, Velencében és Firenzében. Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete festő tagozatának.

– Programozó matematikusként dolgozol. Számítástechnikai ismereteidet fölhasználtad-e valamikor alkotások készítésére?

– Azt mondhatom, hogy áttételesen igen. Fénymobilokat is készítettem. A mozgó, színes fényhatásokra, a tükröződések érdekes játékára épülő kinetikus szobraimat a mással össze nem hasonlítható látvány adta lehetőségek miatt készítettem. Az első darabok még a 80-as évek elejére datálhatóak. Ezek viszonylag kisméretű konstrukciók, de elkészítésük így is nagyon időigényes volt, és jelentős anyagi ráfordítást is igényeltek

– Kellene egy igazi mecénás.

– Így van, és vannak országok, ahol ez így is működik. Nyugati országokban elsősorban. De hallhattunk a múlt század eleji műkereskedőkről, akiknek a majdani nagy festők, Braque, Picasso és társaik felkarolását köszönhetjük. Mint már említettem, tudjuk, hogy Nyugaton napjainkban is léteznek ilyen emberek. Hatalmas összegeket investálnak egy-egy alkotó ismertté tételébe.

– A festészet számodra életforma?

– Belső szükségszerűség, idézhetném Kandinszkijt. Csak hát az idő nagy ellensége az embernek, ha más kötelezettségei is vannak a festészen kívül.

– Korábbi beszélgetésünk alkalmával említetted, hogy családban más is foglalkozott képzőművészettel.

– Valóban, a 80-as évek elején édesanyám is hozzákezdett festeni. Ekkor már elmúlt 70 éves. Ő naiv festő volt és töb-

Aranyhalak (vegyes technika)

bek szerint is értékes életművet hagyott maga után. Nagy szeretettel és érzékenységgel festette meg emlékeit, kedves tárgyait, a virágokat, az állatokat. 1986-ban Kecskeméten a Naiv Festők Múzeumban volt kiállítása. Képei Japántól Kanadáig több országba elkerültek. A Déri Múzeum tulajdonában is van egy képe. Édesanyámat Szabó Gyuláné Barcza Ilonának hívták.

– Kiket tartasz szellemi mestereidnek?

– Kezdek Rembrandttal mert az ő munkáit, a fény-árnyék hatásokat, képeinek azt a fantasztikus tündöklését, sugárzását lenyűgözőnek tartom. Lehetne még hosszasan sorolni: Leonardo, Boticelli és a nagy reneszánsz klasszikusokat is példaképemnek tekintem. Természetesen a modern festők közül is sok nevet sorolhatnék. Hogy csak néhányat említek: Gauguin, Van Gogh, Picasso, Klee, Max Ernst, Pollock.

– Nagyon sokat dolgoztál azért, hogy hivatásos festőművész legyél.

– Valószínűleg inkább az én hibám volt, hogy így elhúzódtam ez az ügy. Volt egy időszak, amikor kifejezetten nem akartam a képzőművészeti alapba belekerülni. Aztán láttam, hogy vannak hátrányai is, ha valaki nem tagja az egyesületnek.

– Hol lehet hozzájutni a debreceni képzőművészek anyagához?

– Debrecen honlapján is szerepel néhány helyi művész munkája. Most itt inkább egy közel 200 festő munkáját bemutató helyre szeretném felhívni a figyelmet. A honlap címe: www.festomuvesz.hu. Ez egy jó lehetőség, és elég sokan ismerik Magyarországon.

– Hogyan néz ki egy Aby Szabó Csabás alkotás?

– A legújabb képeimben az ősi népek törzsi művészetéből és a magyar népművészetéből, mint szellemi forrásanyagból szeretnék kicsit építkezni. Jó lenne azt a formai-gondolati gazdagságot megtartani, megőrizni, és valahogy felhasználni egy XXI. századi kép esetében is. Ezek a festmények a jubileumi kiállítás anyagának összegzéseként is felfoghatók. Vegyes technikával és szintetikus festékek, spray felhasználásával készítem képeimet.

A kert (vegyes technika)

Szarka Csilla

festőművész

„Megsejtetek valamit, ugyanakkor el is takarom.”

Debrecenben született, de csak pár éve él városunkban. Nyírgelsén nevelkedett. 1997-ben végezte el a Magyar Képzőművészeti Főiskolát, ahol Nagy Gábor irányítása és instrukciói alapján tanult. A főiskola mesterkurzusát is elvégezte, majd rögtön Debrecenbe költözött családjával. A Képzőművészeti Főiskola előtt Nyíregyházán a Bessenyei György Tanárképző Főiskolán szerzett földrajz–rajz szakon diplomát. A képzőművészeti után elvégzett egy ikonfestő kurzust Szombathelyen. Debrecenben a Medgyessy Ferenc Gimnázium és Művészeti Középiskolában tanít.

Fontosabb kiállításai között említi a MŰ-TEREM Galériában, Nyírbátorban és a Brassai-galériában lebonyolított kiállítását.

– Mire volt jó a nyíregyházi főiskolai diploma?
– Akkor még nem volt önálló vizuális szak, engem a rajz vonzott erre a szak párra. Az ottani évek megalapozták a képzőművészeti főiskolai tanulmányait.

– A nyíregyházi főiskolán volt egy jubileumi tárlat. Részt vettél rajta?

– Sajnos nem, mivel éppen egybeesett egy nyírbátori gyűjteményes kiállítással és arra nagyon sokat készültem, viszont most 2004 októberében is van egy jubileumi tárlat, arra igyekszem elmenni és részt venni alkotásommal.

Totem (vegyes technika)

Szeretném megmutatni, hogy ma hol tartok. Jó dolog egy ilyen találkozó, majdnem olyan értéke van, mint egy alkotótábornak.

– Milyen kislány voltál?

– Természet közelben éltem Nyírgelsén, „tyúkudvar-közben”. Nagyon szerettem a kis kacsákat. Amikor nyáron odakerültek, mindig kiültem egy kis székkel közéjük és ott olvastam meséket. Emlékszem, még egészen kicsi voltam, amikor édesapámtól megkaptam az első vízfestéket, majd később pasztelt hozott. Véletlenül, mert zsírkrétát akart venni, meg filctollat. Én akkor még nem ismertem, de megtetszett, hogy porlik. Azzal készítettem egy képet a nővérem barátnőjének. Megrajzoltam és leragasztottam egy fehér papírral. Így csak akkor látszott, ha fény felé fordítottuk.

– Mire emlékszel még? Volt-e olyan meghatározó egyéniség, aki segített a „pályára” kerülésedben?

– Emlékszem egy negyedikes képemre is, egy linómetszetre. Egy táncos pár volt rajta. Abban az évben már Krivánik József tanított, aki akkor került ki a nyíregyházi főiskoláról. Nem beállítá-sokat rajzoltunk, inkább meséket illusztráltunk. Temperával, vastag ecsettel. Nagyon merészen, festőien tanított. 1980-ban nyertem is egy megyei rajzpályázatot egy Andersen-mese-illusztrációjával.

– Gyermekkorodban a rajzaidal babáztál?

– Bizony, majdnem. Most két gyermekemmel babáztatok, ez igen leköt.

– Mindig „csak” rajzot tanítottál?

– A Svetitsben kezdtem,

hetedik osztályosoknak tanítottam csillagászatot. Ez a terület nagyon érdekelt, rengeteget olvastam utána és később kiderült, hogy a gyerekeknek is magasabb szinten adtam elő, ezért a sikerélmény elmaradt. Most már „csak” rajzot tanítok a Medgyessyben.

– Képeidet ismerve azaz érzésem, hogy finom, puha nőies formákat látok. Te is úgy látod?

– Belső tükrök a képeim, a témát belülről keresem. Olyasmit kutatok, amiről nincs és nem is lehet objektív képe. Ezért inkább a sejtéseket próbálok a felületre rávetíteni. Feszített jelenlétet kíván tőlem, hogy megérezzem, mit kér a vászon. A nagyon fehér vászontól megijedek. Szeretem belakni a felületet, önfeledten firkálni, mint egy gyerek.

– Festés közben mikor jössz rá, hogy mit akar a kép?

– Azt akkor tudom, ha már képes vagyok vele azonosulni. Ha már én is tudom, hogy mit akarok, következhet a tudatos képépítés. Megfoghatatlan dolgokat szeretek rajzolni. Megsejtetek valamit, ugyanakkor el is takarom. Nem tudok ott hagyni egy nyitott szintet. Ezért szeretem az ikonokat is.

Repülés (vegyes technika)

Illúzió (vegyes technika)

Szilágyi Elek festőművész

„Gyönyörködtetés a célom.”

1933-ban született Hajdúböszörményben. Tanulmányait szülővárosában, Debrecenben és Budapesten végezte. Tanult nyomdászként dolgozott 1961-ig. A képzőművészettel Király Róbert gimnáziumi rajztanára ismertette meg. Tanult a debreceni Képzőművészeti Szabadiskolában, mesterei Veress Géza és Balla László festőművészek voltak. Először 1958-ban a debreceni Őszi Tárlaton szerepelt alkotásával a nyilvánosság előtt. 1961-től szabadúszóként dolgozik. 1964-től Hajdúböszörményben, majd 1974-től Debrecenben él. 1962-től tagja a Művészeti Alapnak. 1964-ben a MÜDOSZ tagjai közé választotta. Néhány kollégájával együtt megszervezte a Hajdú-Bihar megyei Üzemi Tárlat sorozatot. Jelentős az egyházművészeti tevékenysége is. Állandó résztvevője a területi és országos kiállításoknak. Legutóbb Debrecenben a Mű-Terem Galériában volt sikeres kiállítása.

– Gyermekkorodban milyen módon találkoztál a művészettel?

– Első képzőművészeti vonatkozású élményeim Káplár Miklóshoz kapcsolódnak. A síremlékén állandóan láthattam Medgyessy Ferenc kőbe faragott Káplár portréját. Sehogy sem tudtam elképzelni, hogy a kő hogyan képes „átalakulni” így emberré. Nekem az óriási élmény volt. S nem értettem, mi az, hogy festőművész? Milyen foglalkozás az? Amikor kérdeztem ezt édesanyámtól, azt mondta: „Az csak olyan, fiam, amiből nem lehet megélni”. Így én sem gondoltam, hogy festő leszek. Édesanyám 1945 őszén íratott be a hajdúböszörményi Bocskai István Gimnáziumba. Emberfeletti tettnek szá-

mított abból a szegénységből kilépni és tanulni. Kapu, ami az életemet megváltoztatta. Később, amikor súlyosabbá vált a helyzetünk a negyvenes évek végén, akkor Mihály János igazgató úr összeszedte a szegény gyerekeket, és bevitt bennünket az akkor alakuló népi kollégiumba. A közösségért való tevékenység megszabta a mindennapjaimat attól a perctől kezdve.

– Azóta is hiszel a közösségben?

– Csak a közösségben hiszek mint védelmi erőben, mert az egyén nem képes védelmező közösség nélkül létezni. A témáról jut eszembe: hetekig festettem a nagyapámról egy képet, s láttam rajta, hogy unatkozik. Odavetve kérdeztem tőle, mit szól a szocializmushoz? Nagyapám jó idő után válaszolt: „Jó, jó ez a szocializmus fiam, csak egy jó király kéne bele”.

– Hogyan folytatódott tovább a kollégium megszűnése után az életed?

– Kemény időszak következett. Debrecenben, majd Budapestre kerültem iskolába. Úgy határoztam, hogy nyomdászgép-mesterséget tanulok, s mellette majd el tudok végezni mindent. Már akkor rajzolgattam, festegtettem. Titkos vágyam volt, hogy rajztanár leszek. Aztán nyomdai szerelőként kerültem Budapestre, a tipográfiai szakiskolába. A katonaságnál nyomdász voltam, így nem volt fegyveres élményem.

– Leszerelésed után visszajöttél, jártál a Szabadiskolába, tehetséged által Képzőművészeti Alaptag lettél 1962-ben. Akkor egy művész megélt a művészetéből?

– Később, a Képcsarnok működése is biztosított már bizonyos fajta életlehetőséget.

– Hogyan kerültél kapcsolatba a Hortobágyi Alkotótáborral?

– Engem Égerházi Imre hívott annak idején a telepre. 1984-től voltam ott. Akril-, akvarell-, pasztell- és olajtechnikákkal festettem. Az olajjal drámai témákat lehetett jobban megvalósítani. A pasztellben viszont a finomság, az érzékenység tetszett. Mindig a természetet festettem. A természet táplál és óv engem.

– Mennyire szereted a Hortobágyot?

– Ez már nem szeretet, hanem szerelem. Folyamatosan kutatom a titkait. Most értem el odáig, hogy akármerre nézek, mindenütt gazdagságot látok. Ahol kitágul a szem, ott kitágul a lélek is.

– Mi az ars poetikád?

– Haladok tovább a magam választotta úton. Ha sikerül tartalmas, szép munkát készítenem, mindig boldog vagyok. Nem tartozom a forradalmi újítókhoz. Szemléletem és kifejezőmódom a lírai realizmus, ami a természet felfedezésével, törvényeinek megértésével gazdagodott. Igyekeztem olyan emberré válni, hogy a környezetem, munkáim egymást kiegészítve őszinték és igazak legyenek. Munkáim értéke általános emberi igazságokat hordoz. A természet kimeríthetetlen szépsége, mérhetetlen gazdagsága lenyűgöz. Gyönyörködtetés a célom. Szeretném, ha munkáim előtt a néző szeme, szíve megnyugodna, megpihenne ebben a felfordult, elember-telenedő világban.

– Kiket tartasz mestereidnek?

– Mindenkit. Szakmailag legtöbbit azonban Veress Gézától, Menyhart Józseftől és Jakuba Jánostól tanultam.

– Van kedvenc régi festőd?

– Kezdjük a legnagyobbal: Van Gogh. Maga a földre szállt csoda. És Michelangelo, aki a márványt képes volt átváltoztatni léleké, érzelemmé.

– Köszönöm.

Tavaszi a Hortobágyon (pasztell)

Mikulásvirág (olaj)

Szilágyi Imre

grafikusművész

„Meseszerű világ mindig valóságot asszociál.”

Debrecenben született 1942-ben. Munkáival 1961-től szerepel kiállításokon. Tanulmányait a debreceni Medgyessy-stúdióban kezdte és az egri tanárképző főiskolán szerzett diplomát, ahol Blaskó János volt a mestere. Hajdúnánáson kezdett el tanítani. 1973-tól a Hajdúböszörményi Pedagógiai Főiskola tanára. Tagja a Magyar Képzőművészek Szövetségének és a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének. Alapító tagja a hajdúsági nemzetközi művésztelepnek, valamint a debreceni Ajtósi Dürer Egyesületnek. Számos hazai önálló és csoportos, kis- és alkalmazott grafikai bemutatója mellett több alkalommal szerepelt nemzetközi ex libris kiállításon és világalbum-válogatásban. Választott technikája a linómetszet és a rézkarc, illetve ezek technikai változatai. Sötét-világos foltjaival, a viszonylag kis felületek téri tömörítésével drámai hatást ér el, szereti megjeleníteni a humort. Grafikaiban gyakran alkalmaz egyéni motívumvilágát erősítő toposzokat. Bagoly, macska, hangszerek, torony, erdélyi kapu, szőlőfűrt stb.

Díjai közül kiemelten értékesnek tartja a Holló László-, a Medgyessy Ferenc- és a kétszer megkapott Csokonai-díjat.

2002-ben születésnapjára jubileumi tárlata nyílt a MŰ-TEREM Galériában.

„Sok hűhó...” (rézkarc)

– A Debrecen művészvilágának senkivel össze nem téveszthető alakja vagy, igazi bohém, külsőben és egyéniségben egyaránt. Művészetedben hogyan őrzöd meg ezt a bohémságot?

– A bohémság könnyedséget jelent. Számomra a műterem egy elefántcsonttorony, a külvilágtól elzárt hajlék. Amikor kirekesztem az emberi közeget, csak azokat az emléknymokat viszem be oda, ami pillanatnyilag foglalkoztat. Felszabadult, könnyed művelet megfeleledkezni mindenről, élni és nem viselkedni. De ebből a hajlékból kilépve a művész álarcot kényszerül felvenni. A bohémság az, hogy időnként kivonulok és elfelejtem feltenni ezt az álarcot.

– Mit csinálsz alkotás közben?

– Csak a művel foglalkozom, mert nem tudnék koncentrálni. Zavar a beszéd alkotás közben, akkor nem lehet dolgozni.

– Hogyan változtál idő közben?

– Régi ars poeticám: Szeretném bábész-kodásra készíteni a nézőt, a befogadót. Újra átéreztetni vele a gyermekkori élményeket, felismertetni a rútát, a gonoszt, a szépet egyaránt. Mint Zola naturalisztikus világában, ez ugyanúgy él itt is. Ettől függetlenül nem árt, ha egy gondolat a hagyományos értelemben is egy kép.

– Alkotásaid életszeretetet tükröznek, sok bennük a konkrét, de sok az absztrakt is. Műveidben sok a tudatos munka, de sok a spontán kialakultság is. Ösztönösen vagy tudatosan keve-

rednek ezek az elemek munkáidban?

– Mind a kettő helyénvaló. Nem használok semmiféle hangzatos manifesztumokat. Így utóbb kell megfogalmazni a címet. Hitvallásom, hogy akkor igazak a képek, ha eredetiek és őszinték.

– Alkotásaid figurái saját korunk bájos torzításai. Miért?

– Lehet, hogy nem úgy születnek ezek az alakok, hogy direkt torzítások legyenek, a bennem pillanatnyilag felvetődő dolgok figuráit valóságos, reális hétköznapi figurákkal lehet megjeleníteni. Fontos, hogy a pillanat, a mondanivaló megragadásához feltétlen kell az a groteszk alak, amelyik aláhúzza a gondolatot.

– Említetted a régi ars poeticádat, és mi az új?

– Lehetne például az: apró pillanatokból áll az élet, s azokból szedem ki azt, ami nyomaszt, vizuálisan ingerel. Fizikai és lelki gondolatok keverednek, amik egy témába gyűlnek össze. Ami a témáimat illeti: szeretek sorozatokban gondolkodni. Példának említem a hangszer-sorozatokat, amely a zene és a hangszerek világa, mint társ-művészet kapcsolódik be a képzőművészeti alkotásokba. Ilyen az „Ét egyszer... Volt egyszer... Cupidó vidám csínytevésői...” stb.

– Milyen technikával dolgozol?

– A monotípiát, az éles linót, a linotípiát, a litográfiát vagy kőrajzot, legszelesebb körben pedig a rézkarcot csinálom. Mindehhez egy olyan berendezés, műhely kell, ami zavartalanul tud működni.

– Kiktől tanultál a legtöbbet?

– Azokat tartom mestereimnek, akik segítettek rávezetni azokra az élethelyzetekre, amik meghatározták a lehetőségeimet. Ilyen volt Veres Géza, Bíró Lajos és Blaskó János.

– A Mű-Terem Galériában volt jubileumi tárlatod. Mennyire örültél neki?

– Lezárult egy korszakom.

– Szép könyvkatalógusod jelent meg, most min dolgozol?

– A Cupidó vidám csínytevésői című sorozaton.

„...Volt egyszer egy...” (rézkarc)

Sz. Kóczyán Melinda festőművész

„Ami ebben a technikában rejlik, azt mind meg akarom tanulni.”

Gyöngyösön született 1946. április 16-án. Középiskolai tanulmányait Egerben végezte, majd az ottani tanárképző főiskolán szerzett magyar–rajz szakos tanári diplomát. Egri tanárai, mesterei Nagy Ernő és Blaskó János voltak. Művészettörténetet Baskayné Dienes Klárától hallgatott, akire jó szívvel emlékszik, s aki sajnos nemrég Debrecenben hunyt el. Városunkban él férjével, Szilágyi Imre grafikusművésszel. Hajdúböszörményben tanít művészeti iskolában. Pasztellképeivel 15 kollektív tárlaton szerepelt. Egyéni kiállításai: Debrecen, Vác, Hajdúnánás, Hajdúböszörmény. Témáit tekintve mindennapjaink közvetlen tárgyi világát, lírai, bensőséges hangvételben jeleníti meg. Ma már a pasztellképek mellett tűzzománcokat is készít. Legutóbbi kiállításának anyaga is zománcokból áll. Tűzzománc témái a „pasztellvilágból” építkeznek, limoges-i zománc technikát művel.

– Mit jelent számodra az egri főiskola?

– Eger sokat jelentett a számomra, s ami megmaradt: annak a szépsége, hogy mi, hallgatók és a tanárok közösen formáltuk egymás gondolkodását. A légkör közvetlenségére jellemző, hogy Blaskó tanár úr még éjszaka is hajlandó volt alkotásainkat korrigálni. Nem a „papír” megszerzése volt a lényeg.

– Te elsősorban az elmúlt hat évben léptél színre alkotásaidal egyéni tárlatokon. Magam is rendeztem neked kiállítást a Brassai-galériában, ezért tudom, hogy sikered volt. Miért ilyen későn jelentkezted?

– Nem csak ennyi idő óta dolgozom, de valóban, önálló kiállításom először 1997-ben volt.

Későn érő típus vagyok, a család és a tanítás teljesen lekötötte az időmet. Imre, a férjem, mozgalmal grafikus élete miatt nem tudott részt venni a családi munkában. Önként választottam, hogy a háttérben maradok.

– Végül mégis szerencse, hogy meggondoltad magad.

– Talán '97-ig úgy mondanivalóm sem volt, amit például képeimben akartam volna megfogalmazni. Ma már más a helyzet. Több időm van dolgozni, van bennem bőven energia és rengeteg a tervem is.

– Milyen technikát részesítesz előnyben?

– Főként pasztellel dolgozom, bár az olajfestés is érdekel. A pasztell is időálló, ha az ember fixálja. Franciaországi alkotótelepen hajlakkal rögzítettem, egyébként denaturált szesz és dammár lakk keverékkel.

– A pasztell megismeréséhez egy életre van szükség, ezt már Félegyházi László is megmondta.

– Valóban a pasztelltechnikát nehéznek és kiismerhetetlennek tartom, sok mindentől függ. Számít a papír és a pasztell minősége is. Aztán a vonalvezetés és a foltképzés. Nagyon összetett műfaj, én mégis szeretem, mert színvilága az egyéniségemhez való. Szeretek vázlatokat készíteni, tettem azt Franciaországban is, aztán nyugodt körülmények között elkészítettem az alkotást. Három éve behatóan foglalkozom a tűzzománcal is. Van egy szakköröm Hajdúböszörményben. Bőséges artiztikum, sok lehetőséget kínál. Sikerélmény amikor az ember már a „véletlent” is ki tudja számolni. Saját utamat járom, ami ebben a technikában rejlik, azt mind meg akarom tanulni.

– Szilágyi Imre, a férjed mennyire van hatással művészedre? Segít-e?

Kála (pasztell)

– Egyértelműen segít, az ő ítélete biztos pont, mindig is számíthattam rá. A kiállításaim szervezésében is sokat segít, s előtte abban, hogy kész anyaggal tudjak jelentkezni.

– A francia limoges-i zománc technika miből áll?

– Oldottabb kifejezési mód, mint a rekesz-zománc. Tágabb teret ad egyéni elképzeléseimnek.

– Mostanában mivel töltöd az idődet?

– Azon dolgozom, hogy egy egységes kiállítási anyaggal lepjem meg a közönségemet.

Árnyliliom (pasztell)

Virágok vörös ég alatt (pasztell)

Szőnyi Sándor

festőművész

„Azokat a titkokat kutatom, amikhez kevesen férkőzhetnek hozzá.”

Rakamazon született 1942-ben. Ott végezte alapfokú tanulmányait és ismerkedett meg – Huszár István művésztanár révén – a rajzolás és festés örömeivel. 1961-ben költözött Debrecenbe, ahol tagja lett a Medgyessy Ferenc Képzőművészeti Körnek. Művésztanárai Bíró Lajos és Félegyházi László festőművészek voltak. A Medgyessy-stúdióinak 1971-ben lett tagja. 1989-ben Égerházi Imre meghívta a Hortobágyi Alkotótáborba. Az elmúlt években számos hazai és külföldi kiállításon, művésztelepen vett részt. Alapító tagja a Szolnoki Tisza Művésztelepnek. Festményeit hazai és külföldi gyűjtők egyaránt kedvelik.

A figurálisra építő, mégis elvonatkoztatott, romantikus alaphelyzetű festészetet művel. A látványt látomássá átszűrő képi fogalmazásmódjával, szürrealisztikus karaktereket is tartalmaznak alkotásai. Valóságselemekből felépített fiktív tájakat fest. Lazúros rétegeket egymásra helyezve építkező meleg színű, energiát sugárzó jel-folt rendszere grafikai vonalak segítségével áll össze kompozícióvá. Ecsetjét az érzékenység, az elfojtott és feltörő indulat, a drámai hajlam, ugyanakkor lírikus egyénisége irányítja.

– Miért tartod fontosnak, hogy rajzkörbe, képzőművészeti körbe jársz fiatal korodban?

– Nem tudom, akkor ezt mennyire tartottam fontosnak, az viszont biztos, ösztönösen éreztem, hogy rendszeres rajzi gyakorlat és korrektúra nélkül, nem tudok tovább lépni a festés irányába.

A gonosz kiűzetése (olaj)

Mint később kiderült jó felé vittek az ösztöneim. Azóta tudatosan vallo, biztos rajztudás nélkül nem létezik művészet. Bármely irányzatot is művel az alkotó, az alapokat ismerni kell.

– Tehát szívesen rajzoltál.

– Igen. Az életem során a rajzolás és a festés volt az egyetlen dolog amiben jól éreztem magam és szerettem csinálni. Ez sok örömet adott és ez által kerülhettem közelebb a művészet megismeréséhez és ahhoz a „titkokhoz” amihez kevesen férkőzhetnek hozzá.

– Hol készíted az alkotásaidat?

– Többnyire műteremben, de szükségem van rá, hogy a természettel állandó kapcsolatban legyek. Ugyanis, ha sokáig nincs friss látványélmény, az ember beszürkül, bizonytalanná válik. Ilyenkor az segít, ha kimegyek a természetbe, újabb vázlatokat, tanulmányokat készíteni.

– Ha sokat vagy műteremben, akkor ahogy szoktuk mondani, bedöglenek a színeid?

– Így is szoktuk mondani, de a lényeg az, hogy az élményhiány csökkenti a motivációt, így a felhordott színek fáradtak, szürkék lehetnek. Hogy

Létrás lovak (olaj)

ez ne legyen vagy ne következzen be, sokat kell látvány után rajzolni, festeni.

– Milyen technikával és stílusban dolgozol?

– Hagyományos művész-olajfestékekkel festek.

Olyan harmóniára törekszem, amiben jól érzem magam, stílusról nemigen szeretnék beszélni, az ilyenfajta meghatározás nem az én dolgom.

Vajákosok (olaj)

Igyekszem magamat adni a műveimben. Számomra az a fontos, hogy amíg festek szűnjön meg körülöttem a világ. Ha teljes belső lényemmel munkáma tudok figyelni, akkor azzá válhat ami én vagyok.

– Mit jelent számodra a festés?

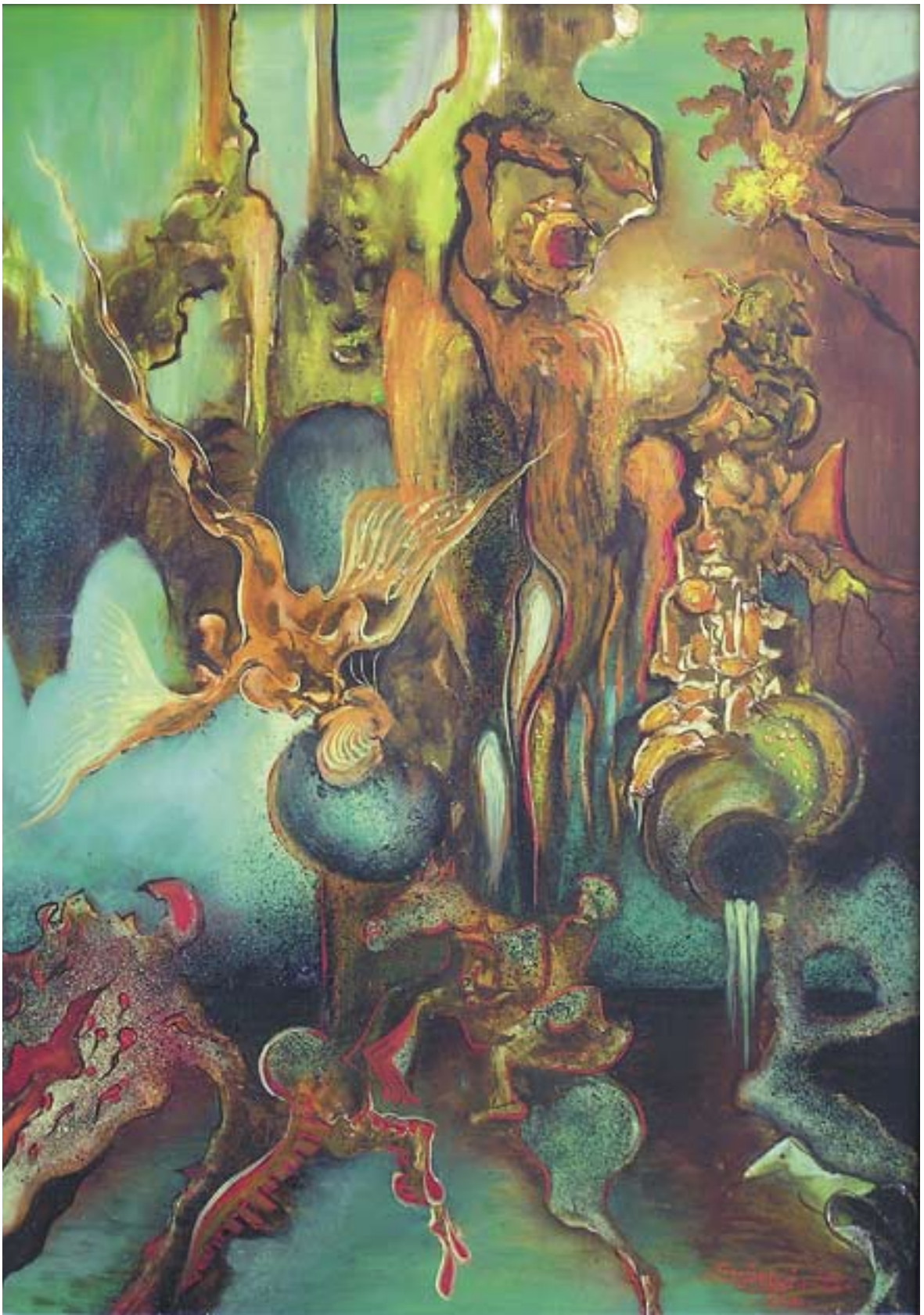
– A gondolat korlátlan szabadságát, és az állandó megújulás lehetőségét.

– Sok tárlatod közül melyiket érzed magadhoz közelinek?

– Azokra a kiállításokra emlékszem legszívesebben, ahol a munkáimat érdeklődéssel és szeretettel fogadták. Többek között, ezek közé tartozik a debreceni Brassai-galéria és a Kiss Galéria. Ezekbe szoktam 2-3 évenként bemutatni legfrissebb munkáimat. De Tokajban, Hajdúszoboszlón és Nyírbátorban rendezett kiállításaimra is szívesen emlékszem vissza.

– Milyen terveid vannak?

– Továbbra is festeni a magam és mások örömeire is.

Jelek (olaj)

Tamus István grafikusművész

„Az alkotásban nekem mindig önmagamat kell adni.”

1953-ban született Debrecenben. 1978-ban a Nyíregyházi Tanárképző Főiskolán, 1986-ban pedig a Képzőművészeti Főiskola rajztanári tagozatán szerzett diplomát. 1989-től tagja a Magyar Köztársaság Művészeti Alapjának, jogutódjának (MAOE) választmányi tagja. Jelenleg a Kölcsey Ferenc Tanítóképző Főiskola Művészeti Tanszékének tanszékvezető docense. 1992-től a Déry Múzeum munkatársa. A Hortobágyi Nemzetközi Művésztelep Művészeti Tanácsának tagja. A Hajdú-bihari Grafikai Művésztelep művészeti vezetője. Alapítója és elnöke a Grafikusművészek Ajtói Dürer Egyesületének. Elsősorban egyedi és sokszorosított grafikákat készít (linómetszet, rézkarc, tus). Témáit a mindennapi életből, a történelemből, a gyermekkorából meríti. Jelentősebb csoportos külföldi kiállításai: NDK 1985, Lengyelország 1987, Svédország 1990, Kárpátalja 1991, Nyugat-Európa 1990, Románia 1995, Németország 1996, Hollandia 1998, Japán 2001, Lengyelország, Kína, Németország 2004. Hazai kiállítások: Berettyóújfalu, Művésztelep 1980-as évek, Hajdúöszörményi Nemzetközi Művésztelep 1991. Debrecenben: II. Református Világtalálkozó, megyei tárlatok, alkotó pedagógusok kiállítása, a Kölcsey Ferenc Tanítóképző Főiskolán rendezett kiállítások. Rendszeresen állít ki a város galériáiban.

1991-ben megkapta a II. Református Világtalálkozó Alapítvány díját. 1993-ban pedig a Debrecen Város Kultúrájáért Díjat, illetve annak többszörös művészeti ösztöndíjasa. 1997-ben Tanítóképzésért Emlékérmeket kapott. A debreceni Országos Nyári Tárlat nívódíjasa 2000-ben, és a Tavasz Tárlat egyik díját nyerte el. 2004-ben Holló László-díjat kapott.

– Mit jelent számodra az, hogy a grafikai metszeteid mellett akvarelleket is készítesz?

– Az akvarell – annak ellenére, hogy színes – tágabb értelemben a grafika részét képezi. Ugyanúgy, mint a pasztell vagy a zsírkrétá. Így nem áll messze a grafikától vagy a linómetszéstől az akvarellkészítés műfaja sem. Egyébként régóta akvarellezek, nagyon sok kedvenc és szeretetre méltó mesterem volt, akik kiválóan akvarelleztek, mindamellelt, hogy grafikusok voltak.

– Említs olyan neveket, akik neked lényegesek voltak!

– Az első nagy élményem az 1970-es években a Medgyessy Teremben megrendezett Diósi Antal-akvarellkiállítás volt, aztán Madarász Gyula akvarelljei voltak nagy hatással rám – egyébként egészen mások voltak, mint a Diósi-munkák. Tőle – művein keresztül – sokat tanultam.

– Turner képeiről mi jut eszedbe?

– Igen, az angol akvarell! Az akvarellnek tulajdonképpen Anglia a hazája, s ezt a Turner-képekhez kapcsolják. Az 1970-es évek végén a Nemzeti Galériában volt egy kéthetes kiállítása az angol akvarellnek, illetve idei tavaszi londoni tanulmányutam során személyesen is találkozhattam e művészettel. Valószínű, hogy ezek az élmények adódtak össze bennem, amikor úgy döntöttem, hogy a grafika mellett ezt a műfajt is csinálni fogom.

– Tar Zoli bácsi nevét nem említetted.

– Igaz, valóban. Pedig a főiskola előtt hozzá jártam rajzolni tanulni. Az akvarelljeit is nagy szeretettel csodáltam, különösen a nagyerdei fákról készítetteket. Megjegyzem, én egy más akvarelltechnikát alkalmazok. A gyorsabb, nedves eljárással készültet kedvelem. Valahogy az én egyéniségemhez, karakteremhez ez áll a legközelebb. Csodálatra méltó művész volt

még Bakoss Tibor debreceni festő is, aki a század elején a Kollégium tanszékvezető rajztanára volt.

– Grafikáid komor, sokszor tragikumot sejtető világról árulkodnak, feszültséget hordanak magukban.

– Grafikáim témáit nagyrészt a gyermekkoromból, a történelemből és a mindennapi életből merítem. A képzőművészek bizonyos érzékenységgel rendelkeznek. Én ismerem magam, s az átlagtól eltérően még érzékenyebben reagálok az eseményekre, a problémákra, valamint van egyfajta merengési vágyam az elmúlt időkről, melyek nekem nagyon sokszor rajzi témát adnak. De van néhány olyan rajzom is, melynek az alapötletét kisebbik fiam, Zoli adta. Az alkotásban nekem mindig önmagamat kell adnom.

– Hogyan születnek a grafikáid?

– Ahogy az utcán járok, látom az eseményeket, és ebből jönnek létre az első firák, rajzcskák. Így kerülnek a linó felületére az első vonalak, amik metszés közben még változnak. A linónak a sajátossága az, hogy elvenni lehet belőle, hozzátenni viszont nem.

– A főiskola docenseként és grafikusként mit üzensz a képzőművészetet művelni vágyó fiataloknak?

– Legyenek kitartóak. Az adottságokat nagyon mélyen, szorgalmasan, kitartóan, keményen és határozottan ki kell teljesíteni. Nem a sikerre kell koncentrálni, hanem arra, hogy a tudás- és alkotásvágy a felszínen legyen nagyon hosszú ideig. Az az egyéni siker, amikor önmagával elégedett az ember.

Ukrán falu (linó metszet)

Csendélet (akvarell)

Tarczyné Borsó Éva

festőművész-tanár

„Alapvetően ösztönös alkotó vagyok.”

Hajdúböszörményben született. Alapfokú iskoláit is ott végezte, majd a Bocskai István Gimnáziumot rajz tagozaton 1974-ben. A nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskola földrajz–rajz szakán szerzett oklevelet. Tagja volt a hajdúböszörményi óvóképző főiskola legendás, Bíró Ferenc által vezetett képzőművészeti körének. Király Róbert, Horváth János és Valkovits Zoltán útmutatásai által készült a rajzpedagógusi és művészi pályára. A diplomaszerezés után Hajdúböszörménybe kerül tanítani, a Bocskai István Általános Iskolába. Több éve tanít rajzot egy művészeti iskolában is. Elsősorban akvarellal és pasztellel dolgozik, tusrajzai figurális kompozíciók. Szívesen ábrázolja a dunántúli és bükkí tajak mellett szülővárosának utcáit, kertjeit, épületeit. Tanítványai sok hazai és külföldi díjban részesültek. Több csoportos kiállításon szerepelt alkotásaival, eddig négy önálló tárlata volt, a legutolsó Debrecenben, a Brassai-galériában.

– A főiskolán tanulva melyik szak volt lényegesebb számodra?

– Természetesen a rajz. Persze a földrajz is nagyon szép, azt is szerettem.

– Mi történt veled a főiskola után?

– A diploma megszerzése után Hajdúböszörménybe kerültem, s ott kezdtem dolgozni, a mai napig ott tanítok, ez már a huszonötödik tanévem.

– Ha jól tudom, egy másik iskolában is dolgozol rajztanárként.

– Így van, a Beszterczey Alapfokú Művészetoktatási Intézményben, melynek Nyíregyházán

van a központja, nálunk egy tagiskolát nyitottak, s ott óraadóként dolgozom.

– Férjed, Tarczy Péter újságíró művészeti íróként is ismert. Gondolom, hogy a képzőművészet is összeköt benneteket.

– Valóban, a képzőművészet nagy kapocs, Péter főiskolásként is írt már művészeti témájú cikkeket a megyei lapban. Emlékszem a legelső, az azóta Munkácsy-díjas Tenk László festőművészről szól, aki akkor Debrecenben élt, és Nyírbátorban állított ki. Mi 1977. március 15-én ismerkedtünk meg, a főiskolán egy pol-beat esten. Nevezetes lett az a nap a számunkra, nemcsak az ünnep miatt.

– Hallottam azt, hogy a hajdúnánási alkotótáborból is megszöktetett Péter, Bíró Lajos tanár úr nem nagy öröme.

– No igen, azok az idők nagyon szépek voltak, együtt festettünk és rajzoltunk Palotai Erzsivel, Bíró Eszterrel, akik most ismert művészek. Erzsivel mi egy ideig csoporttársak is voltunk, ő Nyíregyházáról átment Egerbe. Természetesen nagyon fiatalok voltunk, és mint olyanok, romantikusak. Megjegyzem, szívesen gondolok vissza arra az időre, sokat tanultam a kiváló festő Bíró Lajos tanár úrtól. Nem véletlen, hogy sokan emlegetik a nánási tábor, mely lényeges szerepet kapott sok embernél a művészessé válás folyamatában.

– Mikor elkezdted tanítani, nem akartál a volt gimnáziumodban elhelyezkedni?

– Nem, mert hozzám mindig közelebb állt az általános iskolai korosztály, velük természetesebben és könnyebben meg tudom érteni magam.

– Tanár vagy, és alkotó-művész. Tanítványaid hogyan fogadják az alkotásaidat és a kiállításaidat?

– Tudják azt, hogy vannak kiállításaim, eljöttek a megnyitóra, például mikor Hajdúböszörményben volt. Jó érzés, hogy érdeklődnek. Mivel akvarelltechnikával festek, főleg ilyen irányú kérdéseket tettek fel, de ez természetes is, mert ezt a korosztályt a vízzel való festés még jobban érdekli, az akvarellről mindent szeretnek volna megtudni. Az általános iskolás

gyerek hihetetlenül nyitott, fogékony, szeret kritizálni, de ugyanakkor dicsérni is. Büszke, ha a tanára képeit kiállításon látja. Megjegyzem, hogy a szülők és a kollégáim is eljöttek a kiállításomra, ami nagyon jólesett.

– Legszívesebben akvarellal festesz, árulod el, hogyan!

– Kombinálom az akvarellfestési technikákat. Alapvetően ösztönös alkotó vagyok. Nálam a téma is befolyásolja a mindenkori technika megválasztását. Van, mikor hagyom futni a festéket, van, mikor nem. Most a tájfestést kedvelem, korábban portréval és csendélettel is foglalkoztam.

– Debrecenben a Brassai-galériában volt nő-napi kiállításod. Egy alkotóművésznek mennyire lényeges, hogy kiállítása legyen?

– Vallom, hogy a képeket ugyan a magunk kedvére alkotjuk, de fontos, hogy ne a négy fal között legyenek. Igenis meg kell mutatni másoknak is. A kiállításon az ember újabb energiával töltődik fel új alkotások elkészítéséhez. Aztán a visszajelzések is segítik a további munkát. Lényeges, hogy mit szól a befogadó tárlatlátogató. Számomra legalábbis. Én nem az alkotás szándékával festek, hanem hogy ezáltal is teljesebbé, színesebbé váljon az életem, akárcsak egy jó könyvtől, színházi előadástól, filmtől vagy zeneműtől.

– Milyen alkotásokon dolgozol mostanában?

– Mivel a tanítás sok időt igényel, marad a szünet az alkotásra. Jövőre meghívtak a pécsiek – Tüskés Tibor irodalomtörténész, férjem barátja közvetítésével – egy mecseki művésztelepre, ahol ennek a csodálatos tájnak a motívumait is megfesthetem, reményeim szerint.

Palóznaki utca (akvarell)

Dunántúli templom (akvarell)

Szőlőhegy (akvarell)

Tenk László festőművész

„Olyan festő szeretnék lenni, mint amilyen énekes Tina Turner”

Ha valaki Nagybányán születik, és festőművész lesz, egész életében boldog kell hogy legyen. De ez nem ilyen egyszerű. A festőnek meg kellett küzdeni a tudásért. A képzőművészeti főiskolán Bernáth Aurél növendéke volt, de sokat tanult Kmetty János, Eigel István és Barcsay Jenő mesterektől is. 1970-ben Derkovits-ösztöndíjasként került Debrecenbe, a művésztelepre. A debreceni művészek közül Móré Mihályra emlékszik a legszívesebben. Debrecenből elköltözve kinyílt előtte a világ. Tanulmányutak és kiállítások következtek Földünk minden részén. Díjakat kapott debreceni, szegedi és szolnoki tárlatokon. Legértékesebb kitüntetése a Munkácsy-díj. A legtalálóbb jelző, ami Tenk László képeiről gondolkodás nélkül eszébe jut az embernek: vérbeli piktor. „Úgy tud bánni a színekkel, mint az olasz a hangjával” – írja róla Supka Magdolna. Piktúrájának sejtelmes többletét egy igen érdekes festői akcentus, tartalmi és formai aritmia is színezi. A szemléből kihívja múltjának emlékképeit, örökre elfelejtett pillanatok ízét és zamatát. Pár évvel ezelőtt sorsa hirtelen tragikusra fordult. Agyvérzés után már félig magáénak tudta a halál. A művész – aki a tudományánál többet tud a lélek erejéről – egy elképesztő halálcsavarral kirántotta magát az örvényből, hogy aztán hónapok szívós szellemi és fizikai erőfeszítésével visszaküzdje magát a képteremtés kegyelmi állapotába. A Holló Galériában nyílt Debrecenben tárlata.

- Milyen útravalóval látott el Bernáth mester?
- Nagyon értelmes és érzékeny ember volt.

Nekünk, festőnövendékeknek mindig átérezte a gondjainkat. Megpróbált a mi fejünkkel gondolkodva tanácsot adni. Emberként sokkal értékesebb útravalót adott nekem, mint festőként. Persze az sem elhanyagolható, amit a festészetben tanultam tőle. A főiskola elvégzése után évekig dolgoztam vele. Sok mindent közvetlenül elvesse egy nagy tudású festőtől, bizony az is egy útravaló volt. Rajz területén pedig Barcsay Jenőtől tanultam a legtöbbet.

- Mestereidnek is őket tartod?
- Én mestereimnek tekintem a XX. század nagyjait mind. Nem tudom egy irányba keresni a mestereimet, hiszen mindenki, aki a festészetben új dolgot, valami igazán megnyerőt tudott kitalálni, az sokat mondott a számomra. A XX. század nagyon gazdag volt irányzatokban. Még az ellenszenveseeknek is volt valamilyen specialitása és oka, hogy az ember hasonló irányban keresse a végpontokat.
- A főiskolán volt kötelező elvárás?
- Már túl voltunk a szocreál időszakán, volt még némi presszió, de már csak a tartalmi elvárás szintjén. Kötelező stílusirányzat már nem működött. Nyugati stílusirányzatokat engedtek, csak legyen egy kicsit „jól fészült”.
- Nem gondolkodtál azon, hogy tudásodat másoknak átadd?
- Debreceni koromban tanítottam Nyírbátorban, egy rajztanári stúdiót vezettem. Nagy szeretettel és élvezettel csináltam. Ahhoz, hogy az ember valakinek tanácsokat és tapasztalatokat átadjon, elsősorban magában kell az ismeretekkel értékelhető eredményre jutni. A tanítás során nagyon sokat tanultam.

- Mit jelentett Debrecen, amikor itt éltél?
- Családomnak a megélhetést és nekem a munkalehetőséget. Nem debreceniként kerültem a nagyerdei művészlakásba. Derkovits-díjjal, kicsit kiemelt festőként jöttem ide. Nem találtam azonnal gyökeret Debrecenben, sőt egyfajta ellenkezés alakult ki, de a régi debreceniek egymással is haragban voltak. Ilyen módon a művésztelepnek volt ideje erősödni. A teljesítményemet előbb-utóbb elismerték, nagyon keményen dolgoztam, és később barátokra is leltem. Jó képességű festők éltek itt, és teljesítményük országos szinten is mérhető volt.
- Melyik a legkedvesebb technikád?
- Most már csak a festészet. Fiatalon több technikában kipróbáltam magam. Már grafikát is csak úgy csinállok, hogy az csak firka. Képkottákat rajzolok. A gobelin azért maradt meg, mert feleségem gobelint sző, s én tervezem neki.
- Milyen terveid vannak?
- Ffesteni és egészségesen élni családommal.

Ellenfényben (olaj)

Hegyi templom (olaj)

Hajnal (olaj)

Tolnay Tibor festőművész

„Ne teljen el nap ecsetvonás nélkül!”

1932. július 6-án született Nagyváradon. 1947–1949 között Miklóssy Gábor egyetemi tanár-festő tanítványa. A képzőművészeti iskola design szakjának végzettje. 1975-től 1990-ig részt vesz a Képzőművészek Szövetsége nagyváradi csoportjának kiállításain. Állandó tagja a határon túli magyar művészek zalaegerszegi taborának, ahol többször kitüntették. A stockholmi Egyetemes Magyar Képzőművészek Csoportjának, a budapesti Művészetbarátok Egyesületének és a Magyar Képzőművészeti Alap tiszteletbeli tagja.

Neve szerepel Banner Zoltán: Erdély magyar művészete a XX. században című munkájában, illetve dr. Szabó-Kállai: A magyar grafikusok és festők életrajzi lexikonjában.

Tanulmányi úton járt Bulgáriában, Magyarországon, Párizsban, az NSZK-ban.

Képei megtalálhatók a Stockholmi Magyar Ház galériájában, a Vay Ádám Múzeum gyűjteményében, a Székelykeresztúri Múzeum képtárában. Munkáit magántulajdonban őrzik Erdélyben, Magyarországon, Németországban, Svájcban, Svédországban, Hollandiában, Kanadában, Egyesült Államokban, Izraelben, Japánban, Törökországban és a Fülöp-szigeteken.

1968-tól Nagyváradon évente kiállít, összesen mintegy ötven egyéni tárlata volt. Rendszeresen szerepel az erdélyi művészek közös tárlatain.

Önarckép (olaj)

– Hogyan emlékszik Miklóssy Gábor festőművészre?

– Nagyváradon indult egy magán művészeti iskola, ahol Miklóssy Gábor,

Cs. Erdős Tibor és Macalik Alfréd tanított. Én Miklóssy Gáborhoz kerültem. Egy este szóltam a mesternek, hogy szeretnék felmenni a műtermébe, kíváncsi voltam, milyen körülmények között alkot a mester. Ezt 17 évesen elképzelni sem tudtam.

– Ő ismert festőművész volt?

– Természetesen. Érdemrenddel kitüntetett és a Kolozsvári Képzőművészeti Főiskolán professzor volt. Az első látogatást követte a többi, röviden: festéket törtem neki majd' másfél évig. Közel kerültünk egymáshoz. Már eljutottam oda, hogy mondta: „Tibor, megyünk tájolni.” Vagyis tájképet festeni. De egy reggel befejeződött.

– Kiket tart mestereinek, akiktől személyesen tanult, és kit vagy kiket szellemi mesterének?

– Én minden festőművészt mesteremnek tekintek. Mindenkitől lehet tanulni, akár technikát, akár felépítést. Szellemi mestereimnek tartom Pop Aurelt és barátait. Fux Pált, aki híres grafikus volt, Jakabovics Miklóst, aki Kolozsvárról Nagyváradra került.

– A képzőművészeti iskola design szakja mit takar?

– A design ipari tervezést jelent. Először dekoratőr voltam, aztán kirakatrendező, majd színházi díszletfestő, itt tudtam alkalmazni a designt. Romániában 13 évig országos első voltam a kirakatrendezésben.

– Illusztrációit hogyan készítette, kinek a felkérésére?

– Román költő barátom Dumbraveanu Aurel verses kötetét illusztráltam legutóbb. Megkaptam a szöveget, megbeszéltük, hogy mi az elképzelése, és ahhoz igazodtam. Így volt Dvorzsák Titusznál is, a Várad-apám c. kötetében.

– Színpadképeit hogyan fogadta a kritika?

– Amit saját magam terveztem, csináltam, az eddig mindig „megfelelt”.

– Milyen témák a legkedvesebbek, és azokat milyen technikával dolgozza fel?

– Nagyvárad a témám. Úgy is vagyok elismerve, mint Nagyvárad téli festője. Mert a telet imádom, a tél tisztaságát, a fák nyújtózkodó emberi vonásait. Engem az vezet, amit látok, azt örökítem meg átalakítva a saját stílusomnak megfelelően.

– Hogyan emlékszik párizsi festéseire?

– Párizsi napjaimat életem csúcának tartom, mert a festők Mekkájába eljutni nagy dolog. Volt kollégám és barátom, Nikolaus Emabacher segítségével jutottam ki. Szívtam magamba mindent.

– Milyen érzés, ha Magyarországon elismerik?

– Persze, hogy jól esik. Ma Nagyváradon nincs képzőművészet. '90 óta egy kiállítás sem szerveződött, nincs élet. Magyarországon sokkal jobban fogadják az embert.

– Kik voltak azok, akik kiállításait megnyitották?

– Egy-egy művészt kértem meg kiállítás-megnyitásra. De voltak lelkesek, írók, költők is. A legutóbbit, mivel 70. életévemet töltöttem Tőkés László püspök úr nyitotta meg.

– Van-e rangja a művésznek?

– Horváth Imre jelezte egyszer nekem írásában, hogy „a művészetnek van rangja, de rendfokozata nincs”.

– Ön is megkapta Nagyváradon a magas rangot!

– Én inkább azt mondanám, hogy szeretnek. Gyönyörködtetem őket. Én nem tudok egyetérteni a mai modern izmusokkal, ami sokszor felismerhetetlen, nem tudom, hogy micsoda.

– Ars poeticája?

– Ars poeticám a munkám. Dolgozni minden nap, ahogy van a mondás: nap ne teljen ecsetvonás nélkül!

Tihanyi apátság (olaj)

Torok Sándor

festőművész

„Szeretem az olyan színeket,
melyekkel ki tudom fejezni az érzelmeimet.”

Bácskossuthfalván (Jugoszlávia) született, 1936-ban. A lírai és absztrakt expresszionizmus, ill. szimbolizmus képviselője. Mintegy 75 önálló és sok száz jelentős csoportos tárlat résztvevője világszerte. Számos művésztelep alapítója, vezetője és résztvevője. Munkásságát mintegy 25 jelentős hazai és külföldi szakmai díjjal jutalmazták. Művek közgyűjteményekben: Magyar Nemzeti Galéria, József Attila Múzeum (Makó), Déri Múzeum (Debrecen), Kecskeméti Képtár, Pannonhalmi Főapátság Galériája, Szabadka, Zenta, Niš, Prilep Városi Múzeumai, Modern Művészetek Képtára (Újvidék), Városi Képtár Szabadkán és Banja Lukán, Lendvai Képtár, Galérie CRAC (Grenoble), Művésztelepi gyűjtemény (Bessans), Lázár-kastély (Gyergyószárhegy), Városi Galéria (Opole), Munkácsy Galéria (Munkács), Nishida Museum (Unazuki, Japán), EMKES gyűjtemény (Stockholm) stb.

Irodalom (válogatás): Tolnai Ottó: Torok Sándor, in: A meztelen bohóc (Képzőművészeti esszék) Forum Könyvkiadó, Újvidék, 1992; Gajdos Tibor: Szabadka képzőművészete. Történeti áttekintés a kezdetektől 1973-ig. Életjel könyvkiadó, Szabadka, 1995; Vécsi Nagy Zoltán: A tűz heve, a fagy foga, a harmatos reggel fűillatú frissessége (Torok Sándor képei a hatvani Moldvay Győző Galériában), Új Művészet, 2000 március; Szombathy Bálint: Zöld mező és ragadós sár (Délvidéki magyar festészet 1920-1999), Új Művészet, 2000 augusztus; stb.

Ezredvégi modulációk V. (pasztell)

– Híres vagy a természetszeretetedről. Mit jelent számodra a Hortobágy?

– Gyermekkorom óta nagyon szeretem a természetet és mindent, ami hozzá kapcsolódik, beleértve még a rossz időjárást is, mert vizuális szempontból nézve sok esetben az is lenyűgöző lehet. A bácskai szülőföld érlelte bennem és tette kitörölhetetlenné ezt az érzést, ahol a táj sok mindenben hasonló az ittenihez. Persze, ott nincs ekkora nagy pusztaság, mint amilyen a Hortobágy, de az is az Alföld egy része, és sok vonatkozásban szinte egyazon természeti jelenségek, életformák tapasztalhatók mindkét helyen. Az emberek mentalitása, de még a tájszólása is a szülőföldet idézi fel nekem.

– Nem festesz hagyományos tájképeket. Mégis ott érzem festészetekben az embert és a tájat.

– Engem nem a látvány érdekel a festészetben, hanem a mögötte rejlő lényeg, amit tulajdonképpen az ember a saját munkájával idéz elő. Értelmével, munkálkodásával, ténykedésével igényei szerint megváltoztatja a tájat maga körül. Kézenfekvő például, hogy ha egy szántóföldet megnézünk, amelynek felületét a megélhetés érdekében az ember megmunkálja, barázdákat szánt bele, akkor vizuális értelemben annak a tájnak már kialakul egyfajta műszaki jellege. Ezek a barázdák egymásra következő ritmusos jelenségükben már azt mutatják, hogy az ember - aki a képfelületen nem látszik - mégis ott van. Én, ha megfestek egy ilyen képet, ahol barázdák vannak, akkor elvont értelemben egyfajta ritmusos hatást érek el, ami bizonyos asszociatív

gondolatokat ébreszthet az ilyesmire fogékony nézőben. Az ember tehát saját külsődleges formájában nincs jelen a képen, hanem csak az, amit a munkájával csinál maga körül.

– Nagyon szép színegységben festesz. Melyek a kedvenc színeid?

– Ezt nem lehet kategorikusan megmondani. Nagyon szeretem az olyan színeket, amelyekkel ki tudom fejezni az érzelmeimet. Hajlok a hidegebb színek felé, mert úgy vélem, hogy a kék és a zöld tónusaival jobban el tudom mondani mindazt, amit szeretnék. Természetesen ezekben is mindig megjelennek melegebb akcentusok, amelyek kihangsúlyoznak egy-egy motívumot, gondolatot vagy érzelmet, de lehet, hogy csupán kompozíciós szempontból fontosak. Egyébként a gondolatokat nemigen lehet megfesteni, hanem inkább csak az érzelmeket, impulzusokat. Úgy tartom, a színek arra alkalmasak, hogy emóciókat közvetítsenek, míg a formák inkább a gondolati világot foglalják magukban.

– Milyen technikával dolgozol?

– Leginkább száraz pasztellkrétákkal. Megelégszem a pasztell adta lehetőségekkel. Szeretem a pasztell sejtelmes anyagszerűségét, bársonyosságát. Sok mindent egészen másként lehet megfesteni vele, mint más technikával.

– Művészként hogyan érzed magad?

– Nem panaszkodhatom, az egészségi problémáimat nem számítva jól vagyok. Kicsit hiányolom, hogy a kollégák között laza a személyes kontaktus, de úgy látszik, hogy mindenki el van foglalva. Szerencsére van pár jó barátom akikkel gyakrabban találkozom. Debrecen engem szépen befogadott.

– Mit üzensz a képzőművészetet művelő fiataloknak?

– Akik erre a nagyon szép, gyönyörű, de egyben pokoljáró hivatásra adták a fejüket, arra biztatnám őket, hogy tartsanak ki, és addig csinálják, amíg úgy érzik, hogy ebben meglik az örömeiket és szívvel jövőn végzik, amit szeretnek.

Kikelet
(pasztell)

Árvíz II.
(pasztell)

Török Anikó festőművész

„Mondják, hogy álomszerű a festézetem, én inkább látomásnak tartom.”

Debrecenben született 1945-ben. A Medgyessy Ferenc-díjas festőművész három alkalommal kapta meg a Hajdú-Bihar megyei Őszi Tárlat nívódíját. Debrecen város alkotói ösztöndíjasa volt két alkalommal, továbbá szakszervezeti díjas, megkapta a megyei tavaszi tárlat nívódíját, a Debrecen Kultúrájáért Alapítvány díjában részesült. Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, valamint a Grafikusművészek Ajtói Dürer Egyesületének. 1971 óta rendszeresen szerepel kiállításokon, munkáival alkalmanként jelentkezik a balatoni, szegedi nyári és a békcécsabai alföldi tárlatokon. A legtöbb egyéni bemutatója Debrecenben volt, külföldön Lengyelországban, Romániában, Németországban állított ki több alkalommal. Rajzi tanulmányait a Medgyessy Ferenc Képzőművészeti Körben kezdte – ahol később művésztanárként is dolgozott –, majd az egri tanárképző főiskolán folytatta, ezt követően hosszú ideig tanított: a debreceni tanítóképző főiskola rajztanára volt. Festézte a leginkább a romantika hagyományához kötődik. A magyar festészetnek ahhoz a vonalához tartozónak érzi magát, melyet a hagyományos megfogalmazás szerint „magyar táj- és életképfestészetnek” neveznek.

– Hová járt általános iskolába?

– Egészen közel, a Mester utcába. Később a Csokonai-gimnáziumban tanultam, majd

elkerültem Egerbe. Debrecen nagyon sokat tud adni, a szakmám oldaláról tekintve is. A Nagytemplom meghatározó épület, s aki festézzel, rajzolással foglalkozik, annak a Déri Múzeum is. Sokszor gondolkodom arra, hogy mint gyereket, édesanyám gyakran elvitt a múzeumba. Volt módom kezdettől fogva szép és becsülhető, példamutató értékeket látni. Bevallom, hogy mindig nagy borzongással és csodálattal töltött el a Munkácsy-terem. Úgy gondolom, ha az értékekre visszagondolok, igazán hálás lehetek. Aki itt növekszik fel Debrecenben, sok útravalót kaphat.

– Egerben tanult, az sem marad el Debrecentől.

– Valóban, az egész város olyan, mint egy nagy múzeum. Egy csoda. A Líceumban tanultam, amely egy késő barokk, klasszicizáló építmény, maga a gyönyörűség. Ha az ember oda belép, akkor rögtön azt érzi, hogy valami fegyelmezi, hiszen egy remekmű fogadja. Szemben a székesegyház, s ezeknek az épületeknek nagy nevelőereje van: értékmércét állítanak az ember elé, Az épület arányai, az aula, a díszlépcső méltósággal! És a rajzterem... Blaskó János tanított, aki már sajnos nem él, de a lelkemben igen.

– A művésszé válás folyamatában kik voltak a meghatározók?

– Blaskó mester volt elsősorban, de megemlítem Félegyházi Lászlót is, és Debrecenben Bíró Lajos szintén tanított. Az elmondottakon túl azért volt még Blaskó János meghatározó, mert ahogyan ő gondolkodott, az hozzám is közel állt: a megragyogtatott felületeken a tiszta formák, az egzakt megfogalmazás.

– Most arra a nehéz feladatra kérem, hogy mutassa be a festészetét.

– Leginkább tájat festek figurákkal, emberi alakokkal. Nem látvány után festek, hanem a vázlataimból, illetve sok mindent rögzíték az emlékeimben. Amikor dolgozom, akkor ezeket felidézve, átalakítva formálom a képemet. A képzelet, a fantázia, a látomás hálóján keresztül. Szokták azt mondani, hogy álomszerű a festézetem,

én inkább látomásosnak mondanám. Nekem a táj és az ember kapcsolata akképpen fogalmazódik meg, hogy teljesen egy a táj és az ember. Az ember nem is része a természetnek, hanem egy vele. Sokszor olyan erős ez az érzés bennem, hogy ugyanazokkal a színekkel festem meg az emberi alakokat, mint a tájat. Nagyon szeretem a zöldet, és akkor minden zöld, például az ég is. Aki tudja a képeimet olvasni – remélem, hogy sokan vannak –, azok nem kérdezik meg, hogy az ég miért zöld. Ez volt a programja Ferenczy Károlynak is.

– Szellemi mesterének tartja?

– Igen. Szokták mondani, és én szívesen is vállalom, hogy romantikus szellemű az, amit csinállok. Szeretem a végtelent érzékelteni. Átalakítom a formákat, látomászerűen. Zichyre hivatkozom: „A magyar táj- és életképfestészet olyan, aminek mindig gondolati tartalma van”. A romantika végtelensége, gondolati tartalma meghatározó számomra.

– Debrecenben megalakult tizenkét fővel a Debreceni Pasztellfestők Társasága, Sipos Zsófia vezetésével. Már több kiállításuk is volt, ahol szerepeltek, s egyre nő az egyesületi tagok létszáma. Mit jelentett ez Önnek?

– A legújabb dolgaimat mutattam meg a közönségnek. Mostanában alkotásaimban több a fekete, mellyel több vonalas elemet tudok megjeleníteni, konkrétan, kicsit keményebben megfogalmazni a mondanivalómat. A kiállításokra sokan eljöttek, nagyon örülök, hogy a pasztellképeket a figyelem középpontjába állíthatjuk. Megmutathatjuk, hogy a krétával úgy lehet „beszélni”, hogy semmilyen más technikával sem lehet elérni ezt az érzékenységet.

Séta a kertben (pasztell)

A nagy kapu
(pasztell)

Jelenés
(pasztell)

Uzonyi Ferenc

festőművész

„...a valóság valahol az álom határán van.”

1963-ban született Hajdúböszörményben. Előbb plakátokat készített, majd egyetemi éve alatt a DATE Csontváry, majd Mata János Képzőművészeti Körben tevékenykedett. Tanárai Rác Imre, Lukács Gábor, Gilbert Lupfer, Kapcsa János és Fátyol Zoltán voltak. 1987-ben az egyetemek között meghirdetett képzőművészeti pályázaton I. díjat kapott. 1991 óta szabadfoglalkozású képzőművész. Hazai és külföldi tárlatokon szerepelt. Számos debreceni kiállítás mellett művei rendszeresen jelen vannak az őszi tárlatokon és bemutatókon Budapesten, Miskolcon, Nyíregyházán, Zalaegerszegen, Szolnokon, Kaposváron stb. Kollektív kiállítása volt New Yorkban 2001-ben. Három alkalommal szerepelt Bécsben, ezenkívül Hamburgban, Karlsruheban, Leningben, Langenbachban. Festészete erősen természetcentrikus. Többnyire szimbolista jellegű figurális kompozíciókat és csendéleteket fest. Kedvenc témája a napraforgó. A DOTE-galériájában többször volt kiállítása.

– A DOTE Elméleti Galériában nyílt kiállításodra hogyan készültél?

– Minden erőmmel. Reggeltől estig festet-

tem. Vitéz Ferenc nyitotta meg a tárlatot. Ő mindig nagyon jól felkészül. Azt szeretem benne, hogy az elképzelése találkozik az én véleményemmel.

– Milyen témák foglalkoztatnak?

– A kiállításomon több képen szerepel a debreceni Kossuth tér a Nagytemplommal. Aztán készítettem főleg családom tagjairól portrékat és a szokásos tájbrázolásokon kívül aktképeket is kiállítottam.

– Mennyire volt sikeres a kiállításod?

– Nagy öröm volt számomra, hogy több mint kettőszázan eljöttek a megnyitóra. A vendégkönyvben olvastam egy érdekes visszajelzést. Egy hölgy azt írta, hogy úgy érezte, valami vezet a kiállítás felé. Most volt műtétje a klinikán, a halálból hozták vissza. Leírta, nagyon boldog, hogy láthatta a kiállítást, a színeim tetszenek neki. Az ilyen beírások jó érzéssel töltenek el.

– Képeiden főleg a meleg színek dominálnak. Mely színeket kedveled a legjobban?

– Főleg a sárgát, a narancsot, az okkert és az aranyokkert.

– Téged vonzanak a kapuk. Szeretsz kapukat ábrázolni.

– Igen. Például a kiállításomon van egy szegedi kapu képe. A reggeli fényben pont a kapura esik a fény s, az egyik szárnya nyitva van, úgy csalogat. Bent sötét van, de biztos, hogy a belső udvaron is vannak fények. Aztán még van két másik képem is, melyeken kapuk látszanak.

– Szívesen festesz tájképeket. Az egyik tárlatajánlatban azt olvastam, a realista képek mellett az évszakok allegóriáját fested meg, s kollázszerű hatást kívánsz elérni.

– Igen. Történt egy korszakváltás nálam, mert az első hét évben fejből festettem. Utána jött egy „mintha kimerültem volna” időszak. Ekkor kezdtem közeledni a táj felé. Attól kezdve festek utcákat is.

– Böszörményben születél. Egyetemista korodban kezdted el festeni. Miért olyan későn?

– Tulajdonképpen huszonnégy éves voltam, amikor rájöttem, hogy festő szeretnék lenni. Másodéves koromban egy srác szólt, hogy van egy festőkör az egyetemen, s akkor éppen olajjal dolgoztak. Mindig is érdekelt, vajon hogyan készül az olajfestmény. Kíváncsiságból mentem el, és ott ragadtam. Azóta már többször volt az agráregyetemen kiállításom, szívesen látnak.

– Ki segített legtöbbször a pályádon?

– Talán Kapcsa János volt a meghatározó. A sógorommal mentünk el hozzá az esküvőm után. Ekkor láttam, hogyan is kell egyáltalán képet festeni, mert nekünk sohasem mutatták, csak mondták.

– Stílusban hova helyeznéd a képeidet?

– Nagyon nem szeretem a beskatulyázást, de ha már megkérdezted, realistának gondolom, persze szürrealista képeket is festek néha.

– Milyen terveid vannak?

– Szeretnék addig festeni, amíg élek. Mint Renoir, a végén már a kezéhez kötötték az ecsetet, úgy festett.

Udvarló (olaj)

Színpadon kívül (olaj)

Vencsellei István fotóművész

„Végigjártam az egész utat a kezdetektől addig, ameddig eljutottam.”

1934-ben született Nyírábrányban (Fülöp). 1950–1961 a Szabadság Lapnyomda cinkográfusa, fényképész. 1961–1974 az MTA Debreceni Atommagkutató Intézet fotótechnikusa, 1974-től a Debreceni Dokumentációs Stúdió helyettes vezetője, nyugdíjazásáig a Debreceni Városi Könyvtár Dokumentációs Stúdiójának vezetője. 1960–1995-ig a debreceni 127. Sz. Szakmunkásképző Intézet, majd a Beregszászi Pál Ipari Szakközépiskola fényképész szaktanára. Tagja a Magyar Újságírók Országos Szövetségének. 1991-ben létrehozza a MÜOSZ Bálint György Újságíró Iskola fotóriporter tagozatát, ennek vezetőtanára. 1999-től tanít a Debreceni Egyetem szociológia tanszékén. A Szabad Föld és a Népszabadság munkatársa. 1966-tól tagja a Magyar Fotóművészek Szövetségének. Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének. A Hajdúsági Nemzetközi Művésztelep tagja. 1975-től a balmazújvárosi Nemzetközi Fotóművész Alkotóház művészeti vezetője, a debreceni fotóklub vezetője. Montázsokat és kollázsokat készít, tűzzománc-fotókkal is foglalkozik. Díjai: HNF Országos Titkárságának díja (1969), Medgyessy Ferenc-díj (1979), 1982-83 SZOT-ösztöndíj, Debrecen Kultúrájáért – Alkotói Ösztöndíj (1994), Csokonai-díj (1996), Életmű-díj (2003).

– Százhatvan kortárs fotóművész alkotásából rendeztek kiállítást Debrecenben a volt

Tisztiklub dísztermében. Ezen a kiállításon vehetted át a Magyar Fotóművészek Szövetsége által adományozott Életmű-díjat. Mit éreztél az átvételekor?

– Nekem ez a szakmán belül olyan, mintha a Kossuth-díjat kaptam volna meg. Az érzést elmondani sem lehet, mert egyáltalában nem gondoltam volna, hogy eljutok az eke szarvától eddig.

– Térjünk vissza a kezdetekhez. Fülöpön születél. Milyen környezetben éltél ott?

– Fülöp egy kis tanyavilágból összeállt község. Azt hiszem, hogy szebb környezetet nem is lehet elképzelni. A természet virágos mezejébe beleszületni a lehető legjobb érzés. Szüleim

parasztemberek voltak. Mindig a munkára és a becsületességre neveltek. Csodálatos gyerekkori élményeim vannak.

– Debrecenbe kerültél, cinkográfus szakmát tanultál és fényképész lettél. Nyomdában dolgoztál, láttad a sok művészeti alkotást, gyönyörködtél bennük, aztán te is úgy gondoltad, hogy fotókat készítesz. Milyen volt az első géped?

– Az első fényképezőgépem Zorkij fényképezőgép volt. Ezzel próbálgattam felvételeket készíteni. A szüleimet és a saját családomat. Mondhatni felfedeztem magamat. Így kerültem aztán a Debreceni Fotóklubba. Ott megismerkedtem sok jelentős fotóssal. Sokat gyakoroltam, és képeztem magam.

– Dolgoztál az Atommagkutató Intézetben is. Mi volt a munkád?

– Főiskola után az intézet dokumentációs fotó részlegének lettem a vezetője. Ez nagyon izgalmas terület volt. Meg kellett ismerkednem a nukleáris területtel, és a nem látható dolgokat láthatóvá kellett tennem.

– Később a Debreceni Dokumentációs Stúdió igazgatóhelyettese lettél. Közben szaktanárként tanítottál is. A

művészi pályán mikor indultál el? Úgy tudom, hogy először a paraszti világot mutattad be.

– Igen. Valahonnan elindult az ember. Azt hurcolja magával, amit rá rótt a Teremtő. 1960 körül jutottam el odáig, hogy megjelentek a képeim országos kiállításokon.

– Tanítottál is, és folyamatosan jelentek meg az alkotásaid. Ez igazolás is volt a diákjaid előtt?

– Igen, ennek kétségtelenül nagy pszichológiai hatása volt.

– Sok olyan alkotásodat ismerem, amely a feszültségek emberi vonásaira figyelnek. Például az Anyám életfája című kép. Hogyan készült egy ilyen alkotás?

– Ez belső indíték alapján jött létre. Édesanyámnak, aki a világra hozott, láttam a sorsát. Hogy mit kellett átélnie. Úgy éreztem, hogy az utóknak feltétlen meg kell mutatnom képen, hogy milyen is egy parasztnadonna. Egy olyan parasztszozonyt ábrázol, akinek a mozdulatára, az arcára rá van írva az élet, a sors, a teher, amit visel.

– Sokféle műfajt meghódítottál. Melyikben érezted magad a legjobban?

– Klasszikus módon végigjártam az egész utat, a kezdetektől addig, ameddig eljutottam. A pillanat művészeteként tartják nyilván a fotográfíát. Persze nekem is van olyan fotóművészeti alkotásom, amely egy évig készült. Az agyamban megszületett a látenskap, és ott maradt. Idő telik el, míg igazán összeáll az a kép, amivel úgy érzem, meg tudom mutatni azt, amit szeretnék. Ez a montázs. Térben és időben különböző helyen lévő dolgokat lefotografálok. Majd ezt a sok pillanatot, teret, időt és látványt egymáshoz viszonyítva felfokozom vagy lecsökkentem. Egy síkon teremtem meg így azt a képet és esztétikai rendet, amellyel már ki tudom fejezni a néző felé azt, amit akarok, amit szeretnék.

Anyám életfája (fotó)

Pipacsmező (fotómontázs)

Vincze László festőművész

„Szerencsés vagyok, hogy életem során kiváló barátaim voltak, vannak.”

Szamoskőre született 1934-ben. Művészeti tanulmányait Debrecenben kezdte Menyhárt József és Félegyházi László mellett. A budapesti Képzőművészeti Főiskolán Kádár György és Blaskó János növendéke volt. A főiskoláról az 50-es évek elején átirányították az egri pedagógiai főiskolára, ahol 1953-ban szerzett rajztanári diplomát, Jakuba János és Bíró Lajos tanítványaként. Itt három évig tanított, 1960-ban Esztergomba költözött, ahol mint pedagógus dolgozik. 1963-ban nagyobb tanulmányúton járt Közép- és Nyugat-Európában. 1965-ben Olaszországot kereste fel néhány hónapra. 1960-ban rendezte első önálló tárlatát Aszódon. Ezt követte a főváros, Vác, Visegrád, Esztergom, Nyíregyháza stb. 1983-ban Svájcban volt önálló tárlata. Főleg tájképeket és arcképeket fest. Művészi magatartásának uralkodó vonásai a természet formagazdagságában, színességében való gyönyörködés, a magyar piktúrára oly jellemző érzelemgazdag, lírai hang és a természetelvű szemlélet vállalása. Tagja a tiborszállási Vadaskertben megrendezett alkotótábornak.

– Mit nyújt számodra a szülőhelyedhez közel lévő tiborszállási, Kraszna menti környék?

– Ez szerintem egy egyszerű táj, persze nagyon sok szépsége van. Éppen ez a művészek feladata, az egyszerűben megfigyelni, meglátni a szépséget, s azt a legfinomabb eszközökkel visszaadni. Aki messziről jött, annak kell egy kis idő, hogy ráérezzen, ha tájképet kíván festeni.

– Sokféle témával foglalkozol, kitől gyűjtötted össze a tudásodat ehhez a sokféleséghez?

– Tízéves koromban kerültem Debrecenbe, ahol Félegyházi László festőművésztől tanultam, ami meghatározta az én életemet. Évekkel utána jöttem rá az ő tanítá-

sának a zsenialitására. A foltfestés nagymestere volt, s a növendékeinek is azt hangsúlyozta, próbálta beléknéplántálni. Ő a lényegre szeretne látni nagy egészben, köztudomású, hogy az ecsetei nyelét kicserélte méteres nyelekre, mert még festés közben is messziről szeretne látni, amit csinált. Nagyjából ez az, amit tőle tanultam. Ő nagyon szépen, kitűnően rajzolt, a rajztudását csak Barcsay mester múlta felül. Barcsay Jenő pedagógiai szempontból is első helyen áll nálam. Ugyanígy első helyen van még Mihály Pál, akit Bernáth Aurél is ajánlott nekem. Nagy szerencsém volt, hogy tőle tanulhattam, nagymester volt. Egy szerencsétlen szervezés miatt átkerültem tanárképzőbe, ahol ugyan kitűnő mestereim voltak, de amikor egy kis amerikai örökségre támaszkodva önálló festő lehettem, akkor én még hat évig tanultam a Mihály Pali bácsinál.

– Voltak kiállításaid akkor?

– Igen. Egyetlen egy képemet sem adtam el, így sok kiállítást rendezhettem, volt miből.

– Mikor alakult ki a saját művészeted?

– Ezt időre nem igen lehet meghatározni. Az úgy jön magától, a tanulmányok után, sőt már a tanulások alatt. Nem lehet erre úgy várni, vagy akarni, hogy valaki önállóságot, egyéniséget préeseljen ki magából. Ez megvan. Még annál is, akinek nincs egyénisége, hiszen annál az a jellemző, hogy nincsenek jellegzetes vonalai. Ez

úgy belemosódik a múltba. Mint említettem, sok önálló kiállítást rendeztem, s csak úgy megjelent a saját művészetem. Megvolt és kialakult szép lassan. Ha mégis időben gondolkodom, akkor 1963 környékére datálható. Talán attól kezdve valom magam festőnek. Képeimet megismerik mindenütt anélkül, hogy alá lenne írva a nevem.

– Mikor válik az ember festővé?

– Ez egyszerre jelentkezik, a képzeletemben megjelenik, hogy ki is vagyok, és mi mindent akarok magamból kialakítani. 8 és 25 év között sorsszerűen eldőlt. Tehát amikor én elhatároztam magamban, hogy nagyon intenzíven komolyzenét hallgatok, Bach, Beethoven, Bartók, Schubert. Amikor elhatároztam, hogy a nagy francia és orosz regényeket végigolvasom, és amikor szerencse folytán 1963-ban végigjárhattam 125 európai nagy múzeumot három és fél hónap alatt. Ezek mind segítettek a festővé válásomat.

– Kik voltak a barátaid?

– Kondor Bélával nagyon jóba voltam, aztán Berki Violával is. Több zeneszerző és zongoraművész barátom is volt, Szócs Lóránt, Papp Lajos, és aki ma is nagyon aktív Kocsár Miklós. Későbbiek között pedig Sári László, Sári Jóska. Jóba vagyok Kurtág Györggyel is. Neki az első szerzeményeit is ismertem. Nívóban hozzájuk mértem magam, s nagy szerencse nekem, hogy ilyen barátaim voltak, vannak. Az emitteteket szellemi mestereimnek is tartom.

– Milyen terveid vannak?

– Egyre több figurális képet szeretnék festeni, valamint mitológiai bibliai témákat. Ezenkívül nagyon érdekel a nonfiguratív festészet is. Régi vágyam, ha erre alkalom lesz freskót és seccót festeni.

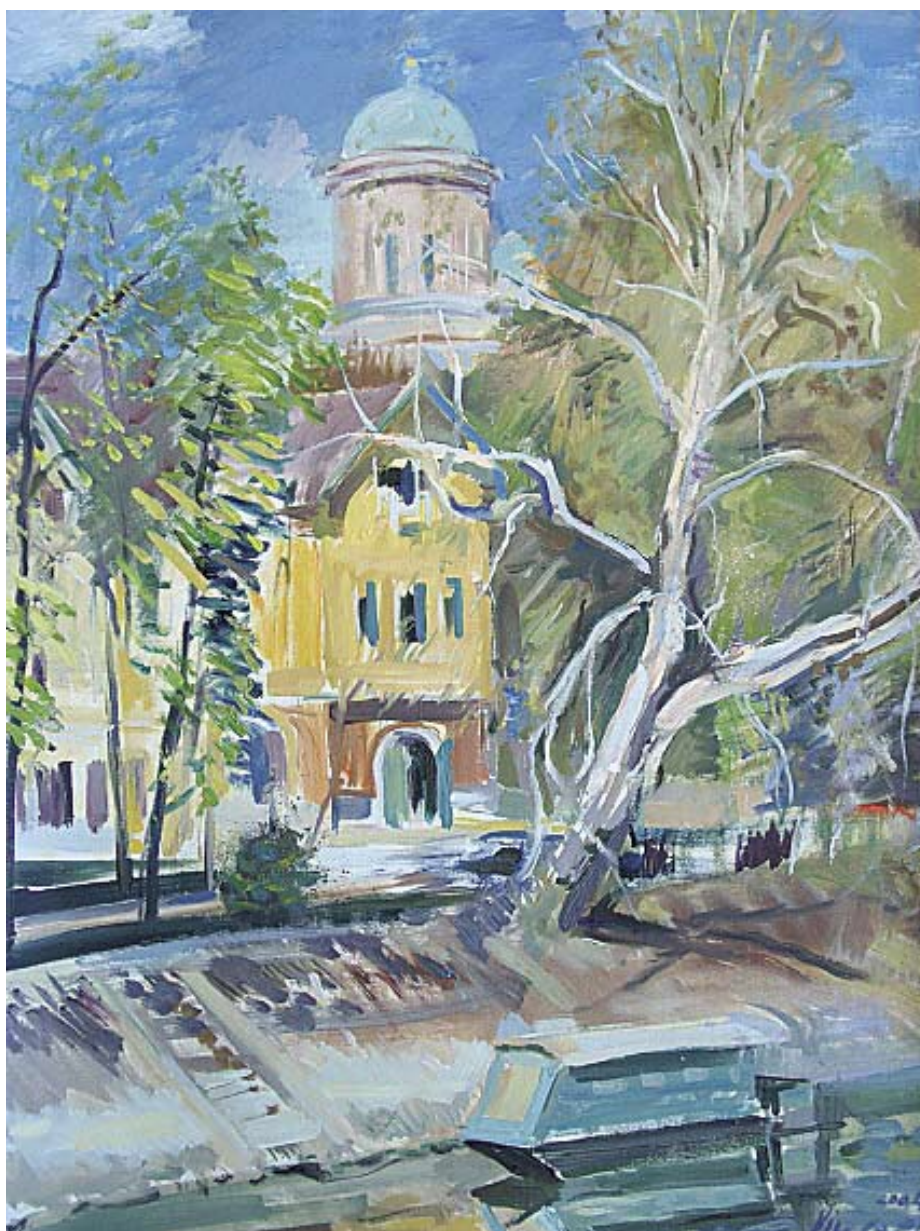

Portré 1 (olaj)

Portré 2 (olaj)

Esztergom (olaj)

Walter Gábor

festőművész

„Egy jó kép születéséhez legalább 20-30 dolog kell, hogy összejöjjön.”

1963-ban született Sopronban. Főiskolai tanulmányait Szegeden, a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán végezte 1987-ig. Művészeti szemléletét a zebegényi szabadiskola rendszeres látogató növendékeként a 80-as években alakította ki, a Szőnyi-tanítvány Jets György vezetésével. Sokat tanult a debreceni származású, Szentendrén élő Aknay János festőművésztől is. A plain-air keretein belül a Szőnyi István által létrehozott „zebegényi iskola” elveihez, látás- és kifejezőmódjához kötődik. Nagy hatással volt rá Bozsó János festőművész embersége és művészete. 1990-től szerepelnek munkái hazai és külföldi kiállításokon. Festményei megtalálhatók magán- és közgyűjteményekben Magyarországon, Kanadában, Svájcban, Ausztriában, Németországban, Svédországban. Az olaj és a pasztell mellett elsősorattal alkalmazza az akvarellt. Fő témája a magyar táj. Festészeti felfogásában bevallottan kötődik a Bozsó János által képviselt alföldi tájszemlélethez.

Az utóbbi években figurális témák foglalkoztatják. Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének és a Kecskeméti Képzőművészek Közösségének. Debrecenben, a Holló László Galériában nyílt kiállítása, ahol hagyományos képei mellett a zene és főleg a dzsessz ihlette képeit mutatta be. R. Simon Katalin kiállításmegnyitójából idézve: „Hogy milyen sikerrel, azt kérem döntsék el, amikor nemcsak látják, »hallják« is majd a képeket, szemlélve a hol rajzosan részletgazdag, hol homályba, sejtelmességbe tűnő, a szenvedély ritmusára lüktető pillanatfelvételeket, a színekbe, fényekbe öltöztetett muzsikát.”

- Hogyan kerültél a képzőművészeti életbe?
- Elég későn kezdtem el festeni. Tanárképzőt végeztem földrajz–rajz szakon. Szegeden a rajz tanszék amolyan „gyűjtőhely” volt. Azok mentek oda, akik a képzőművészeti főiskolára nem nyertek felvételt. Így kemény közegbe kerültem, én magam gimnáziumból, szinte minden csoporttársam képzőművészeti középiskolából. Kapaszkodnom kellett. Élő példa vagyok arra, hogy viszonylag későn is meg lehet tanulni, ami megtanulható része a művészetnek.
- Kik segítették a művésszé válásodat?
- A főiskolán Hézsó Ferenc volt a tanárom. Aztán Zebegényben Jets György és Aknay János, Bereznay Péter festőművészek. Ugyanolyan nagy szeretettel emlékszem Bozsó Jánosra, akinek a festészeti felfogását szerettem, én magam is kötődöm az általa képviselt alföldi tájszemlélethez.
- A Holló László Galériába nemcsak tájbrázolást hoztál. Igen sokszínű vagy.
- Szívesen vállalom ezt a sokszínűséget,

mivel a téma a zene, a nő is ezt sugallja, és bizonyos impressziók leképezéséhez nem számít alapkövetelménynek a festői kifejezőmód magam számára állított korlátainak megtartása. Ehelyett a kísérletezés néha kudarccal is kikövezett útját választottam.

– Milyen hangulatok, és gondolatok működtek ecsetedet, és azok milyen változásokat eredményeznek?

– Sokat gondolkodtam azon, miként távolodhatnék el kissé a magam számára kijelölt úttól úgy, hogy stílárís jegyeimet megtarthassam, alkotásaim tematikailag mégis mást ábrázoljanak. Hogyan fessek meg örökérvényű, de mégis mai történéseket? Nem arra törekszem, hogy minden képem szigorúan tükrözze az egyéni hangvéltet, sokkal inkább a különböző hangulatok rá gyakorolt hatásának rendeltet alá mindent.

– Zebegényben a gyönyörű környék, és a múlt – Szőnyi háza, kertje, szellemisége – mennyiben befolyásolt?

– Naponta bemehettünk a Szőnyi-emlékműzeumba. Mindennap ott mentünk el mellette. Megdöbbentő az, hogy még úgy van hagyva a palettája, megőrizték az eredeti környezetét. Aztán Jets György tanárom Szőnyi tanársegédje volt. Én Jets halála után már nem mentem Zebegénybe.

– Mennyire vagy elégedett a festészetteddel?

– Hasonló mentalitású vagyok, mint Bozsó János volt. Soha nem vagyok elégedett, egy-két képpel igen, de amúgy mindig keresem a hibáimat. Fiaatalabb kollégáimat is mindig megkérdem, hogy mi a véleményük. Így közelíték a témához.

– Vannak gyötrelmeid?

– Magamban vívódások. Ahhoz, hogy egy jó kép szülessen, legalább 20-30 dolog kell, hogy összejöjjön. Nem elég a rajzi tudás, de lényeges. Aztán a vizuális kultúra elemei. Mit merjek megcsinálni, komoly háttérismeret kell. Ne legyen plagizáció, ne legyen közhely, ne legyen édeskés stb. Mögötte vagyok-e a képnek vagy nem. Tehát a szubjektum is nagyon lényeges. Ha magamat át tudom a képen kisugározni, akkor azt lehet vállalni. Az én vagyok.

Fényben (olaj)

Műtermi csendélet (olaj)

Francia lány
(olaj)

Zajác Tamás

bőrműves iparművész

„Ha egy szép galériában látom alkotásaimat, az jóleső érzés.”

Nyíregyházán született 1952-ben. Miskolcon járt gépipari technikumba. Nyíregyházán a Besenyey György Tanárképző Főiskolán diplomázott 1975-ben, matematika–technika szakon. Elvégezte a Testnevelési Főiskola atlétika edzői szakát. 1980-ban bőrdíszműszakmából vizsgázott. 1975-től szerepelnek zsűrizett bőrművészeti alkotásai bel- és külföldi tárlatokon. Egyedi bőrmegmunkálási eljárására a Találmányi Hivatal szabadalmi oltalmat adott. Egyéni kiállításai révén számtalan országban megfordult alkotásaival: (Magyarországon kívül) Izrael, Szlovénia, Franciaország, Németország, Japán, USA. Rendszeresen publikál munkájával kapcsolatban szakmai lapokban. Tiszaújvárosban 2001-ben Pro Urbe-díjat kapott. „Alkotásaiban a művészetek összességét egységbe foglaló szecesszió stílusa jelenik meg, ebben a felfogásban megtestesül az ember és a környezet harmóniája, ezt a szépséget tárja elének a művész” – írta róla dr. Ujváry Zoltán professzor.

– Úgy gondolom, hogy Debrecenben sokan ismerősként hallják a Zajác Tamás nevet.

– Remélem, hogy így van, mert Debrecenhez nagyon kellemes élmények fűznek. Annak idején, az 1980-as évek elején, amikor a bőrművészetemmel megjelentem, az első kiállításaim egyikét itt rendeztük, és a későbbiekben is volt alkalmam négy-öt évente a városban bemutatkozni. Debrecen szeret engem, én is szeretem a debrecenieket. Tulajdonképpen hazajövök ide.

– Mit kell tudni a művészetedről?

– Egy kézművescsaládban nőttem fel, a dédszüleim kályhacsempe-készítéssel foglalkoztak Sárospatakon. Mire apám kitanulta a mesterséget, hogy tudja folytatni az 5-6 fős céhnek a vezetését, addigra államosították a kis üzemet, és ebből lett a Sárospataki Kerámiagyár. Anyám gyönyörű kerámiaplasztikákat készített, a képzőművészethez valahol mindig volt kötődésünk. Ennek ellenére gépipari technikumba jártam középiskolába.

– Tanárképző, majd testnevelési főiskolát végeztél, mégis a bőrdíszművészség ragadott el.

– Bőrdíszműves iskolát is elvégeztem. 1975 óta kizárólag a bőrrrel foglalkozok. Ez az anyag elkápráztat a mai napig, és félek attól, hogy nem fogom tudni minden ötletemet megvalósítani, annyira sokoldalú az anyag, az élet meg rövid.

– Mennyire kell tudni az alapvető akadémista szabályokat?

– Minden művészeti tevékenység egyik alapja a rajztudás. Nem kizáró, de kell hozzá.

– Hogyan lettél iparművész? Mert ez nem olyan könnyű Magyarországon.

– Akik nem végeztek iparművészeti főiskolát, ötven zsűrizett tárgyat kellett produkálniuk, valamint öt-tíz önálló kiállítást Magyarországon vagy külföldön. Ez esetben automatikusan jogosult lett arra, hogy az iparművész címet viselhesse. Nálam ez hamar összejött, hiszen én már 1980-tól folyamatosan kiállítottam, és a munkáim sikeresek voltak üzleti- és szakmailag is.

– Azt olvastam, hogy a bőrfeldolgozás az egyik legrégebbi kézművesmesterség.

– Ha belegondolsz, ez igazán magyaros dolog. Lovas nemzet lévén és az ősmagyarok életformáját ismerve tudjuk, hogy a bőr nagyon hamar megjelent minden területen. Nagyon ősi dolog, és az emberekhez közel áll.

– Ha a munkád falra kerül, az ott tovább él?

– Igen, én meg ebből élek. Boldoggá tesz, ha valaki megveszi a művetem.

– A magyar bőrdíszművészségnek mindig vezető szerepe volt Európában. Így van ez ma is?

– Manapság sajnos nem. A bőrgyártás tímársági része környezetszennyező. Nem véletlen, hogy Nyugat-Európából is kikoptak ezek a gyárak, egyre keletebbre tolnak a tímármesterség gyári folytatói. Lassan az arany árának közelébe jut a bőr. Minden munkám ötven százaléka anyagköltség, a többi a rezsi és a hozzáadott szellemi érték.

– Nemzetközileg ismert művész vagy. Mit jelent számodra a siker?

– Nehéz ezt megfogalmazni. A sikert pénzben mérik vagy szakmai elismerésben? Én inkább azt mondom, hogy az emberek hozzám való viszonyulását nevezem sikernek. Megbízhatnak egy munkával, és utána jelentkezik az ismerőse, annak a barátja, mert tetszik neki, és ő is szeretne valamit tőlem. Egy bizalmi kapcsolatrendszer épül fel, amely egyrészt engem eltart, és látom, hogy az emberek elégedettek azzal, amit csinálók.

– Tamás, mit jelent neked egy kiállítás?

– Mindig nagy kihívást. Elég produktív alkotó vagyok, és mindig szeretném érezni, kontrollálni hogy tetszik a munkám a közönségnek. Amikor egy szép galériában föl vannak téve, megvilágítva az alkotásaim, jóleső érzés. Az ember ilyenkor méri le a sikerét.

– Milyen terveid vannak, min dolgozol mostanában?

– Mindennap dolgozom. Ne teljen el úgy egy nap sem, hogy nem csinálunk semmit, a művészet területén.

A halász lánya (bőrszobor)

Manöken
(bórszobor)

Féltett kincs
(bórszobor)

Komiszár János festőművész

„Jó érzés egy újabb könyvemet a kezemben tartani”

Úgy gondolom, tiszteletlenség lenne az olvasóval szemben, ha nem mutatkoznék be, ezért röviden: 1949-ben születtem Máriapócson. Diplomáimat a Budapesti Műszaki Egyetemen, az Ybl Miklós Műszaki Főiskolán és a Bessenyei György Tanárképző Főiskolán szereztem. 1981 óta szerepelnek munkáim a különböző szintű megyei és országos tárlatokon. Eddig 85 önálló tárlatom volt. Mestereimnek Boldizsár Istvánt, Halápi Jánost, Holló Lászlót és Tar Zoltánt tekintem. Sokat tanultam Félégyházi Lászlótól és Valkovits Zoltántól. Tagja vagyok a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, a Hortobágyi Alkotótábornak, a Magyar Rajztanárok Országos Egyesületének, és a Művészetbarátok Egyesületének. A debreceni Brassai Galéria vezetője vagyok 1989. óta több mint 180 kiállítás megszervezését folytattam le. Ugyanott megszerveztem egy állandó kiállítású „kazettás pannó” tárlatot, mely 32 festőművész produktuma. A Medgyessy Ferenc Gimnázium képzőművészeti tagozatán tanítottam festészetet. Eddig 9 könyvet illusztráltam.

A „SZÓLA” Rádió és a Friss Rádió képzőművészeti műsorvezetője voltam 8 évig. 1998-ban jelent meg A „Szóla” Paraván c. könyvem, melyet

1999-ben követett az Újra „Szóla” Paraván-műterem mikrofonközelből c. képzőművészeti könyv, 2000-ben a Debreceni Paraván, 2003-ban a Cívus Paraván. Az egyik debreceni hetilapban képzőművészeti rovatot vezetek, idáig 136 képzőművészről készítettem portré-cikket

és nagyobb debreceni képzőművészeti eseményekről írok gazdag képanyagú ismertetőt, eddig 230 írásom jelent meg. 2003. augusztus 20-ára jelentettük meg Vitéz Ferenc költővel közös könyvünket, a Szírmok csókolóznak címmel. A könyv átadásán közös tárlatunk nyílt a Városháza udvarán, mely a Virágkarnevál nyitó ünnepsége volt. A költővel együtt dolgozunk, modernebb felfogású akvarell festményeimre a kép által ihletett verseket készíti el, melyekkel több kiállításon résztvettünk. Hasonló felfogású képeket készíttünk Matyikó Sebestyén József költővel.

A Hajdú-Bihar megyei középiskolás diáktárlat zsűrielnöke voltam 14 alkalommal. 1988-ban a közoktatásban végzett munkámért Bolyai-émlék-

plakettet kaptam. 1998-ban a megyei Őszi tárlat dívdíját nyertem el. Ugyanabban az évben kaptam meg szülővárosomban a Máriapócsért Pro Urbe kitüntetést. Képzőművészeti munkámért 2001-ben megkaptam a Holló László díjat. Szintén 2001-ben nyertem el művészet-pedagógiai munkámért „Debrecen Város Kiváló Pedagógusa” kitüntetést. 2003-ban és 2004-ben Debrecen Kultúrájéért Alapítvány alkotói ösztöndíját nyertem el. 2004-ben szülővárosom, Máriapócs Díszpolgára lettem. Több országban voltam már tanulmányúton és alkotótáborban: Hollandia, Olaszország, Spanyolország, Portugália, Marokkó, Tunézia, Egyiptom, Norvégia, Görögország, Románia, Németország, Szlovákia.

Halaim (akvarell)

Faluban (akvarell)

Fancsikán (akvarell)

Máriaócsi Bazilika (olaj)

ÉRTÉKŐRZŐK AZ ÉRTÉKVÁLSÁGBAN

Komiszár János Holló László-díjas festőművész szintézismunkát készített, amikor összeállította ezt a mintegy száz debreceni, hajdú-bihari, illetve a városhoz és a régióhoz kötődő képzőművészeket bemutató reprezentatív albumot.

Többnyire Debrecenben élő művészek és munkáik szerepelnek a lapokon. Mellettük számosan feltűnnek ebben az exkluzív albumban olyan művészek is, akik itt születtek, de sorsuk máshol teljesedett ki, ám a cívisváros művészeti életében aktív szerepet töltenek be, egyéni vagy csoportos kiállítások keretében vallva a művészi és emberi gyökerekről, kötődésekről, s reprezentálva egyben a kitekintés jogosságát, a múltba tekintés méltóságát, az esztétikum, az erkölcs és a filozófia művészi sorsokon, műalkotásokon belüli ötvöződését.

Olyan művészekkel is találkozunk Komiszár János hiánypótló albumában, akik bár nem itt születtek, de meghatározó élményeik, vállalásaik ehhez a kollektívumhoz, ehhez a civilizációs közösséghez, ehhez a – más magyar városoknál (Szabó Magda öröksége nyomán is) jóval többet követelő – városhoz kötötték őket. Olyan viszonyt alakítva ki Debrecennel, hogy felismerjék benne, megismerjék a városközösségben – annak művészetek iránt változó intenzitással érdeklődő, sajnálatos módon máig is csak szűkebbnek tekinthető rétegében – nemcsak a maradandóságot, hanem a találkozások lehetőségét is, földrajzi, pszichológiai, kulturális és artistikus szempontok szerint is megteremtve a párbeszéd szituációját.

Olyan művészekkel is találkozunk e lapokon, akik itt születtek és itt maradtak, akik itt élnek. Akiknek a köldökét a Basahalmon innen vágták el. Ám azt is látjuk, hogy ez a fajta debreceniség nem prejudikál, nem fogalmaz meg előítéleteket és nem követel előjogokat, ugyanakkor a Basahalmon inneni szemlélet mégis megköveteli a hűséget. Azt a hűséget, amelyet a debreceni polgár is esküvel fogadott egykor.

Debrecen Ady Endre óta a maradandóság városának mondják, de szinte soha nem beszélnek arról, hogy ez a maradandóság egyben a megmaradást is jelenti, az értékeinkhez való hűséget.

Senki nem gondol arra, hogy a „Debrecen ó-kikötő, tájakat összekötő” üzenete, hogy az „Egyet lép az ősi város” történelmi felelőssége, hogy a régi és az új esztétikum közötti szerepvállalás ereje Debrecen ereje is egyben, feledkezzünk bár el Gulyás Pálról vagy Oláh Gáborról egyaránt.

Komiszár János azt a felelősséget ismerte fel és vállalta magára, hogy Gulyás Pál és Oláh Gábor üzenetét kívánja közvetíteni a képzőművész-portrék segítségével, s hogy Ady Endre szólítását modern felelősséggé formálva tegye autentikus erénnyé a huszonegyedik században is.

Hihető és követhető (követésre méltó) értéknormát állított fel tehát – hiszen saját művészetében is ennek az új értékrendnek való megfelelés állomásait követhetjük nyomon a hagyományos tájbábrázolásoktól kezdve, a társzművészeteket is a kompozíciós térbe illesztő akvarell-kísérleteken át az expresszív gesztusképekig.

Természetesen nem az volt a művész-riporter célja, hogy egy új és érvényes esztétikai rendet alakítson ki a bemutatott alkotók révén. Azt célozta meg munkájával inkább, hogy hiteles képet kapjunk a jelen alkotóiról, az alkotók körülményeiről, a körülményeknek a művészi teremtést befolyásoló erejéről, ennek az erőnek a sajátos érvényesüléséről, az élet más területeire kisugárzó hatásairól.

A művész-riporter kifejezést írtam le fentebb. A szókapcsolatban elsőbb a művész, de szinte vele egyenrangú ebben a munkájában a riporter karakter is. Komiszár János ugyanis eddig négy kötetben mutatta be a debreceni, hajdú-bihari vagy a Debrecenhez, illetve a régióhoz valamilyen formában kötődő művészeket, művészetszervezőket, értékőrző és értékképző újságírókat, galériatulajdonosokat, művészetpártolókat és -támogatókat, a társzművészet képviselőit (például színművészeket, írókat és költőket, zenészeket), 1998 és 2003 között mintegy kétszáz egyéni vagy kollektív interjút, portrét vagy műtermi portré beszélgetést gazdag képanyaggal szerkesztve kötetbe.

Kijelenthetjük: a rendszerváltozás utáni korszak helyi s honi képzőművészeti életének legjelentősebb dokumentátorai között van Komiszár János (debreceni vagy régiós viszonylatokban azonban ő az egyetlen), aki a Szóla rádióban és a Friss rádióban éveken keresztül készítette interjút, s ezeket a beszélgetéseket szerkesztett formában jelentette meg.

Maradandó és hiteles forrást, dokumentum értékű beszélgetéseket – olykor elemzéseket – közölt az egyes életművekről, illetve azok állomásairól. Ugyancsak hiányt pótolva folytatta ezt a sort a Körkép című társadalmi és kulturális hetilapban megjelent interjúkkal, portrékkal, művészeti eseményekről szóló beszámolókkal.

De azt is megállapíthatjuk, hogy Komiszár János a korábbi négy kötetének ezzel a valóban reprezentatív szintézisével azt az eredendő, a valódi esztétikum megteremtéséhez elengedhetetlen karakterjegyet is kinyilvánította, hogy képes az alázatra, mások értékeinek szolgálatára, hogy személyes vonzódásait félretéve, alárendeli magát egy általánosnak hitt erkölcsnek, egy, a jövő szépérzékenységét is meghatározó általános (vagy az ízlésnevelés nyomán azzá tehető) normarendnek.

Minden művészetbarát befogadó nevében mondok tehát köszönetet ezért az albumért Komiszár János Holló László-díjas festőművésznek s azoknak, akik közreműködésükkel vagy támogatásukkal segítettek ennek az egyedül s a korábbi könyvekhez hasonlóan ugyancsak hiánypótló albumnak a megjelenését.

Dr. Vitéz Ferenc
művészeti író

Köszönetemet fejezem

Debrecen Kultúrájáért Alapítvány
Kuratóriumának

Onix Nyomda Kft.
Dr. Karancsi Jánosnak
és feleségének, Erikának

Cívish Rt.
Hupuczi Lászlónak

Kozlo Plast Kft.
Kozlovsky Lászlónak
és feleségének, Évikének

Színforrás Kft.
Gergely Attilának

Atlas-Sped Kft.
Horváth Tibornak
és Hornyák Lászlónak

Hungarotel Rt.
Koncsag Ferencnek

InterMix Kft.
Szóke Zsoltnak,
Bobok Endrének
és Gerencsér Zoltánnak

ki a kötet támogatóinak:

Suliszerviz Kft.
Molnár Csabának
és Kónyáné Tóth Máriának

Raditherm Kft.
Olajos Istvánnak

Deák Sándornak

Dr. Sólyom Zsuzsannának

Dr. Jakucs Évának és
Dr. Udvari Máriának

Dr. Hornyák Juliannának

Ráthonyi Györgynek

Hamzáné Mester
Mariannak

Péter Gábornak

Dr. Hegyi Ibolyának
és Fekete Józsefnek,
Mezőberényből

Tartalom

Előszó	5
Aknay János festőművész	6
Adilov Kabul festőművész	8
Angyal László festőművész	10
Baán Katalin fotóművész	12
Balogh István Péter festőművész	14
Bentze Tibor szobrászművész	16
Bentze Ibbi festőművész	18
Bényi Árpád festőművész	20
Beregszászy Tamás festőművész	22
Bertók Béla tanár-szobrász	24
Bíró Eszter festőművész	26
Bíró Nándor faműves iparművész	28
Bíró Lajos festőművész	30
Bodó Fábrián Ilona festő- és iparművész	32
Szamoszegyi Bodó Sándor festőművész, szobrász- és éremművész	34
Bogdándy György festőművész	36
Bráda Tibor festőművész	38
Brugós Zenóbia grafikus-festőművész	40
Buka László festő-rajztanár	42
Burai István festő- és grafikusművész	44
Catlin Schlosser festőművész	46
Csátht Attila nyomdász-karikaturista	48
Dávid Beery festőművész	50
Deák Ilona festőművész	52
D. Király Sándor festőművész	54
Duncsák Attila festőművész	56
Égerházi Imre festőművész	58
Fehér Csaba grafikusművész	60
Fehér Imre festőművész	62
Ferenczy Zsolt festőművész	64
Gaál András festőművész	66
Gajdán Zsuzsa festőművész	68
Gonda Zoltán festőművész	70
Gyöngy Enikő zománcművész	72
Gyórfi Lajos szobrászművész	74
H. Csongrády Márta fotóművész	76
H. Szilágyi István képzőművész	78
Helge Lindau fotóművész	80
Hézsó Ferenc festőművész	82
Holler László festőművész	84
Hornyik Zoltán festőművész	86
Huszár István festőművész	88
Huszthy Árpád festőművész	90
Jakab Adél képzőművész	92
Józsa János grafikus- és festőművész	94
Józsa Judit festőművész	96
Józsa Lajos szobrászművész	98
Juhász Mihály fafaragó iparművész	100
Katona Bálint képzőművész, költő	102
Kolozsváry Katalin festőművész	104
Kópisné Nagy Mária grafikusművész	106
Kovács Ferenc festőművész	108
Kovács László fotóművész	110
Kozmáné Bódi Ildikó iparművész	112
Köbli Attila festőművész	114

Kővári Attila festőművész	116
Kövér József szobrászművész	118
Kunkli Irén festőművész	120
L. Ritók Nóra grafikusművész	122
Láng Eszter festőművész	124
László Ákos grafikusművész	126
László János grafikusművész	128
László Lilla festőművész	130
Lázin Csaba festőművész	132
Lovas Kiss Antal festőművész.	134
Luczi János festőművész	136
Ludvig Zoltán festőművész	138
Lukács Gábor festőművész	140
Makai Imre festőművész	142
Makai Rita festőművész-tanár	144
Maklár Kálmán festőművész	146
Makoldi Sándor festőművész	148
Maksai János festőművész	150
Máté József festőművész	152
Máthé András fotóművész	154
Matyikó Tibor természetfestő – ornitológus	156
Micska Zoltán festőművész	158
Mikola Nándor festőművész	160
Nuridsány Éva festőművész	162
Oláh István népi iparművész	164
B. Orosz István festőművész	166
Palotai Erzsébet festőművész	168
Papp Lászlóné szövő, népi iparművész.	170
Petkes József festőművész	172
Potyók Tamás festőművész	174
Ridovics Péter festőművész	176
Seres Géza fotóművész	178
Sipos Zsófia festőművész	180
Stefan Ghandt festőművész	182
Subicz István grafikusművész	184
Sütő Éva grafikusművész	186
Aby Szabó Csaba festőművész	188
Szarka Csilla festőművész	190
Szilágy Elek festőművész	192
Szilágyi Imre grafikusművész	194
Sz. Kóczyán Melinda festőművész	196
Szőnyi Sándor festőművész	198
Tamus István grafikusművész	200
Tarczyné Borsó Éva festőművész-tanár	202
Tenk László festőművész	204
Tolnay Tibor festőművész	206
Torok Sándor festőművész	208
Török Anikó festőművész	210
Uzonyi Ferenc festőművész	212
Vencsellei István fotóművész	214
Vincze László festőművész	216
Walter Gábor festőművész	218
Zajác Tamás bőrműves iparművész.	220
Komiszár János festőművész	222
Utószó	226

